

วัตถุประสงค์ :

วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม) ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ และนักวิจัยที่ต้องการเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการทั้งภายในและภายนอก
2. เป็นสื่อกลางในการนำเสนอความก้าวหน้าทางการวิจัยของนิสิต อาจารย์ นักวิจัย ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการภายนอกได้สร้างสรรค์และเผยแพร่ผลงานวิชาการ
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยให้มีความก้าวหน้าและนำไปสู่การเพิ่มพูนตำแหน่งทางวิชาการ

ขอบเขตของวารสาร

1. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มุ่งเน้นเป็นสื่อกลางในการสร้างองค์ความรู้และเผยแพร่บทความวิชาการและผลงานวิจัยที่มีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการในสาขาต่าง ๆ เช่น เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ/รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์/ นิติศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ ในวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อย่างเคร่งครัด
3. บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน จากหลากหลายสถาบัน โดยเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
4. การรับบทความของวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จะเป็นบทความที่มุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ ๆ ช่วยขยายองค์ความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ในวงการศึกษาที่กว้าง และมีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม
5. ทศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น ไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เจ้าของ	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น		
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์	จีระจันทร์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา	ตันเปาว์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเนชั่น
กองบรรณาธิการ			
	ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี	วงศ์วิฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	ศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์	สามัคคีธรรม	สถาบันบัณฑิตพัฒนศาสตร์
	รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี	รามัญ	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
	รองศาสตราจารย์ ดร.คณชา	ธนะวัฒน์ปริญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
			พระจอมเกล้าพระนครเหนือ
			วิทยาเขตระยอง
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชฎากร	วินิจกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏ
			กำแพงเพชร
	รองศาสตราจารย์ ดร.พัลลภสรณ์	วรภัทร์ธีระกุล	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัครดา	เกิดประทุม	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
	ดร.ณัฐวัฒน์	พระงาม	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
	ดร.รวงทอง	ถาพันธุ์	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
	ดร.นิพัทธ์พนธ์	สนิทเหลือ	สถาบันเทคโนโลยี
			แห่งสุวรรณภูมิ

ฝ่ายประสานงานและจัดการ ส่วนงานวิจัยและบริการวิชาการ

กำหนดออกเผยแพร่

- ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน
- ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารที่ได้รับการจัดอันดับจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่ม 2 (ISSN 2465-3578) ดำเนินการตีพิมพ์บทความตามสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่ผลงานอันเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และการพัฒนานโยบายสำคัญของสังคม ชุมชน และประเทศชาติ ซึ่งมีการพิชิตพิจารณาบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ (peer reviewer) เป็นจำนวน 3 คนจากในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) เป็นการที่ระบบสังคม กระบวนการ แบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครอง ได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้อาจจะเป็นไปในทาง ก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปได้อย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยการวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษ ก็ได้ทั้งสิ้น ดังนั้นศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมงานวิจัยจึงมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน, แผนพัฒนา, ความทันสมัย, การพัฒนาสังคม, ผลกระทบต่อสังคม, การเปลี่ยนแปลง, การพัฒนา, สังคมเปลี่ยนแปลง, การพัฒนา สังคมของชุมชน

วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นช่องทางหนึ่งเพื่อให้ นักวิจัยได้นำผลงานวิจัยที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นจากปัญหาต่างๆ และผ่านการพิจารณากลับกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องเฉพาะศาสตร์สาขาได้ตีพิมพ์ออกสู่สายตาของผู้สนใจผ่านวารสารวิจัยฉบับนี้ ซึ่งวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับนี้เป็น ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) 2567 โดยมีบทความที่น่าสนใจตีพิมพ์รวมทั้งสิ้น 21 เรื่องเป็นบทความวิจัยจำนวน 20 เรื่อง และบทความวิชาการจำนวน 1 เรื่อง

ในนามคณะกรรมการกองบรรณาธิการวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กราบขอพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการ และขอขอบคุณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสารโดยส่งบทความลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง กองบรรณาธิการขอให้ความเชื่อมั่นว่าจะดำเนินการพัฒนามาตรฐานของวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา ตันเปาว์
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
Word Retention based on the Picture Word Inductive Model (PWIM) among Thailand's Twelfth Graders Pipatpong Taipipatkit	1-14
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษา ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล Factors Related to Career Choices of Undergraduate Students in Culinary Arts Major in Bangkok Metropolitan Region กชพร นามะสงค์ และ ประวีณา คาไซ	15-28
การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช Development of Thailand's rubber industry Case study: Nakhon Si Thammarat Province คุณัญญา ปรินจิตร	29-42
การบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 : ศึกษากรณีพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 17(2) ในเขตกรุงเทพมหานคร The Enforcement of the Act on Administrative Fines, B.E. 2565: A Case Study of the Act on the Maintenance of Cleanliness and Orderliness of the Country, B.E. 2535, Section 17(2) in Bangkok ชุลีพร รักษายศ และ วรณวิภา เมืองถ้ำ	43-56

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร Factors Affecting Decision Making to Choose the Express Delivery Company in Bangkok	57-70
--	-------

นฤมล แต้มแก้ว และปิยะฉัตร จารุธีรศานต์

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา กรณีคุกคามทางเพศ : ศึกษากรณีการสะกดรอยตาม The Issues related to criminal proceedings in cases of sexual harassment: A study of stalking cases	71-82
---	-------

นัฐพัชร์สร ศิริพล และวรรณวิภา เมืองถ้ำ

การตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยาแผนปัจจุบัน ของผู้บริโภควัยทำงานในเขต พื้นที่สายไหมกรุงเทพมหานคร Decision-Making in Purchasing Medication from Modern Drugstores Among Working-Age Consumers in The Silk Road Area, Bangkok	83-94
--	-------

บรรจบ ศรีนาคำ, ปัทมา รูปสุวรรณกุล และ สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล

แบบจำลองข้อมูลปัญหาการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว Data Model of Cassava Cultivation Issues for Farmers in Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province	95-108
--	--------

เบญญาดา กระจำจั่ง, ญาณิน พัดโสภา และอัศรกิตต์ พัฒนสัมพันธ์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ผลการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์

109-122

เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6

Results of Cooperative Learning Activities Using JIGSAW Technique Combined
with STAD on Mathematics Learning Achievement in the Subject
of Three-Dimensional Geometric Figures of Grade 6 Students

พงศ์พนิช คณะนาม และนภาพรณ ธีธัญญา

ศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูง

123-136

ในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

Study the State of Student Care System Management in Schools in Rural Areas
with the Highest Level of Difficulty under Chiang Mai Primary Education Service Area Office

พัฒน์อนัญ ตระกูลอินคอม และ จริญญา เทพพรบัญชากิจ

การศึกษากลยุทธ์การสื่อสารตลาดออนไลน์เพื่อเพิ่มยอดขาย

137-150

และสร้างมูลค่าเพิ่มในธุรกิจอาหารเสริม

Study on Online Market Communication Strategies to Increase Sales
and Create Added Value in the Supplement Business

พิทยุช ญาณพิทักษ์ ,ญาณกร วรากุลรักษ์ และพรทวี พูลกลาง

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เนื้อโคขุนแดดเดียวเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับ

151-164

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

Development of Thai Beef Jerky Products to Increase Income for
the Amphoe Phan Cattle Product Processing Community Enterprise,
Chiang Rai Province

ภัทราพร สมเสมอ, ภัทร ทิพย์ศรี และ ธนินุช เรืองการ

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองไทย Examining the Policies of Thai Political Parties	165-176
รัฐชฎา ถาแรง,ศิริพงษ์ โสภ,ณรงค์ กระจ่างพิศ และ เกรียงไกร กาญจนคุหา ผลการใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิด ที่มีต่อสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย Effects of using engineering design process and reflection on collaborative problem solving competency of upper secondary students	177-190
วชิระ พิมพ์ปราโมทย์ และพรเทพ จันทราอุกฤษฏ์ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ The development of academic achievement in Mathematics on linear equations in one variable through CIPPA model Teaching method of matthayom 1 students at Wat Samaedam School	191-202
ไวยหา ปิยรุ่งโรจน์, กัญณภัทร หุ่นสุวรรณ และสมพร มณีอ่อน รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ A Model of Learning management promote competency According to the National qualifications frameworks of the Northern College of Agriculture and Technology	203-216
สันติกรณั์ เขมาภิรมย์ และ ไพโรภ รัตนชูวงศ์	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมช่องทางการตลาดอิเล็กทรอนิกส์
ของผลิตภัณฑ์ขนมไทย ร้านเรือนมาเร่ ขนมไทยวิจิตร ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล
ของลูกค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์

217-230

Utilizing Information Technology to Promote Electronic Marketing Channels
for Thai Dessert Products at Maree's House Thai Dessert Shop,
Driven by Customer Data on Online Platforms

สุวรรณ อัจจงหาญ และรณรงค์ แรมลิเยอ

การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์
ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้า
ของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

231-244

Comparison of the Decision-making and Online Media Exposure Behavior
Influencing the Females' Purchase Decision on Facial Skincare Products
in Bangkok Metropolitan

หทัยชนก บุญช่วย, สมยศ อวเกียรติ และसानิต ศิริวิศิษฐ์กุล

การยกเลิกโทษประหารชีวิต : ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์
จากการวางเพลิง

245-258

Abolition of the Death Penalty: Case study of the Offenses Related to
Setting Fire to Property

อัญชัญ ยุติธรรม, วนาภรณ์ พันธุ์พุกภัย, ภูมิ โชคเหมาะ และสกุณา ทิพย์รัตน์

การพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวงจังหวัดนครศรีธรรมราช
Development Way of Life in Bankiriwong Community
Nakhon Si Thammarat Province

259-270

จรัสพงศ์ คลังกรณ, ภูวนัย เพ็ชรไพร และนิยม พัฒนศรี

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิชาการ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่

271-284

Desirable characteristics of modern tutoring school administrators

กรกฤษ ศรีวิชัย

Word Retention based on the Picture Word Inductive Model (PWIM) among Thailand's Twelfth Graders

Pipatpong Taipipatkit

Study in Master of Arts Program in English Language Teaching

Language Institute, Thammasat University

Corresponding Author E-mail: leang_z@hotmai.com

Received May 31, 2024; Revised June 21, 2024; Accepted August 14, 2024

Abstract

This study investigates the effectiveness of the Picture Word Inductive Model (PWIM) in enhancing vocabulary retention among 40 twelfth-grade students which consist of 23 males and 17 females in a bilingual school in Thailand. The research aimed to address the following questions: (1) Is there a significant improvement in vocabulary retention by the use of pictures based on PWIM? (2) To what extent does the use of pictures based on PWIM facilitate the word retention rate among twelfth-grade students? The participants, aged 16 to 19, were selected using purposive sampling, focusing on students with low grades (1-2), equivalent to grades C and D in English. The tools used in the study were designed to measure different aspects of vocabulary learning and retention. A vocabulary screening test was administered to establish baseline vocabulary knowledge. Following the instructional intervention using PWIM, an immediate post-test was conducted to assess vocabulary acquisition right after the intervention. Finally, a delayed post-test was administered two weeks later to evaluate long-term retention. The results indicated significant vocabulary acquisition immediately following the PWIM intervention, which addresses the first research question. However, for the second research question, the findings showed no statistically significant differences in long-term retention between the immediate and delayed post-test scores. This suggests that while PWIM is effective for immediate vocabulary learning, its impact on long-term retention requires additional reinforcement strategies. The study discusses the implications for educational practice and suggests directions for future research.

Keywords: Picture Word Inductive Model (PWIM); vocabulary retention; bilingual education;

English language learning

Introduction

The acquisition of vocabulary is a key element in language learning, enabling effective communication and comprehension in a second language. The importance of vocabulary cannot be overstated, as it profoundly affects learners' reading, writing, and overall language abilities (Schmitt, 2020, Nation, 2022). In order to communicate effectively, it is necessary to have a broad vocabulary, as a limited one can impede learning and communication. Developing one's vocabulary is, therefore, critical when learning English. Students can improve their English proficiency by listening to native speakers, reading authentic sources, and practicing what they have learned in everyday conversations. A significant challenge is to acquire and utilize new words effectively. An extensive vocabulary is crucial for constructing sentences, engaging in meaningful discourse, and connecting with others successfully.

Thailand has felt the widespread effects of globalization, much like other countries. The introduction of new technologies and the Internet has dramatically transformed various sectors, including business, education, research, and technological innovation. As education continues to evolve, English has become crucial for global intercultural communication, and Thailand is no different. The Thai education system faces the challenge of adapting instructional methods to keep pace with these changes, aiming to equip students with essential 21st-century skills and knowledge. English proficiency, as an international language, has become especially important (Tang, 2020).

Fluency among Thai students remains a significant issue. Many students struggle with English usage, even though it is part of the curriculum. In 2024, EF Education First's English Proficiency Index ranked Thailand 101st out of non-native English-speaking countries. The index, based on exams taken by over 2 million people from 113 countries and regions, placed Thailand last among non-native English-speaking nations. Although Thailand has the third highest Human Development Index in ASEAN, its English proficiency scores remain low, with the country being categorized as having "low to extremely poor English competence" since 2011 (EF EPI 2024 – EF English Proficiency Index – Thailand, 2024). This data highlights the ongoing difficulties Thailand faces in achieving and mastering English proficiency.

The Picture Word Inductive Model (PWIM), developed by Calhoun (1999), utilizes images to introduce and reinforce vocabulary, aiming to make new vocabulary more accessible for students. The structure of PWIM lessons follows the four stages of the inductive teaching model. In the first stage, students identify and list data, followed by the second stage where they classify data based on common elements. The third stage involves analyzing, interpreting, and converting data into skills or hypotheses. This approach encourages inductive thinking rather than passive learning, guiding students to achieve conceptual control and apply their understanding through skills like classification, reclassification, and hypothesis development.

Using visual material in the classroom while teaching vocabulary has potential benefits that were fostered by previous research. Recent studies have found that visual material helps students with memory (Bates & Son, 2020, Liando et al., 2022, Pickering, Peters, & Crewther, 2023). Teachers using visual material in a language-learning context will have a greater chance of helping students remember not only the words that are the focus of the lesson but also how they are used. This is because the learners have additional cues (pictures, graphics, and even videos) to link to the lesson content. If pictures are worth a thousand words, then why not use them to help with vocabulary instruction in a language-learning context? When teaching abstract words, it makes even more sense to use visual material (Chung, 2023) The memory gains that visual instruction brings are not only in class, but also after class when the student must recall the words that were tasked to them. In sum, vocabulary is much more likely to be remembered when visual material is used.

The effects of PWIM on English vocabulary among twelfth-grade students in a Thai bilingual school are the focus of this study. In addition to immediate effects, this study considers the long-term effects of PWIM on vocabulary learning. By using intact classes and a total of 6 weeks of instruction, which allowed for pre-tests, immediate post-tests, and delayed post-tests, this study seeks to provide conservative, but also robust evidence of the effectiveness of PWIM for the acquisition and retention of vocabulary. The main finding of this study will help reinforce the existing evidence that PWIM is an effective way for English language learners to acquire and retain English vocabulary, even at advanced proficiency levels, and across time.

The potential of this research-backed project is to provide educators in Thailand with new possibilities for effective vocabulary instruction. It offers the prospect of powerful and cost-effective strategies that enhance the impact of English vocabulary instruction—a significant priority for a school seeking an accelerated path toward English language fluency. By understanding the power of PWIM to help students retain vocabulary, educators can make sound and powerful curriculum development decisions, including strategic choices around the use of visual aids and other means for taking the next step beyond a word's basic definition, in order to penetrate its fullness and range of meaning more deeply.

Objective of Research

The primary objective of this research is to examine the effectiveness of Picture Word Inductive Model (PWIM) in promoting vocabulary storage among Grade 12 students from a bilingual school in Thailand. Specifically, the research is planned to realize the following objectives:

1. To assess Immediate Vocabulary Acquisition: To identify the extent to which PWIM is useful in immediate vocabulary acquisition by comparing the pre-test and the immediate post-test scores.
2. To evaluate Long-term Vocabulary Retention: To determine the efficiency of long-term vocabulary retention using PWIM by comparing the immediate post-test and the delayed post-test scores.

Methodology

Research Design

In this research, the quasi-experimental design was utilized to assess how effective the Picture Word Inductive Model (PWIM) in enhancing the vocabulary for the twelfth-grade students. The design of the study comprises three phrases: a vocabulary screening test as a pretest, an immediate post-test right after the intervention, and a delayed post-test two weeks later.

Participants

The investigation included 40 twelfth-graders who attend a bilingual school in Thailand. Their ages range from 16 to 19, and they were selected based on their level of English proficiency. To facilitate a variety of word problem solving strategies, the researcher intentionally recruited the

students with D and C grades in English. This ensured more than one type of student in terms of English language proficiency.

Sampling Strategy

A purposive sampling strategy were employed to choose participants from five diverse studying majors: Math–English, English–Chinese, English–Japanese, English–Art, and English–Music. This method ensured that the study would enable students gain from the instruction provided—English learners who needed support in developing English vocabulary, with the PWIM strategy.

Research Instruments

The research investigation involved three separate stages of testing: a Vocabulary Screening Test as a pretest administered before the study, an immediate posttest right after the treatment phase, and, finally, a delayed posttest employed two weeks after the immediate posttest.

Validation of Vocabulary Items through Index of Item Objective Congruence (IOC)

To validate the vocabulary screening process's integrity, the researcher employed the Index of Item Objective Congruence (IOC) as a decisive selection metric. This index evaluates the experts' consensus on whether each vocabulary item is suitable for inclusion in the study. Three language education experts were asked to rate the potential items based on the study's objectives. The ratings were then averaged to generate an IOC score for each item. The researcher set a threshold for suitability: vocabulary items with an IOC score between 0.5 and 1.0 were directly incorporated without modification, while items with an IOC score below 0.5 were revised if possible or excluded if they could not be adequately revised. This process ensured that the vocabulary items used in the tests were either initially approved by experts or validated through a thorough review process.

Vocabulary Screening Test

The vocabulary screening test consisted of 100 multiple-choice questions. Each item was associated with a black and white image and presented along with five answer options, a. – e. The choice ‘e’ for each question is included as an ‘I don’t know’ option. The design aims to ensure the selection of 60 vocabulary items that were unknown to any of the participants, and thus appropriate for studying the kind of learning that goes on across the "previously unknown" to "known" transition.

Immediate and Delayed Post-tests

The immediate and delayed post-tests were carried out to determine how effective the short-term and long-term memories of the vocabulary items presented through the PWIM could be retained. Both the immediate and delayed post-tests featured the same quiz, comprised of 60 vocabulary words pulled from the pre-test. Test participants had four possible answers to pick from for each word to respond the displayed picture. The results of the immediate post-test were tabulated right after the test, while the delayed test was administered again two weeks later.

Instructional Materials and Tools

The teaching method used in this intervention was the Picture-Word Inductive Model (PWIM). This model utilizes the power of visual aids to help students remember and use new words. For this intervention, 60 vocabulary words were chosen, and for each, a black and white image was created. These images came from Google Images and were manipulated in Canva, an online design platform, screening on a TV in each classroom to ensure that the pictures are clear and accurate.

Procedure

The process of vocabulary acquisition and retention among students is intricate and multifaceted, influenced by diverse teaching methodologies and learner variables. In a structured attempt to explore the efficacy of the Picture Word Inductive Model (PWIM) in vocabulary teaching, a research study was conducted, spanning several weeks. The stages of this study—ranging from the preliminary arrangements impacted by student availability, through the core intervention phase, and culminating in post-intervention assessments—are summarized in the subsequent table. This table delineates the essential activities, descriptions, and respective durations of each phase, offering a concise overview of the research methodology employed. The study was conducted with the following stages:

Experiment Timeline

Stage	Description	Duration
Preliminary	The commencement of research is delayed due to potential student absences at the beginning of the semester.	Week 1
Screening	A vocabulary screening test is administered to assess participants' initial knowledge of the target words and to ensure that they are unfamiliar with these words prior to the intervention.	Week 2
Intervention	Participants are taught the target words using the Picture Word Inductive Model (PWIM) with pictures as visual aids. During each session, 60 words were taught at a time, using images related to the unidentified vocabulary items, which were designed using Canva, for PWIM-based vocabulary instruction. In the first period, these images were projected to facilitate learning. The second period then resumed the conventional academic curriculum. This method ensures that the vocabulary instruction is integrated seamlessly into the regular educational framework, providing a dual learning experience that combines innovative and traditional approaches.	Weeks 3 – 6
Immediate Posttest	An immediate posttest is administered to assess participants' vocabulary acquisition immediately after the intervention.	Week 7
Delayed Posttest	The long-term retention of the words was measured through a delayed post-test. This test was used to figure out if the participants had truly mastered the words and if that mastery was going to last. The test was given far enough after the vocabulary session that any changes seen on it could not be attributed to short-term cramming.	Week 9

Research results

1. To assess Immediate Vocabulary Acquisition: To identify the extent to which PWIM is useful in immediate vocabulary acquisition by comparing the pre-test and immediate post-test scores

Table 1: Mean Scores and Standard Deviations for Vocabulary Screening, Immediate Post-test, and Delayed Post-test

Test Stage	Mean Score	Standard Deviation
Vocabulary Screening Test	18.475	3.95
Immediate Post-test	44.125	8.74
Delayed Post-test	43.775	8.64

The analysis began with evaluating the scores of 40 twelfth-grade students on 60 vocabulary items, previously unknown, in a pre-test and taught using PWIM. From the table 1, the immediate post-test results showed a mean score of 44.125 out of 60, indicating significant vocabulary acquisition immediately following the intervention. This substantial gain underscores PWIM's effectiveness in facilitating rapid vocabulary learning.

2. To evaluate Long-term Vocabulary Retention: To determine the efficiency of long-term vocabulary retention using PWIM by comparing the immediate post-test and the delayed post-test scores.

Table 2: Paired-Samples t-test Results for Vocabulary Test Stages

Comparison	t-value	p-value
Pre-test vs. Immediate Post-test	-22.53	<0.001
Pre-test vs. Delayed Post-test	-22.51	<0.001
Immediate Post-test vs. Delayed Post-test	0.67	0.507

Although the delayed post-test mean score of 43.775 as illustrated in Table 1 suggests a slight decline in vocabulary retention over two weeks, scores remained impressively higher than the pre-test mean score of 18.475, highlighting PWIM's impact on vocabulary retention. However, a paired-samples t-test as shown in Table 2 yielded a t-value of 0.67 and a p-value of 0.507, indicating no statistically significant difference in long-term retention between the immediate and delayed post-test scores. This suggests that while PWIM is effective for immediate vocabulary learning, its impact on long-term retention requires additional reinforcement strategies.

Table 3: The paired Samples Test Statistics

Paired Samples Test								
Im_posttest – De_posttest	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
		.35000	3.30151	.52202	–.70588	1.40588	.670	39

Interpretation of Statistical Findings

Further analysis focused on the critical interpretation of the p-value obtained from the inferential statistical analysis comparing vocabulary retention between the immediate and delayed post-tests. The t-value of 0.670 and the p-value of 0.507 indicate that the observed differences are not statistically significant. This p-value exceeds the standard significance threshold of 0.05, suggesting a high likelihood that the observed differences could be due to random variation rather than the effectiveness of the Picture Word Inductive Model (PWIM). Consequently, the differences in vocabulary retention scores between the two tests are not statistically significant, implying that the observed variations might be attributed to random chance rather than the impact of PWIM.

Summary of Findings

The study aimed to evaluate the effectiveness of the Picture Word Inductive Model (PWIM) in enhancing vocabulary retention among 40 twelfth-grade students in a bilingual school in Thailand. The primary objectives were to assess immediate vocabulary acquisition and long-term vocabulary retention facilitated by PWIM. The findings are summarized as follows:

1. Immediate Vocabulary Acquisition

The mean score on the immediate post-test was 44.125 out of 60, compared to the pre-test mean score of 18.475. This substantial increase demonstrates PWIM's effectiveness in facilitating rapid vocabulary learning.

2. Long-term Vocabulary Retention

1) The delayed post-test mean score was 43.775, slightly lower than the immediate post-test mean but still significantly higher than the pre-test mean. This suggests some retention of vocabulary over the two-week period.

2) A paired-samples t-test comparing immediate and delayed post-test scores yielded a t-value of 0.67 and a p-value of 0.507, indicating no statistically significant difference. This suggests that while PWIM is effective for immediate vocabulary learning, its impact on long-term retention is not statistically significant.

Interpretation

1. The immediate post-test results demonstrated significant vocabulary acquisition immediately after the PWIM intervention, highlighting its effectiveness in rapid vocabulary learning.

2. The lack of a significant difference between immediate and delayed post-test scores suggests that the initial gains in vocabulary knowledge were not fully sustained over the two-week period without additional reinforcement strategies.

3. The high p-value (0.507) indicates that the observed differences in long-term retention might be due to random variation rather than the PWIM's inherent effectiveness.

Discussion

The findings of this study demonstrate the effectiveness of the Picture Word Inductive Model (PWIM) in facilitating immediate vocabulary acquisition among twelfth-grade students in a bilingual educational setting. The significant improvement in vocabulary scores from the pre-test to the immediate post-test highlights PWIM's utility in enhancing students' initial vocabulary learning. However, the results also indicate that the effectiveness of PWIM in long-term vocabulary retention is less pronounced. The lack of significant differences between the immediate and delayed post-test scores suggests that the initial gains in vocabulary knowledge were not fully sustained over the two-week period. The study's results have important implications for educational practice. Educators can utilize PWIM to enhance immediate vocabulary learning by incorporating visual aids into their instructional strategies. Visual materials, such as pictures and graphics, provide additional contextual

cues that aid in the retention and retrieval of vocabulary, particularly in an English as a Foreign Language (EFL) context where abstract words can be challenging for students to grasp (Bates & Son, 2020; Liando et al., 2022) To address the limitations observed in long-term retention, educators should consider integrating PWIM with other evidence-based instructional strategies.

Suggestions

1. Suggestions from Research

The findings of this study come with certain limitations. The first is the restriction of the study's sample size to just 40 twelfth-grade students from a single bilingual education institution in Thailand. This limitation means that the findings cannot be generalized to a broader population, either globally or across other schools with similar characteristics. To validate these findings, future research would need to include larger and more diverse groups of students from various schools in different locations and contexts. Additionally, the study was limited to using multiple-choice vocabulary tests, which may not comprehensively capture a student's depth of knowledge. Furthermore, the study's duration was confined to nine weeks, with only a two-week interval between the immediate post-test and the delayed post-test. Longer-term studies are necessary to determine whether these findings are sustained or if they diminish over time.

2. Suggestions for Future Research

Future research should explore the effectiveness of the Picture Word Inductive Model (PWIM) in different educational settings and with diverse learner populations. Studies could investigate PWIM's impact on vocabulary retention among younger learners, adult learners, or students with varying proficiency levels. Moreover, research should consider combining PWIM with other instructional strategies, such as digital tools or multimedia resources, to enhance its effectiveness. Integrating technology with PWIM could offer new opportunities for interactive and personalized vocabulary learning. Lastly, longitudinal studies are crucial for assessing the long-term impact of PWIM on vocabulary retention and overall language proficiency. By tracking learners' progress over extended periods, researchers can gain a deeper understanding of how PWIM contributes to sustained vocabulary development.

Conclusion

This study contributes to the understanding of the Picture Word Inductive Model (PWIM) and its effectiveness in enhancing vocabulary retention among twelfth-grade students. The significant gains in immediate vocabulary acquisition underscore the value of integrating visual aids into language instruction. However, the findings also highlight the need for additional strategies to support long-term retention. Future research should explore the combination of PWIM with other instructional techniques to optimize vocabulary learning outcomes.

References

- Bates, J., & Son, J. B. (2020). English Vocabulary Learning with Simplified Pictures. *TESL-EJ*, 24(3), 1–20.
- Calhoun, E. F. (1999). *Teaching beginning reading and writing with the Picture Word Inductive Model*. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Chung, M. A. (2023). The efficacy of visual aids in enhancing vocabulary acquisition in EFL classes. *International Journal of Social Science and Human Research*, 6(10).6397–6403.
- EF EPI 2024 – EF English Proficiency Index – Thailand. (2024). Retrieved Jun 21, 2024, from <https://www.ef.com/ca/epi/regions/asia/thailand/>
- Liando, N. V. F., Tatipang, D. P., Tamboto, G., Poluan, M., & Manuas, M. (2022). Pictures as a Learning Media in Teaching Vocabulary. *Jurnal Ilmiah Universitas Batanghari Jambi*, 22(3), 1944–1949.
- Nation, I. S. P. (2022). *Learning Vocabulary in Another Language* (3rd ed.). Cambridge University Press.
- Pickering, H. E., Peters, J. L., & Crewther, S. G. (2023). A role for visual memory in vocabulary development: a systematic review and meta-analysis. *Neuropsychology Review*, 33(4), 803–833.

Schmitt, N. (2020). *Vocabulary in Language Teaching*. (2nd ed.). Cambridge University Press.

Tang, K. N. (2020). Challenges and importance of teaching English as a medium of instruction in Thailand International College. *Journal of English as an International Language*, 15(2), 97–118.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษา
ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
Factors Related to Career Choices of Undergraduate Students in Culinary
Arts Major in Bangkok Metropolitan Region

¹กชพร นามะสงค์ และ ²ประวีณา คาชไช

¹Kodchaporn Namasong and ²Praweena Kasai

¹กลุ่มวิชาผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม วิทยาลัยดุสิตธานี

²ฝ่ายกิจการนักศึกษา วิทยาลัยดุสิตธานี

¹Innovative Entrepreneur, Dusit Thani College

²Student Affairs Division, Dusit Thani College

¹Corresponding Author. E-mail: Kodchaporn.na@dtc.ac.th

Received May 29, 2024; Revised June 26, 2024; Accepted August 14, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) เพื่อศึกษาปัจจัยประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางสำหรับสถานประกอบการในการกำหนดนโยบาย รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด และสัมภาษณ์เชิงลึก (In Dept Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการทดสอบไคสแควร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมของงาน มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพมากที่สุด ปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านความสนใจและความสามารถ มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพมากที่สุด 2) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ พบว่าปัจจัยด้านภูมิภาคนาเดิม มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพียงด้านเดียว 3) แนวทางสำหรับสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายเพื่อจูงใจมีดังนี้ 1) สถานประกอบการควรมีโครงการสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ 2) สถานประกอบการควรมีการจัดสรรผลตอบแทนและสวัสดิการให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา 3) สถานประกอบการควรเปิดโอกาสให้นักงานได้มีแสดงศักยภาพในการทำงานของตนอย่างเต็มที่ 4) สถานประกอบการควรมีการสร้างเชื่อมั่นให้แก่บุคลากรภายนอก และควรรักษาภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

คำสำคัญ: ปัจจัยภายนอก; ปัจจัยภายใน; การเลือกอาชีพ; นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร

Abstract

This article aims to 1) To study the factors related to the career choices of 4th-year students in culinary arts in the Bangkok metropolitan area and its vicinity; 2) To study demographic factors associated with the career choices of these students; and 3) To propose guidelines for establishments in policy formulation. The research uses a mixed-methods approach, collecting data from 400 questionnaires and in-depth interviews with seven relevant individuals. The research tools include a questionnaire and a semi-structured interview. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics and chi-square tests, while qualitative research involved content analysis. The research findings are as follows: 1. External factors, such as the work environment, are most strongly associated with career choice. Internal factors, such as interests and abilities, also significantly influence career decisions. 2. Among demographic factors, only the original hometown has a statistically significant correlation with career choice at 0.05. 3. Guidelines for businesses to formulate motivating policies include 1) Establishments should implement programs to support mental health and well-being. 2) Establishments should allocate compensation and benefits that meet the needs of students. 3) Establishments should provide opportunities for employees to showcase their work potential fully. 4) Establishments should build confidence among external parties and maintain a positive organizational image.

Keywords: external factors; internal factors; career choice; senior students in the culinary field

บทนำ

ในปัจจุบันหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คลี่คลายมากขึ้น ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการมีแนวโน้มทยอยฟื้นตัวมากขึ้นเช่นเดียวกัน โดยวิจัยกรุงศรี (2566) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จะมีจำนวน 7.5 ล้านคนในปีพ.ศ. 2565 21 ล้านคน ปีพ.ศ. 2566 และ 35 ล้านคน ปีพ.ศ. 2567 โดยจะกลับมาเท่าช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ปี 2562) ที่ 39-40 ล้านคนในปีพ.ศ. 2568 ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยจะฟื้นตัวเร็วกว่าจากมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยกลับสู่ระดับเทียบเท่าก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปีพ.ศ. 2567 ที่ 170 ล้านทริป นอกจากนี้ผลจากการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วของของธุรกิจภาคอุตสาหกรรมบริการนั้น ส่งผลให้เกิดภาวะการขาดแคลนแรงงานเป็นอย่างมาก เนื่องจากแรงงานหลักจำนวนมากถูกหยุดพักการทำงาน ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา และแรงงานส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่กลับมาทำงานอีก ซึ่งเป็นผลมาจากความกังวลในการปิดตัวของธุรกิจภาคอุตสาหกรรมบริการ (Thaipublica, 2566)

ธุรกิจอาหาร หนึ่งในธุรกิจของภาคอุตสาหกรรมบริการที่เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานอย่างมากเช่นกัน สะท้อนจากภาพการเปิดรับสมัครพนักงานในตำแหน่งต่างๆ ทั้งในธุรกิจโรงแรม และธุรกิจอาหารโดยตรง

ที่มีให้เห็นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่กลางปีพ.ศ. 2565 จนถึงขณะนี้ (บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน), 2566) การสรรหาพนักงานยังคงเป็นความท้าทายของธุรกิจอาหารในปี 2566 นี้ เนื่องจากการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวจึงทำให้หลายธุรกิจนั้นกลับมาต้องการพนักงานพร้อมๆ กัน ด้วยเหตุนี้ทางสถานประกอบการจึงได้มีการเสนอการทำความร่วมมือ (MOU) กับสถาบันการศึกษาเพื่อให้ผลิตบุคลากรเข้าสู่ระบบให้มากขึ้น โดยให้สถาบันการศึกษาปรับการเรียนการสอนให้นักศึกษาทำการฝึกงานในสถานประกอบการให้เร็วขึ้นหรือปรับหลักสูตรให้มีการเรียนที่น้อยลง แต่เข้มข้น เพื่อให้มีการฝึกงานที่มากขึ้น (องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย, 2566)

มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยที่มีการจัดทำหลักสูตรและเปิดสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาหาร อาทิเช่น วิทยาลัยดุสิตธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยรังสิต แต่จากผลการสำรวจการฝึกงานพบว่า นักศึกษาบางกลุ่มเลือกทำงานที่ไม่ตรงสาย อาทิเช่น วิทยาลัยดุสิตธานี ที่มีนักศึกษาร้อยละ 25 เลือกทำงานสายอื่น ๆ รวมทั้งในมหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่เปิดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะการประกอบอาหาร เช่น โรงเรียนการเรือน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มีทั้งกลุ่มบัณฑิตที่ทำงานตรงสาย และกลุ่มบัณฑิตที่ทำงานไม่ตรงสายด้วยเช่นเดียวกัน ไพรินทร์ บุญญฉัตรสิริกุล, 2559)

แต่ทั้งนี้การเลือกอาชีพนั้นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย (ชินเชิง แก้วก่า และคณะ, 2565) สิ่งสำคัญในการตัดสินใจเลือกอาชีพจะขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายนอก เช่น แนวโน้มตลาด สภาพแวดล้อมของงาน รายได้ ความก้าวหน้า เป็นต้น และปัจจัยภายใน เช่น ความสนใจ ความถนัด ทักษะ ประสบการณ์ จุดมุ่งหมายในอาชีพ เป็นต้น รวมทั้งกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ หรือกระบวนการที่บุคคลจะพิจารณาเพื่อตัดสินใจนั้นเป็นกระบวนการซับซ้อน ต้องพิจารณาหลากหลายด้าน เช่น ค่านิยม สถานการณ์ต่างๆ เป็นต้น (นรรัตน์ รอดแดง, ศรีปริญญา ฐประจาง และชาญเดช เจริญวิริยะกุล, 2565)

จากปัญหาที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อที่ทั้งสถานประกอบการ และสถาบันการศึกษาสามารถนำผลที่ได้ไปปรับใช้ในการสร้างทัศนคติที่ดีต่องานด้านอุตสาหกรรมบริการ และนำไปใช้ในการโน้มน้าวใจให้นักศึกษาเกิดความต้องการทำงานในสายงานที่ได้ศึกษามาโดยตรง และผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้ จะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีคุณภาพเข้าสู่สายงานด้านอุตสาหกรรมบริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

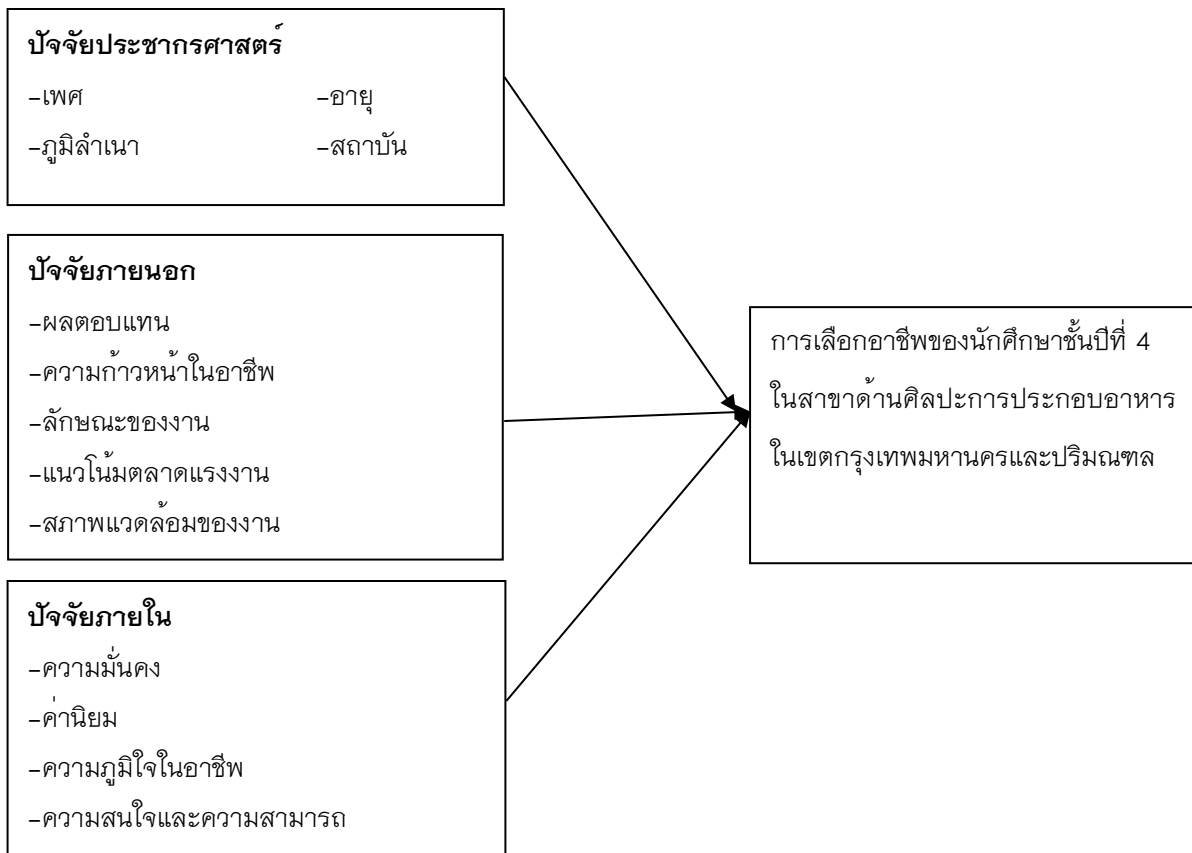
1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. เพื่อนำเสนอแนวทางสำหรับสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายเพื่อจูงใจนักศึกษาในการเลือกอาชีพกับสถานประกอบการ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ศึกษาในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่ปรากฏรายชื่ออยู่ใน Website Admission Premium ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นกรณีศึกษาทั้งสิ้น 4 สถาบัน โดยมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 1,088 คน ได้แก่

วิทยาลัยดุสิตธานี กรุงเทพฯ จำนวน 543 คน

มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน 75 คน

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพฯ จำนวน 300 คน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรุงเทพฯ จำนวน 170 คน

2. กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ศึกษาในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลจำนวน 278 คน อ้างอิงตามตารางการคำนวณ Krejci & Morgan (1970) เพื่อป้องกันข้อมูลผิดพลาด ผู้วิจัยเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้วิธีการจัดสรรเชิงสัดส่วน (Proportional Allocation) จากจำนวนประชากรในแต่ละมหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร จากสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 7 คน โดยใช้วิธีการจัดสรรเชิงสัดส่วน (Proportional Allocation) เช่นเดียวกับการวิจัยเชิงปริมาณ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัย โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้มีการปรับปรุงตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ (IOC) ได้เท่ากับ 0.67 นอกจากนี้มีการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) จากโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมทุกคำถาม (Corrected Item Total Correlation) ได้เท่ากับ 0.82 จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) โดยมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) ดังนี้ 1) ทางด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ (Key Information) 2) ทางด้านเวลา 3) ทางด้านผู้วิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด
2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-Dept Interview) จำนวน 7 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในศึกษาและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในศึกษาและนำเสนอข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบ สถิติการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดประเด็นสำคัญที่กำหนดในขอบเขตด้านเนื้อหา และนำมาสรุปรวมกันกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษา ในสาขาด้านการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยภายนอกที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยภายนอกที่มีความสัมพันธ์การเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปัจจัยภายนอก	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านผลตอบแทน	4.41	0.90	มาก
ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ	4.16	0.94	มาก
ด้านลักษณะของงาน	4.08	0.94	มาก
ด้านแนวโน้มตลาดแรงงาน	4.26	0.83	มาก
ด้านสภาพแวดล้อมของงาน	4.51	0.83	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.28	0.73	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยภายนอกที่มีความสัมพันธ์การเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$, $SD=0.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=4.51$, $SD=0.83$) รองลงมาคือด้านผลตอบแทน ($\bar{X}=4.41$, $SD=0.90$) แนวโน้มตลาดแรงงาน ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.83$) ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ($\bar{X}=4.16$, $SD=0.94$) และด้านลักษณะของงาน ($\bar{X}=4.08$, $SD=0.94$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยภายในที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยภายในที่มีความสัมพันธ์การเลือกอาชีพ
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปัจจัยภายใน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านความมั่นคงในงาน	4.38	0.79	มาก
ด้านค่านิยม	4.24	0.88	มาก
ด้านความภูมิใจในอาชีพ	4.04	0.99	มาก
ด้านความสนใจและความสามารถ	4.47	0.79	มาก
รวมทุกด้าน	4.28	0.86	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับปัจจัยภายในที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสนใจและความสามารถมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.79$) รองลงมาคือความมั่นคงในงาน ($\bar{X} = 4.38$, $SD = 0.79$) ค่านิยม ($\bar{X} = 4.24$, $SD = 0.88$) และความภูมิใจในอาชีพ ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.99$) ตามลำดับ

3. การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

เพศ	การเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4				
	เจ้าของธุรกิจ	พนักงานเอกชน ด้านงานบริการ	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	อื่น ๆ	รวม
ชาย	92	107	1	4	204
หญิง	93	82	5	2	182
อื่น ๆ	4	10	0	0	14
รวม	189	199	6	6	400
$\chi^2 = 3.053$ Sig. = 0.384					
อายุ	การเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4				
	เจ้าของธุรกิจ	พนักงานเอกชน ด้านงานบริการ	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	อื่น ๆ	รวม
20 - 24 ปี	189	196	6	6	397
25-29 ปี	0	3	0	0	3
รวม	189	199	6	6	400
$\chi^2 = 3.053$ Sig. = 0.384					

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ต่อ)

ภูมิลำเนาเดิม	การเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4				
	เจ้าของธุรกิจ	พนักงานเอกชน ด้านงานบริการ	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	อื่น ๆ	รวม
กรุงเทพและปริมณฑล	79	80	1	2	162
ภาคตะวันออก	16	21	0	0	37
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	20	25	3	0	48
ภาคเหนือ	4	5	0	2	11
ภาคกลาง	33	29	0	1	63
ภาคใต้	37	39	2	1	79
รวม	189	199	6	6	400
$\chi^2 = 33.869$ Sig. = 0.004					
สถาบันการศึกษา	การเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4				
	เจ้าของธุรกิจ	พนักงานเอกชน ด้านงานบริการ	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	อื่น ๆ	รวม
วิทยาลัยดุสิตธานี วิทยาเขตกรุงเทพ	90	108	2	0	200
มหาวิทยาลัยรังสิต	12	15	1	0	28
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	58	44	2	4	108
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพ	29	32	1	2	64
รวม	189	199	6	6	400
$\chi^2 = 3.053$ Sig. = 0.384					

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนาเดิม และสถาบันการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านภูมิลำเนาเดิม มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพียงด้านเดียว

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ด้านภูมิลำเนา และด้านสถาบัน คือ 2 ด้านหลัก ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักศึกษาในสาขาด้านการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ภูมิลำเนา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

พบว่า ภูมิสำเนามีความเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ โดยสามารถแยกได้ 3 ประเด็นสำคัญดังนี้ (1) ความสัมพันธ์ (Connection) (2) โอกาสในการเลือกงาน (3) ค่าใช้จ่าย สถาบันจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า ความมีชื่อเสียง คุณภาพของหลักสูตร รวมทั้งการได้รับการรับรองจากองค์กรต่างๆ มีส่วนสำคัญในการเลือกอาชีพของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ อีกทั้งช่วยเพิ่มโอกาสในการถูกเลือกจากสถานประกอบการที่มีชื่อเสียง

ทางด้านปัจจัยภายนอกด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมของงานมีความเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลตอบแทน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ สภาพแวดล้อมของงานจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า สภาพแวดล้อมของงานเป็นปัจจัยที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ให้ความสำคัญที่สุด ทั้งในด้านของสังคมการทำงาน เพื่อนร่วมงาน บรรยากาศในการทำงาน รวมถึงสภาพการทำงาน หากสภาพแวดล้อมการทำงานดี จะสามารถทำให้ทำงานกับสถานประกอบการได้นาน หากสังคมการทำงาน หรือเพื่อนร่วมงานไม่ดีจะทำให้ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและความสุขในการทำงานด้วย รวมทั้งจะทำให้เกิดอัตราการลาออกเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ถึงแม้ว่าค่าตอบแทนจะสูงมากก็ตาม เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเลือกที่จะมองทางความรู้สึกในจิตใจมากกว่าผลตอบแทน ผลตอบแทน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผลตอบแทนเป็นส่วนสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ทั้งในด้านของเงินเดือนที่เหมาะสม สวัสดิการที่ดี และความคุ้มค่าจากการทำงาน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน โดยผลตอบแทนสามารถอยู่ในรูปแบบของเงินเดือน และสวัสดิการอื่นๆ ที่จะต้องมีความคุ้มค่า และเพียงพอต่อการดำรงชีวิต รวมทั้งการดูแลตนเอง และครอบครัวหลังเรียนจบด้วยเช่นกัน

ทางด้านปัจจัยภายในพบว่า ด้านความสนใจและความสามารถมีความเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงในงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ความสนใจและความสามารถจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า ความสนใจและความสามารถเป็นสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญมากที่สุด โดยการจะเลือกอาชีพนั้นจะขึ้นอยู่กับความชอบ และความสนใจของตนเองเป็นหลัก รวมทั้งดูในเรื่องของความสามารถประกอบด้วย หากมีการเลือกอาชีพจากความชอบของตนแล้วนั้น จะทำให้สามารถประกอบอาชีพนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะทำด้วยความสุข รวมทั้งหากประกอบอาชีพของตนได้เป็นอย่างดีแล้ว ผลในด้านอื่นๆ อาทิเช่น ผลตอบแทน ความก้าวหน้า จะตามมาเอง ความมั่นคงในงาน การเลือกทำงานในองค์กรที่มีความมั่นคงจะช่วยเสริมสร้าง และสนับสนุนให้พนักงานมั่นใจ ทั้งในด้านการสร้างชื่อเสียง หรือโปรไฟล์ตนเอง นอกจากนี้ยังช่วยลดความรู้สึกเสี่ยงในเรื่องของการสูญเสียงานอีกด้วย และสามารถยึดสถานประกอบการในการดูแลตนเองและครอบครัวได้ รวมทั้งยังสามารถสร้างชื่อเสียงและโปรไฟล์ให้กับตนเอง เพื่อนำไปต่อยอดในที่อื่นได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยภายนอก ด้านสภาพแวดล้อมของงาน มีความสัมพันธ์มากที่สุด เนื่องจากสภาพแวดล้อมในการทำงานส่งผลต่อร่างกายและจิตใจของแต่ละบุคคล รวมถึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้วย ซึ่งสอดคล้องหลักการของทฤษฎีของเฮอริชเบอร์กในการสร้างแรงจูงใจคือ ผู้บริหารต้องเริ่มต้นด้วยการให้ปัจจัยค่าจ้างแก่พนักงานในระดับหนึ่งก่อน เช่น การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีให้แก่พนักงาน รองลงมาคือ ด้านผลตอบแทน เนื่องจากเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และเป็นในเรื่องของความคุ้มค่ากับการทำงาน จึงทำให้เป็นสิ่งที่ดึงดูดและเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชินเชิง แก้วก่า สาธิตา กลิ่นสุคนธ์ และรัชดาพร คำแก้ว (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกงานของนักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พบว่า ปัจจัยด้านค่าแรงงานและผลตอบแทนมีผลต่อการเลือกงานของนักศึกษามากที่สุด

ปัจจัยภายใน ด้านความสนใจและความสามารถ มีความสัมพันธ์มากที่สุด เนื่องจากหากมีความชอบหรือความสามารถด้านใดจะสามารถช่วยส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพที่เลือกได้ แต่ละบุคคลมีความสนใจและความสามารถในการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิษฎา ทรัพย์มาก (2557) ปัจจัยจูงใจบุคลากรในการเลือกประกอบอาชีพรับราชการโดยเปรียบเทียบกลุ่มที่เข้ารับราชการในช่วงก่อน และหลังการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ของบุคลากรสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ปัจจัยด้านความมั่นคงในงาน ด้านโอกาสในการแสดงความรู้ความสามารถ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพราชการของกลุ่มบุคลากรที่เข้ารับราชการก่อนปี พ.ศ.2551 รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงในงาน หมายถึง การเชื่อถือสถานประกอบการ ในด้านของลักษณะการว่าจ้าง ขนาดของสถานประกอบการ และความมีชื่อเสียงขององค์กร ความมั่นคงในงานเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎี Two-Factor เป็นแนวคิดของ Herzberg, Bernard & Snyderman เป็นทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานที่พูดถึงสิ่งที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน

2. ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ และสถานบันการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยในการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยด้านภูมิสำเนาเดิม มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพียงด้านเดียว เนื่องจากเมื่อนักศึกษา

สำเร็จการศึกษาแล้วบางคนอยากกลับไปทำงานในภูมิสำเนาเดิมของตนเอง เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย การเดินทาง และยังได้อยู่กับครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับการสรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ กล่าวคือ ข้อมูลส่วนบุคคล ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คือ ด้านภูมิสำเนา และด้านสถาบัน เนื่องจากการทำงานในกรุงเทพมหานครหรือในเมืองใหญ่มักมีโอกาการทำงานมากกว่า แถวชนเมือง และหากสถาบันมีหลักสูตรที่เข้มข้น มีคุณภาพการสอน มีชื่อเสียง และมีการรองรับระดับสูงจากองค์กรต่าง ๆ ก็จะเป็นที่ยอมรับ และสามารถเลือกทำงานในองค์กรที่ดีได้ ส่วนด้านเพศ และด้านอายุ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาด้านศิลปะการประกอบอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่า สังคมตอนนี้เปิดกว้าง ไม่ว่าจะเพศไหนก็สามารถทำงานได้เหมือนกัน และการเลือกงานขึ้นอยู่กับความชอบ และเมื่อเลือกงานที่ชอบแล้ว อายุเท่าไรก็ยังสามารถทำงานได้ สอดคล้องกับ อติเรก นวลศรี ณิชภา ยศุตมธาดา และWang Heng (2560) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีเพศผลการเรียนเฉลี่ยความคาดหวังในการเลือกอาชีพในอนาคตอาชีพของผู้ปกครอง/บิดามารดา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวและบิดามารดาหรือผู้ปกครองคาดหวังในการประกอบอาชีพมีปัจจัยในการเลือกอาชีพโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.แนวทางสำหรับสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายเพื่อจูงใจนักศึกษาในการเลือกอาชีพกับสถานประกอบการ พบว่า จากผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นแนวทางสำหรับสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายเพื่อจูงใจนักศึกษาได้ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมของงาน สถานประกอบการควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ให้กับพนักงาน และยังเป็นการสร้างสังคมการทำงานแบบพี่น้อง เพื่อก่อให้เกิดความผูกพันภายในองค์กร อีกทั้งสถานประกอบการควรมีโครงการสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่พนักงาน เพื่อเพิ่มความสุขในการทำงาน ลดความเครียด นอกจากนี้ยังช่วยลดอัตราการลาออกและสามารถสร้างความผูกพันต่อองค์กรได้ สอดคล้องกับทฤษฎี ERG (Existence Relatedness Growth Theory) ในด้านของความต้องการทางด้านความสัมพันธ์ (Relatedness Needs: R) เป็นความต้องการที่ต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น สังคมโดยรอบ เช่น เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา

2) ผลตอบแทน สถานประกอบการควรมีการจัดสรรผลตอบแทนให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา โดยควรมีการสำรวจทั้งด้านสภาวะเศรษฐกิจ ค่าครองชีพในปัจจุบัน เพื่อให้เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต อีกทั้งควรมีสวัสดิการที่เหมาะสมให้แก่พนักงาน อาทิเช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ วันลาพักร้อน ค่าอาหารกลางวัน เป็นต้น สอดคล้องกับ รัตนศักดิ์ เนียมโสภ (2561) ที่สรุปแรงจูงใจเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motive) คือแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากภายในตัวเองเพื่อบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่สร้างขึ้นหรือกระทำได้อย่างมากแต่มีความคงทน 2) แรงจูงใจ

ภายนอก (Extrinsic Motive) คือแรงจูงใจที่เกิดจากการคาดหวังสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวบุคคล อาทิเช่น รางวัล เกียรติยศ คำชมเชย โดยอาจเป็นแรงผลักดันในการแสดงพฤติกรรมอย่างมีเป้าหมาย

3) ความสนใจและความสามารถ สถานประกอบการควรเปิดโอกาสให้พนักงานได้มีการแสดงศักยภาพในการทำงานของตนอย่างเต็มที่ และควรมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความสามารถของพนักงานในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น และควรส่งเสริมโอกาสในการทำงานในสายงานที่สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของพนักงาน สอดคล้องกับ เอกรินทร์ ศุภรณ์พานิช (2557) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ ในด้านที่กล่าวว่า บุคคลย่อมแสวงหาสภาพแวดล้อมและอาชีพ ซึ่งเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความสามารถและทักษะ เพื่อแสดงออกถึงค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนการ มีบทบาทที่เหมาะสม และหลีกเลี่ยงบทบาทที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง

4) ความมั่นคงในงาน สถานประกอบการควรมีการสร้างเชื่อมั่นให้แก่บุคคลภายนอกในเรื่องของความน่าเชื่อถือขององค์กร และควรรักษาภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรด้วยการกระทำที่รับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งสร้างความนิยมให้แก่สาธารณชน เพื่อให้ได้รับรู้ถึงบทบาท นโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร สอดคล้องกับอาคเนย์ ถ้าเกิด (2563) ที่เสนอแนวทางสำหรับสถานประกอบการในด้านความน่าเชื่อถือขององค์กรไว้ว่า บริษัทควรสร้างชื่อเสียงและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้องค์กรเป็นที่รู้จักได้รับความเชื่อถือศรัทธาด้วยการแสดงเจตนารมณ์ที่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมว่าเป็นองค์กรที่กระทำดีและสร้างสรรค์พัฒนาความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย รักษาภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรโดยแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชนด้วยการกระทำที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) สถานประกอบการควรสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นบวก โดยการส่งเสริมค่านิยมที่เน้นทางด้านการเคารพนับถือ การสนับสนุนกันในองค์กร รวมทั้งควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงานในองค์กร เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันในองค์กร

2) สถานประกอบการควรมีการจัดสรรเงินเดือนที่เหมาะสมให้กับพนักงาน และเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน โดยมีการพิจารณาจาก ตำแหน่งงาน ภาระงานที่ได้รับ ตามแต่ละบุคคล และควรมีสวัสดิการที่ดีและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้พนักงานมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น อาทิเช่น ประกันสุขภาพ โบนัสเพิ่มเติม หรือการสนับสนุนในการศึกษาต่อ

3) สถานประกอบการควรมีการสนับสนุนทางด้านการพัฒนาทักษะให้แก่พนักงาน โดยมีการส่งเสริมโอกาสในการเข้าร่วมอบรมและการศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของพนักงานให้มากขึ้น และควรส่งเสริมโอกาสในการทำงานในสายงานที่สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของพนักงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในกลุ่มของสถานประกอบการ ทั้งในด้านการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และกว้างมากยิ่งขึ้น ในด้านของนโยบายที่มีให้กับพนักงาน
- 2) ควรศึกษาเพิ่มเติมในปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายในด้านของการเลือกอาชีพของนักศึกษามากยิ่งขึ้น
- 3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาในสถาบัน และสาขาวิชาอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไ

เอกสารอ้างอิง

- ชิงเชิง แก้วกา, สาธิตา กลิ่นสุคนธ์, รัชดาพร คำแก้ว. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกงานของนักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 17(3), 62–79.
- นรารัตน์ รอดแดง, ศรีปริญญา ฐปกระจำง, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล. (2565). การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 12(12), 733–742.
- บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน). (2566). *วิกฤต...แรงงาน! ปัญหาใหญ่! “ร้านอาหาร-บริการ”*. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.prachachat.net/marketing/news-1209905>.
- ไพรินทร์ บุญญสิริสกุล. (2559). ความพึงพอใจในหลักสูตรและความคาดหวังในการประกอบอาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 โรงเรียนการเรือน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*, 11(5), 167–175.
- รัตนศักดิ์ เนียมโสภา. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานศูนย์ติดตั้งลำรางรักษาอุปกรณ์ตอนนอก บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) จังหวัดสมุทรปราการ. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วิจัยกรุงศรี. (2566). *แนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยปี 2566-2568*. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/summary-outlook/industry-outlook-2023-2025>.
- องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. (2566). *เอกชนเสนอรัฐเอ็มไอยูสถานศึกษาแก้ปัญหาแรงงานขาดแคลน*. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/323841>.

- อดิเรก นวลศรี, นิชาภา ยศุตมธาดา, Wang Heng. (2560). ปัจจัยในการเลือกอาชีพของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2555). วารสารข้อพระยอม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 28(1), 115–124.
- อภิณัฐ ทรัพย์มาก. (2557). ปัจจัยจูงใจบุคลากรในการเลือกประกอบอาชีพราชการโดยเปรียบเทียบกลุ่มที่เข้ารับราชการในช่วงก่อนและหลังการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติอาคเนย์ ภาเกิด. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกองค์การในการทำงานของกลุ่ม เจนเนอเรชั่นวายผ่านบริษัทจัดหางานแห่งหนึ่ง ย่านอโศก ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอกรินทร์ ศุภรณ์พานิช. (2557). การศึกษาความต้องการทางอาชีพของผู้จบการศึกษาดนตรีในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา สังคิตวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.
- Thaipublica. (2566). แนวโน้มตลาดแรงงานภาคการท่องเที่ยวหลังยุคโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2566, จาก https://thaipublica.org/2023/01/nida-sustainable-move17/?fbclid=IwAR1QxaK-sP4h97v_kUBq9dftiALGc8-QdmKtkFyW6uEQPyre9BhotgPniUs.

การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

Development of Thailand's rubber industry

Case study: Nakhon Si Thammarat Province

คุณัญญา ปริญจิตร

Kunanya Parinjit

วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University

Corresponding Author. E-mail: kunanya.kp@gmail.com

Received July 4, 2024; Revised August 24, 2024; Accepted August 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย ผ่านการศึกษา Eco-system ของอุตสาหกรรมยางพารา รวมถึงการวิเคราะห์แนวทางเพิ่มมูลค่าและเพิ่มศักยภาพ การแข่งขันอุตสาหกรรมยาง จากกรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) โดยผลการศึกษาพบว่า ภาครัฐควรดำเนินมาตรการดังนี้ 1. แก้ไขโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมยางพารา 2. มาตรการรวมกลุ่มการผลิต ของอุตสาหกรรมยางพารา 3. มาตรการการสร้างผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 4. มาตรการ ตรวจสอบย้อนกลับ และ มาตรการการใช้ยางภายในประเทศ โดยพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่เป้าหมาย ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (SEC) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (SEZ) ควรรวมกลุ่มคลัสเตอร์บนพื้นฐานการผลิตด้วยเทคโนโลยีและ นวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยอุตสาหกรรมนำร่อง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สนับสนุนการแปรรูปยาง กลุ่มผลิตภัณฑ์จากน้ำยางข้น และกลุ่มผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จำพวกยางรองเท้าและไม้ยาง ซึ่งหากเกิดการรวมกลุ่มจะทำให้ มีมูลค่าการลงทุน 8.8 หมื่นล้านบาท จากการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในที่เกิดจากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน 6.8 แสนล้านบาท การส่งออกผลิตภัณฑ์ยาง 2 แสนล้านบาทส่งผลต่อความต้องการใช้ยางในประเทศเพิ่มขึ้น 1.1 ล้านตัน สามารถสร้างงานในพื้นที่ 45,000 คน เกษตรกรชาวสวนยางจะมีรายได้เพิ่มขึ้น 22,000 บาทต่อไร่ รวมถึงคุณภาพ ชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมยางพารา; ความสามารถทางการแข่งขัน; เขตเศรษฐกิจพิเศษ

Abstract

This article aimed to study government policy in promoting the rubber industry in Thailand through the eco-system by analyzing to increase the value and competitiveness of the rubber industry from the study of Nakhon Si

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567) | Vol.10 No.2 (May–August 2024)

Thammarat by using qualitative research methods. and in-depth individual interviews. The study's findings suggest that the government should implement the following measures: 1. Modify the production structure of the rubber industry 2. Integrate the production of the rubber industry 3. Creating value-added products that are environmentally friendly 4. Traceability and rubber use within the country. The Nakhon Si Thammarat area is the target area of the Southern Economic Corridor (SEC) to develop the economy of the Eastern Economic Corridor (EEC) and the Special Economic Development Zone (SEZ). These groups should be based on consistent production and innovation towards the environment. There are 3 pilot industries: supporting tire products, concentrated latex products, and other products such as shoe rubbers and rubber sticks. If successful, there would be an investment value of 8.8 billion baht from stimulating the internal economy from an infrastructure investment of 680 billion baht. Exporting 200 billion baht of rubber products will increase demand for rubber in the country by 1.1 million tons, creating jobs for 45,000 people in the area. Rubber farmers will have an additional income of 22,000 baht per rai and a better quality of life.

Keywords: Rubber industry; Competitiveness; Special economic zones

บทนำ

ยางพาราเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญอันดับต้นของโลก สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ยางแท่ง ยางแผ่นรมควัน น้ำยางข้น ถู่มือยาง ถู๋ยางอนามัย ยางรถยนต์ เป็นต้น การส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางพาราสามารถนำรายได้เข้าประเทศปีละประมาณ 4,000 ล้านบาทหรือร้อยละ 1.44 ของจีดีพี นำไปสู่การจ้างงานทั้งภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมจำนวนมากกว่า 1.44 ล้านครัวเรือน และมีพื้นที่ปลูกยางทั่วประเทศรวม 24 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

สถานการณ์ยางของประเทศไทยในปี 2565 ที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีปริมาณผลผลิตภาพรวมทั้งสิ้น 4.907 ล้านตัน เป็นผู้ผลิตยางพาราอันดับ 1 ของโลก รองลงมา คือ อินโดนีเซีย 2.400 ล้านตัน และมาเลเซีย 0.514 ล้านตัน ซึ่งทั้งโลกมีผลผลิตยางพารารวมอยู่ที่ 14.3 ล้านตัน (IRSG, 2024) มูลค่าการส่งออกยางพาราของประเทศไทย ปี 2565 มีปริมาณ 3.280 ล้านตัน มูลค่า 178,035 ล้านบาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกยางแต่ละชนิด ดังนี้

ตารางที่ 1 ปริมาณการส่งออกยางพาราของประเทศไทย ปี 2565

ประเภทยางพารา	ปริมาณการส่งออก (ล้านตัน)
ยางแท่ง	1.661
น้ำยางข้น	1.104
ยางแผ่น	0.457
ยางอื่นๆ	0.056
รวม	3.280

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2565

จากปริมาณการผลิตและการส่งออกยางพาราของประเทศไทยจะพบว่า ในปี 2565 ปริมาณการส่งออกยางพาราของประเทศไทยมากกว่า ร้อยละ 75 ถูกส่งออกไปเป็นวัตถุดิบตั้งต้นในการผลิตผลิตภัณฑ์ยางพาราโดยปริมาณการส่งออกยางพาราไปยังประเทศผู้ใช้อย่างอันดับ 1 คือ จีน มูลค่า 54,749 ล้านบาท รองลงมา คือ มาเลเซีย มูลค่า 22,535 ล้านบาท และ สหรัฐอเมริกา มูลค่า 16,161 ล้านบาท โดยตลาดส่งออกสินค้ายางพาราที่สำคัญ มีดังนี้

ตารางที่ 2 ตลาดส่งออกสินค้ายางพาราที่สำคัญ ปี 2563 - 2565

ประเทศ	มูลค่า: ล้านบาท			อัตราการขยายตัว (%)		
	2563	2564	2565	2563	2564	2565
1. จีน	39,609.31	62,130.05	54,749.14	-20.98	56.86	-11.88
2. มาเลเซีย	20,379.86	25,414.30	22,535.40	12.07	24.70	-11.33
3. สหรัฐอเมริกา	8,010.01	14,623.95	16,161.20	-21.91	82.57	10.51
4. ญี่ปุ่น	8,221.25	13,436.43	14,749.44	-19.03	63.44	9.77
5. เกาหลีใต้	4,084.77	7,078.87	13,120.57	-15.54	73.30	85.35
6. อินเดีย	2,267.30	6,123.31	6,332.75	-29.11	170.07	3.42
7. ตุรกี	3,159.01	5,632.86	6,060.53	-0.57	78.31	7.59
8. บราซิล	2,740.12	5,888.99	5,376.97	-18.05	114.92	-8.69
9. สเปน	1,691.62	3,054.70	3,967.42	-17.55	80.58	29.88

ประเทศ	มูลค่า: ล้านบาท			อัตราขยายตัว (%)		
	2563	2564	2565	2563	2564	2565
10. ฝรั่งเศส	1,115.44	3,374.82	3,698.03	-50.32	202.55	9.58
11. สโลวีเนีย	376.87	1,470.32	2,645.51	-4.74	290.14	79.93
12. แคนาดา	1,116.85	2,276.92	2,549.53	-45.53	103.87	11.97
13. เวียดนาม	1,749.81	2,269.36	2,523.96	27.42	29.69	11.22
14. อิตาลี	1,549.30	2,484.74	2,302.11	-21.12	60.38	-7.35
15. เยอรมนี	1,872.83	2,548.07	2,117.96	-32.17	36.05	-16.88
รวม 15 รายการ	97,944.35	157,807.69	158,890.52	-15.65	61.12	0.69
อื่น ๆ	10,955.85	18,194.88	19,145.25	-11.42	66.07	5.22
รวมทั้งสิ้น	108,900.20	176,002.57	178,035.78	-15.25	61.62	1.16

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2565

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมยางพาราไทยยังประสบปัญหาหลายประการที่ต้องเร่งแก้ไข ตั้งแต่ในระดับต้นน้ำที่เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย การผลิตยังเป็นแบบครอบครัวในระดับชั้นกลางผู้ประกอบการยังมีความเข้มแข็งน้อยรายเนื่องจากสินค้าในกระบวนการผลิตเป็นลักษณะ Mass Product การเข้ามาแข่งขันในอุตสาหกรรมจึงทำได้ง่าย อีกทั้งการขาดแคลนเงินทุนจึงทำให้ผู้ประกอบการชาวต่างชาติ เข้ามาทำการ Take over กิจการผลิตยางชั้นกลางน้ำของผู้ประกอบการไทย อีกทั้งในส่วนในระดับปลายน้ำ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางของไทยส่วนใหญ่ยังเป็นการผลิตผลิตภัณฑ์ยางขั้นต้น และยังมีข้อจำกัดด้านเงินทุนและเทคโนโลยีการผลิต ไม่มีการใช้นวัตกรรมในการผลิตมากนักจึงยากต่อการแข่งขันในระดับของอุตสาหกรรมยางปลายน้ำ นอกจากนี้ ยางพารายังเป็นพืชที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายภาคส่วน ส่งผลให้การเชื่อมโยงทั้งระบบยังไม่คล่องตัว บุคลากรที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับยางพารายังมีน้อย ประกอบกับมีความผันผวนของราคายางธรรมชาติ และต้นทุนการผลิตยางแปรรูปยางพาราของไทยที่สูงกว่าประเทศอื่นๆ เนื่องจากค่าแรงงานและต้นทุนการผลิตภาครัฐจึงต้องกำหนดนโยบาย ตลอดจนวิธีการแก้ไข แนวทางปฏิบัติ เพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขัน ตลอดจนการเพิ่มมูลค่าเพิ่ม ประกอบกับการที่คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ (ครม. เศรษฐกิจ) ได้มีมติเห็นชอบกรอบแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 4 แห่ง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2563 ซึ่งรวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) เพื่อเป็นพื้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (SEZ) โดยการพัฒนา

เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ประกอบไปด้วยพื้นที่เป้าหมาย 4 จังหวัด คือ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเกษตรกรรมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพชาวสวนยาง และมีพื้นที่ปลูกยางพารามากเป็นอันดับ 1 ของประเทศ อีกทั้งยังมีตลาดกลางยางพาราในการประมูลซื้อขายยางพาราอยู่ในพื้นที่และสามารถเชื่อมต่อบริเวณคมนาคมและโลจิสติกส์กับพื้นที่อื่นๆ การยางแห่งประเทศไทย จึงมีเป้าหมายการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงและสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ด้วยการส่งเสริมพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กยท. จำนวน 41,000 ไร่ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการพัฒนาพื้นที่สำหรับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการยางพาราของประเทศไทย ในการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันในพื้นที่ดังกล่าว

ดังนั้น การศึกษานี้ต้องการค้นหาแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐ นโยบาย รวมถึงการขับเคลื่อนการกำหนดนโยบาย ตลอดจนวิธีการแก้ไข แนวทางปฏิบัติร่วมกัน ในการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย เพื่อให้นโยบายด้านอุตสาหกรรมยางสอดคล้องกับการพัฒนาและสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศในทุกมิติ รวมถึงการออกแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราให้ไปสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมยางของโลก โดยศึกษานโยบาย ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานเพื่อเป็นการวางโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยให้พัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิตยางพาราโลกได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์ Eco-system ของอุตสาหกรรมยางพารา
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยาง

จากกรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

กรอบแนวคิด		การต่อยอดงานวิจัย		
เทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิต	+	นโยบายการสนับสนุนจากภาครัฐ	=	แนวทางการเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยาง
อุตสาหกรรมยางพารา		การลดต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่ม		
การรวมกลุ่มเพื่อลดต้นทุนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม		ความได้เปรียบทางด้านทรัพยากร (ยางพารา)		

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับการกำหนดระเบียบกระบวนการวิจัยตามการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) เพื่อดำเนินงานวิจัยให้เป็นไปตามกระบวนการที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research)

เป็นการรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร วารสาร ผลงานการวิจัยเชิงเอกสาร สื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการวิเคราะห์ต่อยอดความคิด และเป็นข้อมูลสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้ โดยการศึกษาจะแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ

- 1) ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและแนวทางการพัฒนาของโลกและการศึกษาสภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย เพื่อทราบถึงช่องว่างในการพัฒนาอุตสาหกรรมยาง
- 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา เพื่อศึกษาโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย
- 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราโดยการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบของสหพันธรัฐมาเลเซียและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อทราบถึงแนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับอุตสาหกรรมยางของทั้ง 2 ประเทศ

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview)

เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 14 ท่าน ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงของการยางแห่งประเทศไทย กลุ่มผู้กำหนดนโยบายหลักจำนวน 4 ท่าน ฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กร การยางแห่งประเทศไทย จำนวน 5 ท่าน และกลุ่มผู้ประกอบการ/นักลงทุน จำนวน 5 ท่าน ทั้งนี้ โดยนำผลการวิจัยมาสรุปเป็น 2 ส่วน

คือ นโยบายการบริหารจัดการยางพาราของประเทศไทยและรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยางในพื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการวิจัย และสรุปผ่านการตีความตามคำสำคัญต่างๆ

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสาร รายงาน การวิจัยต่างๆ นำมาวิเคราะห์ผ่านเครื่องมือ SWOT analysis และ TOWS Matrix ได้แนวคิดออกมาดังนี้

TOWS	O1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน O2 เทรนด์การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม O3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี O4 กฎ/ระเบียบมาตรฐานการด้านสิ่งแวดล้อม	T1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ T2 การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก T3 การขาดแคลนแรงงาน T4 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพภูมิอากาศ
S1 ประเทศไทยมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา S2 ประเทศไทยผลิตและส่งออกยางธรรมชาติเป็นอันดับที่ 1 ของโลก S3 มีนโยบายและมาตรการของภาครัฐที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนา S4 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องยางพาราโดยตรง	S3S4O1O3 การแก้ไขโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมยางพารา	S1S2S3S4T2T3 การรวมกลุ่มการผลิตของอุตสาหกรรมยางพารา
W1 ยางธรรมชาติถูกใช้ในประเทศร้อยละ 14 W2 ประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่าคู่แข่งในขณะต้นทุนสูงกว่าคู่แข่ง W3 สวนยางบางส่วนอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ W4 การวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมไม่สามารถนำไปต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้	W3W4O2O4 ผลกระทบมูลค่าเพิ่มที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม W3O1O4 สวนยางที่รักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางธรรมชาติ	W1W2T1T2 การใช้ยางภายในประเทศ W4T1T4 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากยางพาราด้วยนวัตกรรมสีเขียว

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์ผ่านเครื่องมือ TOWS Matrix

ประกอบกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร การยางแห่งประเทศไทย ผู้ประกอบการ/กลุ่มนักลงทุน และ ฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กร การยางแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มในหน่วยของนโยบายและผู้ที่มีความคาดหวังในการพัฒนาและลงทุนในอุตสาหกรรมยางที่มีความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงวิสัยทัศน์ในการยกระดับการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย ให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ มีผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยด้วยการรวมกลุ่มการผลิตอุตสาหกรรมยาง เพื่อลดต้นทุนการผลิต และศักยภาพในการแข่งขัน โดยได้ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ มีดังนี้

1. นโยบายภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

ภาครัฐควรส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราไทยอย่างยั่งยืน ในประเด็นเหล่านี้ ได้แก่ แก้ไขปัญหาโครงสร้างการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีบนพื้นฐานการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านการวิจัยเชิงพาณิชย์ที่สนับสนุนการผลิตเพื่อใช้ในประเทศ จัดพื้นที่ในการยกระดับอุตสาหกรรมยางจัดการพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ และติดตามการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมและสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างใกล้ชิด ดังนี้

1) เนื่องจากอุตสาหกรรมยางมีเป้าหมายการเติบโตที่ชัดเจน แต่ยังคงพบประเด็นปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูง เนื่องจากค่าแรงงานและต้นทุนการผลิตซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักอย่างปุ๋ย มีการปรับตัวสูงขึ้นจากสงครามรัสเซียและยูเครน ประกอบกับผู้ประกอบการยังขาดแคลนเงินทุนและเทคโนโลยีการผลิต ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขัน จึงควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีบนพื้นฐานการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านงานวิจัยตลอด Supply chain ซึ่งจะส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อสังคมในการยกระดับรายได้ตลอด Supply chain และส่งผลดีต่อการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังเช่น ภาครัฐของประเทศเวียดนาม ตั้งองค์กรที่มีหน้าที่หลักในการเพาะปลูก และแปรรูปยางพาราส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดในประเทศ จึงส่งผลให้รัฐบาลเวียดนามสามารถควบคุมการผลิตและการแปรรูปยางพาราได้ครบวงจร

2) เนื่องจากในอุตสาหกรรมยางพาราของไทย ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงผลิตผลิตภัณฑ์ยางขั้นต้น ไม่มีการใช้นวัตกรรมในการผลิตมากจึงทำให้ยากต่อการแข่งขันในระดับอุตสาหกรรมขั้นปลายน้ำ ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจ จึงควรมุ่งเน้นการวิจัยในรูปแบบเชิงพาณิชย์ที่มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ หรือการปรับปรุงกระบวนการผลิตตามมาตรฐานโลกเพื่อลดต้นทุนการผลิตและตอบสนองมาตรการทางการค้าและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับปรุงพันธุ์ที่สามารถต้านทานการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะส่งผลต่อเศรษฐกิจในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

3) ประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกยางพาราสูงเป็นอันดับ 1 ของโลก โดยส่งออกกว่าร้อยละ 75 และส่งออกไปยังประเทศผู้ใช้อย่างอันดับ 1 คือ ประเทศจีน ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยพบปัญหาของการพึ่งพาการส่งออกมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนการผลิตเพื่อใช้ในประเทศ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของประเทศ ในการเพิ่มมูลค่ายางพาราโดยพึ่งพาตนเองมากขึ้น สามารถแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 การสนับสนุนผู้ประกอบการภายในประเทศ ด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์และแหล่งเงินทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันตามอุตสาหกรรมเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงการเพิ่มทักษะของแรงงานให้ตรงกับความต้องการในการผลิต

3.2 การส่งเสริมการใช้ในประเทศ โดยการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้ประกอบการไทยเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้ ลดการพึ่งพิงการบริโภคจากเศรษฐกิจโลก

4) ปัจจุบันการผลิตอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยยังมีการกระจายตัวจำนวนมาก จากปริมาณผลผลิตยางในแต่ละภูมิภาคทั่วประเทศ ประกอบกับต้นทุนการผลิตของไทยที่สูงกว่าประเทศอื่น จึงควรผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมยาง โดยรัฐจัดพื้นที่การยกระดับอุตสาหกรรมยาง สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในการผลิต เพื่อใช้ทรัพยากรการผลิตร่วมกัน ลดต้นทุน และเพิ่มศักยภาพการผลิต โดยการรวมกลุ่มการผลิตในพื้นที่ที่กำหนด จะช่วยให้รัฐสามารถขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมและการตอบสนองต่อมาตรการทางการค้าโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลที่ดีต่อเศรษฐกิจในการสร้างอำนาจต่อรองในอุตสาหกรรมยาง โดยใช้หลัก Economy of scale นอกจากนี้ยังส่งผลต่อสังคมในการรวมกลุ่มของผู้ผลิตรายพารา ให้มีความเข้มแข็งในชุมชนและสังคมได้

5) การจัดการสวนยางอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงประเด็นปัญหาของการบุกรุกพื้นที่ป่าปลูกยางพารา โดยกรมป่าไม้ได้ข้อสรุปว่ามีพื้นที่ที่บุกรุกพื้นที่ป่าปลูกยางพารา ประมาณกว่า 4.4 ล้านไร่ หรือร้อยละ 44 ของพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกบุกรุก ดังนั้นจึงควรการจัดการพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิให้คนสามารถอยู่ร่วมกับป่าเพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพต่อไป ซึ่งจะส่งผลต่อสังคมในการร่วมอนุรักษ์พื้นที่ป่า และทำการเกษตรในพื้นที่ที่เหมาะสม และยังช่วยเพิ่มพื้นที่ดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ สร้างความเป็นมิตรให้กับสิ่งแวดล้อม

6) เนื่องจากประเด็นความท้าทายใหม่ของอุตสาหกรรมยางที่สำคัญคือ มาตรการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมาตรการ EUDR เพื่อจำกัดการตัดไม้ทำลายป่าที่เกิดจากการทำป่าไม้และกิจกรรมการเกษตรทั่วโลก มาตรการทางสิ่งแวดล้อมจึงเป็นมาตรการที่สำคัญ ภาครัฐต้องติดตาม

การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมและสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างใกล้ชิดเพื่อให้อุตสาหกรรมยางของประเทศไทยเป็น First move ในการแข่งขัน

2. Eco-system ของอุตสาหกรรมยางพารา

ประเทศไทยประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน อันเป็นผลจากค่าแรงงานขั้นต่ำที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับราคายางธรรมชาติในไทยมีราคาสูงกว่าโดยเปรียบเทียบ เหตุเพราะต้นทุนการจัดการ สวนยางที่ยังคงสูง ส่วนใหญ่เป็นสวนยางขนาดเล็ก จึงไม่เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of scale) และการสนับสนุนจากโครงการต่างๆ ของภาครัฐบาล ทำให้วัตถุดิบในการนำมาแปรรูปขึ้นต้น ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 85-90 ของต้นทุนทั้งหมดสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับการผลิตและแปรรูปของไทยยังคงเป็นอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิม จึงเป็นเหตุผลให้ประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันทางด้านต้นทุนการผลิตกับประเทศในกลุ่มเอเชียใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจีน อินโดนีเซีย และเวียดนาม แม้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกยางพาราชั้นกลางเป็นอันดับ 1 ของโลก และเป็นยางคุณภาพดีตามสภาพภูมิอากาศที่มีความเหมาะสมต่อการผลิตยาง อีกทั้งการที่ภาครัฐให้ความสำคัญมีหน่วยงานขับเคลื่อนด้านยางพาราตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำอย่างจริงจัง

ภาครัฐจึงควรสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิต รวมถึงการคัดแยกกลุ่มอุตสาหกรรมตาม cluster และให้การสนับสนุนเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตตามความต้องการของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนที่รวดเร็วและใช้ทรัพยากรจากภาครัฐอย่างเหมาะสมจึงควรรวมกลุ่มการผลิต โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยางพาราเอง ที่ กยท. มีพื้นที่สีม่วงขนาดใหญ่ใน จ.นครศรีธรรมราช ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ SEC ซึ่ง จ.นครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่รองรับการจัดตั้ง SEC กยท. จึงควรจัดตั้งพื้นที่ในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการรวมกลุ่มการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมยางพาราด้วยการผลิตที่ใช้เทคโนโลยี คุณภาพแรงงาน รวมถึงการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา ดังเช่น โครงการ KRC ของประเทศมาเลเซีย ที่สร้างพื้นที่ในการยกระดับการแปรรูปยางเพิ่มมูลค่าสูงและมุ่งเป็นศูนย์กลางการผลิต แปรรูป และการจำหน่ายยางพาราของโลก โดยจะสามารถดึงดูดการลงทุนกว่า 3.12 หมื่นล้านบาท สร้างโอกาสในการจ้างงานในประเทศ และช่วยเพิ่ม GDP ของประเทศ

3. แนวทางการเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางจากกรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากแผนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคใต้ รัฐบาลยังไม่มีโครงการการลงทุนขนาดใหญ่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มในการแปรรูปทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญ เช่น ยางพารา ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ

ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น การเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยาง จากการณีกิจาจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านการรวมกลุ่ม Cluster บนพื้นฐานการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยรัฐสนับสนุนการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานในการผลิต รวมถึงการออกนโยบายสนับสนุนผู้ประกอบการที่ผลิตตามเป้าหมายการยกระดับของอุตสาหกรรมยางที่ภาครัฐกำหนด ผ่านรูปแบบของงานวิจัยและการสนับสนุนอุปกรณ์และการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งเป็นไปตามกรอบการพัฒนา SEC ของรัฐบาล และสอดคล้องกับพื้นที่เป้าหมายของ กยท. ใน จ.นครศรีธรรมราช โดยยกระดับอุตสาหกรรม ดังนี้

คลัสเตอร์ 1 : กลุ่มผลิตภัณฑ์สนับสนุนการแปรรูปอย่าง ประกอบไปด้วย น้ำยางคอมปาวด์ยางคอมปาวด์และยางผสม โดยในปี พ.ศ. 2565 มีมูลค่าตลาดสูงถึง 8,100 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตในช่วงปี พ.ศ. 2559-2565 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60

คลัสเตอร์ 2 : กลุ่มผลิตภัณฑ์จากน้ำยางชั้น ประกอบไปด้วย

1. ถุงมือยาง มีมูลค่าในปี พ.ศ. 2565 ด้วยมูลค่าตลาดสูงกว่า 75,495 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตในช่วงปี พ.ศ. 2559-2565 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20

2. ยางอนามัย มูลค่าตลาดในปี พ.ศ. 2565 กว่า 9,529 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตในช่วงปี พ.ศ. 2559-2565 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 30

3. ยางทางเภสัชกรรมและการแพทย์ด้วยมูลค่าตลาดในปี พ.ศ. 2564 ที่ 8,209 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตในช่วงปี พ.ศ. 2559-2564 เพิ่มขึ้นร้อยละ 12

4. ที่นอนและหมอนยางพารา ด้วยมูลค่าตลาดในปี พ.ศ. 2564 ที่ 3,514 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตในช่วงปี พ.ศ. 2559-2564 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1

คลัสเตอร์ 3 : กลุ่มผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ประกอบไปด้วย

1. พื้นรองเท้า ด้วยมูลค่าตลาดในปี พ.ศ. 2564 ที่ 508 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตในช่วงปี พ.ศ. 2559-2564 เพิ่มขึ้นร้อยละ 18

2. ผลิตภัณฑ์ไม้ยางพารา ด้วยมูลค่าตลาดในปี พ.ศ. 2564 ที่สูงถึง 33,335 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตในช่วงปี พ.ศ. 2559-2564 เพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ซึ่งรวมถึงกลุ่มผลิตภัณฑ์จากนวัตกรรมจากยางพาราในอนาคต

ซึ่งสอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศเวียดนามที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรมปลายน้ำ ได้แก่ ถุงมือยาง ยางล้อยานยนต์ ยางชิ้นส่วนยานยนต์ พื้นรองเท้า ผลิตภัณฑ์กีฬา ผลิตภัณฑ์ไม้ยางพารา และที่นอนยางพารา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษานโยบายภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยและการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้ แนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา ดังนี้

1. ภาครัฐ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Motoko Kawano (2019) ศึกษาเรื่อง Changing Resource-Based Manufacturing Industry: The Case of the Rubber Industry in Malaysia and Thailand ผลวิจัยพบว่าอุตสาหกรรมยางทั้ง 2 ประเทศ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย และ ประเทศไทย ได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของรัฐซึ่งส่งผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมยาง คือ การกำหนดแนวนโยบายทั้งในนโยบายเป้าหมายรวมถึงนโยบายที่สนับสนุนการผลักดันให้การพัฒนาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งแนวนโยบายดังกล่าวจะนำไปสู่การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค การจ้างงานในประเทศ รวมถึงการวิจัยและนวัตกรรมเชิงก้าวหน้า โดยการผลิตเบื้องต้นควรสนับสนุนนโยบายเป็นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า จนการผลิตสามารถทดแทนได้เพียงพอจึงเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก

2. ภาคเอกชน เป็นปัจจัยขับเคลื่อนถัดจากภาครัฐหลังจากภาครัฐกำหนดแนวทางการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย และวางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการยกระดับผลิตแล้ว ภาคเอกชนต้องขับเคลื่อนการยกระดับการผลิตของอุตสาหกรรมยางพาราตามนโยบายเป้าหมายและแนวทางที่ภาครัฐสนับสนุน เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ยางมูลค่าสูง ด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรมบนพื้นฐานการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rick Doner and George Abonyi (2013) ศึกษา Upgrading Thailand's Rubber Industry: Opportunities and Challenges โดยอธิบายว่าการอัพเกรดหมายถึงการเพิ่มมูลค่าเพิ่มบนพื้นฐานนวัตกรรมและการเชื่อมโยงระหว่างบริษัทท้องถิ่น (ไทย) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยต้องมีการพัฒนาดังต่อไปนี้ การเพิ่มมูลค่าเพิ่ม ประสิทธิภาพ นวัตกรรม การเชื่อมโยง และผลประโยชน์และการมีส่วนร่วม

3. การรวมกลุ่มการผลิต เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการผลิต นอกจากสภาพแวดล้อมที่ต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ของสินค้าที่มีความโดดเด่นในแต่ละพื้นที่แล้ว การรวมกลุ่มการผลิตจะช่วยลดต้นทุนการผลิตที่เกิดจากการ Sharing Economy ผ่านเครื่องมือการผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Guido Buenstorf and Steven Klepper (2010) ศึกษาเรื่อง Why does entry cluster geographically? Evidence from the US tire industry โดยศึกษามรดกทางภูมิศาสตร์และทางปัญญาของผู้เข้ามาในอุตสาหกรรมยางรถยนต์ของสหรัฐอเมริกาในรัฐโอไฮโอ พบว่าปัจจัยของการผลิตมีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไรของการดำเนินงานในท้องถิ่น แต่ยังมีการถูกจำกัดด้วยความรู้เฉพาะท้องถิ่นของผู้ผลิต โดยต้องอาศัย

การกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อการผลิตอันนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิตและสร้างกำไรร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rick Doner and George Abonyi (2013) ศึกษา Upgrading Thailand's Rubber Industry: Opportunities and Challenges โดยอธิบายว่า การอัพเกรดหมายถึงการเพิ่มมูลค่าเพิ่มบนพื้นฐานนวัตกรรมและการเชื่อมโยงระหว่างบริษัทท้องถิ่น (ไทย) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยต้องมีการพัฒนาผลประโยชน์และการมีส่วนร่วม: การรวมกลุ่มการผลิตในท้องถิ่นเพื่อสร้างผลตอบแทนและอัตรากำไรที่สูงขึ้นสำหรับสินค้าโภคภัณฑ์ที่ยังไม่แปรรูป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธี อินทรสกุล และคณะ (2560) ศึกษาอุตสาหกรรมยางพาราไทย: สถานภาพและแนวทางการพัฒนาสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยพบปัญหาและอุปสรรคสำคัญของอุตสาหกรรมยางพาราไทย คือ การรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ไม่มีความเข้มแข็ง ต้นทุนการผลิตยางพาราค่อนข้างสูง นอกจากการรวมกลุ่มการผลิตจะช่วยลดต้นทุนการผลิตแล้ว ยังเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการตลาด ประกอบกับจะทำให้มีอุตสาหกรรมสนับสนุนในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกัน อีกทั้งการขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับจะสามารถดำเนินการได้ตรงตามเป้าหมายการพัฒนาผ่านการให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ซึ่งการรวมกลุ่มการผลิตไม่จำเป็นต้องเกิดแค่ในระดับอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่การรวมกลุ่มการผลิตผ่านการรวมตัวกันในรูปแบบของสถาบันหรือสหกรณ์ก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการขับเคลื่อนการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) นโยบายที่ดำเนินการแล้วในอดีต สามารถใช้เป็นบทเรียนในการศึกษาได้ แต่ไม่ควรนำนโยบายในอดีตมายึดติดกับการวิเคราะห์ เนื่องจากบริบททางสังคม เศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ภูมิศาสตร์โลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน ส่งผลให้ Global supply chain ของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลง

2) ปัจจุบันนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมได้เป็นประเด็นสำคัญที่สังคมให้ความสำคัญ นโยบายหรือการกำหนดมาตรฐานเริ่มมีออกมาจำนวนมาก หน่วยงานภาครัฐควรติดตามอย่างใกล้ชิด และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก รวมถึงการกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อป้องกัน Green bubble

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเพิ่มเติมในกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องสำหรับการรวมกลุ่มการผลิต ว่าควรเป็นรูปแบบใด เพื่อนำมาเปรียบเทียบประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการให้กับทั้งพื้นที่และกลุ่มนักลงทุน ในการสร้างแรงจูงใจในการดึงดูดนักลงทุน

2) การรวมกลุ่มการผลิตในพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช ที่มีความโดดเด่นในผลิตภัณฑ์น้ำยางชั้น ผลการศึกษาจึงเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ผลิตจากน้ำยางชั้นเป็นหลัก หากนี่เป็นโมเดลที่ประสบความสำเร็จ ควรศึกษาการกระจายตัวการรวมกลุ่มไปยังพื้นที่อื่น ที่สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ตามความโดดเด่น แต่ละพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการกระจายการลงทุน และสร้างรายได้ไปยังพื้นที่อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (2565). ปริมาณการส่งออกยางพาราของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://tradereport.moc.go.th/Report/Default.aspx?Report=MenucomRecode&ImExType=1&Lang=Th>.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (2565). ตลาดส่งออก 15 อันดับแรกของไทยรายสินค้ายางพารา. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://tradereport.moc.go.th/Report/Default.aspx?Report=MenucomTopNRecode&Option=3&Lang=Th&ImExType=1>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). ยางพารา : เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่กรีดยังได้ ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ รวมทั้งประเทศ รายภาค และรายจังหวัด ปี 2563. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/para%20rubber63.pdf>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2563). สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี 9 มิถุนายน 2563. สืบค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.thaigov.go.th>.
- สุทธิ อินทรสกุล, บัญชา สมบูรณ์สุข และปฐวิทย์ พิทยาภินันท์. (2560). อุตสาหกรรมยางพาราไทย: สถานภาพและแนวทางการพัฒนาสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 8, 80-107.
- Buenstorf, G. & Klepper, S. (2010). Why does entry cluster geographically? Evidence from the US tire industry. *Journal of Urban Economics*, 68, 103-104.
- Kawano, M. (2019). *Changing Resource-Based Manufacturing Industry: The Case of the Rubber Industry in Malaysia and Thailand*. Emerging States at Crossroads.
- Rick Doner and George Abonyi. (2013). Upgrading Thailand's Rubber Industry: Opportunities and Challenges. *Thammasat Economic Journal*, 31(4), 44-66.

การบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 : ศึกษากรณี
พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
พ.ศ. 2535 มาตรา 17(2) ในเขตกรุงเทพมหานคร

The Enforcement of the Act on Administrative Fines, B.E. 2565: A Case
Study of the Act on the Maintenance of Cleanliness and Orderliness of the
Country, B.E. 2535, Section 17(2) in Bangkok

¹ชุลีพร รักษายศ และ ²วรรณวิภา เมืองถ้ำ

¹Chuleeporn Raksayos and ²Wanwipa Muangtham

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹Master Student of Laws Sukhothai Tammathirat Open University

²Lecturer from Sukhothai Tammathirat Open University

¹Corresponding Author. E-mail: nui_chu_anne@hotmail.com

Received August 13, 2024; Revised August 24, 2024; Accepted August 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด การกำหนดเพิ่มอัตราโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำ และผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว (2) ศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส (3) ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย (4) เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมาย การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเอกสารโดยอาศัยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตำรากฎหมาย บทความทางวิชาการ วารสาร ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ พระราชบัญญัติ รวมทั้งเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ผลการศึกษาพบว่า (1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด การกำหนดเพิ่มอัตราโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำ และผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว มุ่งเน้นให้การบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอน รวดเร็วและเสมอภาค (2) เมื่อเปรียบเทียบกฎหมาย พบว่า ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 เป็นกฎหมายกลาง ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ส่วนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีรัฐบัญญัติแห่งสหพันธ์ว่าด้วยการกระทำผิดทางปกครอง เป็น “กฎหมายกลาง” เพื่อใช้ในการพิจารณาและกำหนดโทษสำหรับความผิดที่ไม่ร้ายแรง และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ไม่มีการตรากฎหมายกลางไว้เป็นการเฉพาะ (3) เมื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายพบว่า ประเทศไทยสูญเสียอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด ไม่มีบัญชีฐานความผิดและอัตราโทษที่บังคับให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน และถูกจำกัดตัวบุคคลผู้มีอำนาจการ

เปรียบเทียบปรับ(4) เสนอแก้ไขกฎหมายตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

คำสำคัญ: ปรับเป็นพินัย; อำนาจเปรียบเทียบปรับ; อำนาจจับกุม; กฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

Abstract

This article aims to (1) to study theoretical concepts concerning the authority to arrest offenders, the imposition of increased penalties for repeat offenses, and the authority to impose fines in cases where fines are the sole penalty; (2) to compare the relevant legal in Thailand, the Federal Republic of Germany, and the Republic of France; (3) to analyze legal issues; and (4) to propose recommendations for amending the laws. This research through document analysis by gathering information from legal textbooks, academic articles, journals, research papers, theses, legislation, and easily accessible and reliable websites. The findings are as follows: (1) The theoretical concepts regarding the authority to arrest offenders, the imposition of increased penalties for repeat offenses, and the authority to impose fines in cases where fines are the sole penalty focus on ensuring certainty, speed, and equality in law enforcement. (2) Comparative legal studies reveal that Thailand has the Act on Administrative Fines, B.E. 2565, as the central law for cases where fines are the sole penalty, while the Federal Republic of Germany uses the Federal Administrative Offenses Act as the “central law” for non-serious offenses, and the Republic of France does not have a specific central law. (3) Legal issue analysis shows that Thailand lacks the authority to arrest offenders, has no standardized list of offenses and penalties, and restricts the individuals with the authority to impose fines. (4) The study proposes amendments to the Act on the Maintenance of Cleanliness and Orderliness of the Country, B.E. 2535.

Keywords: Regulatory Fines; Authority to impose fines; Power to arrest; Act on the Maintenance of Cleanliness and Orderliness of the Country.

บทนำ

ปัญหาการจราจรติดขัดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนา ด้านคมนาคมและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากมีประชากรจำนวนมากเลือกใช้ ยานพาหนะขนาดเล็ก เช่น รถจักรยานยนต์ เป็นต้น สัญจรบนทางเท้าเพื่อความสะดวกในการ หลีกเลี่ยงการจราจรที่แออัด ส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้ใช้ทางเท้า ทั้งนี้ การขับขึ้นรถบนทางเท้า นอกจากจะเป็นความผิดในคดีจราจรทางบกตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 (7) บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ขับขึ้นรถบนทางเท้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร เว้นแต่รถลากเข็นสำหรับทารก คนป่วยหรือคนพิการ ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท

ตามมาตรา 157 และยังเป็นความผิดคดีอาญาตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 17 (2) บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดจอดรถ หรือขับที่รถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อนบนทางเท้า เว้นแต่เป็นการจอดหรือขับขึ้นเพื่อเข้าไปในอาคาร หรือมีประกาศของเจ้าพนักงานจราจรผ่อนผันให้จอดหรือขับขึ้นได้ ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาทตามมาตรา 56 (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2565)

ที่ผ่านมากรุงเทพมหานครพยายามหามาตรการเพื่อให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ไม่จอดหรือขับขึ้นบนทางเท้า เช่น การรณรงค์ให้ประชาชนมีวินัยจราจร การลุ่มตั้งจุดตรวจเทศกิจ การตั้งสภากันบริเวณทางลาดโดยมีขนาดช่องว่างที่รถจักรยานยนต์ไม่สามารถผ่านได้ การเชิญชวนให้ประชาชนร่วมถ่ายภาพแจ้งเบาะแสกรณีมีการกระทำความผิด แต่มาตรการดังกล่าวไม่สามารถลดจำนวนผู้กระทำความผิดลงได้ เพราะการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกนั้น ไม่สามารถทำให้คนทุกกลุ่มกลับมามีวินัยการจราจรได้ขึ้นอยู่กับสามัญสำนึกของแต่ละบุคคล เนื่องจากผู้กระทำความผิดได้รับความสะดวกจากการสัญจรบนทางเท้ามากกว่าการขับขึ้นบนถนนที่มีการจราจรติดขัดและโอกาสที่จะถูกจับกุมดำเนินคดีก็มีน้อย อีกทั้งทางเท้าส่วนใหญ่ถูกออกแบบมาสำหรับคนเดินเท้า มักมีการออกแบบความกว้างให้พอดีกับการที่คนหรือรถเข็นผู้พิการสามารถเดินสวนกันไปมาได้ หากมีการขับขึ้นรถจักรยานหรือรถจักรยานยนต์บนทางเท้าอาจจะทำให้ไม่มีที่ว่างเพียงพอในการหลบหลีกในสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ และเมื่อมีการขับขึ้นอย่างรวดเร็วหรือขับแซงคนเดินเท้าคนหนึ่งอาจทำให้มองไม่เห็นคนที่เดินอยู่ข้างหน้าอันเป็นที่มาของอุบัติเหตุ หลายประเทศจึงดำเนินคดีกับผู้ขับขี่รถจักรยานและรถจักรยานยนต์บนทางเท้าเช่นเดียวกับรถยนต์ซึ่งไม่ขับขึ้นบนถนน โดยออกใบสั่งเพื่อให้ไปชำระค่าปรับด้วยเหตุนี้ผู้ขับขี่รถจักรยานและรถจักรยานยนต์จึงภายใต้กฎจราจรเดียวกันกับผู้ขับขี่รถยนต์

ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนากฎหมาย โดยให้มีกลไกปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับหลักสากลและหลักการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด และฐานะของผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน (พัชรา พุกเศรษฐี, 2564) และเมื่อได้กระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาใดแล้ว ก็ต้องถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ถูกจับกุม คุมขัง พิมพ์ลายนิ้วมือ และลงบันทึกประวัติอาชญากรเป็นประวัติติดตัวตลอดไป และท้ายที่สุดไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ กระบวนการที่กล่าวมาย่อมสร้างรอยด่างให้เกิดแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้ามีทางใดที่จะป้องกันมิให้ประชาชนจะต้องตกเข้าสู่กระบวนการนั้นได้จะเป็น

ประโยชน์แก่ประชาชนและขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคมลงได้ตามสมควร(สายใจ เกษสุวรรณ, 2564) ซึ่งแท้จริงแล้วโทษนั้นก็ไม่จำเป็นต้องใช้โทษอาญาเสมอไป ซึ่งนานาประเทศได้เริ่มปรับเปลี่ยนบทลงโทษจากความผิดอาญาเป็นมาตรการอื่นที่มีใช้โทษอาญามากขึ้น จึงสมควรปรับเปลี่ยนโทษอาญาบางประการที่มุ่งต่อการปรับเป็นเงินเปลี่ยนเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยที่สร้างขึ้นใหม่ ซึ่งไม่มีสภาพเป็นโทษอาญาและลดทอนโทษอาญาที่ไม่จำเป็น รวมทั้งปรับปรุงระบบโทษให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักสากล และบริบทของสังคมไทย (ศรัณยา สีสมา.2566)โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้ใช้ดุลพินิจกำหนดค่าปรับที่ต้องชำระให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงแห่งการกระทำและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดให้สอดคล้องกัน และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีเงินชำระค่าปรับ อาจขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับได้ ย่อมจะช่วยให้ประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัวอีกต่อไป (วรรณพงศ์ วิไลรัตน์, 2566)

โดยนําไปสู่การตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2565 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน 2566 (มาตรา 2) เปลี่ยนความผิดทางอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2566 (มาตรา 39) ส่งผลให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานครตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เนื่องจากการกำหนดมาตรการในการดำเนินการปรับผู้กระทำความผิดทางพินัยซึ่งเป็นการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ใช้ความผิดร้ายแรง กล่าวคือ บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย โดยได้กำหนดกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงการรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยไว้ ซึ่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายแม่บท 1 ท้ายพระราชบัญญัตินี้บัญญัติเป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย ตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2566 เป็นต้นมา (กรุงเทพมหานคร, 2567) แม้จะไม่ได้ตัดอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบตามกฎหมายจะดำเนินการตามมาตรการอื่นตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้ เช่น การยึดอายัดยานพาหนะ เครื่องมือ หรือสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายตามมาตรา 50 แต่ไม่รวมถึงอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้สำหรับการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากการดำเนินคดีความผิดทางพินัยสามารถดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล โดยจะมีหรือไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหาก็ได้ ดังนั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงยังคงสามารถดำเนินการตามมาตรา 44 มาตรา 46 และมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะได้ แต่จะจับกุมผู้กระทำความผิดไม่ได้ เพราะความผิดดังกล่าวมิใช่ความผิดอาญาอีกต่อไป (คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย, 2566) สร้างความยากลำบากต่อการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่เทคนิคเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายเพิ่มมากขึ้น จึงสมควรมีการพัฒนาปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ที่นำมาปรับใช้กับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบัน เพิ่มอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด เพิ่มกำหนดอัตราโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำ และกำหนดบุคคลผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับให้มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถเฉพาะตำแหน่ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด การกำหนดเพิ่มอัตราโทษ กรณีการกระทำความผิดซ้ำ และผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว โดยการศึกษาศึกษาแนวคิดทฤษฎี เปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นธรรม และให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด การกำหนดเพิ่มอัตราโทษ กรณีการกระทำความผิดซ้ำ และผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ที่นำมาปรับใช้กับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 17(2)
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด การกำหนดเพิ่มอัตราโทษ กรณีการกระทำความผิดซ้ำ และผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด การกำหนดเพิ่มอัตราโทษ กรณีการกระทำความผิดซ้ำ และผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทย โดยการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ที่นำมาปรับใช้กับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบัน เพิ่มอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด เพิ่มกำหนดอัตราโทษ กรณีการกระทำความผิดซ้ำ และกำหนดบุคคลผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับให้มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถเฉพาะตำแหน่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การเขียนค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นการวิจัยทางนิติศาสตร์ (Legal Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือหรือเอกสารที่เป็นภาษาไทย รวมถึงการหาข้อมูลทางเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ตลอดจนศึกษาดารากฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา บทความทางวิชาการ วารสาร ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการศึกษา ประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบ รวมทั้งตำราและหลักกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาคำตอบและข้อสรุป เสนอแนวทางแก้ไขกฎหมายให้มีความเหมาะสม

ผลการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด การกำหนดเพิ่มอัตราโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำ และผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ที่นำมาปรับใช้กับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 17(2) ผลการวิจัยพบว่า รัฐหรือฝ่ายปกครอง มีหน้าที่คุ้มครองเสรีภาพ โดยมิให้มีการละเมิดระหว่างบุคคลต่าง ๆ ในสังคม และมีหน้าที่กระทำการเพื่อประโยชน์ของประชาชน แต่ในขณะเดียวกันหากประชาชนไม่ปฏิบัติตามนิติกรรมทางปกครองที่รัฐหรือฝ่ายปกครองได้ออกมา ซึ่งเป็นนิติกรรมที่มีผลก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิและหน้าที่ของเอกชน และเป็นนิติกรรมทางปกครองที่กระทำโดยฝ่ายปกครองฝ่ายปกครองก็จำต้องบังคับให้ปฏิบัติตาม โดยวิธีการบังคับที่จะหยิบยกมาใช้ศึกษาต่อไปคือ วิธีการทางอาญากล่าวคือ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่มีจุดมุ่งหมายในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นสำคัญ เป็นกฎหมายที่มีขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามไม่ถือว่าเป็นอาชญากรร้ายแรง จึงมักจะใช้โทษปรับทางปกครองเป็นการบังคับ ซึ่งโดยลักษณะของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะเป็นความผิดเล็กน้อยและโดยเนื้อแท้แล้วเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อเป็นข้อห้ามในสังคม บทลงโทษส่วนมากจึงเป็นโทษปรับ โดยนำ “ทฤษฎีข่มขู่” มาใช้กับโทษปรับ โดยให้อำนาจในการจับกุมต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ หากพบเห็นการกระทำความผิดสามารถดำเนินการจับกุมได้ทันทีตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้น พร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้” ส่วนอำนาจในการเปรียบเทียบปรับจะกำหนดเป็นโทษปรับ ไม่มีโทษจำคุก โดยให้อำนาจไว้ในมาตรา 48 วรรคหนึ่งและวรรคสอง บัญญัติว่า “บรรดา

ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งและพนักงานสอบสวน มีอำนาจเปรียบเทียบได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในสิบห้าวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไป”

2. ศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด การกำหนดเพิ่มอัตราโทษ กรณีการกระทำความผิดซ้ำ และผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ประเด็น	ไทย	สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	สาธารณรัฐฝรั่งเศส
1. อำนาจการจับกุมผู้กระทำความผิด	-มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ใช้บังคับเป็นกฎหมายกลาง -เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว เป็นความผิดทางพินัย -ไม่ได้ตัดอำนาจของเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามมาตรการอื่นตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้ เช่น การยึดอายัดยานพาหนะ เครื่องมือ หรือสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิด แต่ไม่รวมถึงอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิด -อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม	-มีการตราบัญญัติแห่งสหพันธ์ ลงวันที่ 25 มีนาคม ค.ศ. 1952 ว่าด้วยการกระทำความผิดทางปกครอง หรือ Act on Regulatory Offences ค.ศ. 1952 ขึ้นใช้บังคับเป็น “กฎหมายกลาง” เพื่อใช้ในการพิจารณาและกำหนดโทษสำหรับความผิดที่ไม่ร้ายแรง -ให้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการสอบสวน ออกคำสั่งปรับ และยึดอายัดทรัพย์สิน เพื่อนำมาชำระค่าปรับได้โดยไม่ต้องฟ้องศาล รวมถึงริบทรัพย์สิน -อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม	-ไม่มีการตรากฎหมายกลางไว้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากเห็นว่าคำสั่งของเจ้าหน้าที่ที่กำหนดค่าปรับนั้นเป็นคำสั่งทางปกครองประเภทหนึ่ง จึงอยู่ภายใต้บังคับของหลักกฎหมายปกครอง -อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง
2. การกำหนดเพิ่มอัตราโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำ	-ความผิดทางพินัยกำหนดให้มีการชำระค่าปรับเป็นพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนดเท่านั้น	-ผู้กระทำความผิดต้องชำระ “ค่าปรับ” (Geldbuße) ที่ไม่ใช่โทษปรับทางอาญา (Geldstrafe)	-กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเปรียบเทียบคดีเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดโดยไม่ต้อง

			นำคดีขึ้นสู่ศาล ซึ่งต้องไม่เกินพินัยที่กฎหมายกำหนด
3. ผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว	-เป็นอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการ และพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าชำนาญการขึ้นไป หรือเทียบเท่า เป็นผู้มีความผิดต่ออาญาทุกประการ ทั้งนี้ ระเบียบปฏิบัติรักษาความสะอาดและความเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 2 กำหนดให้ใช้บังคับในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด	-การบังคับใช้กฎหมายส่วนใหญ่ถูกกำหนดให้เป็นอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาความผิดต่ออาญาทุกประการ ส่วนใหญ่ จึงเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (จรัสลักษณ์ ลาพินี, 2566)	-ฝ่ายปกครองมีอำนาจวินิจฉัยและกำหนดโทษได้เอง ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายหรือคำสั่งที่ฝ่ายปกครองออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย

3. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด การกำหนดเพิ่มอัตราโทษ กรณีการกระทำความผิดซ้ำ และผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด มาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ใช้บังคับเป็นกฎหมายกลาง เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย มาตรา 39 ให้ถืออัตราโทษทางอาญาเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย โดยไม่ได้ตัดอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งรับผิดชอบตามกฎหมายนั้นจะดำเนินการตามมาตรการอื่นตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้ เช่น การยึดอายัดยานพาหนะ เครื่องมือ หรือสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 แต่ไม่รวมถึงอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้สำหรับการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากการดำเนินคดีความผิดทางพินัยสามารถดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลโดยจะมีหรือไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหา ก็ได้ตามที่มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจ

ของศาลยุติธรรม อีกทั้งไม่มีการจำคุกหรือกักขังแทนค่าปรับ ตลอดจนไม่มีการบันทึกลงในประวัติอาชญากรรม ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง

2) ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเพิ่มอัตราโทษ กรณีการกระทำความผิดซ้ำ ผลการวิจัย พบว่า มาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ได้บัญญัติให้การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบตามกฎหมายซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเปรียบเทียบคดีความผิดทางอาญา จึงไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่การดำเนินการปรับเป็นพินัยได้ เพราะการดำเนินการปรับเป็นพินัยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การกำหนดและการชำระค่าปรับทางพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 ประกอบกับการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้พิจารณาให้เหมาะสมตามข้อเท็จจริงตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ประกอบกับข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2566 แต่อย่างไรก็ดี การพิจารณากำหนดค่าปรับของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยนั้น หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าวได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2566 โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องจนเกินสมควร

3) ปัญหาเกี่ยวกับผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ผลการวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 มาตรา 14 และมาตรา 3 ให้บทนิยาม “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2566 ข้อ 10 กำหนดให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าชำนาญการขึ้นไป หรือเทียบเท่า เป็นผู้มีอำนาจปรับ ปัจจุบันได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กำหนดให้ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไป สังกัดฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป มีจำนวนไม่เพียงพอต่อปริมาณคดีที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร และไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน เป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร เห็นควรเพิ่มเติมตำแหน่งพนักงานเทคนิคจระดับอาวุโสและระดับชำนาญงาน เนื่องจากเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งโดยรวมของพนักงานเทคนิคจระดับอาวุโสและระดับชำนาญงานจากมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง คำสั่งมอบหมายงาน

และลักษณะงานที่ปฏิบัติจริงแล้ว สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ ประกอบกับข้อ 10 วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2566 กำหนดให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดรายชื่อตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยใช้อ้อยคำว่า “ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไป หรือเทียบเท่า” เป็นการกำหนดให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นตำแหน่งหลัก เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและยังได้กำหนดให้มีการเทียบกับตำแหน่งประเภทอื่น ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปด้วย เพื่อให้การใช้บังคับเรื่องนี้มิได้จำกัดเฉพาะตำแหน่งประเภทวิชาการเท่านั้น แต่รวมถึงตำแหน่งประเภทอื่นหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีมาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณภาพของงานโดยประมาณไม่ต่ำกว่าตำแหน่งในระดับชำนาญการขึ้นไป ในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ด้วย (คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย, 2567)

อธิปราชผลการวิจัย

1) ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด มาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พบว่า มาตรา 50 วรรคหนึ่งให้อำนาจในการจับกุมต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ หากพบเห็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สามารถดำเนินการจับกุมได้ทันที ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นพร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้” ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 มาใช้บังคับเป็นกฎหมายกลาง เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย มาตรา 39 ให้ถืออัตราโทษทางอาญาเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย โดยได้กำหนดกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงการรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยไว้ในมาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 21 แต่กรณีกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยฉบับใด ได้กำหนดวิธีดำเนินการของเจ้าหน้าที่ไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ในมาตรา 22 บัญญัติมิให้นำความในมาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 21 มาใช้บังคับ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาหน้าที่และอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 44 มาตรา 46 และมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 แล้ว จึงไม่ได้ตัดอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบตามกฎหมายนั้น จะดำเนินการตามมาตรการอื่นตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้ เช่น การยึดอายัดยานพาหนะ เครื่องมือ

หรือสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามมาตรา 50 แต่ไม่รวมถึงอำนาจในการจับกุม ผู้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้สำหรับการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากในการดำเนินคดีความผิดทางพินัย สามารถดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลโดยจะมีหรือไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหาก็ได้ตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม อีกทั้งไม่มีการจำคุกหรือกักขังแทนค่าปรับ ตลอดจนไม่มีการบันทึกลงในประวัติอาชญากรรม ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง

2) ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเพิ่มอัตราโทษ กรณีการกระทำความผิดซ้ำ พบว่า เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาซึ่งมีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี 1 ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ให้เป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา 39 แล้ว ในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบตามกฎหมายซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเปรียบเทียบคดีความผิดทางอาญา จึงไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่การดำเนินการปรับเป็นพินัยได้ เพราะการดำเนินการปรับเป็นพินัยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การกำหนดและการชำระค่าปรับทางพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 ประกอบกับการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้พิจารณาให้เหมาะสมตามข้อเท็จจริงตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ประกอบกับข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2566 ดังนั้น การกำหนดค่าปรับตามบัญชีฐานความผิดและอัตราโทษตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 จึงไม่สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรุงเทพมหานครไม่สามารถนำบัญชีฐานความผิดและอัตราโทษตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาใช้บังคับได้ อย่างไรก็ตาม การพิจารณากำหนดค่าปรับของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าวได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2566 โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องจนเกินสมควร ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนค่าแรงขั้นต่ำของประเทศไทยในยุคปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ที่ใช้รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะเป็นกลุ่มบุคคลผู้มีรายได้น้อย และในเขตชานเมืองของกรุงเทพมหานคร ยังเป็นเขตพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และพบการกระทำความผิดซ้ำเช่นกัน ดังนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ควรกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับบัญชีฐานความผิดและอัตราโทษ

ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 โดยพิจารณาหลักกฎหมายเกี่ยวกับโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษตาม “หลักความได้สัดส่วน” เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการลงโทษ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโทษผู้กระทำความผิด

3) ปัญหาเกี่ยวกับผู้มีอำนาจการเปรียบเทียบปรับ ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว พบว่า การเทียบตำแหน่งกรณีพนักงานเทคนิคในระดับอาวุโสและระดับชำนาญงาน ซึ่งเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตำแหน่งประเภททั่วไปนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่ ความรับผิดชอบ ของตำแหน่ง ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการประเภทวิชาการในระดับชำนาญการกับตำแหน่งประเภททั่วไปในระดับอาวุโสและระดับชำนาญงานตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6 ข้อ 7 (2) ข้อ 8 และข้อ 9 (2) (3) แห่งกฎ ก.ก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดประเภทตำแหน่ง และระดับตำแหน่ง พ.ศ. 2560 ประกอบกับมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของเจ้าพนักงานเทคนิคจะระดับชำนาญการและพนักงานเทคนิคจะระดับอาวุโสตามที่คณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากร กรุงเทพมหานครกำหนด รวมทั้งบัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูงของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ตลอดจนแนวทางการพิจารณาให้ข้าราชการรักษาการในตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย ตามหนังสือกรุงเทพมหานคร ด่วนมาก ที่ กท 0404/ว.320 ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564 เรื่อง การให้ข้าราชการรักษาการในตำแหน่งที่วางแนวทางให้หน่วยงานพิจารณาข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโส ให้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายก่อนข้าราชการตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการหรือระดับปฏิบัติการแล้ว จะเห็นได้ว่า พนักงานเทคนิคจะระดับอาวุโสเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะหน้าที่ ความรับผิดชอบของตำแหน่ง คุณภาพของงาน ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งโดยรวมไม่ต่ำกว่าตำแหน่งข้าราชการระดับชำนาญการ ส่วนพนักงานเทคนิคจะระดับชำนาญงานเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะหน้าที่ ความรับผิดชอบของตำแหน่ง คุณภาพของงาน ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งโดยรวมไม่ต่ำกว่าตำแหน่งข้าราชการระดับชำนาญการเช่นกัน ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เคยให้ไว้ในเรื่องเสรีจที่ 62/2567 เรื่องเสรีจที่ 84/2567 และเรื่องเสรีจที่ 110/2567 ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งรักษาการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองพ.ศ. 2535 จึงสามารถพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการกรุงเทพมหานคร ประเภททั่วไปในตำแหน่ง “พนักงานเทคนิคจะระดับอาวุโส” และ “พนักงานเทคนิคจะระดับชำนาญงาน” เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 10 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2566 ได้ (คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย, 2567)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ในมาตรา 4 นิยามคำว่าพนักงานเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมถ้อยคำว่า “(4/1) ผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้”

2) ควรให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครออกระเบียบกรุงเทพมหานคร เรื่อง บัญชีฐานความผิดและอัตราโทษตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 โดยพิจารณาหลักกฎหมายเกี่ยวกับโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษตาม “หลักความได้สัดส่วน” อันถือว่าเป็นหลักพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อำนาจรัฐกับผู้ตกอยู่ภายใต้อำนาจรัฐโดยนำไปใช้บังคับกับ 50 เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน

3) ควรเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แก้ไขเพิ่มเติมตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2566 ในส่วนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมถ้อยคำว่า “(14) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งพนักงานเทคนิค ระดับอาวุโส ฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขต” และ “(15) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งพนักงานเทคนิค ระดับชำนาญงานขึ้นไป ฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขต”

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2567). แนวทาง วิธีการ และขั้นตอนการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก <https://webportal.bangkok.go.th/citylaw/page/main/6268/การปรับเป็นพินัย>.
- คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย. (2566). การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานคร เรื่องเสรีจที่ 1503/2566. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก <https://comment.ocs.go.th/main/search?q=1503%2F2566>.
- คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย. (2567). การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย เรื่องเสรีจที่ 84/2567. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก <https://comment.ocs.go.th/main/search?q=84%2F2567>.

- คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย. (2567). การเทียบตำแหน่งพนักงานเทคนิคระดับชำนาญงาน เพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เรื่องเสร็จที่ 218/2567. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก <https://comment.ocs.go.th/main/search?q=218%2F2567>.
- อรรถลักษณะ ลาภินี, (2566). คู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก <https://multi.dopa.go.th/legal/news/cate1/view233>.
- พัชรา พุกเศรษฐี. (2564). การปรับเป็นพินัยแทนการลงโทษปรับทางอาญาและปกครองของประเทศไทย. วารสารบทความทางวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 5(3), 5-9.
- วรรณพงศ์ วิไลรัตน์. (2566). สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567. จาก <https://multi.dopa.go.th/legal/news/cate1/view247>.
- ศรันยา สิม่า. (2566). ร้อยเรื่องเมืองไทย เรื่อง โทษปรับเป็นพินัย. สืบค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2567, จาก <https://library.parliament.go.th/th/radioscript/rr2566-apr2>.
- สายใจ เกษสุวรรณ. (2564). ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. จุลนิติ, 19(3). 67-81.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2566). บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานคร เรื่องเสร็จที่ 1503/2566. หน้า 2-9.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2567). บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย เรื่องเสร็จที่ 84/2567. หน้า 1-4.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2567). บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งพนักงานเทคนิคระดับชำนาญงานเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เรื่องเสร็จที่ 218/2567. หน้า 1-3.
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2565). กฎหมายนารัฐ ตอนที่ 369 : ชีวจักรยานยนต์บนทางเท้า มีความผิดตามกฎหมาย ใครแจ้งเบาะแสได้เงินค่าปรับด้วย. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก <https://www.moj.go.th/view/71249>.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

Factors Affecting Decision Making to Choose the Express Delivery Company in Bangkok

¹นฤมล แต้มแก้ว และ²ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์

¹Narumon Tamkaew and ²Piyachat Jaruteerasan

¹นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Master of Business Administration Ramkhamhaeng University

² Teacher of Faculty of Logistics Ramkhamhaeng University

¹Corresponding Author. E-mail: combunwa99@gmail.com

Received April 10, 2024; Revised April 24, 2024; Accepted August 13, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการบริการด้านขนส่ง (7R) ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร รูปแบบการวิจัยเป็นวิจัยเชิงปริมาณ และการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ควรและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 ตัวอย่าง ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่ใช้ในการบริการด้านขนส่ง (7R) ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ด้านการขนส่งจำนวนที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านการขนส่งไปยังสถานที่ถูกต้อง รองลงมาด้านการบริการต้นทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม รองลงมาด้านการขนส่งเพื่อลูกค้าที่ถูกต้อง และด้านการขนส่งสภาพที่ถูกต้องมีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ 7R (7 Rights of Logistics) ควรปรับปรุงด้านการขนส่งสภาพที่ถูกต้องกับลูกค้าเป็นลำดับแรก (2) ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน มีค่าเฉลี่ย 3.89 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้ามีค่ามากที่สุด รองลงมาด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการและด้านรู้จักและเข้าใจลูกค้า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

คำสำคัญ: โลจิสติกส์ 7R ; คุณภาพการให้บริการ ; การเลือกใช้ขนส่ง

Abstract

The objectives of this article are 1) to study the factors used in transportation services (7R) that affect the selection of private parcel delivery companies. in Bangkok 2) To study service quality factors that affect the selection of private parcel delivery companies. In Bangkok the research format is quantitative research. And this research study should and set the sample size to be equal to 385 samples. The research results found that (1) factors used in transportation services (7R) that affect the selection of private parcel delivery companies. In

the field of transportation, the correct number is the most average. Second is transportation to the correct location. Second, service costs that are correct and appropriate. Secondly, transportation for the right customers. And in terms of transportation, correct conditions are the least valuable. Shows that opinions on logistics management 7R (7 Rights of Logistics) should improve the correct transportation conditions. with customers first. (2) Service quality factors that affect the selection of private parcel delivery companies have average of 3.89. When classified into each aspect, it was found that the aspect of giving confidence to customers is the most valuable. followed by reliability and trustworthiness Response to customers The concrete aspect of the service and the aspect of knowing and understanding customers. has the least average.

Keywords: 7R logistics; Service quality; transportation selection

บทนำ

ก่อนจะเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 นั้น พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการเลือกซื้อหรือการตัดสินใจซื้อจากการไปยังสถานที่ต่าง ๆ ที่ต้องการ เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า เป็นต้น เพื่อต้องการไปเลือกสินค้า หรือเห็นสินค้าเอง ดังนั้น ยุคนั้น ห้างร้าน ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าต่าง ๆ เป็นที่นิยมอย่างมากจึงทำให้มีการแข่งขันกันสูง ทั้งด้าน คุณภาพ สินค้า การให้บริการ ด้านราคา เป็นต้น ซึ่งในขณะนั้นบริษัทขนส่งที่เป็นที่รู้จักส่วนใหญ่ คือ ไปรษณีย์ไทย ซึ่งคนส่วนใหญ่จะเน้นส่ง เอกสาร จดหมาย มากกว่าที่จะส่งพัสดุที่เป็นสินค้า ต่อมาเมื่อมีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 ตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของลูกค้า เนื่องจากมาตรการสกัดการแพร่ระบาด อาทิ มาตรการปิดกิจการและ การระงับการเคลื่อนที่ (Lockdown) จึงทำให้การเลือกซื้อของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป โดยพบว่าการปรับเปลี่ยนไปใช้ E-Commerce มากขึ้น ส่งผลให้มูลค่า E-Commerce เติบโตขึ้นแบบก้าวกระโดดธุรกิจบริการขนส่งพัสดุ นับเป็นโลจิสติกส์กลุ่มหนึ่งที่เปิดเสรีให้ต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจ ทั้งนี้ประมาณมูลค่าการตลาดเฉพาะกลุ่มนี้ในปีที่ผ่านมา มีมูลค่าถึง 32,000 ล้านบาทต่อปี โดยมีค่าเฉลี่ยการเติบโตที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี และที่สำคัญ การเกิดธุรกิจใหม่ ในธุรกิจกลุ่มนี้มีใหม่มาเรื่อย ๆ ซึ่งปัจจุบันยังมีธุรกิจรายเดิมและธุรกิจขนส่ง – โลจิสติกส์ รายใหม่เกิดขึ้นมากมาย เช่น Flash Express , Ninja Express , J&T Express , SCG Express เป็นต้น ที่พร้อมด้วยเงินลงทุน เทคโนโลยี บุคลากร ดังนั้น กลุ่ม Express นี้เราหมายถึงบริการส่ง ‘แบบซอง’ และ ‘แบบกล่อง’ แต่ด้วยการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบัน ทำให้ผู้บริการขนส่งพัสดุ อาจจะต้องผันตัวเป็นผู้ให้บริการขนส่งพัสดุไปด้วย (ชมรมผู้สื่อข่าวรถเพื่อการพาณิชย์, 2563)

ธุรกิจขนส่งพัสดุในปี พ.ศ. 2566 ว่า มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องที่ 18% หรือมีมูลค่า 1.15 แสนล้านบาท ขณะที่กลุ่มธุรกิจขนส่งพัสดุดังเดิมประเมินว่า จะอยู่ในระดับค่อนข้างทรงตัว ผู้ประกอบการขนส่งพัสดุดังเดิมให้รักษามาตรฐานการบริการและการจัดส่ง พร้อมทั้งสร้างพันธมิตรทางธุรกิจที่โดดเด่น และ

ขยายการบริการไปยังตลาดเฉพาะกลุ่ม มากขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจขนส่งพัสดุเป็นหนึ่งในธุรกิจบริการที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทและรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่เน้นช่องทางการกระจายสินค้าไปถึงผู้บริโภคได้เร็วในปี 2561-2562 ธุรกิจขนส่งพัสดุมียอดค่าในตลาดราว 4.6 หมื่นล้านบาท เติบโตเฉลี่ย 15% ต่อปี โดยได้รับอานิสงส์จากการขยายตัวของตลาด E-Commerce ต่อมาในช่วงปี 2563-2564 เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กลับหนุนให้ธุรกิจขนส่งพัสดุเติบโตสูงกว่า 30% มีมูลค่าตลาดอยู่ที่ 7 หมื่นล้านบาทต่อปี โดยมีผู้ประกอบการหลายรายเข้ามาลงทุนในตลาดธุรกิจขนส่งพัสดুরับผู้บริโภคที่หันมาใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้นมาจนถึงปี 2565 หลังจากโควิด-19 เริ่มคลี่คลาย ส่งผลให้ธุรกิจขนส่งพัสดุยังคงมีแนวโน้มเติบโตดี มีมูลค่าในตลาดราว 9.6 หมื่นล้านบาท จากการที่ผู้คนมีความคุ้นชินกับการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ สำหรับปี 2566 ธุรกิจขนส่งพัสดุยังคงเติบโต แต่อาจไม่เติบโตสูงเท่าช่วงที่ผ่านมา เนื่องจากโควิด-19 คลี่คลายมากขึ้น ผู้บริโภคมีทางเลือกในการซื้อสินค้าจากช่องทางต่าง ๆ โดยคาดว่าลูกค้าในตลาด E-Commerce จะเริ่มถึงจุดอิ่มตัว และเนื่องจากธุรกิจต้องพึ่งพาผู้บริโภคเป็นหลัก โดยที่ผ่านมาผู้ประกอบการแต่ละรายมีการนำกลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้เพื่อดึงดูดผู้ใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นการนำเทคโนโลยีมาให้บริการคลังสินค้าและการจัดส่ง (Fulfillment) การขยายพื้นที่การให้บริการ การขายเฟรนไชส์ และการลดราคาค่าบริการจัดส่งพัสดุ ดังนั้นผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจขนส่งพัสดุจำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อรักษาตลาดในเชิงคุณภาพมากขึ้น รักษามาตรฐานการบริการและการจัดส่งระยะเวลาการจัดส่ง การจัดการการส่งคืนสินค้าให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความประทับใจให้กลับมาใช้ซ้ำ เกิดการบอกต่อ ต้องขยายการบริการไปยังตลาดเฉพาะกลุ่มให้มากขึ้น โดยเฉพาะบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้า เช่น การบริการรับ-ส่งสินค้าตามความต้องการ การขนส่งแบบควบคุมอุณหภูมิ เพิ่มพันธมิตรทางธุรกิจขยายการบริการให้ครบวงจร เพิ่มทางเลือกให้ผู้บริโภคได้ใช้ช่องทางในการบริการได้หลากหลาย ตอบโจทย์ผู้บริโภคและสร้างผลกำไรให้ผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น (ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี ,2566)

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นถึงโอกาสการเติบโตของธุรกิจขนส่งพัสดุ จึงมีความสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลของงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้ประกอบการขนส่งพัสดุและ สามารถนำผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อปรับปรุงการบริการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริการที่เป็นเอกลักษณ์และกระตุ้นการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุ เพิ่มศักยภาพการแข่งขันในตลาดได้ เพื่อผลประโยชน์ที่ดีขึ้นและยั่งยืนของธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการบริการด้านขนส่ง (7R) ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

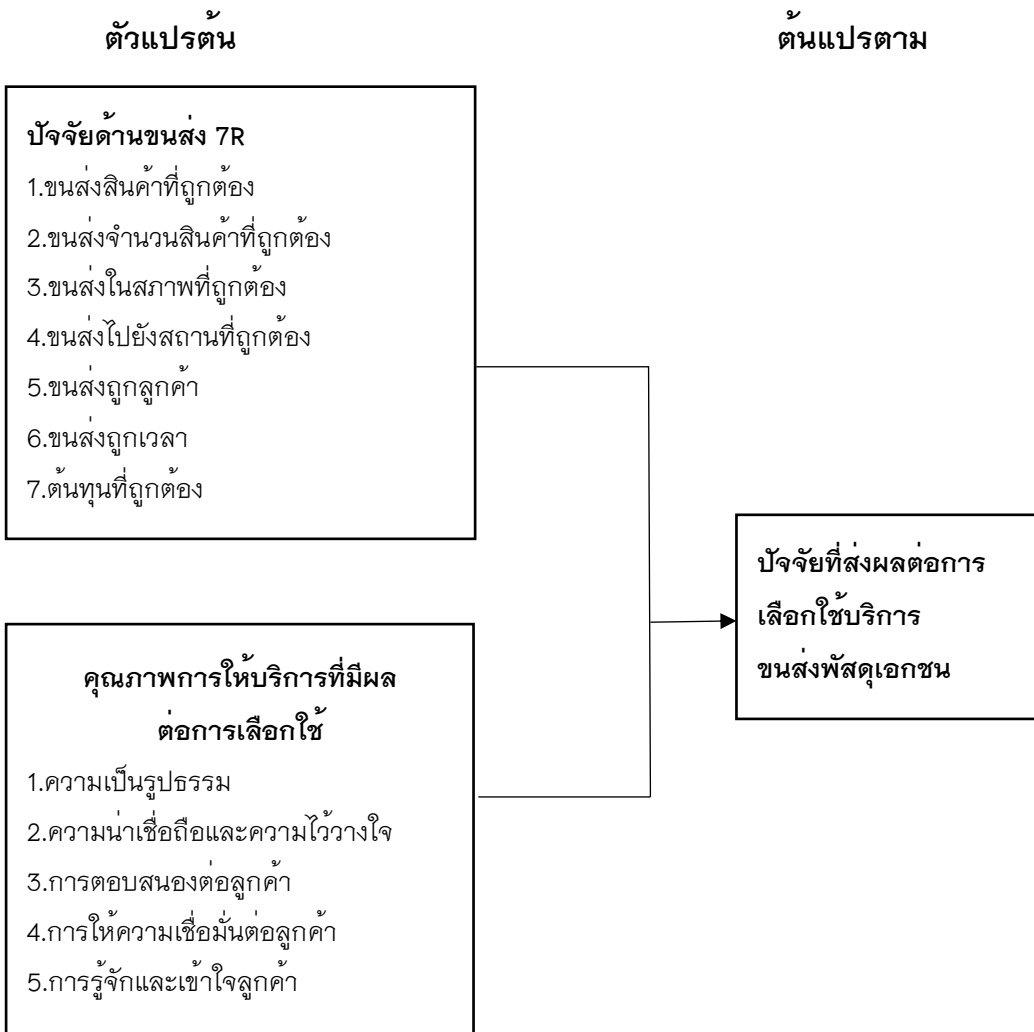
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริการด้านขนส่ง (7R) ที่ต่างกันมีผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน
2. คุณภาพการให้บริการที่แตกต่างกันมีผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม(Questionnaire) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามพร้อมบททวนวรรณกรรม ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบสอบถามโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการสรุปผลการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการกำหนดรูปแบบของวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

กลุ่มประชากรเป้าหมาย ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชากรทั่วไปที่เคยเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ที่เป็นร้านให้บริการรูปแบบการส่งพัสดุแบบกล่องเร่งด่วน (Express) รูปแบบ B2C (Business to Customer) และ C2C (Customer to Customer) โดยไม่ทราบขอบเขตกลุ่มประชากรตามพื้นที่

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่สามารถทราบจำนวนประชากรเป้าหมาย คือ ผู้ที่เคยเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แท้จริงได้ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ณ ระดับ ความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ควรและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 ตัวอย่าง และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) คือ กลุ่มคนที่เคยเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เพื่ออธิบายค่าเฉลี่ย พิจารณาจากคะแนนของคำตอบ ซึ่งเป็นการวัดระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติค่าT-test และ F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One Way Anova)

ผลการวิจัย

1.ปัจจัยที่ใช้ในการบริการด้านขนส่ง (7R) ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงตอบแบบสอบถาม จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 70.60 และเพศชายตอบแบบสอบถาม จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 29.40 โดยมีกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ มีอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.30 มากที่สุด รองลงมา มีอายุ 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.30 มีอายุมากกว่า 41 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.40 และมีอายุ 18 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.00 น้อยที่สุดตามลำดับ โดยมีกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่สถานภาพโสด

คิดเป็นร้อยละ 67.30 รองลงมา มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 30.40 และมีสถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 2.30 น้อยที่สุด ตามลำดับและกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.60 รองลงมา มีระดับกับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 27.30 ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 16.90 และระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 0.30 น้อยที่สุด ตามลำดับ ลูกค้าส่วนใหญ่มีระดับรายได้ 10,001 – 20,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 49.90 รองลงมา มีระดับรายได้ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.60 รองลงมา ระดับรายได้ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.90 และระดับรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาท และ 40,001 – 50,000 บาท มีจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.20 โดยพบว่า กลุ่มลูกค้าให้ความสำคัญกับผู้ให้บริการขนส่งพัสดุ เอกชนที่ถูกใช้บริการบ่อยที่สุด คือ J&T Express คิดเป็นร้อยละ 33.20 รองลงมา คือ Flash Express คิดเป็นร้อยละ 23.10 ส่วนความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ผู้ให้บริการขนส่งพัสดุเอกชน Kerry Express และ ใช้ทุกขนส่งไม่เจาะจง มีจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 21.80

2. ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณภาพการให้บริการ

คุณภาพการให้บริการลูกค้า	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
ความเป็นรูปธรรมของการบริการ	385	3.80	0.67	เห็นด้วยมาก
ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ	385	4.02	0.74	เห็นด้วยมาก
การตอบสนองต่อลูกค้า	385	3.85	0.82	เห็นด้วยมาก
ให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า	385	4.05	0.76	เห็นด้วยมาก
รู้จักและเข้าใจลูกค้า	385	3.74	0.78	เห็นด้วยมาก
คุณภาพการให้บริการลูกค้า โดยภาพรวม	385	3.89	0.67	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 1 ด้านคุณภาพการให้บริการ จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการลูกค้า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 3.89 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 4.05 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 มีค่ามากที่สุด รองลงมา ด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ย 4.02 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ด้านการตอบสนองต่อลูกค้ามีค่าเฉลี่ย 3.85 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.80 มีค่าส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐานเท่ากับ 0.67 และ ด้านรู้จักและเข้าใจลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 3.74 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 มีค่าน้อยที่สุดโดยแจกแจงรายด้านดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการในด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการรวม 3.80 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่มีอุปกรณ์ให้บริการ ทั้ง เทปใส ปากกา กล้องพัสดุ มีค่าเฉลี่ย 3.99 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 รองลงมา ด้านสถานที่ตั้งหาง่ายและมีที่จอดรถสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.91 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.97 ด้านสถานที่สะอาดตามาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 3.70 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 และ ด้านการแต่งกายของพนักงานมีความสุภาพเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ย 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการควรปรับปรุงในด้านของการแต่งกายของพนักงานให้มีความสุภาพเรียบร้อย เป็นอันดับแรก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการในด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ย 4.02 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นมืออาชีพในการทำงานทั้งการให้ข้อมูล การคีย์ข้อมูลได้ถูกต้องชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 4.14 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 ด้านการปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยความจริงใจ และให้เกียรติเสมอภาคทุกคน มีค่าเฉลี่ย 4.07 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 ด้านให้คำแนะนำและรักษาผลประโยชน์ให้กับผู้มาใช้บริการ มีค่าเฉลี่ย 3.98 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 และด้านการติดตามประสานงานให้เสมอหากพัสดุ มีปัญหา มีค่าเฉลี่ย 3.89 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการควรปรับปรุงด้านการติดตามประสานงานให้เสมอหากพัสดุมีปัญหาลำดับแรก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการในด้านการตอบสนองต่อลูกค้า มีค่าเฉลี่ย โดยภาพรวม 3.85 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพนักงานมีความกระตือรือร้น เต็มใจที่จะให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 3.92 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 ด้านพนักงานแก้ไขปัญหาให้กับลูกค้าได้ มีค่าเฉลี่ย 3.83 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 และด้านมีบริการทางช่องทางออนไลน์ให้ติดต่อได้สะดวกมีค่าเฉลี่ย 3.80 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.02 มีค่าน้อยที่สุดแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการควรปรับปรุงด้านมีบริการทางช่องทางออนไลน์ให้ติดต่อได้สะดวก เป็นลำดับแรก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการในด้านให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม 4.05 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรักษาความลับของลูกค้าที่ใช้บริการในส่วนข้อมูลส่วนตัว มีค่าเฉลี่ย 4.09 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79 รองลงมา ด้านการบริการส่งพัสดุเป็นไปตามที่บริษัทกำหนดไว้ทำให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจมีค่าเฉลี่ย 4.07

มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 และ ด้านการบริการได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับกับลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 3.99 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการควรปรับปรุง ด้านการบริการที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับกับลูกค้าเป็นลำดับแรก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการในด้านรู้จักและเข้าใจลูกค้า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม 3.74 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดูแลเอาใจใส่ลูกค้าทุกคนเท่าเทียมกันมีค่าเฉลี่ย 3.89 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 รองลงมา ด้านพนักงานใส่ใจและรับฟังปัญหาของลูกค้าพร้อมให้คำแนะนำมีค่าเฉลี่ย 3.82 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 และ ด้านพนักงานสามารถจดจำรายละเอียดและความต้องการของลูกค้าได้มีค่าเฉลี่ย 3.54 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.01 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการควรปรับปรุง ด้านรู้จักและเข้าใจกับลูกค้าเป็นลำดับแรก

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการโลจิสติกส์ 7R (7 Rights of Logistics)

การจัดการโลจิสติกส์ 7R (7 Rights of Logistics)	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D>	แปลผล
การขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง	385	4.01	0.68	เห็นด้วยมาก
ขนส่งจำนวนที่ถูกต้อง	385	4.11	0.75	เห็นด้วยมาก
การขนส่งสภาพที่ถูกต้อง	385	3.97	0.83	เห็นด้วยมาก
การขนส่งไปยังสถานที่ถูกต้อง	385	4.07	0.70	เห็นด้วยมาก
การขนส่งเพื่อลูกค้าที่ถูกต้อง	385	4.03	0.74	เห็นด้วยมาก
การส่งสินค้าในเวลาที่ต้องการ ตรงเวลาดำเนินการ	385	3.99	0.75	เห็นด้วยมาก
การบริหารต้นทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม	385	4.04	0.65	เห็นด้วยมาก
การจัดการโลจิสติกส์ 7R (7 Rights of Logistics) โดยภาพรวม	385	4.03	0.63	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 2 จากการศึกษา พบว่าการจัดการโลจิสติกส์ 7R (7 Rights of Logistics) การจัดการโลจิสติกส์ 7R (7 Rights of Logistics)โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม ค่าเฉลี่ย 4.03 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการขนส่งจำนวนที่ถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.11 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 รองลงมา ด้านการขนส่งไปยังสถานที่ถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.07 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 รองลงมา ด้านการบริหารต้นทุนที่ถูกต้อง และเหมาะสม ค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.04 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 รองลงมา ด้านการขนส่งเพื่อลูกค้าที่ถูกต้องค่าเฉลี่ย 4.03 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 และด้านการขนส่งสภาพที่ถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 3.97 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ 7R (7 Rights of Logistics) ควรปรับปรุงด้านการขนส่งสภาพที่ถูกต้อง กับลูกค้าเป็นลำดับแรก โดยแจกแจงรายด้านดังนี้

ด้านการขนส่งสินค้าที่ถูกต้อง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.01 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุได้ถูกต้องตามที่ระบุไว้หรือตามที่ต้องการมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.16 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 รองลงมา ด้านบริษัทให้บริการแอปพลิเคชันที่สามารถตรวจสอบรายละเอียดการจัดส่งพัสดุได้ มีค่าเฉลี่ย 4.00 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 และ ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุมิมีการโทรเจรจาเพื่อขนส่งพัสดุได้ถูกต้องตามความต้องการ มีค่าเฉลี่ย 3.86 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 มีค่าน้อยที่สุดแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุมิมีการโทรเจรจาเพื่อขนส่งพัสดุได้ถูกต้องตามความต้องการ ควรปรับปรุง กับลูกค้าเป็นลำดับแรก

ด้านการขนส่งจำนวนที่ถูกต้อง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.11 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุครบตามจำนวนที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.17 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 และ ด้านบริษัทให้บริการแอปพลิเคชันที่สามารถตรวจสอบจำนวนพัสดุที่จัดส่งได้อย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.06 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับบริษัทให้บริการแอปพลิเคชันที่สามารถตรวจสอบจำนวนพัสดุที่จัดส่งได้อย่างถูกต้อง ควรปรับปรุง กับลูกค้าเป็นลำดับแรก

ด้านการขนส่งสภาพที่ถูกต้อง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 3.97 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุในสภาพสินค้าที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 3.99 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 รองลงมา ด้านบริษัทมีการจัดการและรักษาสภาพสิ่งของหรือพัสดุในการขนส่งที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 3.98 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 และด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุถึงมือผู้รับในแต่ละครั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.96 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุถึงมือผู้รับในแต่ละครั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพควรปรับปรุง กับลูกค้าเป็นลำดับแรก

ด้านการขนส่งไปยังสถานที่ที่ถูกต้อง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.07 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุได้ถูกสถานที่ มีค่าเฉลี่ย 4.10 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 รองลงมา ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุได้ถึงปลายทางตามที่ระบุไว้ได้ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.06 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 และ ด้านบริษัทมีแอปพลิเคชันในการตรวจเช็คและการยืนยันการจัดส่งเมื่อถึงปลายทาง มีค่าเฉลี่ย 4.05 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการ

ให้บริการ บริษัทมีแอปพลิเคชันในการตรวจเช็คและการยืนยันการจัดส่งเมื่อถึงปลายทาง ควรปรับปรุงให้กับลูกค้าเป็นอันดับแรก

ด้านการขนส่งเพื่อลูกค้าที่ถูกต้อง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.03 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุจัดส่งได้ถูกผู้รับมีค่าเฉลี่ย 4.19 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 รองลงมา ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุระบุข้อมูลผู้ส่งและผู้รับได้ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.11 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 และ ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุมีบริการหลังการขายที่ดีที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.78 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.97 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการขนส่งพัสดุมีบริการหลังการขายที่ดีที่สุด ควรปรับปรุงให้กับลูกค้าเป็นอันดับแรก

ด้านการส่งสินค้าในเวลาที่ถูกต้อง ตรงเวลาทันเวลา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 3.99 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุได้ตรงเวลาและทันเวลา มีค่าเฉลี่ย 4.05 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 รองลงมา บริษัทให้บริการขนส่งพัสดुरักษามาตรฐานเวลาการจัดส่งเสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.01 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 และ บริษัทให้บริการขนส่งพัสดุมีเทคโนโลยีในการคำนวณเส้นทางวัน และเวลาในการจัดส่งเพื่อให้ทราบวันที่จัดส่งที่แน่นอน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.91 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุมีเทคโนโลยีในการคำนวณเส้นทางวันและเวลาในการจัดส่งเพื่อให้ทราบวันที่จัดส่งที่แน่นอนควรปรับปรุงให้กับลูกค้าเป็นอันดับแรก

ด้านการบริหารต้นทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.04 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดุมีราคาที่อยู่ในระดับสามารถยอมรับได้ มีค่าเฉลี่ย 4.09 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 รองลงมา บริษัทให้บริการขนส่งพัสดุมีโปรโมชั่นตามช่วงเวลาที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.04 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 รองลงมา ด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดูให้บริการราคาค่าขนส่งเหมาะสมกับคุณภาพการขนส่ง มีค่าเฉลี่ย 4.03 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79 และด้านบริษัทให้บริการขนส่งพัสดูให้บริการราคาค่าขนส่งที่ถูกต้องและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.00 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับบริษัทให้บริการขนส่งพัสดูให้บริการราคาค่าขนส่งที่ถูกต้องและเหมาะสม ควรปรับปรุงให้กับลูกค้าเป็นอันดับแรก

อภิปรายผลการวิจัย

1.ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการลูกค้า โดยภาพรวม

มีค่าเฉลี่ย 3.89 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 4.05 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 มีค่ามากที่สุด รองลงมา ด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม 4.02 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ด้านการตอบสนองต่อลูกค้ามีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม 3.85 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม 3.80 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 และด้านรู้จักและเข้าใจลูกค้า มีค่าเฉลี่ย โดยภาพรวม 3.74 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 มีค่าน้อยที่สุด โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณลักษณ์ อภินาวัน. (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบหลักและการจัดกลุ่มพฤติกรรมที่ ส่งผลต่อการให้บริการขนส่งพัสดุ กรณีศึกษา บริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) สาขาบางปู ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบหลักของการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุที่สังกัดได้จะมี 2 ด้าน คือ ด้านความน่าเชื่อถือ และด้านคุณภาพการให้บริการ ดังนั้นบริษัทขนส่งพัสดุจำเป็นต้องเน้นกลยุทธ์การบริหารจัดการการขนส่งที่น่าเชื่อถือ และคุณภาพการให้บริการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญธร ตินภาพ (2565) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจ ใช้บริการขนส่งเอกชนของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยคุณภาพการบริการ ประกอบด้วย ด้านรูปธรรม ความไว้วางใจ และการประกันคุณภาพ มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้บริการขนส่งเอกชนของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร และปัจจัยคุณภาพการบริการ ประกอบด้วย ด้านการตอบสนอง และความเข้าใจลูกค้า มีความสัมพันธ์ต่อ การตัดสินใจใช้บริการขนส่งเอกชนในด้านการรับรู้ถึงความต้องการ การประเมินทางเลือก การตัดสินใจใช้บริการและ ความรู้สึกภายหลังการซื้อของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปรียา วรณมณี (2566) เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพบริการและความภักดีของลูกค้า กรณีศึกษา บริษัท ขนส่งพัสดุเอกชนแห่งหนึ่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คุณภาพการบริการการให้บริการด้วยความมั่นใจ การเข้าใจความต้องการของลูกค้า และความคุ้นเคยกับลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขององค์กร การให้บริการด้วยความมั่นใจมีมิติที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้ามากที่สุด รองลงมา คือการเข้าใจความต้องการของลูกค้าและความคุ้นเคยกับลูกค้า ตามลำดับ มิติคุณภาพการบริการ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อความภักดีของลูกค้า คือ การตอบสนองของพนักงาน การเข้าใจความต้องการของลูกค้า ความคุ้นเคยกับลูกค้า และการให้บริการอย่างมั่นใจ ตามลำดับ ความพึงพอใจของลูกค้าแสดงให้เห็นอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า ตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น เพศและระดับรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในระดับการรับรู้คุณภาพการบริการที่ได้รับ ตัวแปรเพศยังมีระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.ปัจจัยที่ใช้ในการบริการด้านขนส่ง (7R) ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ มีอายุ 31 – 40 ปี รองลงมา มีอายุ 21 – 30 ปี มีอายุมากกว่า 41 ปี โดยมีกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่สถานภาพโสด กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีระดับรายได้ 10,001 – 20,000 บาท มากที่สุด กลุ่มลูกค้าให้ความสำคัญกับผู้ให้บริการขนส่งพัสดุเอกชนที่ถูกใช้ บริการบ่อยที่สุด คือ J&T Express รองลงมา คือ Flash Express ด้านคุณภาพการให้บริการ จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการลูกค้า เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า รองลงมาด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ กลุ่มลูกค้าเห็นว่า มีคุณภาพมากที่สุด โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการในด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ โดยภาพรวม เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านสถานที่มีอุปกรณ์ให้บริการทั้ง เทปใส ปากกา กล่องพัสดุ รองลงมา ด้านสถานที่ตั้งหาง่ายและมีที่จอดรถสะดวก กลุ่มลูกค้าเห็นว่า มีคุณภาพมากที่สุด ความคิดเห็น เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการในด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นมืออาชีพในการทำงานทั้งการให้ข้อมูล การคืนข้อมูลได้ถูกต้องชัดเจนและ ด้านการปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยความจริงใจ และให้เกียรติเสมอภาคทุกคน ความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณภาพการให้บริการในการตอบสนองต่อลูกค้า เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านพนักงานมีความ กระตือรือร้น เต็มใจที่จะให้บริการ และด้านพนักงานแก้ไขปัญหาให้กับลูกค้าได้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณภาพการให้บริการในด้านให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรักษา ความลับของลูกค้าที่ใช้บริการในส่วนของคุณภาพข้อมูลส่วนตัว รองลงมา ด้านการบริการส่งพัสดุเป็นไปตาม ที่บริษัทกำหนดไว้ทำให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการในด้านรู้จัก และเข้าใจลูกค้า โดยภาพรวม เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการดูแลเอาใจใส่ลูกค้าทุกคนเท่าเทียมกัน กลุ่มลูกค้ามีความคิดเห็นต่อคุณภาพมากที่สุด

กลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ให้บริการขนส่งพัสดุเอกชนที่ใช้บ่อยที่สุดที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกใช้บริการ บริษัทขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน เนื่องจากค่า sig มีค่าในระดับ 0.05 ในจำนวน 2 ด้าน โดยมีการตอบสนองต่อลูกค้า และ รู้จักและเข้าใจลูกค้า ผลต่อคุณภาพการให้บริการต่อการ เลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ศิริรัตน์ ญาณปรีชา (2563) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่ใช้บริการ ขนส่งพัสดุของบริษัท แฟลช เอ็กซ์เพรส จำกัด ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน โดยผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ด้านเพศ ความถี่ในการเลือกใช้บริการ ช่วงเวลาที่ใช้บริการ วันที่เลือกใช้บริการ และค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุของลูกค้า

3.ปัจจัยที่ใช้ในการบริการด้านขนส่ง (7R) ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดการโลจิสติกส์ 7R (7 Rights of Logistics) มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.03 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการขนส่งจำนวนที่ถูกต้อง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.11 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 รองลงมา ด้านการขนส่งไปยังสถานที่ถูกต้อง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.07 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 รองลงมา ด้านการบริการต้นทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม ค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.04 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 รองลงมา ด้านการขนส่งเพื่อลูกค้าที่ถูกต้อง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.03 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 และด้านการขนส่งสภาพที่ถูกต้อง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.97 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 มีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ 7R (7 Rights of Logistics) ควรปรับปรุงด้านการขนส่งสภาพที่ถูกต้อง กับลูกค้าเป็นลำดับแรก โดยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุพัต อิศราศิริกุล. (2562) ได้ศึกษาเรื่องการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปัญหา ได้รับข้อร้องเรียนจากลูกค้าอันเนื่องจากการตรวจเช็คปริมาณสินค้าทั้งงานรับงานมาไม่ครบ การปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัยงานเสียหาย อุบัติเหตุในการทำงาน และการขับรถ รวมไปถึงเรื่องการส่งมอบผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามเวลาที่ลูกค้า โดยผู้วิจัยได้เลือกวิธีการประเมินระดับความสามารถของพนักงานขับรถขนส่งตามหลักการของ 7R Logistic เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการเลือกงานที่เหมาะสมกับระดับความสามารถนั้น โดยในส่วนของงานแต่ละ Customer นั้นจะใช้วิธีการประเมินจัดกลุ่มระดับความยากง่ายของแต่ละงาน เพื่อทำการจัดกลุ่มระหว่างความสามารถของพนักงานขับรถขนส่งกับระดับความยากง่ายของงาน ด้วยวิธีการจัดลำดับ (Ranking) ซึ่งจากการศึกษาจัดกลุ่มและได้นำผลจากการจัดกลุ่มไปใช้จริง โดยได้จัดพนักงานขับรถขนส่งอยู่ในลำดับต่างๆ ไปปฏิบัติงานกับลูกค้าตามกลุ่มที่จัดเอาไว้ ผลที่ได้รับพบว่า ในปี 2562 มีข้อร้องเรียนจากลูกค้าลดลงจากเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ด้านคุณภาพการให้บริการ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านความเชื่อมั่น และความน่าเชื่อถือ เป็นสิ่งที่ลูกค้าให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการเข้ามาใช้บริการ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างมาตรฐานการบริการและความคงที่ของการบริการเพื่อให้บริษัทเกิดความน่าเชื่อถือและสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าในการที่จะตัดสินใจเลือกใช้บริการ

2) ด้านการจัดการโลจิสติกส์ 7R พบว่าการขนส่งพัสดุ ลูกค้าให้ความเห็นว่า การขนส่งพัสดุนั้นส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ไม่ดี ดังนั้นพนักงานหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องควรกำชับกับพนักงานที่รับพัสดุจากศูนย์บริการหรือพนักงานจัดส่งพัสดุ ควรเรียงพัสดุนั้นให้มีประสิทธิภาพเพื่อไม่ให้เกิดการซ้อนกันจนกล่องพัสดุเสียหายมากเกินไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุเอกชน

2) ควรศึกษาปัจจัยด้านต้นทุนที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

ชมรมผู้สื่อข่าวรถเพื่อการพาณิชย์.(2563). อนาคตธุรกิจขนส่งไทย เมื่อต้องเผชิญการแข่งขันที่ดุเดือด.สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.transtimenews.co>.

ธัญธร ตินณภพ (2565).ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจใช้บริการขนส่งเอกชนของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร.วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 24(1), 85-96.

วรรณลักษณ์ อภินาวัน. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบหลักและการจัดกลุ่มพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการให้บริการขนส่งพัสดุกรณศึกษา บริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) สาขาบางปู. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 10(1), 35-46.

ศิริรัตน์ ญาณปรีชา.(2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุของลูกค้าบริษัท แฟลช เอ็กซ์เพรส จำกัด ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ค้นคว้าอิสระสาขาวิชาเอกการจัดการโลจิสติกส์,มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.

ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี. (2566). คาดธุรกิจขนส่งพัสดุปี 2566 โตต่อเนื่อง, สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.ttbbank.com>.

สุปรียา วรรณมณี. (2566). การประเมินคุณภาพ บริการ และ ความ ักดี ของ ลูกค้า กรณี่ ศึกษา บริษัท ขนส่ง พัสดุ เอกชน แห่ง หนึ่ง ใน จังหวัด เชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

สุพัต อิศราศิริกุล.(2562). การพัฒนาสมรรถนะของพนักงานขับรถขนส่ง ตามหลัก 7R กรณี่ศึกษา: กลุ่มธุรกิจขนส่งสินค้า. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา กรณีคุกคามทางเพศ :

ศึกษากรณีการสะกดรอยตาม

The Issues related to criminal proceedings in cases of sexual harassment:

A study of stalking cases

¹นัฐพัชร์สร ศิริพล และ²วรรณวิภา เมืองถ้ำ

¹Nuttaphatsorn Siriphon and ²Wanwipa Muangtham

¹กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹ The Degree of Master of Criminal Law and Criminal Justice Administration School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

²Doctor of Laws Program Sukhothai Thammathirat Open University

¹Corresponding Author. E-mail: nuttaphatsorn.sp@gmail.com

Received August 8, 2024; Revised August 22, 2024; Accepted August 25, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญา กรณีการคุกคามทางเพศในรูปแบบการสะกดรอยตาม (2) ศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญา กรณีการคุกคามทางเพศในรูปแบบการสะกดรอยตามในประเทศไทยกับเครือรัฐออสเตรเลียและประเทศอังกฤษ (3) ศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาทางกฎหมายความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตาม (4) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดในการคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตาม การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการจากเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า (1) แนวความคิด ทฤษฎี หลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตามมุ่งให้ความสำคัญถึงผลกระทบและการคุ้มครองผู้ถูกคุกคาม (2) กฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศของประเทศไทยเป็นเพียงความผิดลหุโทษ ส่วนเครือรัฐออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษมีการกำหนดความหมาย ลักษณะ พฤติกรรม และการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการคุกคามทางเพศโดยวิธีการสะกดรอยตาม รวมถึงบทลงโทษของการฝ่าฝืนความคุ้มครองผู้ถูกคุกคามไว้อย่างชัดเจน (3) การยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ให้การคุกคามทางเพศเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ แต่ร่างดังกล่าวก็ยังไม่ครอบคลุมปัญหาการคุกคามทางเพศรูปแบบการสะกดรอยตาม ต่างจากเครือรัฐออสเตรเลียและสหราชอาณาจักรได้มีกฎหมายและมาตรการเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศรูปแบบการสะกดรอยตามเป็นการเฉพาะ (4) เสนอให้มีการตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติเพื่อบังคับใช้ในการคุกคามทางเพศรูปแบบการสะกดรอยตาม

คำสำคัญ: การคุกคามทางเพศ; สะกดรอยติดตาม; การดำเนินคดีอาญา

Abstract

This article aims to. Firstly, it aims to examine the concepts, theories and legal principles related to criminal offenses in the cases of sexual harassment in form of stalking. Secondly, this study will compare the legal principles regarding to criminal offenses of sexual harassment in form of stalking in Thailand with those in the Commonwealth of Australia and the United Kingdom. Thirdly, it will study and analyze the legal issues concerning sexual harassment in form of stalking. Finally, this study will suggest some solutions for amending laws related to offenses of sexual harassment through stalking. By the way, this research is a qualitative research, by gathering from documents. In conclusion, this study can be summarized in four points according to its purposes. Firstly, it can be said that the concepts, theories, and legal principles related to sexual harassment through stalking mainly focus on the impacts and protections of the victims. In addition, the laws regarding the sexual harassment in Thailand just be categorized as a minor offense, while in the Commonwealth of Australia and the United Kingdom it clearly defines the meanings, characteristics, behaviors and protections for victims for sexual harassment through stalking, including penalties for violating the law. Moreover, although in Thailand there is currently a draft of the Act Amending the Criminal Code (No. ..) B.E. that categorizes the sexual harassment as a sexual offense, this draft still does not comprehensively address the issues of sexual harassment in the form of stalking, unlike the law in the Commonwealth of Australia and the United Kingdom, which have specific laws and measures regarding sexual harassment through stalking. As a result, this study would like to encourage to enact the Act to enforce specific cases of the sexual harassment in the form of stalking.

Keywords: Sexual harassment; Stalking; Criminal prosecution

บทนำ

ความผิดเกี่ยวกับเพศในทางอาญาได้มีการบัญญัติขึ้นมาเพื่อคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกระทำในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ในทางเพศ โดยแต่เดิมนั้นมักจะเป็นความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเรา หรือการกระทำอนาจาร ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายในตัวเอง (mda in se) (กมลชนก สุริยกุล ณ อยุธยา, 2566) แต่อย่างไรก็ดี สภาพสังคมในปัจจุบันมีความก้าวหน้าและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ลักษณะอาชญากรรมจึงเปลี่ยนแปลงไป สำหรับปัญหาอาชญากรรมทางเพศนั้น ปรากฏว่าในสังคมปัจจุบันมีการกล่าวถึงการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ในทางเพศอย่างหนึ่งซึ่งเรียกว่าการคุกคามทางเพศมากขึ้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่มีความหมายกว้างและมีลักษณะของการกระทำที่ไม่ชัดเจนอย่างความผิดทางเพศในลักษณะอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยลักษณะของการคุกคามทางเพศ หากกล่าวโดยสรุปอาจกล่าวได้ว่าการคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) เป็นพฤติกรรมที่ฝ่ายหนึ่งแสดงออกถึงนัยยะทางเพศ ทำให้เหยื่อรู้สึกไม่ดี ถูกคุกคาม ไม่ปลอดภัย หรือถูกลดทอนศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นมนุษย์ Sexual Harassment มีทั้งรูปแบบการสัมผัสร่างกายของผู้ถูกระทำที่ส่อไปในทางเพศ

การพูดจาที่เป็นคำพูดทะลึ่งโล莽ถึงรูปร่างลักษณะสัดส่วนของผู้ถูกระทำหรือคำพูดอื่น ๆ ที่ผู้ถูกระทำรู้สึกได้ว่าเป็นกระทำที่ส่อไปในทางเพศ การใช้สายตาสีหน้ากริยาท่าทางต่อผู้ถูกระทำที่ส่อไปในทางเพศ การติดต่อสื่อสารทุกช่องทางด้วยลักษณะการติดต่อที่ส่อไปในทางเพศ (สมานักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล, 2566) รวมถึงการเฝ้าติดตามผู้ถูกระทำที่ส่อไปในทางเพศ สร้างผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ (โรงพยาบาลอากาศอำนวย, 2565)

สำหรับประเทศไทยความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศนั้นมิได้กำหนดไว้เป็นความผิดโดยตรง อย่างเช่นหลาย ๆ ประเทศ ดังที่จะกล่าวต่อไป ทั้งนี้พบว่าปัจจุบันการคุกคามทางเพศในบางลักษณะ เช่น การรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอาย เดือดร้อน รำคาญ อาจเป็นความผิดตามมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่การกระทำดังกล่าวก็เป็นเพียงความผิดหลัโทษ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์, 2566) ซึ่งความผิดดังกล่าวมิใช่ความผิดฐานคุกคามทางเพศโดยตรงและมีโทษค่อนข้างต่ำทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษดังกล่าวและไม่สามารถป้องกันยับยั้งการกระทำความผิดในลักษณะการคุกคามทางเพศได้อย่างแท้จริง ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ซึ่งมีแนวคิดว่าการลงโทษนั้นสามารถข่มขู่และยับยั้งตัวผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษและบุคคลอื่นที่เห็นตัวอย่าง ทำให้เกิดความเกรงกลัวโทษ จนไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก (ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, 2564) ซึ่งจากสถิติของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2565 มีหญิงไทยถูกละเมิดทางเพศและกระทำความรุนแรงมากกว่า 7 คนต่อวัน (That PBS, 2565) และจากสถิติของมูลนิธิปวีณาหงสกุล เพื่อเด็กและสตรี ในปี 2566 พบว่า มียอดการร้องเรียนกรณีคุกคามทางเพศสูงขึ้นจากปี 2565 (The ACTIVE Thai PBS, 2566) ในแต่ละปีการการคุกคามทางเพศมีจำนวนสูงขึ้น การร้องเรียนและการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกคุกคาม ทางเพศก็มีสถิติที่สูงขึ้น อันเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่าสถานการณ์การกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศนั้นมีมากขึ้นและเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์บริบทของกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในภาพกว้างปรากฏว่าหลาย ๆ ประเทศยอมรับว่าการคุกคามทางเพศเป็นอาชญากรรมร้ายแรงรูปแบบหนึ่งจึงได้มีการกำหนดให้ความผิดฐานคุกคามทางเพศเป็นความผิดทางอาญา เช่น เครือรัฐออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร ทั้งยังมีการกำหนดให้ความผิดฐานคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตามนั้นมีลักษณะที่เป็นบทกบฏรจรวรรวมทั้งกำหนดวิธีการป้องกันยับยั้งการกระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตามไว้อย่างเป็นทางการและเป็นขั้นตอนและเป็นรูปธรรมเพื่อคุ้มครองผู้ถูกระทำดังกล่าว

ในแง่ของกระบวนการนิติบัญญัติ ประเทศไทยอยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยได้ยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ให้การคุกคามทางเพศเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีหลักการเพิ่มเติม

โดยกำหนดนิยามความหมายของการคุกคามทางเพศไว้ให้ครอบคลุมทุกการกระทำที่ส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศต่อผู้ถูกระทำ หรือเป็นการกระทำที่ผู้ถูกระทำไม่พึงปรารถนาที่ส่อไปในทางเพศ และกำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยกำหนดให้ศาลมีคำสั่ง देंการกระทำของผู้กระทำ พร้อมกับมีคำพิพากษารวมถึงกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เป็นการกระทำทางวาจาทางกริยาท่าทาง หรือการสัมผัสทางร่างกายเป็นการละเมิดศักดิ์ศรี หรือทำให้ผู้ถูกระทำรู้สึกไม่พึงปรารถนา โดยให้การกระทำดังกล่าวมีโทษทางอาญาทั้งจำคุกและปรับ และกำหนดให้การคุกคามทางเพศโดยการเฝ้าติดตามเป็นเหตุเพิ่มโทษทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ (รัฐสภา, 2567) ซึ่งปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวยังอยู่ในกระบวนการนิติบัญญัติ

ฉะนั้นแนวโน้มสถานการณ์ของการแก้ไขปัญหานี้ในทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานคุกคามทางเพศของประเทศไทยนั้น เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับอารยประเทศ แต่อย่างไรก็ดีจากการศึกษา ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ซึ่งกำลังอยู่ในกระบวนการนิติบัญญัตินั้น แม้จะมีการบัญญัติให้ความผิดฐานคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตามมีลักษณะที่เป็นบทฉกรรจ์ แต่กลับไม่มีการบัญญัตินิยามความหมาย ลักษณะ และพฤติกรรมว่ารูปใดจึงจะเป็นการคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตาม และไม่ได้กำหนดวิธีการป้องกันยับยั้งการกระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยติดตามไว้อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นรูปธรรม เพื่อคุ้มครองผู้ถูกระทำ รวมถึงขาดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนวิธีการป้องกันคุ้มครองผู้ถูกระทำ

ดังนั้น เห็นว่าเมื่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายควรตราพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศเกี่ยวกับการสะกดรอยตาม ขึ้นมาใช้ควบคู่ไปกับกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้ความคุ้มครองป้องกันผู้ถูกระทำการคุกคามทางเพศ และระงับยับยั้งผู้กระทำทั้งก่อนและในระหว่างที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษา ซึ่งในประเทศอังกฤษได้มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติให้ความคุ้มครองผู้ถูกระทำและยับยั้งผู้กระทำผิดตั้งแต่ในขั้นของการรับแจ้งความดำเนินคดี และในเครือรัฐออสเตรเลียได้มีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับรูปแบบวิธี และโทษเกี่ยวกับการสะกดรอยเฝ้าติดตามไว้ จึงเห็นควรศึกษากฎหมายของสหราชอาณาจักรและเครือรัฐออสเตรเลียเพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานกฎหมายระดับพระราชบัญญัติของประเทศไทยเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในรูปแบบการสะกดรอยเฝ้าติดตามให้สามารถให้ความคุ้มครองป้องกันผู้ถูกระทำ และระงับยับยั้งผู้กระทำและบุคคลอื่นในสังคมไปพร้อมกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิด ทฤษฎี หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญา กรณีการคุกคามทางเพศในรูปแบบการสะกดรอยแฝดติดตาม
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาทางกฎหมายความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา และการคุกคามทางเพศมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.
3. เพื่อข้อเสนอแนะแนวทางการออกกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำและยับยั้งผู้กระทำการ คุกคามทางเพศในรูปแบบสะกดรอยแฝดติดตาม โดยตราเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองการคุกคามทางเพศ ด้วยวิธีการสะกดรอยตามชั้นก่อนศาลมีคำพิพากษา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเน้นศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก ตำรากฎหมาย ตำบฏกฎหมายของไทย และต่างประเทศ บทความทางวิชาการ วารสาร ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของไทย และต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตาม

ผลการวิจัย

จากการที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในเรื่องการคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตาม มาแล้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ซึ่งมีแนวคิดว่า การลงโทษนั้นสามารถข่มขู่และยับยั้ง ตัวผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษและบุคคลอื่นที่เห็นตัวอย่าง ทำให้เกิดความเกรงกลัวโทษ จนไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ (1) เพื่อยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษ ไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก เพราะเกิดความกลัวเกรงในโทษที่ได้รับ อันเป็นผลให้ตัดโอกาสที่จะกระทำความผิดขึ้นอีก (2) เพื่อยับยั้งบุคคลอื่นมิให้กระทำความผิด เนื่องจากได้เห็นผลร้ายของการกระทำความผิดและการได้รับโทษ จนไม่อยากจะกระทำความผิดเพราะเกรงกลัวในโทษ การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งนี้อาจกล่าวได้ในอีกความหมายหนึ่ง คือ เป็นการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีกนั่นเอง ซีซาร์เบ็คดาเรีย อธิบายว่า การลงโทษที่สามารถข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดได้นั้นควรจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ (1) การลงโทษต้องทำด้วยความรวดเร็ว (2) ความแน่นอนในการลงโทษ และ (3) ความเคร่งครัดหรือความรุนแรงในการลงโทษ (ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, 2564) ซึ่งเห็นว่าสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐาน คุกคามทางเพศในประเทศไทยนั้นยังคงมีปัญหาสืบเนื่องจากการกระทำความผิดในลักษณะเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในบางลักษณะนั้น คงเป็นเพียงความผิดตามมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

แต่การกระทำดังกล่าวก็เป็นเพียงความผิดลหุโทษ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ซึ่งความผิดดังกล่าวมิใช่ความผิดฐานคุกคามทางเพศโดยตรงและมีโทษค่อนข้างต่ำ ทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษดังกล่าวและไม่สามารถป้องกันยับยั้งการกระทำความผิดในลักษณะการคุกคามทางเพศได้อย่างแท้จริงซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งดังกล่าว และแม้หากจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญากำหนดความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศขึ้นมาในอนาคต อันเป็นไปตามทฤษฎีลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง แต่ก็ยังเป็นเพียงการเพิ่มความรุนแรงในการลงโทษเท่านั้น แต่การลงโทษดังกล่าวจะเกิดขึ้นภายหลังมีการสอบสวนฟ้องร้อง และพิจารณาคำเ็นคดีไปแล้ว ซึ่งเท่ากับว่ายังไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งในประการหนึ่งคือขาดความรวดเร็วในการลงโทษ จึงเห็นว่าปัญหาดังกล่าวยังมิได้ถูกแก้ไขไปโดยสิ้นเชิง โดยเห็นว่าปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญาที่อาจมีการแก้ไขเพิ่มเติมตามร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ ยังขาดมาตรการในการยับยั้งมิให้เกิดการกระทำผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตาม ทำให้ไม่สามารถยับยั้งผู้กระทำความผิดหรือตัดโอกาสในการกระทำความผิดของผู้กระทำได้อย่างทันทั่วถึง ดังนั้นหากมีการกำหนดการคุ้มครองผู้เสียหายที่ถูกระทำการคุกคามทางเพศจากการสะกดรอยแฝดติดตามตั้งแต่ในชั้นก่อนศาลมีคำพิพากษาในคดีคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญาที่จะแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว ย่อมจะทำให้กฎหมายดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งที่มุ่งเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีกมากยิ่งขึ้น

2. ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติให้การข่มขืนกระทำชำเรา และการกระทำอนาจารเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 276 ถึงมาตรา 279 ส่วนการคุกคามทางเพศยังไม่เป็นความผิดทางอาญาโดยตรงโดยกำหนดให้เป็นความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและเป็นความผิดลหุโทษ ตามมาตรา 397 สรุปได้ว่า การกระทำอันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญเป็นการกระทำที่ส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศต่อระหว่างโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จะเห็นได้ว่าโทษดังกล่าวมีจำนวนเล็กน้อยเมื่อเทียบกับผลเสียหายจากการกระทำที่ผู้ถูกคุกคามได้รับ อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้ยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ซึ่งภายในร่างได้เพิ่มเติมบทนิยามคำว่า คุกคามทางเพศ วิธีและรูปแบบของการคุกคามทางเพศ เพิ่มเติมวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อกำหนดให้คำสั่งดเว้นการกระทำเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างหนึ่ง เพิ่มเติมให้ศาลมีอำนาจกำหนดคำสั่งดเว้นการกระทำ เพิ่มเติมให้การคุกคามทางเพศเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศเพิ่มอัตราโทษ รวมถึงกำหนดให้การคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตามเป็นบททจกรรจ์ (รัฐสภา, 2567) แต่ภายในร่างดังกล่าวไม่มีนิยามความหมาย ลักษณะ รูปแบบ พฤติกรรม ว่าการกระทำแบบใดเป็น

การกระทำคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตาม ยังคงต้องอาศัยการตีความกฎหมายจากบทบัญญัติภายในร่าง ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการใช้กฎหมาย ซึ่งการใช้กฎหมายอาญาต้องมีการตีความกฎหมายโดยเคร่งครัด

ซึ่งการล่วงละเมิดหรือคุกคามผู้อื่นโดยการสะกดรอยตามติดตามด้วยการเที่ยวเตร่ ครอบงวน ทรัพย์สิน หรือสอดแนมผู้อื่น และให้รวมถึงการติดต่อหรือพยายามติดต่อ เผยแพร่ข้อความ การครอบงวน ก่อความรำคาญ โดยการใช้อินเทอร์เน็ตอีเมล หรือรูปแบบอื่นใดของการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วย อีกทั้งประเทศอังกฤษมีกระบวนการคุ้มครองผู้เสียหายในระหว่างที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษา โดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองการสะกดรอยตาม พ.ศ. 2562 สรุปได้ดังนี้ (1) ผู้บัญชาการตำรวจอาจยื่นคำร้องต่อศาลในเขตท้องที่ที่อยู่อาศัยของบุคคลผู้ถูกคุกคาม หรือในเขตท้องที่ที่บุคคลผู้ถูกคุกคามจะไปเป็นการชั่วคราวเพื่อขอคำสั่งคุ้มครองการสะกดรอยตาม ในกรณีที่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำเกี่ยวกับการสะกดรอยตาม หรือมีกระทำการอันมีความเสี่ยงว่าเกี่ยวข้องกับการสะกดรอยตาม และมีเหตุผลอันควรเชื่อได้ว่าคำสั่งคุ้มครองจากศาลมีความจำเป็นเพื่อปกป้องผู้เสียหายและบุคคลใกล้ชิดผู้เสียหาย (2) ภายในคำสั่งคุ้มครองการสะกดรอยตามให้มีข้อห้าม ข้อกำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหากระทำการใด ๆ หรือไม่กระทำการใด ๆ (3) ศาลอาจออกคำสั่งคุ้มครองการสะกดรอยตามคำร้องหากเห็นว่าถูกกล่าวหาได้กระทำการ หรือมีความเกี่ยวข้องกับการสะกดรอยตาม โดยกำหนดข้อห้ามหรือข้อกำหนดใด ๆ ไว้ในคำสั่งคุ้มครองการสะกดรอยตามเพื่อปกป้องผู้เสียหาย และบุคคลใกล้ชิดผู้เสียหายจากภัยที่เกี่ยวข้องกับการสะกดรอยตาม โดยข้อห้ามหรือข้อกำหนดจะต้องไม่กระทบต่อผู้ถูกกล่าวหาในด้านความเชื่อทางศาสนา ไม่รบกวนเวลาทำงานหรือเข้าศึกษาในสถานศึกษาตามปกติ และให้มีผลบังคับทั่วสหราชอาณาจักร (4) ระยะเวลาในคำสั่งคุ้มครองการสะกดรอยตาม ให้มีระยะเวลาตามที่กำหนดในคำสั่ง หรือจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงคำสั่ง แต่ต้องมีระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี นับจากวันที่สั่ง (5) การอุทธรณ์คำสั่ง ผู้ถูกกล่าวหาอาจยื่นอุทธรณ์ต่อศาลสูงในกรณีไม่เห็นด้วยกับคำสั่งคุ้มครองการสะกดรอยตาม หรือกรณีปฏิเสธการเปลี่ยนแปลง การต่ออายุ และการยกเลิกคำสั่ง และมีบทลงโทษผู้ละเมิดคำสั่งคุ้มครองการสะกดรอยตามโดยกำหนดให้มีโทษจำคุกไม่เกินสิบสองเดือน หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการละเมิดในข้อหาที่มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ

3. ดังนั้น หากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้วควรมีการตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่มีชื่อเรียกว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองการสะกดรอยตาม พ.ศ. เป็นแนวทางในตรากฎหมายจะทำให้ลดช่องว่างของกฎหมายและลดการตีความกฎหมาย และคุ้มครองผู้เสียหายให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข อีกทั้งยังยับยั้ง

ผู้กระทำความผิดไม่ให้กลับมากระทำความผิดซ้ำ และป้องปรามบุคคลในสังคมไม่ให้เกิดการกระทำที่ลอกเลียนแบบผู้กระทำความผิด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าหลักกฎหมายที่ใช้เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ซึ่งกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โทษดังกล่าวยังไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด เป็นบทลงโทษที่ค่อนข้างต่ำไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวมและประโยชน์อันมหาชนพึงได้รับ (พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย, 2565) ทั้งยังไม่สามารถข่มขู่และยับยั้งผู้กระทำความผิดให้เข็ดหลาบได้และไม่สามารถป้องปรามบุคคลอื่นในสังคมไม่ให้กระทำความผิดตามได้ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อผู้ถูกคุกคาม ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ของผู้ถูกระทำ ก่อให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ความหวาดกลัว ความหวาดระแวง รู้สึกไม่ปลอดภัย จนไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขได้ และอาจนำไปสู่การเป็นโรคซึมเศร้า (amrntv, 2567) รวมถึงการคิดทำร้ายตนเองหรือฆ่าตัวตาย แม้จะมีการยกเว้นพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. กำหนดให้การคุกคามทางเพศเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยมีการกำหนดนิยามคำว่า คุกคามทางเพศ วิธีและรูปแบบของการคุกคามทางเพศ เพิ่มเติมวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อกำหนดให้คำสั่งขังตัวเป็นการกระทำเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างหนึ่ง เพิ่มเติมให้ศาลมีอำนาจกำหนดคำสั่งขังตัวเป็นการกระทำ เพิ่มเติมให้การคุกคามทางเพศเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ เพิ่มอัตราโทษ รวมถึงกำหนดให้การคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตามเป็นบทกฤษฎี แต่ร่างดังกล่าวไม่มีนิยามความหมาย ลักษณะ รูปแบบ พฤติกรรม ว่าการกระทำแบบใดเป็นการกระทำคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตาม ยังคงต้องอาศัยการตีความกฎหมายจากบทบัญญัติภายในร่าง ซึ่งจากการศึกษากฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียและกฎหมายของประเทศอังกฤษพบว่าได้มีการกำหนดนิยามความหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศด้วยวิธีการสะกดรอยตามไว้อย่างชัดเจน ว่าเป็นการกระทำในรูปแบบ ของการเฝ้าติดตามโดยจงใจและเป็นการกระทำมากกว่าหนึ่งครั้ง กระทำในลักษณะเดินเที่ยวเตร่ ติดตาม ไปในสถานที่ที่มีผู้ถูกคุกคามอยู่ หรือที่อยู่อาศัยของผู้ถูกคุกคาม การรบกวนทรัพย์สิน หรือสอดแนมผู้อื่น และให้รวมถึงการติดต่อหรือพยายามติดต่อ เผยแพร่ข้อความ การรบกวน ก่อความรำคาญโดยใช้อินเทอร์เน็ต อีเมล หรือรูปแบบอื่นใดของการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ช่วยในการเฝ้าติดตาม และการกระทำดังกล่าว ก่อให้เกิดความหวาดวิตก ความหวาดกลัว ความกลัว อีกทั้งประเทศอังกฤษยังมีกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้ถูกคุกคามตั้งแต่ขั้นรับแจ้งความดำเนินคดีโดยกำหนดให้ผู้บัญชาการตำรวจยื่นคำร้องขอความคุ้มครองจากศาลโดยกำหนดให้ผู้กระทำกระทำการใด หรือห้ามกระทำการใดที่เป็นภัยอันตรายต่อผู้ถูกคุกคาม และหากผู้กระทำผิดละเมิดความคุ้มครองให้มีโทษทางอาญา

ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ยังขาดนิยามความหมายเกี่ยวกับรูปแบบ ลักษณะ พฤติกรรม ของการคุกคามทางเพศ โดยการสะกดรอยตาม และการลงโทษผู้กระทำความผิดหรือการยับยั้งผู้กระทำความผิดจะเกิดขึ้นได้ หลังจากที่ได้ศาลมีคำพิพากษาแล้วเท่านั้น ในระหว่างที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาผู้ถูกคุกคามยังคงไม่ได้รับความคุ้มครองใดๆ จะทำให้การดำเนินชีวิตของผู้ถูกคุกคามไม่มีความเป็นปกติสุข เห็นว่าร่างดังกล่าว ยังไม่มีความเหมาะสม หรือยังมีความบกพร่องอยู่ จึงควรนำกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียและประเทศอังกฤษที่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตามมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดพระราชบัญญัติคุ้มครองการสะกดรอยตาม พ.ศ. ขึ้นมาใช้ควบคู่กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. เมื่อได้รับการบัญญัติเป็นกฎหมายแล้ว เพื่อให้กฎหมายใช้บังคับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และระงับยับยั้งการกระทำความผิดและป้องปรามการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) กำหนดนิยามความหมาย ลักษณะ รูปแบบ พฤติกรรมของการกระทำคุกคามทางเพศ โดยการสะกดรอยตาม ดังนี้

การกระทำคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตาม หมายความว่า การกระทำหรือ พฤติกรรมที่ล่วงละเมิดหรือคุกคามความเป็นส่วนตัวของผู้ถูกระทำ โดยผู้กระทำมุ่งหวังเรื่องทางเพศ ด้วยการสะกดรอยเฝ้าติดตาม ไปยังสถานที่ต่าง ๆ หรือการกระทำใดที่ผู้กระทำรู้หรือควรรู้ว่าพฤติการณ์นั้นเป็นการคุกคามบุคคลอื่น และการกระทำนั้นก่อให้เกิดความกลัว หวาดระแวงอย่างรุนแรง หรือ ตื่นตระหนกหรือทุกข์ใจ หรือเดือดร้อนใจอย่างมาก หรือ รู้สึกถึงภัยร้ายแรง จนไม่สามารถดำรงชีวิต อย่างปกติสุขได้

2) กำหนดข้อกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้เสียหายที่ถูกกระทำการคุกคามทางเพศจากการสะกดรอยแฝดติดตามตั้งแต่ในชั้นก่อนศาลมีคำพิพากษาในคดีคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

2.1 กรณีผู้ถูกกระทำการคุกคามทางเพศโดยการสะกดรอยตามได้เข้าแจ้งความดำเนินคดีต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ให้เจ้าพนักงานตำรวจเจ้าของสำนวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคำสั่งคุ้มครองผู้ถูกกระทำให้พ้นจากภัยการแฝดติดตามของผู้กระทำความผิด โดยในคำร้องดังกล่าวให้เจ้าพนักงานตำรวจเจ้าของสำนวนกำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยให้ผู้กระทำความผิดกระทำการใด หรือดกระทำการใดไว้ในคำร้อง

2.2 เมื่อศาลได้รับคำร้องดังกล่าวให้พิจารณาคำร้องและมีคำสั่งคุ้มครองผู้ถูกกระทำภายใน 30 วันนับแต่วันที่รับคำร้อง โดยในคำสั่งดังกล่าวให้มีข้อกำหนดหรือข้อห้ามตามที่เจ้าพนักงานตำรวจเจ้าของสำนวนแสดงไว้ในคำร้อง และให้มีข้อบังคับไม่ให้ผู้กระทำความผิดเข้าใกล้ผู้ถูกกระทำภายในระยะ 3 กิโลเมตร และห้ามเข้าบริเวณที่พักอาศัยและหรือสถานที่อันเป็นที่ทำงานของผู้ถูกกระทำภายในระยะ 3 กิโลเมตร รวมถึงข้อกำหนดหรือข้อห้ามอื่น ๆ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตให้กับผู้ถูกกระทำตามที่ศาลเห็นสมควร

2.3 คำสั่งคุ้มครองผู้ถูกกระทำของศาลมีผลบังคับตลอดระยะเวลาที่คดีคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญายังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด

2.4 ผู้กระทำความผิดอาจอุทธรณ์คำสั่งคุ้มครองของศาลได้ดังนี้

2.4.1 กรณีที่คำสั่งดังกล่าวกระทบต่อหน้าที่การงาน อันเนื่องมาจากผู้กระทำความผิดทำงานในสถานที่เดียวกันกับผู้ถูกกระทำ หรือ

2.4.2 กรณีที่คำสั่งดังกล่าวกระทบต่อถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นหลักหรือที่อยู่อาศัยประจำ อันเนื่องมาจากผู้กระทำความผิดมีถิ่นที่อยู่เป็นหลักหรือถิ่นที่อยู่อาศัยประจำใกล้เคียงกับผู้ถูกกระทำ แต่กรณีนี้มีให้ใช้กับที่อยู่อาศัยชั่วคราว เช่น ห้องเช่า

2.4.3 กรณีตามข้อ 2.4.1) และ ข้อ 2.4.2 ให้ศาลมีคำสั่งโดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดกระทำการใด ๆ หรือห้ามกระทำการใด ๆ เพื่อความปลอดภัยของผู้ถูกกระทำได้ตามที่ศาลเห็นสมควร และหากผู้กระทำฝ่าฝืนให้มีโทษ

3) กำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนคำสั่งของศาลกรณีการสะกดรอยแฝดติดตาม ดังนี้

3.1 กรณีผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนคำสั่งคุ้มครองของศาลให้มีโทษจำคุกและโทษปรับ

3.2 หากการฝ่าฝืนเป็นการฝ่าฝืนข้อกำหนดหรือข้อห้ามที่มีโทษกำหนดไว้ให้มีบทเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับความผิดการสะกดรอยตามที่ผู้กระทำมีวัตถุประสงค์อื่นที่นอกเหนือจากการคุกคามทางเพศซึ่งกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจให้กระทำได้ โดยการกำหนดความคุ้มครองผู้ถูกระกดรอยตามและมีบทลงโทษผู้กระทำการสะกดรอยตาม

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก สุริยกุล ณ อยุธยา. (2566). พัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องสำหรับกำหนดโทษปรับเป็นพินัยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเสพติด. กลุ่มกำหนดมาตรฐาน กองควบคุมวัตถุเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2564). แนวการศึกษาชุดวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง. (พิมพ์ครั้งที่ 3).นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย. (2565). หลักพื้นฐานทางกฎหมายปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- รัฐสภา. (2567). ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2567, จาก https://www.parliament.go.th/section77/survey_detail.php?id=352.
- โรงพยาบาลอากาศอำนวย. (2565). คู่มือแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2567, จาก <http://akathospital.com/docpublish/list/1>
- วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์. (2566). อาญาพิสดารเล่ม 2. (ฉบับปรับปรุงใหม่ปี 2566). กรุงเทพมหานคร: หจก. แสงจันทร์การพิมพ์.
- สถานักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. (2566). STOP SEXUAL HARSSMENT. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2567, จาก https://www.instagram.com/stucon.mahidol/p/Co6CkyXrNBT/?img_index=1.
- Amarintv. (2567). ล่วงละเมิดทางเพศ เมื่อเกิดขึ้น ต้องรับมืออย่างไร เพื่อให้อยู่ต่อไปได้. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.amarintv.com/article/detail/67079>.

That PBS. (2565). สสส.พบหญิงไทยถูกทำร้าย-ละเมิดทางเพศวันละมากกว่า 7 คน. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2567, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/313423>.

The ACTIVE Thai PBS. (2566). เปิดสถิติปี 2566 เหยื่อคุกคามทางเพศเพิ่มขึ้น เยาวชนไทยยังเสี่ยงภัยรอบด้าน. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2567, จาก <https://theactive.net/news/public-health-20231228/>.

การตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยาแผนปัจจุบัน ของผู้บริโภควัยทำงานในเขต พื้นที่สายไหมกรุงเทพมหานคร

Decision-Making in Purchasing Medication from Modern Drugstores Among Working-Age Consumers in The Silk Road Area, Bangkok

¹บรรจบ ศรีนาคำ, ²ปัทมา รูปสุวรรณกุล และ ³सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล

¹Banjob Srinakam, ²Patama Roopsuwanakul and ³Sanit Siriwithikul

^{1,2}คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{1,2}Faculty of Business Administration North Bangkok University

³Assistant Professor Faculty of Political Science North Bangkok University

¹Corresponding Author Email: Banjob.Sri@northbkk.ac.th

Received December 13, 2023; Revised July 4, 2024; Accepted August 8, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบสะดวกสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-Test และ F-test ผลการวิจัยพบว่าการตัดสินใจซื้ออยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศที่ต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อในชั้นตระหนักถึงปัญหา จากร้านขายยาของผู้บริโภควัยทำงานในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพและ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่พบความแตกต่าง

คำสำคัญ: ผู้บริโภค; การตัดสินใจซื้อ; ร้านขายยา

Abstract

The objective of this research was to study the decision-making process of working-age consumers in purchasing medicine from modern pharmacies in Sai Mai area, Bangkok, classified by personal factors. Data were collected from a sample of 400 people random by convenience sampling. Statistics used in data analysis included percentage, mean, standard deviation, t-Test, and F-Test. The results of the research found that purchasing decisions were at a high level in every aspect. The average is at a high level. The hypothesis testing found that different genders have affected with the decision awareness of problems to buy medicine from pharmacies of working-age consumers in the Sai Mai area Bangkok with significant level of .01. The factors of age, level of education, occupation, and average monthly income showed no significant differences.

Keywords: Purchase; Decision-making; Pharmacies.

บทนำ

ร้านขายยาแผนปัจจุบัน เป็นธุรกิจบริการทางการแพทย์ปฐมภูมิ (Primary health care) ที่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมเลือกใช้บริการเมื่อมีอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นไม่รุนแรงถึงขั้นต้องไปโรงพยาบาล หรือเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อดูแลสุขภาพ เช่น อาหารเสริม วิตามิน รวมถึงเวชภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งมีความสะดวก หาซื้อง่าย ไม่ต้องใช้เวลาในการเดินทางไปโรงพยาบาลหรือรอพบแพทย์ที่ต้องใช้เวลานาน ประกอบกับคนไทยมีแนวโน้มที่ใส่ใจดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวมากขึ้น ดังนั้นร้านขายยาจึงเป็นหนึ่งในธุรกิจที่น่าสนใจ รวมถึงทั่วโลกให้ความสนใจในอุตสาหกรรมด้านการแพทย์และสุขภาพ ทำให้ธุรกิจร้านขายยามีการเติบโตเป็นอย่างมาก ปี 2565 มูลค่าจำหน่ายยาในประเทศไทยคาดว่าจะขยายตัวเฉลี่ย 3.5–4.5% (ศูนย์วิจัยกรุงศรีออนไลน์, 2565) ตามความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากการเจ็บป่วยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามจำนวนผู้สูงอายุโดยเฉพาะโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่จำเป็นต้องพึ่งพายาเข้าจากต่างประเทศที่มีราคาแพง การเข้าถึงระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประชาชนทำให้ความต้องการบริโภคยาจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น และกระแสใส่ใจสุขภาพมากขึ้นหลังเผชิญโรค COVID-19 ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่ผู้ประกอบการจะขยายการลงทุนเพิ่มเพื่อรองรับความต้องการที่จะเพิ่มขึ้น การแข่งขันในอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง จากผลิตภัณฑ์ยานำเข้าราคาถูกจากอินเดียและจีน การเพิ่มขึ้นของนักลงทุนรายใหม่จากต่างชาติ

ซึ่งใช้ไทยเป็นฐานการผลิตยาชื่อสามัญเพื่อรองรับตลาดในประเทศและตลาดส่งออก การเข้ามาลงทุนของกลุ่มทุนจากธุรกิจอื่น และต้นทุนของผู้ผลิตยาในประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นจากค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงโรงงานผลิตยาให้ได้ตามมาตรฐาน หรือการควบคุมการผลิตสินค้าออกมาปลอดภัยและมีคุณภาพตรงตามที่จดทะเบียนไว้ Good Manufacturing Practice for Pharmaceutical Facility (GMP-PIC/S) รวมถึงราคายา วัตถุดิบนำเข้าที่มีแนวโน้มสูงขึ้นตามความต้องการวัตถุดิบสารตั้งต้นผลจากความต้องการบริโภคยาและเวชภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมที่กลับสู่ระดับใกล้เคียงปกติ หลังความกังวลต่อการระบาดของ COVID-19 ผ่อนคลายลง ขณะที่กำลังซื้อมีแนวโน้มขยับดีขึ้นตามทิศทางการเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศ และผู้ป่วยทยอยกลับมาเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล ส่วนการเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวก็ทำให้ความต้องการบริโภคยาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ท่องเที่ยว ในปี 2566–2568 คาดว่ามูลค่าจำหน่ายยาจะเติบโตต่อเนื่อง จากแนวโน้มการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง การเข้าถึงระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จำนวนผู้ป่วยต่างชาติที่มีแนวโน้มกลับมาใช้บริการมากขึ้น และกระแสการใส่ใจสุขภาพและความต้องการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน ซึ่งสอดคล้องกันทั่วโลก เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการร้านขายยาหรือผู้ที่สนใจในกิจการร้านขายยา และเพื่อที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและทราบถึงแนวโน้มการซื้อยาในร้านขายยา

ซึ่งแสดงถึงความเป็นไปของธุรกิจ อีกทั้งเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจท่านอื่นๆ ที่สามารถสานต่อในธุรกิจร้านขายยาและพัฒนาธุรกิจร้านขายยาให้มีการเจริญเติบโตในอนาคต (ศูนย์วิจัยกรุงศรีออนไลน์, 2565)

ส่วนพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีการกระจายตัวของประชากรอยู่ในพื้นที่อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งประชากรที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตสายไหมนี้ มีทั้งที่ย้ายและไม่ย้ายทะเบียนราษฎรเข้ามาด้วย ทำให้ประชากรที่มีอยู่จริงสูงกว่าประชากรในทะเบียนราษฎร และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2565 เขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร มีจำนวนประชากร 208,928 คน (สำนักงานเขตสายไหมออนไลน์, 2565) และในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนประชากร 209,566 คน จะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เมื่อเทียบกับจำนวนร้านขายยาในเขตพื้นที่สายไหมซึ่งมีจำนวนร้านกว่า 103 ร้านค้า (กองยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข, 2566) ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหา จึงได้ทำศึกษากระบวนการการตัดสินใจซื้อยาของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหมกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีกระบวนการตัดสินใจซื้อยาตามทฤษฎีของ (Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L., (1994) กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค มาช่วยในการค้นหาลำดับปัจจัยในการตัดสินใจซื้อยาของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการร้านขายยาหรือผู้ที่สนใจในกิจการร้านขายยา และเพื่อที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและทราบถึงปัจจัยในการตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยา อีกทั้งเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจท่านอื่นๆ ที่สามารถสานต่อในธุรกิจร้านขายยา ช่วยเป็นแนวทางในการเตรียมพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่ในธุรกิจร้านขายยา ขยายการลงทุนในร้านขายยาเพิ่มมากขึ้นหรือขยายสาขา และพัฒนาธุรกิจร้านขายยาให้มีการเจริญเติบโตในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

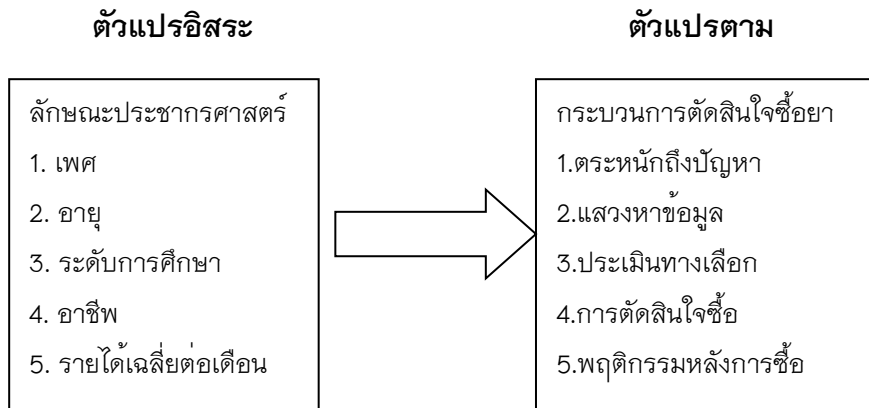
1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของ ลักษณะประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อยา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลต่อกระบวนการในการตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีประชากรศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุการศึกษา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้นโดยอาศัยแนวคิดของ Kotler, Philip (2015) และมัลลิกา บุญนาค (2537) สถิติเพื่อการตัดสินใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากกระบวนการตัดสินใจซื้อในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย เชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานครประชากรคือประชากรที่อยู่ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน209,566 คน (สำนักงานเขตสายไหม,2565) กลุ่มตัวอย่าง คือประชากรที่อยู่ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน209,566 คน ที่เข้ามาซื้อยาในร้านขายยาในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร โดยการแจกแบบสำรวจ ให้กับผู้บริโภควัยทำงานที่เข้ามาซื้อยาจากร้านขายยาแผนปัจจุบันในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร กรอกข้อมูลตามความจริงแล้วส่งคืนให้กับทางร้านขายยา โดยใช้การคำนวณสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มเท่ากับ 385 ตัวอย่าง ผู้วิจัยสำรองอีกร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 ตัวอย่าง และทำการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Random Sampling) โดยผู้วิจัยเก็บตัวอย่างจากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เข้ามาซื้อยาในร้านขายยา ในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การทำวิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จะเป็นคำถามปลายปิด ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามส่วนที่คัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ และข้อมูลแบบเรียงลำดับ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามในการศึกษา กระบวนการตัดสินใจซื้อขายในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร 5 ด้าน โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนตามลำดับความสำคัญ 5 ระดับ

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย โดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ตามระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคในด้านปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อขายค่าเฉลี่ย ระดับความคิดเห็นที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ

4.21–5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อมากที่สุด
3.41–4.20	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อค่อนข้างมาก
2.61–3.40	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อปานกลาง
1.81–2.60	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อค่อนข้างน้อย
1.00–1.80	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองสอบ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด จากนั้นนำกลับมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และทำการแก้ไขข้อบกพร่องให้เหมาะสมแล้วจึงทำการส่งแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้สูตรดังนี้

โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่า α ที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ซึ่งค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561) โดยจากการทดสอบแบบสอบถามทั้ง 30 ฉบับ ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ reliability coefficient alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่บางเขน กรุงเทพมหานคร .846

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) เพื่ออธิบายถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของกระบวนการตัดสินใจซื้อขายในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขต

พื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการตัดสินใจซื้อ ทั้ง 5 ด้าน ทำให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐานของข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่

1.1. ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้ในการแปลความหมายของข้อมูล

ประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ในแบบสอบถามส่วนที่ 1

1.2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลในด้านต่างๆ

1.3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลในด้านต่างๆ

2. การวิเคราะห์โดยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐานแต่ละข้อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ t-test , F-test โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova Analysis)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน พบว่าเพศที่ต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อยาจากร้านขายยาของผู้บริโภควัยทำงานในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ในชั้นตระหนักถึงปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่พบความแตกต่าง

2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ โดยใช้สถิติทดสอบค่า (T-test) พบว่า เพศที่ต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจซื้อยาของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ในด้านการตระหนักถึงปัญหา ส่วนด้านแสวงหาข้อมูล ประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ พฤติกรรมหลังการซื้อ ไม่พบความแตกต่าง

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประชากรศาสตร์ โดยใช้สถิติทดสอบค่า (F-test) พบว่าปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่พบความแตกต่าง

ผลการวิจัย

ผลจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ กับการตัดสินใจซื้อยา ในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ปัจจัยทางลักษณะประชากรศาสตร์ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วงอายุ 36 – 45 ปี มีจำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ 30,001 – 45,000 บาท จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3

กระบวนการตัดสินใจซื้อขายในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ด้านตระหนักถึงปัญหา แสวงหาข้อมูล ประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ พฤติกรรมหลังการซื้อ ในส่วนของการตัดสินใจซื้อขายในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อ โดยภาพรวม

การตัดสินใจซื้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ชั้ตระหนักถึงปัญหา	4.54	.300	มากที่สุด
2. ชั้แสวงหาข้อมูล	4.55	.364	มากที่สุด
3. ชั้ประเมินทางเลือก	4.57	.295	มากที่สุด
4. ชั้ตอนการตัดสินใจซื้อ	4.55	.241	มากที่สุด
5. ชั้พฤติกรรมหลังการซื้อ	4.61	.241	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย	4.56	.241	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีกระบวนการตัดสินใจซื้อขายในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.56 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมหลังการซื้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ประเมินทางเลือก แสวงหาข้อมูล การตัดสินใจซื้อ และการตระหนักถึงปัญหาตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์กับปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อโดยภาพรวม

ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อ ในร้านขายยาแผนปัจจุบันของ ผู้บริโภควัยทำงาน ในเขตพื้นที่สาย ใหม่ กรุงเทพมหานคร	ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์									
	เพศ		อายุ		ระดับการศึกษา		อาชีพ		รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	
	t	p – value	F	p – value	F	p – value	F	p – value	F	p – value
ตระหนักถึงปัญหา	2.346 **	.019	.706	.588	1.238	.291	2.212	.086	1.838	.140
แสวงหาข้อมูล	1.110	.268	.647	.630	.806	.546	1.676	.172	1.407	.240
ประเมินทางเลือก	1.134	.257	.548	.700	.662	.652	.858	.463	.718	.541
การตัดสินใจซื้อ	.699	.485	.829	.507	.857	.510	.859	.462	.946	.418
พฤติกรรมหลังการซื้อ	1.525	.128	1.013	.400	.636	.672	.665	.574	1.553	.200
ภาพรวม	1.650	.100	.705	.589	.941	.454	1.619	.184	1.533	.205

* แทนความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

** แทนความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากตารางที่ 2 จากการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง พบว่าเพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยาแผนปัจจุบันของผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายใหม่ กรุงเทพมหานคร ในการตัดสินใจซื้อยาเมื่อเปรียบเทียบรายค่าพบว่า เพศหญิงให้ความสำคัญในด้านตระหนักถึงปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .019 เนื่องจากว่าเพศหญิงให้ความสนใจ และตระหนักรู้ถึงปัญหาต่างๆ เช่นเมื่อเกิดโรคระบาดจึงทำให้ตัดสินใจซื้อยาเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน มากกว่าเพศชาย ส่วนด้านแสวงหาข้อมูล ประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ กับ การตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยาแผนปัจจุบันของ ผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

จากการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง กับ การตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยาแผนปัจจุบันของ ผู้บริโภควัยทำงานในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการตัดสินใจซื้อยา ขึ้นตระหนัก ถึงปัญหาแสวงหาข้อมูล ประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ จากการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ด้านเพศที่ต่างกันมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อยา ของผู้บริโภคในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านตระหนักถึงปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.01 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงที่มีการตัดสินใจซื้อมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับ งานวิจัยของ เปรมยุดา แม่นหมาย (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อกระบวนการ ตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารประเภทวิตามินซีของผู้บริโภคในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีการตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยาแผนปัจจุบัน ในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นลัฐพร กาญจนมกุล (2562) ได้ทำการศึกษาการตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยา ในอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ลูกค้ำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 26-35 ปี การศึกษาปริญญาตรีเป็น พนักงาน บริษัทเอกชนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป พฤติกรรมการซื้อยาในร้านขายยาแผนปัจจุบัน มากที่สุดคือร้านขายยาชุมชน ช่วงเวลา 16.01-20.00 น. วันจันทร์-ศุกร์ซื้อยาเป็นส่วนใหญ่ ความถี่ 1-2 ครั้ง/เดือน ให้ความสนใจยารักษาโรค ตามด้วยวิตามิน/อาหาร เสริม 201-400 บาทคือ ค่าเฉลี่ยต่อครั้งในการซื้อยา มีระดับความคิดเห็น กับ การตัดสินใจซื้อยาในร้านขายยาอยู่ในรับมาก

ดังนั้นจากการวิจัยพบว่า ยาเป็นสิ่งที่ช่วยให้หายจากอาการเจ็บป่วย ผู้บริโภคต่างต้องการสุขภาพที่ดี และหายจากความเจ็บป่วย ไม่ว่าจะเป็นคนรวยคนจน อายุเท่าไร ระดับการศึกษาระดับไหนอาชีพอะไรก็ตาม ทุกคนย่อมต้องการให้มีสุขภาพที่ดี และหายจากการเจ็บป่วยจึงส่งผลให้การตัดสินใจในการซื้อยา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้จากส่วนที่ได้รับความความคิดเห็นมากที่สุด อยู่ในส่วนของพฤติกรรมหลังการซื้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ประเมินทางเลือก แสวงหาข้อมูล การตัดสินใจซื้อ และการตระหนักถึงปัญหาตามลำดับ ดังนั้นผู้ประกอบการที่สนใจในธุรกิจร้านขายยาควรที่จะให้ความสำคัญ กับการพัฒนาบุคลากรในร้านขายยาเพื่อที่จะจูงใจให้ลูกค้ากลับมาซื้อซ้ำ หรือบอกต่อกับผู้อื่นใกล้ชิด และเพื่อนของผู้บริโภคเอง เพื่อเพิ่มโอกาสในการตัดสินใจซื้อมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรธรรมน ลัจจพงษ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อยาสมุนไพร และอาหาร ที่มีการแสดงสรรพคุณเป็นยาของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในอำเภอแห่งหนึ่งในประเทศไทย พบว่าแรงจูงใจ ความเชื่อ และประสบการณ์ตรงที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในปัจจุบัน มีผลต่อขั้นตอนสุดท้าย คือ การตัดสินใจซื้อยา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) จากการทำการวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่เข้ามาใช้บริการร้านขายยา และมีการตัดสินใจซื้อมากที่สุด มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อยาของผู้บริโภคในเขตสายไหม ในด้านตระหนักรู้ถึงปัญหา ดังนั้นผู้ประกอบการร้านขายยาควรเน้นการสร้างความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพและการใช้ยาผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น บทความออนไลน์และโซเชียลมีเดีย นอกจากนี้ ควรฝึกอบรมพนักงานให้มีทักษะในการให้คำปรึกษาที่ตรงกับความต้องการของผู้หญิง เช่น การให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ จัดร้านให้สะดวกในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้หญิง และสร้างโปรโมชั่นที่น่าสนใจ เช่น ส่วนลดหรือการสะสมแต้มเพื่อแลกกับของรางวัล การใช้สื่อสารเฉพาะกลุ่ม และการสร้างความไว้วางใจโดยให้บริการที่ประทับใจและติดตามผลหลังการขายก็เป็นสิ่งสำคัญ ในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าผู้หญิงอย่างมีประสิทธิภาพ

2) จากการทำการวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับ ขั้นตอนพฤติกรรมหลังการซื้อเป็นอันดับหนึ่ง ประเมินทางเลือก แสวงหาข้อมูล การตัดสินใจซื้อ ตระหนักถึงปัญหาตามลำดับ ดังนั้น ผู้ประกอบการร้านขายยา ควรเน้นการให้บริการหลังการขายที่ยอดเยี่ยม เช่น การติดตามผลหลังการขายเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากลูกค้า รวมถึงการให้บริการที่สร้างความประทับใจ และแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ควรทำการตลาดที่เน้นการให้ข้อมูลและประเมินทางเลือกอย่างชัดเจน เพื่อช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้นและตระหนักรู้ถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้น การสร้างความไว้วางใจ และความภักดีผ่านการสื่อสารที่โปร่งใสและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญในการตอบสนองต่อพฤติกรรม การซื้อของลูกค้าอย่างครบถ้วน และควรให้ความสำคัญ กับการพัฒนาบุคลากรในร้านขายยา เพื่อที่จะจูงใจให้ลูกค้าบอกต่อกับผู้อื่นและเพื่อนของผู้บริโภคเอง และเพื่อให้ลูกค้ากลับมาซื้อซ้ำ ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากสำหรับธุรกิจร้านขายยา เพราะช่วยลดต้นทุนการตลาด เพิ่มรายได้ สร้างความภักดีต่อร้านขายยา และส่งเสริมการตลาดแบบปากต่อปาก นอกจากนี้ ยังช่วยให้ธุรกิจร้านขายยา ได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรม การซื้อของลูกค้า ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงธุรกิจร้านขายยา หรือบริการให้ตรงกับความต้องการของลูกค้ามากขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับธุรกิจร้านขายยา ทำให้เห็นว่ามีความมั่นคงและมีคุณภาพในสายตาของลูกค้า

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) แนะนำให้มีการขยายขอบเขตงานวิจัยไปยังพื้นที่นอกเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะพื้นที่ สังคมและสภาพแวดล้อม รวมถึงลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจซื้อที่แตกต่างกัน

2) ผู้ที่ทำงานวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ อาจทำการวิจัยข้อมูลเชิงลึกในรายละเอียดความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เช่นการสัมภาษณ์ส่วนตัว สัมภาษณ์กลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะเจาะจง ในบางเรื่องมากยิ่งขึ้น

3) ศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจำหน่ายยาผ่านระบบออนไลน์ เพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

กองยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข.(2566). จำนวนร้านขายยาประเภทต่างๆ จำแนกตามเขตต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2566, จาก moph.go.th.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). สถิติสำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: หจก.สามลดา นัลลพกร กาญจนมกุล. (2562). การตัดสินใจซื้อยา ในร้านยา ในอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จำกัด.

เปรมยุดา แมนหมาย. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารประเภทวิตามินซีของผู้บริโภคในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น,

มัลลิกา บุณนาค. (2537). สถิติเพื่อการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรชมน ลัจจพงษ์. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อยาสมุนไพรและอาหารที่มีการแสดงสรรพคุณเป็นยา ของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในอำเภอแห่งหนึ่งในประเทศไทย .หลักสูตรเภสัชศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชกรรมชุมชน มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศูนย์วิจัยกรุงศรีออนไลน์. (2565). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2566-2568: อุตสาหกรรมยา สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2566, จาก

[https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-](https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/chemicals/pharmaceuticals/io/io-pharmaceuticals-2023-2025)

[outlook/chemicals/pharmaceuticals/io/io-pharmaceuticals-2023-2025.](https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/chemicals/pharmaceuticals/io/io-pharmaceuticals-2023-2025)

สำนักงานเขตสายไหม. (2566). ข้อมูลทั่วไปของเขตสายไหม. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2566,
จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>.

Kotler, Philip. (2015). *Marketing Management*. (Pearson Education) New Jersey: Prentice Hall.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30, 607–610.

Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer behavior*. (5th ed.). Englewood Cliffs, N. J.
: Prentice–Hall.

แบบจำลองข้อมูลปัญหาการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ในอำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

Data Model of Cassava Cultivation Issues for Farmers in Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province

¹เบญญาดา กระจำจั่ง, ²ยานิน พัดโสภา และ ³อัศรศักดิ์ พัฒนสัมพันธ์

¹Benyada Krajangjaeng, ²Yanin Patsopa and ³Akarakit Pattanasumpan

^{1,2,3}คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

^{1,2,3}Faculty of Science and Social Sciences Burapha, University Sakea Campus

¹Corresponding Author E-mail: benyada@buu.ac.th

Received August 8, 2024; Revised August 22, 2024; Accepted August 23, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาแบบจำลองข้อมูลปัญหาการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ในอำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและสร้างแบบจำลองข้อมูลปัญหาการปลูกมันสำปะหลัง ของเกษตรกรในอำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง 2) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด และ 3) ตัวแทนลานรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรจังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาหลักของการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว จำแนกได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการผลิต 2) การตลาด 3) การจัดการ และ 4) การเงิน โดยปัญหาด้านการผลิต เป็นปัญหาสำคัญที่สุดของเกษตรกร โดยสาเหตุหลักมาจากโรคและแมลงศัตรูพืช ที่ส่งผลต่อจำนวนปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังที่ส่งเข้าโรงงานลดลง รองลงมาเป็นปัญหาด้านการตลาด เรื่องราคาผลผลิตในตลาดมีราคาต่ำและช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่มีจำนวนน้อย ลำดับต่อไปเป็นปัญหาด้านการจัดการพื้นที่ การปลูกมันสำปะหลังให้เหมาะสม และปัญหาด้านการเงิน ตามลำดับ

คำสำคัญ: ปัญหาการปลูก; มันสำปะหลัง; เกษตรกร

Abstract

The study on the data modeling of cassava cultivation issues among farmers in Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province, aims to examine the challenges faced by these farmers. This research adopts a qualitative approach, utilizing in-depth interviews with key informants, including: 1) cassava farmers, 2) officials from the Provincial Agriculture Office, and 3) representatives from local cassava purchasing facilities in Sa Kaeo Province. The findings reveal four primary areas of concern in cassava cultivation: 1) production, 2) marketing, 3) management,

and 4) finance. Among these, production issues are the most critical, primarily due to diseases and pests that significantly reduce the quantity of cassava delivered to factories. The second major issue involves marketing, where low market prices and limited distribution channels in the area pose significant challenges. Additionally, issues related to the management of cultivation areas and financial difficulties are also noted in descending order of impact.

Keywords: Cultivation Issues; Cassava; Farmers

บทนำ

มันสำปะหลังเป็นพืชอาหารที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 5 ของโลก รองจากข้าวโพด ข้าวเจ้า ข้าวสาลี และมันฝรั่ง มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบสำคัญในหลายอุตสาหกรรม อาทิ อุตสาหกรรมอาหารมนุษย์ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และอุตสาหกรรมเอทานอล จากการฟื้นตัวของภาคธุรกิจ และการท่องเที่ยว ส่งผลให้ตลาดโลกมีแนวโน้มต้องการมันสำปะหลังมากขึ้น ปัจจุบันราคามันสำปะหลังสูงขึ้นจากความกังวลด้านความมั่นคงทางอาหารและพลังงานในสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ มันสำปะหลังจึงเป็นที่ต้องการมากในอเมริกาเหนือ ยุโรป เอเชียแปซิฟิก โดยเฉพาะประเทศจีนและอินเดียซึ่งเป็นตลาดใหญ่ (Tejas Chaudhary, 2022)

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตมันสำปะหลังรายใหญ่ อันดับสามรองจากไนจีเรียและคองโก โดยประเทศไทยเน้นการปลูกมันสำปะหลังเพื่อการส่งออก ทั้ง มันเส้น มันอัดเม็ด และแป้งมันสำปะหลัง ปี 2565 มีมูลค่าการส่งออกมันสำปะหลังสูงถึง 2.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ Martin, 2023) แหล่งเพาะปลูกมันสำปะหลังในประเทศไทยกระจายอยู่ในหลายภูมิภาค โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครราชสีมา(Chaiwat Sowcharoensuk, 2023) แต่จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก การระบาดของโรคพืช ส่งผลกระทบต่อผลผลิตมันสำปะหลังในประเทศไทย ทำให้ผลผลิตมันลดลง รวมถึงส่งผลให้การส่งออกมันสำปะหลังลดลงอย่างต่อเนื่อง ปี 2566 ผลผลิตลดลงจากปี 2565 มากกว่า 2 ล้านตัน และปี 2565 ผลผลิตลดลงจากปี 2564 มากกว่า 6 ล้านตัน(กรมการค้าต่างประเทศ. 2565) จากการเพาะปลูกที่ได้ปริมาณผลผลิตลดลง แต่ราคามันสำปะหลังมีแนวโน้มสูงขึ้น เกษตรกรและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง บางราย จึงลักลอบนำเข้ามันสำปะหลังคุณภาพต่ำจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อนำไปขายต่อ จนเกิดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์มันสำปะหลังไทยในตลาดโลก เสถียรภาพราคามันในประเทศไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งแก้ไขปัญหานี้โดยการกวดขันการลักลอบนำเข้ามันคุณภาพต่ำบริเวณจังหวัดชายแดนประเทศไทย และส่งเสริมพัฒนาให้เกษตรกรผู้ปลูกมันเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ให้ได้มากขึ้น

จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดชายแดนภาคตะวันออก มีพรมแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดมีอาชีพเกษตรกร ปลูกพืชไร่ และพืชไร่ส่วนใหญ่ที่นิยมปลูกคือ อ้อย และมันสำปะหลังโดยจังหวัดสระแก้ว เป็นแหล่งปลูกมันอันดับ 1 ของภาคตะวันออก และเป็นช่องทางการค้ามันสำปะหลังชายแดน ไทย - กัมพูชาที่สำคัญ โดยปี 2566 มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 0.221 ล้านไร่ ผลผลิต 0.648 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 2,928 กิโลกรัม (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2567) โดยอำเภอวัฒนานครมีพื้นที่เพาะปลูก และโรงงานโรงงานแปรรูปมันสำปะหลังมากที่สุดในจังหวัดสระแก้ว (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว, 2567) ทุกปีในฤดูเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังของประเทศไทย ซึ่งตรงกับฤดูเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังในกัมพูชา จะมีลักลอบนำเข้ามันเส้นคุณภาพต่ำเข้าโรงงานแปรรูปมันสำปะหลังในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ดังนั้นคณะนักวิจัยจึงเลือกพื้นที่อำเภอวัฒนานคร ในการศึกษาหาปัญหา และทำแบบจำลองข้อมูลปัญหาการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานการตัดสินใจแก้ปัญหาให้กับสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาราคามันตกต่ำจากต้นเหตุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาและสร้างแบบจำลองข้อมูลปัญหาการปลูกมันสำปะหลัง ของเกษตรกรในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเรื่อง แบบจำลองข้อมูลปัญหาการปลูกมันสำปะหลัง ของเกษตรกร ในอำเภอวัฒนานครจังหวัดสระแก้ว มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรกระบวนการขั้นตอนในการผลิตมันสำปะหลัง ตลอดจนปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอวัฒนานครจังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาการศึกษา พฤษภาคม พ.ศ. 2566–พฤศจิกายน พ.ศ. 2566

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอดมเนินนคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 4 คน
2. เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดผู้รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูล และมีประสบการณ์ในการปลูกมันน้อยกว่า 5 ปี ในอำเภอดมเนินนคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 3 คน
3. ตัวแทนลานรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรจังหวัดสระแก้ว จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ที่ได้มีการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 3 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญจะแสดงความคิดเห็นต่อข้อคำถามเป็นรายข้อ ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มารวมกันในแต่ละบุคคล โดยค่า IOC จากการคำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องในการวิจัยในครั้งนี้เท่ากับ 0.69

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 3 กลุ่ม โดยเนื้อหาที่ทำการสัมภาษณ์ มาจากทฤษฎีแนวความคิด และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับ มันสำปะหลัง เพื่อนำมาเป็นการจัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัย จัดทำแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุง และนำไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. ผู้ศึกษาทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากตำราที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้ อีกทั้งรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและใช้อ้างอิงในการเขียนรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลจากการบันทึกเทป ในการลงพื้นที่ภาคสนาม ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทป ที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim) แล้วบันทึกเป็นตัวอักษร
2. โดยอ่านข้อความจากการถอดเทปวนซ้ำหลายรอบ จับใจความ ตัดสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องออก ให้เหลือเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ (Core) แล้วถอดรหัสข้อความ (Coding) จากบทสนทนา พิจารณาแต่ละข้อความ ว่าต้องการแสดงถึงอะไร หรือประเด็นอะไรที่สำคัญ
3. สรุปประเด็นย่อย จัดกลุ่มเนื้อหา รวบรวมเป็นเรื่องเดียวกัน และสรุปประเด็นหลัก (Themes)
4. จำแนกข้อมูลที่ได้ และสรุป

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 คน (แทนด้วย K1-K10) เกี่ยวกับปัญหาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการจัดการ และปัญหาด้านการเงิน ได้ข้อค้นพบ ดังนี้

ตารางที่ 1 การสัมภาษณ์ปัญหาด้านการผลิต การตลาด การจัดการ และการเงิน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 คน

ผู้ให้ข้อมูล	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	รวม
ปัญหาด้านการผลิต											
ดินเสื่อมสภาพ	✓				✓				✓		3
ปัญหาโรคพืชและแมลงศัตรูพืช		✓	✓				✓	✓		✓	5
การขาดแคลนทรัพยากรน้ำ				✓		✓			✓		3
ปัญหาด้านการตลาด											
ราคามันสำปะหลังต่ำ	✓		✓	✓					✓		4
การขาดแคลนช่องทางการจำหน่าย		✓		✓	✓	✓					4
การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่ไม่เพียงพอ				✓			✓	✓			3
การขาดความรู้ด้านการตลาด		✓			✓					✓	3
การแข่งขันสูง	✓		✓								2
การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ							✓	✓		✓	3
ปัญหาด้านการจัดการ											
การขาดแคลนความรู้และเทคโนโลยี	✓		✓						✓		3
การจัดการพื้นที่การปลูกที่ไม่เหมาะสม				✓	✓	✓	✓				4
การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่ไม่เพียงพอ		✓					✓	✓			3
ปัญหาด้านการเงิน											
การขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน	✓	✓	✓								3
การเข้าถึงแหล่งเงินทุนยากลำบาก				✓	✓	✓					3
รายได้ไม่แน่นอน							✓	✓	✓		3
หนี้สินสะสม				✓		✓				✓	3
รวม	5	5	5	7	5	5	6	5	5	4	

1. ปัญหาด้านการผลิต

ปัญหาดินที่ใช้ในการเพาะปลูกเสื่อมสภาพ ขาดธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ทำให้พืชไม่สามารถเติบโตและพัฒนาได้อย่างเต็มที่ (K1) ดินเสื่อมส่งผลให้ความชื้นที่ไม่เพียงพอหรือมีการระบายน้ำออกไปอย่างรวดเร็ว (K5) สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการปลูก ทำให้ดินเสื่อมสภาพ (K9)

ปัญหาโรคพืชและแมลงศัตรูพืช ได้แก่ โรคใบไหม้ของมันสำปะหลัง เป็นโรคที่มีสาเหตุจากเชื้อรา ทำให้ใบของมันสำปะหลังเป็นจุดดำและที่สุดท้ายอาจร่วงหล่น ส่งผลให้มันสำปะหลังไม่สามารถดูดซึมสารอาหารได้อย่างเพียงพอ (K2) โรครากเน่า เป็นโรคที่มีการเข้าทำลายรากของมันสำปะหลัง ทำให้รากเสื่อมสภาพและไม่สามารถใช้งานได้อย่างปกติ ทำให้พืชอ่อนแอและมีผลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิต (K3) โรคใบจุดทำให้มันอ่อนแอ ไม่สามารถสร้างอาหารได้ (K8) แมลงเจาะลำต้นทำให้มันไม่โต (K8) เพลี้ยกระโดดสามารถเป็นพาหะในการแพร่โรค (K10)

ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ส่งผลให้มีขนาดทรงพุ่มของพืชน้อยลงและมีผลต่อผลผลิตที่ลดลง (K4) ขนาดของลูกมันสำปะหลังลดลง หรือความหวานลดลง (K7) และปัญหาขาดน้ำส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น (K9)

2. ปัญหาด้านการตลาด

ราคามันสำปะหลังต่ำ ราคามันสำปะหลังตกต่ำช่วงที่มีผลผลิตมาก เกษตรกรไม่มีความสามารถทางการแข่งขันเทียบเท่าผู้ปลูกในแหล่งอื่น (K1) ความต้องการมันในตลาดมีการเปลี่ยนแปลง (K3) ราคาตกเพราะไม่สามารถเก็บผลผลิตอย่างเหมาะสม (K4) ขาดเสถียรภาพทางการเงินจากสถานการณ์การลักลอบนำเข้าและความผันผวนของความต้องการมันสำปะหลัง (K9)

การขาดแคลนช่องทางการจำหน่าย เกษตรกรไม่มีช่องทางขายที่หลากหลายและไม่รู้จักแหล่งขายอื่น (K2, K5, K6) ต้องผ่านผู้รวบรวมหรือพ่อค้าคนกลาง จึงไม่สามารถกำหนดราคาสูงได้ (K4)

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ไม่มีพื้นที่ และคลังเก็บมันสำปะหลังหลังการเก็บเกี่ยวไม่เหมาะสม ส่งผลให้มันเสียหาย จนทำให้ขายได้ราคาต่ำ (K4, K7) อีกทั้งขาดระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ จนทำให้มันสำปะหลังสูญหายเสียหาย (K8)

การขาดความรู้ด้านการตลาด เกษตรกรไม่รู้วิธีนำเสนอขายมันสำปะหลังให้ได้ราคาดีขึ้นผ่านช่องทางการตลาดอื่นๆ (K2) เกษตรกรไม่สามารถขายมันสำปะหลังให้โรงงานได้โดยตรง (K5) เกษตรกรไม่รู้จะขายผลผลิตที่ไหน (K10)

การแข่งขันสูง เกษตรกรส่วนใหญ่มักไม่มีทักษะในการเจรจาต่อรองกับผู้ซื้อ ทำให้ไม่สามารถได้ราคาที่ดีหรือข้อตกลงที่เป็นประโยชน์ (K1, K3)

การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น นโยบายสนับสนุนทางการเงิน การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ หรือการให้เงินช่วยเหลือในการลงทุนในเทคโนโลยีการผลิตและการตลาด (K7, K8) อีกทั้งเกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงการช่วยเหลือจากภาครัฐให้เอามั่นไปขายต่างประเทศได้ เนื่องจากมีอุปสรรคทางการค้ามาก (K10)

3. ปัญหาด้านการจัดการ

การขาดแคลนความรู้และเทคโนโลยี เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการปลูกและการดูแลมันสำปะหลัง (K1) ไม่มีสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและให้ผลผลิตสูง (K3, K9)

การจัดการพื้นที่การปลูกที่ไม่เหมาะสม เกษตรกรไม่เลือกพืชที่เพาะปลูกตามความเหมาะสมของพื้นที่และสภาพภูมิประเทศ (K4, K7) ไม่ปรับปรุงดินคุณภาพของหลังการเก็บเกี่ยว ให้มีความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลังครั้งต่อไป (K5) อีกทั้งพื้นที่ที่ทำการเพาะปลูกมันมีการบริหารจัดการระบบชลประทานที่ไม่ดี มีน้ำท่วมในฤดูฝน และขาดน้ำในฤดูแล้ง (K6)

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่ไม่เพียงพอ เกษตรกรขาดความรู้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวไม่ดี (K2) และไม่มี การวางแผนการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยว (K7) ใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวไม่เหมาะสม ทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหาย (K8) การขาดการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยวทำให้มันสำปะหลังมีมูลค่าเพิ่มต่ำ เนื่องจากไม่สามารถนำไปใช้ในรูปแบบที่หลากหลายหรือผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงได้ (K10)

4. ปัญหาด้านการเงิน

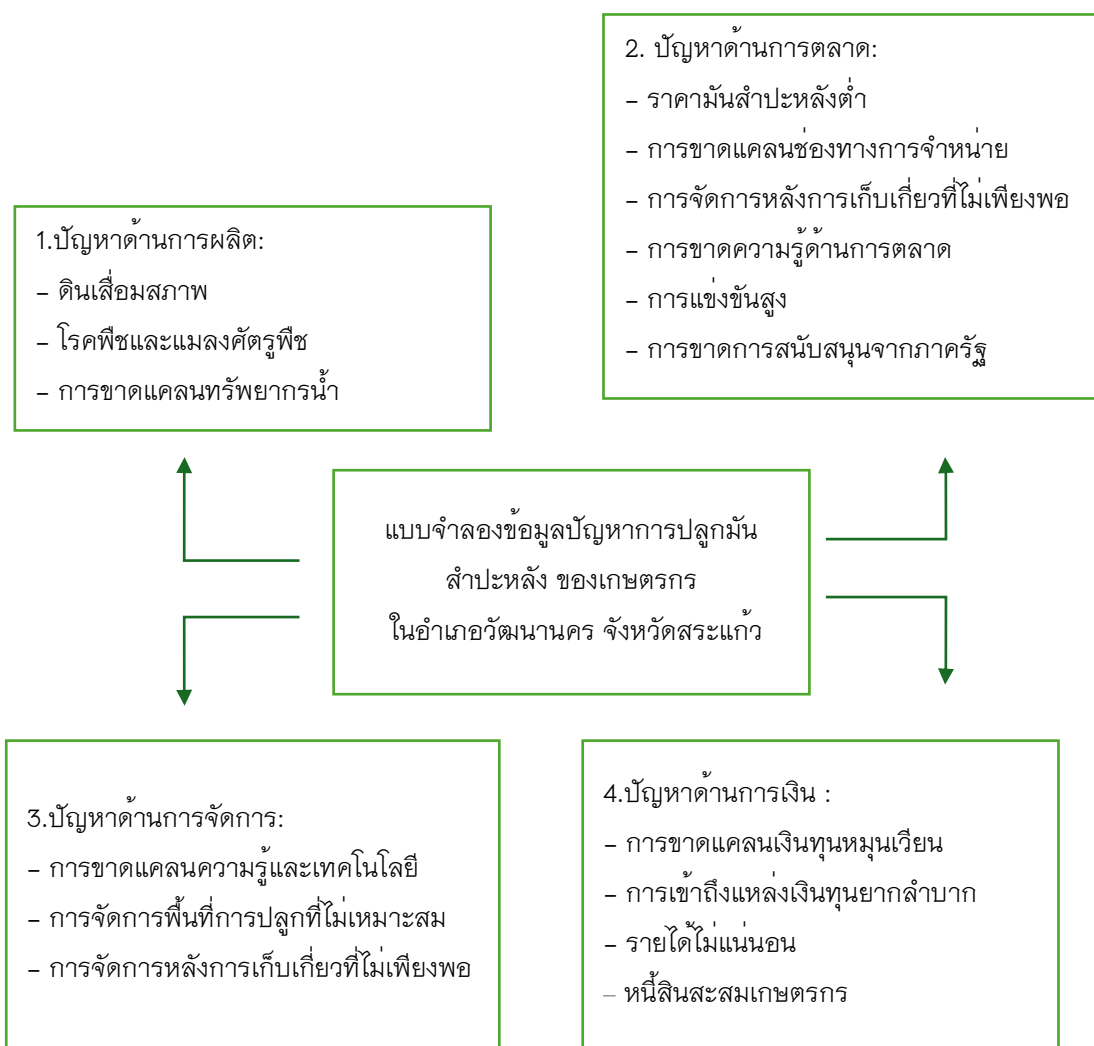
การขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน เกษตรกรการขาดแหล่งเงินทุนสำหรับการซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารเคมี และอุปกรณ์การเกษตรอื่นๆ อาจทำให้เกษตรกรไม่สามารถเริ่มต้นการเพาะปลูกหรือปรับปรุงการผลิตได้ (K1) ขาดเงินทุนสำหรับการจัดการพื้นที่ ได้ (K2) ขาดเงินทุนสำหรับการซื้อสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและยาป้องกันโรค (K3)

การเข้าถึงแหล่งเงินทุนยากลำบาก เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน และเงินทุนจากธนาคาร เนื่องจากต้องมีการรับรองทรัพย์สินหลักประกัน และเกษตรกรอาจไม่สามารถมีทรัพย์สินหรือเอกสารประกอบการขอสินเชื่อได้หนี้สินสะสมอาจทำให้เกษตรกรต้องรับความเสี่ยงในการผลิตที่มีขนาดใหญ่ขึ้น (K4) อีกทั้งขาดความรู้ในการจัดหาและเข้าถึงแหล่งเงินทุน (K5, K6)

รายได้ไม่แน่นอน ต้นทุนการปลูกมันสำปะหลังมีความแปรปรวนตามระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้รายได้สุทธิของเกษตรกรไม่แน่นอนและมีความเสี่ยงทางการเงินสูง (K7, K9) กลไกตลาดทำให้มีนายหน้าเป็นผู้รับซื้อผลผลิต ซึ่งอาจทำให้เกษตรกรได้รับราคาที่ต่ำ (K8)

หนี้สินสะสม เกษตรกรมีภาระหนี้สินจากการทำการเกษตร (K4, 10)

สามารถสรุปเป็นภาพแบบจำลองข้อมูลปัญหาการปลูกมันสำปะหลัง ของเกษตรกร ในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แบบจำลองข้อมูลปัญหาการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร
ในอำเภอวัฒนานครจังหวัดสระแก้ว

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงประเภทของปัญหาการปลูกมันสำปะหลัง ของเกษตรกร ในอำเภอดมณนคร จังหวัดสระแก้ว ที่สังเคราะห์และสรุปมาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ปัญหาในการปลูกมันสำปะหลังของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่อำเภอดมณนคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 10 คน สามารถสกัดปัญหาและสรุปเป็นแบบจำลองได้ ดังนี้

ปัญหาด้านการผลิต เป็นปัญหาสำคัญที่สุดของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง อำเภอดมณนคร จังหวัดสระแก้ว ที่กระทบต่อจำนวนปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังที่ส่งเข้าโรงงาน สาเหตุสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น ในกระบวนการผลิตเกิดจากโรคและแมลงศัตรูพืช รongลงมาเป็นปัญหาด้านการตลาด เรื่องราคาผลผลิต ไรตลาดมีราคาต่ำและช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่มีจำนวนน้อย ลำดับต่อไป เป็นปัญหาด้านการจัดการพื้นที่การปลูกมันสำปะหลังให้เหมาะสม และปัญหาด้านการเงิน ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัญหาด้านการผลิต เป็นปัญหาสำคัญที่สุดของเกษตรกร โดยสาเหตุหลัก มาจากโรคและแมลงศัตรูพืชที่ส่งผลกระทบต่อจำนวนปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังที่ส่งเข้าโรงงานลดลง เนื่องจากเกษตรกรไม่มีความรู้และทักษะในการรับมือและแก้ไขปัญหาโรคและแมลง รongลงมา เป็นปัญหาด้านการตลาด เรื่องราคาผลผลิตไรตลาดมีราคาต่ำและช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่มีจำนวนน้อย เนื่องจากเป็นปัจจัยนอกที่เกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้ดังกล่าวได้ ลำดับต่อไปเป็นปัญหาด้านการจัดการพื้นที่การปลูกมันสำปะหลังให้เหมาะสม และปัญหาด้านการเงิน เนื่องจากเกษตรกรในจังหวัดสระแก้วส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน และปัญหาความยากจน ตามลำดับ

ปัญหาของการปลูกมันสำปะหลัง ของเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอดมณนคร จังหวัดสระแก้ว เกิดจากปัจจัยด้านการผลิต การตลาด การจัดการ และการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับ นพพล ภูเี่ยม, ณัฐพงศ์ บุญเหลือ และสมาน งามสนิท (2567) ทำการศึกษา ปัญหานโยบายการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง พบว่า การแทรกแซงตลาดมันสำปะหลังโดยการรับจํานํา ได้แก่ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อเป็นทุน หมุนเวียนและสนับสนุนการลงทุนในการเพาะปลูก และอนงค์ดี พะจอมพล, ธนฤต ทวีสุทธิ, และ ประจัญ กิ่งมิ่งแสง (2564) ทำการศึกษา รูปแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืนของการผลิตมันสำปะหลังแขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบระบบการผลิตมันสำปะหลัง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนแขวงบอลิคำไซ มี 4 ด้าน โดยเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ ปัจจัยด้านสถาบัน ปัจจัยการจัดการ ปัจจัยการมีส่วนร่วม/สหกรณ์ และปัจจัยทางกายภาพ และสอดคล้องกับ ปัฐนันท์ พันธุ์มาตร, นาริรัตน์ สีระสาร, และสินีสุข คุรุเมือง แสนเสริม. (2566) ทำการศึกษา ความต้องการการส่งเสริม การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรใน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูก

มันสำปะหลัง อำเภอบ้านปึง จังหวัดชลบุรี คือ ปุ๋ย และสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชมีราคาแพง และความแล้งจากฝนทิ้งช่วง และปัญหาด้านการผลิตในกระบวนการผลิตเกิดจากโรคและแมลงศัตรูพืช เป็นปัญหาหลักที่พบ ไม่สอดคล้องกับ สภาพ กาญจนะ, นิลวัลย์ เค้าแคน และเสาวลี เปาะกระโทก (2567) ทำการศึกษา การสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังในเขตพื้นที่ชุมชน บ้านละลม ตำบลละลมใหม่พัฒนา อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งทำการศึกษาทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 2) การใช้ปุ๋ยบำรุงต้นมันสำปะหลัง 3) พันธุ์มันสำปะหลังที่ปลูก 4) โรคและศัตรู มันสำปะหลัง พบว่ามีเพียง 2 ปัจจัยเท่านั้นที่สามารถพยากรณ์ปริมาณผลผลิตได้ ได้แก่ พื้นที่ปลูก มันสำปะหลัง และพันธุ์มันสำปะหลังที่ปลูก มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งต่างจากพื้นที่ที่คณะผู้วิจัย ทำการศึกษา ซึ่งพบว่า โรคและศัตรูพืช เป็นปัญหาลำคัญในการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ปัญหาด้านการผลิต

1.1 การปรับปรุงดินที่เสื่อมสภาพ: เกษตรกรควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยเคมีที่เหมาะสม เพิ่มสารอาหารที่จำเป็นในดิน เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม เพื่อให้มันสำปะหลังสามารถเจริญเติบโตได้ดีขึ้น ดินที่เสื่อมสภาพอาจขาดสารอาหารเหล่านี้ทำให้พืชไม่สามารถเติบโตและพัฒนาได้อย่างเต็มที่ และการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อช่วยฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและลดการสะสมของหมุนเวียนจะช่วยให้ดินฟื้นตัวและเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เพาะปลูก

1.2 การจัดการโรคพืชและแมลงศัตรูพืช: เกษตรกรควรควบคุม การใช้สารเคมีที่เหมาะสม สามารถช่วยลดปัญหาโรคพืชและแมลงศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้วิธีการเกษตรแบบผสมผสาน เช่น การปลูกพืชคลุมดินและการปลูกพืชร่วม สามารถลดความเสี่ยงจากศัตรูพืชได้ ช่วยลดโอกาสการระบาดของโรคพืชและแมลงศัตรูพืช

2) ปัญหาด้านการตลาด

2.1 การเพิ่มช่องทางการจำหน่าย: การเพิ่มการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เว็บไซต์และโซเชียลมีเดียในการจำหน่ายมันสำปะหลัง สามารถช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงตลาดใหม่และขยายฐานลูกค้าได้มากขึ้น

2.2 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว: ควรปรับปรุงการเก็บรักษาและการฝึกอบรมและความรู้ในการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม เช่น การเก็บรักษาและการบรรจุที่ถูกต้องเพื่อลดการเสียหายของผลผลิตและรักษาคุณภาพของมันสำปะหลังให้ดีขึ้น

3) ปัญหาด้านการจัดการ

3.1 การเพิ่มความรู้และเทคโนโลยีให้กับเกษตรกร: จัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม การจัดการดิน และการควบคุมศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปรับปรุงผลผลิตของพวกเขา

3.2 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว: จัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อรักษาคุณภาพของมันสำปะหลังและลดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว การใช้เทคนิคและเครื่องมือที่เหมาะสมสามารถช่วยให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวและจัดเก็บผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการสร้างและพัฒนาคลังสินค้าที่มีมาตรฐานและระบบการจัดการที่ดี เพื่อให้สามารถเก็บรักษาผลผลิตได้ในสภาพที่เหมาะสม ลดการเน่าเสียและรักษาคุณภาพของมันสำปะหลัง

4) ปัญหาด้านการเงิน

4.1 การจัดตั้งสหกรณ์การเงิน: ควรจัดตั้งสหกรณ์การเงินเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ยากลำบากจากธนาคารพาณิชย์สมาชิกของสหกรณ์สามารถกู้ยืมเงินและใช้เงินกู้ในการพัฒนาธุรกิจของพวกเขาได้โดยสหกรณ์มักมีเงื่อนไขที่ยืดหยุ่นมากกว่าธนาคารและมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่า

4.2 การจัดการหนี้สินสะสม: การให้ความรู้และทักษะในการจัดการหนี้สินให้เกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการการเงินและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมถึงวิธีการขอสินเชื่อและการจัดการหนี้สินเพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงทางการเงิน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการปลูกและดูแลมันสำปะหลัง เช่น การใช้เทคโนโลยีในการจัดการดิน การควบคุมศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยวที่มีประสิทธิภาพสูง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดความเสี่ยงจากปัจจัยทางธรรมชาติและโรคพืช

2) ควรศึกษาการวิจัยการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากการปลูกมันสำปะหลังในชุมชน โดยเน้นที่การสร้างรายได้ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และการสร้างงานในพื้นที่ เพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าต่างประเทศ. (2565). ปริมาณการส่งออกมันสำปะหลัง ปี 2565. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก <https://www.dft.go.th/th-th/dft-service-data-statistic/cid/610>.
- นพพล ภูแย้ม, ณัฐพงศ์ บุญเหลือ และสมาน งามสนิท. (2567). ปัญหานโยบายแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 14(1), 38-47.
- ปัฐนันท์ พันธุมมาตร, นารีรัตน์ สิริสาร, และสินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม. (2566). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลัง ของเกษตรกรในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิทยาศาสตร์เกษตรและการจัดการ*, 6(3), 41-50.
- สมภพ กาญจนะ, นิลวัลย์ เค้าแคน, และเสาวลี เปาะกระโทก. (2567). การสร้างสมการทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตมันสำปะหลัง. *วารสารวิชาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 16(1), 41-50.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว. (2567). ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสระแก้วเดือนมกราคม 2567. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก <https://www.opsmoac.go.th/sakaeo-dwl-files-461991791905>.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2567). สดก. ลงพื้นที่ ติดตามสถานการณ์มันสำปะหลังและอ้อยโรงงาน ปี 2566/67 ระบุ ผลผลิตลด เหตุกระทบแล้งและน้ำท่วม ด้านราคายังอยู่ในเกณฑ์ดี. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2567, จาก <https://oae.go.th/view/1>.
- อนงค์ดี พะจอมพล, ธนฤต ทูริสุทธิ, และประจัญ กิ่งมิ่งแฮ. (2564). รูปแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืนของการ ผลิตมันสำปะหลัง แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 11(2), 19-31.

- Chaiwat Sowcharoensuk. (2023). *Industry Outlook 2023–2025: Cassava Industry*. Retrieved 1 August 2024, from <https://www.krungsri.com/en/research/industry/industry-outlook/agriculture/cassava/io/cassava-2023-2025>.
- Martin. (2023). *Thailand's Cassava Exports Take a Hit in 2023 Due to Drough*. Retrieved 1 August 2024, from <https://sustainablecassava.org/national-centre/news/Thailand-news-23-1/>.
- Tejas Chaudhary. (2022). *Global Cassava Market Overview Source*. Retrieved 1 August 2024, from. <https://www.marketresearchfuture.com/reports/cassava-market-4629>.

ผลการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD

ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์

เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6

Results of Cooperative Learning Activities Using JIGSAW Technique Combined with STAD on Mathematics Learning Achievement in the Subject of Three-Dimensional Geometric Figures of Grade 6 Students

¹พงศ์พนิต คณะนาม และ²นภาพรณ ทัณญา

¹Pongpanit Kananam and ²Napaporn Tunya

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

²อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹Master Student, Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Western University

²Lecturer, Faculty of Education, Western University

¹Corresponding Author. E-mail: pongpanit.k27@gmail.com

Received June 11, 2024; Revised June 25, 2024; Accepted August 15, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ทั้งก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 หลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแท่นทัพไทย จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และเครื่องมือที่ใช้ครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยมีการใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 3) แบบวัดความพึงพอใจ หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรูแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่าที ค่าความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความยากง่าย ผลการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งพบว่า 1) ค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ หลังจากการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ โดยการใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD มีค่าสูงขึ้นมากกว่าก่อนเรียน โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ โดยการใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD; ผลสัมฤทธิ์; รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ

Abstract

The purposes of this research are as follows: 1) to compare learning achievement in the Subject of Three-Dimensional Geometric Figures of Grade 6 Students before and after learning through Cooperative Learning Activities Using JIGSAW Technique Combined with STAD; and 2) to study satisfaction towards of Grade 6 Students after learning the Cooperative Learning Activities Using JIGSAW Technique Combined with STAD. The sample of this research included Grade 6 students at Ban Tantaphai school from 15 students. By Purposive Sampling. The research instrument includes 1) Learning Management Plan Cooperative Learning Activities Using JIGSAW Technique Combined with STAD on Mathematics Learning Achievement in the Subject of Three-Dimensional Geometric Figures of Grade 6 Students, 1 learning unit; 2) Mathematics Learning achievement test in the Subject of Three-Dimensional Geometric Figures of Grade 6 Students; 3) Satisfaction Survey after learning the Cooperative Learning Activities Using JIGSAW Technique Combined with STAD. The statistics used to analyze the data were average, standard deviation, dependent-sample t-test, validity, discrimination and difficulty. The results revealed as following: 1) The student achievement after studying by Cooperative Learning Activities Using JIGSAW Technique Combined with STAD was significantly higher than before studying at the .01 level; 2) The satisfaction towards applying the Cooperative Learning Activities Using JIGSAW Technique Combined with STAD, the overall level was at the highest level.

Keywords: JIGSAW Technique Combined with STAD; Achievement; Three-dimensional geometric figures

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานรายวิชาคณิตศาสตร์ นั้นมีความเกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาด้านความคิดของมนุษย์ ซึ่งจะทำให้มนุษย์นั้นมีความคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้อย่างมีเหตุและผล และความคิดที่เป็นระบบ และมีแบบแผนในขั้นตอนต่างๆ ในการทำงานหรือกระทำสิ่งต่างๆ ในการใช้ชีวิต ซึ่งจะสามารถมีการคิดวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ และสามารถช่วยในการคาดการณ์สิ่งต่างๆ และการวางแผน ตัดสินใจ จะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่รัดกุม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างครอบคลุม และเหมาะสม อีกทั้งคณิตศาสตร์ยังช่วยในด้านการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องในด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นองค์ประกอบเครื่องมือที่ช่วยให้การเรียนรู้สมบูรณ์มากขึ้นหรือแม้กระทั่งศาสตร์อื่นๆ ก็ด้วย ซึ่งกล่าวได้ว่าคณิตศาสตร์ถือว่าเป็นประโยชน์เป็นอย่างมากในชีวิตประจำวัน และช่วยให้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศให้มีความเจริญและเท่าทันยุคสมัยมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ มีการให้ความสำคัญและมุ่งเน้น ในทางความรู้ ความคิดที่เป็นรูปแบบกระบวนการ ความสามารถและศักยภาพ และทางคุณธรรม ซึ่งในด้านกระบวนการการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้มีการพัฒนาบุคคลให้มีความสมดุล โดยมีการยึดหลักของผู้เรียนมี

ความสำคัญที่สุด และทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตนเอง ซึ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะกระบวนการต่างๆ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครบทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

การจัดการเรียนการสอนที่มีความสำคัญ คือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระดมความคิด ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เป็นรูปแบบการสอนที่น่าสนใจโดยให้ผู้เรียนค้นพบ ความจริงจากกระบวนการแสวงหาความรู้ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิดหาเหตุผลลงมือปฏิบัติ สำนวจตรวจสอบด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้จัดการให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิด และช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ ทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายกลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนได้ โดยเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการร่วมกันระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยใช้รูปแบบ JIGSAW (กัญญารัตน์ นามสว่าง, ศรัณย์ ภิบาลชนม์ และ สมศิริ สิงห์หลพ, 2564) เนื่องจากเป็นการเรียนแบบร่วมมือที่เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนจะได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง เปิดใจยอมรับความเห็นของผู้อื่น ครูผู้สอนควรตระหนักถึงการเรียนการสอนที่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้งสามส่วนคือ ด้านความรู้ (K) ด้านทักษะ (P) และด้านเจตคติ (A) จึงจะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและสามารถผลิตนักเรียนออกมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างดี รูปแบบ JIGSAW เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ และมีส่วนร่วมในการเรียน ทำให้การเรียนในเนื้อหาสนุกสนานและไม่น่าเบื่อ อีกทั้งเป็นการฝึกให้คิดร่วมกันแล้วหลังจากการแบ่งกลุ่มและแบ่งหน้าที่ของแต่ละไปศึกษาทำความเข้าใจในเนื้อหาของตนเองที่แตกต่างกันแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้มาและถ่ายทอดให้เพื่อน ทำให้เกิดความเป็นกันเอง ในส่วนที่ไม่เข้าใจเนื้อหาบางส่วนก็จะมีผู้สอนคอยช่วยเหลือช่วยเสริม (พงษ์ลัดดา ปัญญาจิรฤติ และคณะ, 2567) และการจัดการเรียนการสอนรูปแบบกลุ่มที่น่าสนใจที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเข้าใจเนื้อหาและช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นได้ อีกรูปแบบหนึ่งคือ รูปแบบ STAD เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิก 4-6 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกันอยู่ในแต่ละกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคน ดังนั้นทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากคะแนนที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือกันแล้วยังมีการประเมินหรือการทดสอบของแต่ละบุคคล ซึ่งคะแนนที่ได้ของแต่ละคนจะนำมารวมกันและหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนกลุ่มนักเรียนที่ทำคะแนนได้มากที่สุดหรือกลุ่มใดที่มีคะแนนมากที่สุด ก็จะได้รับเสริมแรงจากครูผู้สอน ซึ่งเป็นการสร้าง

ความสามัคคีในกลุ่ม และช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดในการทำงานและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่สูงขึ้น (จันทร์หา อึ้งอึ้ง, 2563)

โรงเรียนบ้านแท่นทัพไทย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง เปิดทำการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อพิจารณาจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน หรือ O-NET ในปีการศึกษา 2565 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศ โดยเฉพาะในเนื้อหาเรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ซึ่งทราบได้จากรายงานผลทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 สาเหตุมาจากโรงเรียนขาดบุคลากรครูที่ตรงสาขาวิชาคณิตศาสตร์มาเป็นเวลานานทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ได้ไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบทั่วไป เช่น การถามคำถามเรื่องทั่วไป ก่อนเข้าบทเรียนหรือการถามคำถามที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่จะเข้าสู่บทเรียน และการถามคำถามทบทวนบทเรียน ซึ่งให้ผู้เรียนทำงานกลุ่มโดยไม่มีขั้นตอนใดๆ ชี้แจง และครูผู้สอนที่ไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการหรือการกระตือรือร้นในการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เพราะครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์จบไม่ตรงสาขาวิชาคณิตศาสตร์ และมีการจัดรูปแบบการสอนที่ไม่ส่งผลต่อการกระตุ้นต่อผู้เรียน ทำให้นักเรียนคำนึงถึงความสำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาการทางด้านคณิตศาสตร์ลดน้อยลง ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนนั้นทำให้นักเรียนไม่สามารถเข้าใจหรือทำความเข้าใจสิ่งที่คุณครูสอนได้ นักเรียนก็จะไม่มีความกระตือรือร้นหรือความต้องการที่จะเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ และส่งผลให้เกิดการไม่มีสมาธิในการเรียนรู้ในช่วงเรียน

ดังนั้นเพื่อช่วยให้แก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ให้ดีขึ้นผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษา ทางด้านวิธีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD มาแก้ปัญหากับการจัดการด้านการเรียนการสอนที่ส่งผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ด้วยการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ซึ่งจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าแสวงหาองค์ความรู้ด้วยการช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกันและมีทักษะสรุปความคิดรวบยอดเข้าใจถ่องแท้ สร้างแรงจูงใจในการเรียนให้เกิดกับผู้เรียนส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสนองต่อหลักการและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

ดังนั้นเพื่อช่วยให้แก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ให้ดีขึ้นผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษา ทางด้านวิธีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD มาแก้ปัญหากับการจัดการด้านการเรียนการสอนที่ส่งผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ด้วยการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ซึ่งจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าแสวงหาองค์ความรู้ด้วยการช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกันและมีทักษะสรุปความคิดรวบยอดเข้าใจองค์แท้ สร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสนองต่อหลักการและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

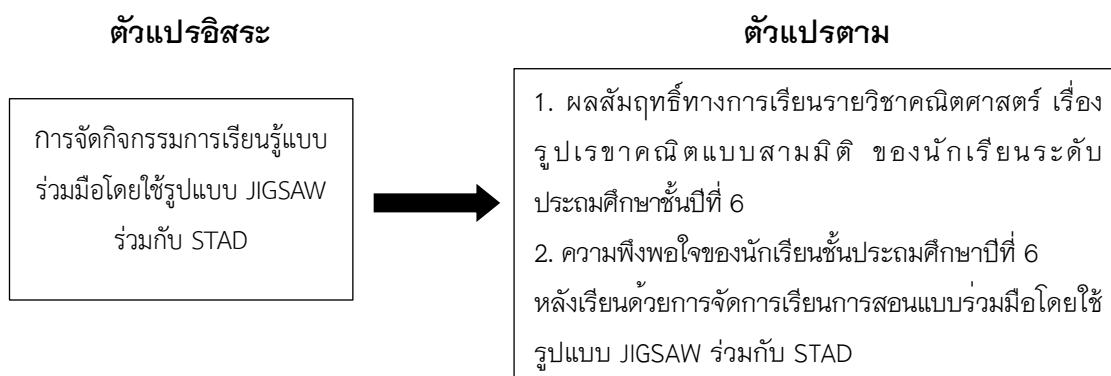
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD

สมมติฐานของการวิจัย

ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการศึกษางานวิจัย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเรียน
2. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD อยู่ในระดับมากขึ้นไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เครื่องมือ 3 ชนิด ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบการร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD, 2) แบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแท่นทัพไทย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 15 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากกลุ่มประชากรนักเรียน โรงเรียนบ้านแท่นทัพไทย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 138 คน

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 3 ชนิด มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการเรียนรู้ ซึ่งมีวิธีการวางแผนสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

1) การศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแท่นทัพไทย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2) วิเคราะห์เนื้อหาสาระรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านความรู้ (K) ด้านทักษะ

กระบวนการ (P) และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (A) จากนั้นแบ่งเนื้อหาสาระเป็นหัวเรื่องย่อย เพื่อนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้

3) ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ซึ่งจะต้องนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

4) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD สำหรับรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ เป็นจำนวน 5 แผนการเรียนรู้ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนการสอนที่ออกแบบแล้วเสร็จเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อการวัดและประเมินผลตลอดจนพิจารณารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลา และวุฒิภาวะของผู้เรียนจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบแก้ไขพร้อมแบบประเมินผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้ (พิศิษฐ ดันทวนิช และพนา จินดาศรี, 2561)

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนี้วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนี้วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนี้ไม่วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับผลจากผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแล้วมาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งจะมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนการสอนทั้งสองรูปแบบ มีค่า 0.90 ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้มาจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ทดลองสอนจริง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ซึ่งมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โดยวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน และตัวชี้วัด

3) ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาารายวิชารายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จากหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแท่นทัพไทย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

4) สร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 เป็นรูปแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก โดยสร้างแบบทดสอบให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่มีการกำหนด ได้ข้อสอบจำนวน 60 ข้อ และต้องการใช้จริงจำนวน 40 ข้อ โดยผ่านการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก

5) จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 เป็นฉบับจริงและนำไปทดลองใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

3. แบบประเมินความพึงพอใจหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1) ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ และการประเมินความพึงพอใจ

2) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ (questionnaire) เป็นฉบับร่างจำนวน 1 ชุด จำนวน 15 ข้อ และคัดเลือกใช้จำนวน 10 ข้อ โดยการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น และการให้คะแนนในแบบประเมินความพึงพอใจจะประเมินการให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของลิเคิร์ต (Likert's method)

3) นำแบบประเมินความพึงพอใจหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ผลการวิจัย

1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน 31.27 และค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน 19.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	15	19.40	6.254	10.068	.000**
หลังเรียน	15	31.27	2.764		

จากตารางที่ 1 ผลคะแนนค่าเฉลี่ยจากการที่กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ จากแบบทดสอบชุดเดียวกัน จำนวน 40 ข้อ ซึ่งผ่านการประเมินค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จากผลการทดสอบ พบว่าหลังการเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน 31.27 และค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน 19.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 หลังเรียน โดยการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD โดยมีภาพรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD

กิจกรรม	n = 15		ระดับความพึงพอใจ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD				
1. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	4.27	.704	มาก	10
2. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	4.53	.640	มากที่สุด	7
3. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดวิเคราะห์	4.53	.640	มากที่สุด	8
4. กิจกรรมการเรียนรู้สนุกและน่าสนใจ	4.73	.458	มากที่สุด	1
5. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น	4.47	.743	มาก	9
ด้านครูผู้สอน				
6. ครูอธิบายวิธีการจัดกิจกรรมและเนื้อหาการเรียน	4.73	.458	มากที่สุด	2
7. ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	4.73	.458	มากที่สุด	3
8. ครูเตรียมสื่อการสอนตรงตามกิจกรรม	4.73	.458	มากที่สุด	4
9. ครูเข้าร่วมการดำเนินกิจกรรม	4.60	.507	มากที่สุด	6
10. ครูประเมินผลอย่างยุติธรรม	4.73	.458	มากที่สุด	5
ภาพรวม	4.60	.371	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 2 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD โดยมีภาพรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ซึ่งสามารถพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้สนุกและน่าสนใจ ครูอธิบายวิธีการจัดกิจกรรมและเนื้อหาการเรียนครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม ครูเตรียมสื่อการสอนตรงตามกิจกรรม และครูประเมินผลอย่างยุติธรรมในระดับมากที่สุด รองลงมาคือครูเข้าร่วมการดำเนินกิจกรรมระดับมากที่สุด และกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและรายบุคคล และกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดวิเคราะห์มากขึ้นในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการเรียน เรื่องรูปเรขาคณิตแบบสามมิติระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ปรากฏผลการทดสอบได้ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตแบบสามมิติ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ โดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ซึ่งสรุปได้ว่าการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ ประเมินค่าและคิดสร้างสรรค์ การร่วมมือกันทำงานเป็นทีม โดยผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติหรือสังเกตจากกิจกรรมที่จัดขึ้นแล้วครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภควดี สุดสงวน (2563) ได้ทำการศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์และสถิติในชีวิตประจำวัน เรื่องความน่าจะเป็นเบื้องต้น โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค JIGSAW พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิจัยของอรุณา เต็มโพก (2563) ได้ทำการศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค JIGSAW ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนชินอรสวิทยาลัย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค JIGSAW และผลการวิจัยของศิริวิมล หล้าหนูเหมา (2566) ได้ทำการศึกษากิจกรรมพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของ ปรีชา วันโนนาม (2565) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตสามมิติและปริมาตรของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก โดยวิธีการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกลุ่มโดยคณะความสามารถนั้นเป็นการจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มย่อย โดยที่สมาชิกภายในกลุ่มจะได้รับเนื้อหาที่แตกต่างกัน จากนั้นสมาชิกทุกคนจะต้องรับผิดชอบในเนื้อหาส่วนของตนเอง โดยการออกไปหาความรู้กับเพื่อน

กลุ่มอื่นๆ ที่ได้เนื้อหาในส่วนเดียวกัน แล้วนำความรู้ที่ได้ในส่วนของตนเองกลับมาอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มฟัง และร่วมกันสอนเพื่อนในส่วนเนื้อหาของตนเองให้เพื่อทุกคนในกลุ่มเข้าใจ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอน แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค JIGSAW ร่วมกับเทคนิค STAD นั้นมีการประเมินผลการพัฒนาการแล้ว เทียบเป็นคะแนนโบนัส ส่งผลให้นักเรียนต้องแข่งกับตัวเอง เพื่อที่จะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นต่อไป และทำให้ ผู้เรียนได้ช่วยเหลือและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2. ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิต แบบสามมิติ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD โดยนักเรียนเป็นบทบาทร่วมกัน ระหว่างครูและนักเรียน ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยครูจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้ควบคุมประเด็นปัญหา เป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันแก้ปัญหาและจัดเตรียมสื่อที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันศึกษา ร่วมกันทำงาน กันเป็นทีม และร่วมกันสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ พงษ์ลัดดา ปัญญาจิรฤทธิ และคณะ (2567) พบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาในการเรียน เรื่อง จำนวนเชิงซ้อนในรายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับ ครูพิสิษฐ์ 1 รหัสวิชา 521203 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ด้วยการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้เทคนิค JIGSAW ด้านเนื้อหาโดยรวมทุกข้อเท่ากับ 4.79 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการ จัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning โดยใช้เทคนิค JIGSAW รวมทุกข้อเท่ากับ 4.93 ซึ่งอยู่ใน ระดับมากที่สุด และผลการวิจัยของ ทอฝัน แววกระโทก (2565) พบว่าการจัดการเรียนการสอนเรื่อง ร้อยละ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมนักเรียนมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD นั้นทำให้นักเรียนได้ช่วยกัน ทำงานเป็นกลุ่มและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี นักเรียนภายในกลุ่มต่างยอมรับ ถึงความสามารถของนักเรียนของแต่ละบุคคลตามศักยภาพ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีที่ช่วยเหลือกันและเรียนรู้ร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีความสุข จนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้นและประสบผลสำเร็จในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผล ผู้สอนสามารถเลือกใช้การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ซึ่งเป็นแนวทางเลือกหนึ่งที่สามารถพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพในการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ที่จัด

ขึ้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
 สู่การสร้างองค์ความรู้ร่วมกันเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ที่สามารถนำไปสู่การ
 เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การนำเทคนิค JIGSAW ร่วมกับ STAD ไปใช้ควรตระหนักว่าเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์
 เป็นสิ่งสำคัญที่ควรเริ่มสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นวิชาที่ใช้ความเข้าใจ ดังนั้นการนำรูปแบบ
 JIGSAW ร่วมกับ STAD ไปใช้ควรคำนึงถึงทักษะในการใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD ให้ถูกต้อง

3) นอกจากวิธีการใช้รูปแบบ JIGSAW ร่วมกับ STAD มาช่วยสอนแล้ว ครูผู้สอนอาจ
 เปลี่ยนแปลงการสอนโดยใช้รูปแบบ JIGSAW หรือ STAD เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งมาใช้ในการสอน หรือ
 การนำเทคนิคการสอนอื่นๆ มาร่วมกันกับรูปแบบ JIGSAW หรือ STAD ได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้
 และเข้าใจเนื้อหาที่ต้องการจะสอนให้กับผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค JIGSAW ร่วมกับ STAD
 ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจว่าแต่ละเทคนิคดำเนินการอย่างไร มีเป้าหมายอย่างไร จึงจะเห็นการ
 เปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน การเลือกใช้เนื้อหาในการเรียน ควรมีจำนวนมากขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา
 ที่หลากหลาย เลือกใช้เนื้อหาที่ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันและเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาให้นานขึ้น
 เพื่อให้เห็นพัฒนาการของผู้เรียน เนื่องจากควรจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับระดับความสามารถทาง
 คณิตศาสตร์ของผู้เรียน ดังนั้นจึงควรมีการสอบถาม/การสำรวจเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ
 ของผู้เรียนก่อนที่จะมีการจัดทำเนื้อหาในการใช้สอน

2) ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ และผู้สนใจสามารถนำการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์โดยใช้
 รูปแบบวิจัยในลักษณะนี้ไปทดลองกับนักเรียน ในระดับอื่นๆ

3) ในโอกาสต่อไปผู้วิจัยควรศึกษาเพิ่มเติม โดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นสองกลุ่มอิสระต่อกัน
 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่ลักษณะคล้ายคลึงกันทาง
 การศึกษา โดยวัดผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค JIGSAW ร่วมกับ STAD
 ระหว่างสองกลุ่มก่อนและหลังเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*.
 กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
 2560)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- กัญญารัตน์ นามสว่าง ศรัณย์ ภิบาลชนม์ และ สมศิริ สิงห์หลพ. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือเทคนิค JIGSAW ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2. *สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์*, 8(1), 100–113.
- จันทร์หา อุ้ยเอ้ง. (2563). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และ ทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาคณิตศาสตร์เบื้องต้น. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการ
ประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.*
- ทอฝัน แววกระโทก. (2565). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการ
เรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD รายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
5. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 4(2), 27 – 42.
- ปรีชา วันโนนาม. (2565). ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตสามมิติและ
ปริมาตรของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก โดยวิธีการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการวิจัยประยุกต์
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 1(1), 51 – 62.
- พงษ์ลัดดา ปัญญาจิรวุฒิ และคณะ. (2567). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง จำนวน
เชิงซ้อน รายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับครูฟิลิกส์ 1 ด้วยการเรียนการสอนแบบ Active Learning
โดยใช้เทคนิค JIGSAW. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 19(1), 162 – 175.
- พิศิษฐ์ ตันทวนิช และพนา จินดาศรี. (2561). ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. *วารสารการวัดผล
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 24(2), 3–12.
- ภควดี สุดสงวน. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์และสถิติใน
ชีวิตประจำวัน เรื่องความน่าจะเป็นเบื้องต้น โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย
เทคนิคจิ๊กซอว์. *วารสารครุพิบูล*, 7(1), 145 – 156.
- ศิริวิมล หล้าหนูเหมา. (2566). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนด้วยการจัดการ
เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการบริหาร
นิติบุคคลและนวัตกรรมการท้องถิ่น*, 9(2), 155 – 167.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สู่ผลงานทาง
วิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน.*
- อรญา เต็มโพก. (2563). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเส้น
ขนาน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 2 โรงเรียนชินอรลวิทยาลัย. *วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 4(2). 34 – 39.

ศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูง
ในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

Study the State of Student Care System Management in Schools in Rural
Areas with the Highest Level of Difficulty
under Chiang Mai Primary Education Service Area Office

¹พัฒนอินทร์ ตระกูลอินคอม และ ²จรรย์ญา เทพพรบัญชากิจ

¹Phatanin Trakulincom and ²Jaranya Thepphombanchakij

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุสิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ

¹PhD student Doctor of Education Administration Program Graduate School Payap University

²Lecturer of Education Administration Program Graduate School Payap University

¹Corresponding Author Email: phatanin.1981@gmail.com

Received June 4, 2024; Revised June 24, 2024; Accepted August 16, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน 1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. ศึกษาสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจำนวน 258 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 24 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามี 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน 4) การอำนวยการ 5) การประสานงาน 6) การรายงาน องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือ ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน องค์ประกอบที่ 3 บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สภานักเรียน และผู้ปกครองสภานักเรียน 2. สภาพของการบริหารของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุดของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน;
โรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด

Abstract

The objective of this research is to study the state of student care system management in schools in rural areas with the highest level of difficulty under Chiang Mai Primary Education Service Area Office. The research is divided into two phases as follows: 1) Study related documents and research. 2) Study the administrative conditions of the student support system. The research tools included questionnaires and semi-structured interviews. A group of 258 people gave information in answering a questionnaire. A group of 24 people gave information in an interview. Data were analyzed using percentages, means, and standard deviations. Content analysis and descriptive writing The research results found that: 1. The results of the study of related documents and research found that there are 3 elements: Component 1: Student care system management process consists of 1) planning, 2) organization, 3) staffing, 4) administration, 5) coordination, 6) reporting. Component 2: Implementation of the care system. Help consists of 1) knowing students individually 2) selecting students 3) promoting student development 4) preventing and solving problems 5) referring students Component 3: Roles and responsibilities of those involved, including school administrators, homeroom teachers, basic educational institution committees, student councils, and student council parents. 2. Conditions of administration of the student care and assistance system in highland schools in remote areas with the greatest level of difficulty. Under the jurisdiction of the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office, It was found that the problem was at a moderate level.

Keywords: School Administration; Student Care and Support System;

Schools in rural areas with the highest level of difficulty

บทนำ

สภาพสังคมไทยในยุคปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและมีปัจจัยหลากหลายด้านที่ทำให้ผู้เรียนประสบกับปัญหา ซึ่งตัวผู้เรียน/นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และสังคม จึงต้องร่วมมือและช่วยกันแก้ไขปัญหา ซึ่งในสถานศึกษาที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพของตัวผู้เรียน/นักเรียน โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย ความสามารถ จริยธรรม มีคุณธรรม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตตามที่สังคมต้องการ โดยผ่านกระบวนการของการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้านการส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียน/นักเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ จริยธรรม มีคุณธรรม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตให้เป็นสุข สามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

อย่างมีความสุข ในปัจจุบันการศึกษาไทยมีปัญหาเพราะสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตของเด็กและเยาวชน มากขึ้น ซึ่งได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย เช่น การคมนาคม อุตสาหกรรม การแพทย์ การศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันมนุษย์ต้องใช้ชีวิตที่ซับซ้อนและมีความยุ่งยากมากขึ้น จนทำให้เกิดปัญหาหลากหลายตามมา ซึ่งการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน/นักเรียน จึงเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการพัฒนา เนื่องจากสภาพและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็พบมีปรากฏเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านการระบาดของสารเสพติด ปัญหาด้านการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งปัญหาทางครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด และการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ซึ่งเป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกาย ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียนที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียน/นักเรียน ซึ่งครูประจำชั้นจะเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ในการช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักและมีความเมตตาต่อศิษย์ มีความภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของชีวิตเยาวชนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม (กรมสุขภาพจิต, 2552)

ปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนยังคงมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากเรื่องของการขาดการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกๆ ฝ่าย ทุกๆ ภาคส่วน เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้เรียน และในด้านข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งความร่วมมือทำให้เกิดการป้องกันปัญหานั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (2559) ที่พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นที่สำคัญของระบบดูแลและช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียน เกิดขึ้นจากระบบการบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพที่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งต้องร่วมมือกันสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาระบบของการบริหารระบบใหม่และเผยแพร่ความรู้ไปสู่สถานศึกษา เพื่อสำหรับการแก้ปัญหา แก่พฤติกรรมที่ไม่ควรจะเป็น และไม่พึงประสงค์ การพัฒนาให้ผู้เรียน/นักเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ซึ่งการป้องกันปัญหาที่เป็นผลกระทบต่อพฤติกรรมเสี่ยงสำหรับผู้เรียนดังกล่าวนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบายให้กับทุกโรงเรียนให้มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนควบคู่ไปกับการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่มีความชัดเจนมากขึ้น โดยให้ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน ซึ่งการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนยังหมายถึงการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน

การป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียน ได้แก่ งานที่ต้องจัดทำอย่างต่อเนื่อง 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักผู้เรียน/นักเรียน เป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองผู้เรียน/นักเรียน 3) การส่งเสริมผู้เรียน/นักเรียน 4) ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาผู้เรียน/นักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อผู้เรียน/นักเรียน (ิตินันดา สิงห์แก้ว, 2562)

จากข้อมูลทางการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 (2565) พบว่า โรงเรียนที่อยู่บนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด จะมีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีแนวโน้มในการส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม ต่อการเรียนในทางลบ หรืออาจจะต้องออกจากระบบการศึกษา โดยพบว่า มีความเสี่ยงต่อความยากจน (ร้อยละ 51.61) ถูกทำร้ายทารุณ (ร้อยละ 0.55) ถูกทอดทิ้ง (ร้อยละ 5.40) ได้รับผลกระทบจากเอดส์ (ร้อยละ 0.40) เร่ร่อน (ร้อยละ 0.13) ยาเสพติด (ร้อยละ 0.36) และอื่นๆ (ร้อยละ 3.835) จึงจำเป็นต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเข้ามา เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบสลับกับภูเขา ตั้งอยู่บนพื้นที่สูง และอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งมีความห่างไกลจากตัวอำเภอและตัวเมืองมาก มีการอพยพของชนกลุ่มน้อยต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้การบริหารจัดการในโรงเรียนมักจะมีปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในหลายๆ ด้าน เช่น ในด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ ด้านการคมนาคม ด้านบริหารจัดการ กระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วม ขาดการประสานงาน การประสานสัมพันธ์แก่ชุมชน และนอกจากนี้ ยังประสบปัญหาเรื่องการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้ส่งผลการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ และยังส่งผลถึงการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ โดยภาพรวมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ ซึ่งจากผลดังกล่าวทำให้สะท้อนถึงการบริหารจัดการงานฝ่ายวิชาการของโรงเรียนบนพื้นที่สูง และในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3, 2565) นอกจากนี้ ยังพบว่า การดำเนินงานยังไม่บรรลุผล เนื่องจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องและครูที่ปรึกษายังขาดการประสานงาน ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่พบไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง ไม่มีการกำกับติดตาม มีการข้ามขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากบุคลากรผู้เกี่ยวข้องและครูที่ปรึกษามีความเข้าใจในการดำเนินงานบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งโรงเรียนยังไม่มีการจัดทำแนวทางให้ครูที่ปรึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว ขาดเรียน ลาออกกลางคัน ภาวะโรคทางจิตเวช

ติดสารเสพติดให้โทษ ตั้งครุฑระหว่างศึกษา ทะเลาะวิวาท เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3, 2565)

จากปัญหาดังกล่าวนี้นักวิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ และปัญหาของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูง ในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ซึ่งการวิจัยนี้ จะสามารถเป็นแนวทางในการนำไปบริหารระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนในสถานศึกษาให้เกิด ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา และคุณภาพชีวิตของผู้เรียน/นักเรียน ตามนโยบาย การพัฒนาคุณภาพคนของประเทศโดยรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method) เป็นการผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน 5 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักผู้เรียน/นักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองผู้เรียน/นักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน/นักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียน/นักเรียน 5) ด้านการส่งต่อผู้เรียน/นักเรียนใน 5 ประเด็นนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2552)

2. การศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ โดยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ประชากรผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้สำหรับศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ จำนวน 42 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

กลุ่มตัวอย่างได้แก่โรงเรียนจำนวน 4 แห่ง โดยเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่มีความยุ่งยากมากที่สุดและเป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่

1. โรงเรียนแก่นชัยศึกษา ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
2. โรงเรียนเทพศิรินทร์ 9 โครงการหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
3. โรงเรียนแม่โจ้ววิทยาคม ต.บ่อสลี อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ และ
4. โรงเรียนบ้านปางอ้ง ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามคือบุคลากรจาก 4 โรงเรียนจำนวน 258 คน ได้แก่

- 1) คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 60 คน (โรงเรียนละ 15 คน)
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน
- 3) ครูประจำชั้นห้องละ 1 คน จำนวน 86 คน (ตามจำนวนห้องเรียนที่เปิดสอนจริง)
- 4) สภานักเรียน จำนวน 52 คน (ตามจำนวนนักเรียนที่เป็นคณะกรรมการสภาของโรงเรียน)
- 5) ผู้ปกครองสภานักเรียน จำนวน 52 คน (ตามจำนวนนักเรียนที่เป็นสภานักเรียน)

และจากการตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกถึงโครงสร้างอันประกอบไปด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน 2) ครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 4 คน 3) ครูหัวหน้าช่วงชั้น จำนวน 16 คน (โรงเรียนละ 4 คน) รวมทั้งสิ้น 24 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีคุณสมบัติคือ มีประสบการณ์การบริหารในด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้างที่ได้จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่โดยคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการสร้างข้อสรุปตามประเด็นจากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหาร การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบนพื้นที่สูงที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ พบว่ามี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน 4) การอำนวยความสะดวก 5) การประสานงาน 6) การรายงาน องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือ พบว่ากระบวนการบริหารระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน องค์ประกอบที่ 3 บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานักเรียน และผู้ปกครองสถานักเรียน

2. สภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวม

ตารางที่ 1 แสดงสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการบริหาร			ปัญหาการบริหาร		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ	3.75	0.53	มาก	2.87	0.57	ปานกลาง
2. การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือ	4.44	0.45	มาก	3.51	0.53	มาก
3. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.98	0.58	ปานกลาง	2.65	0.57	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.72	0.52	มาก	3.01	0.56	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า สภาพการบริหารของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.53) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านของบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 0.58)

ในส่วนของปัญหาด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูง ในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมนั้นจะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณารายด้าน ด้วยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.57) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ

ในด้านบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.57)

ตารางที่ 2 แสดงสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการบริหาร			ปัญหาการบริหาร		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. การวางแผน	4.17	0.53	มาก	3.51	0.52	มาก
2. การจัดองค์กร	2.07	0.51	น้อย	2.04	0.75	น้อย
3. การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน	4.08	0.51	มาก	3.19	0.49	ปานกลาง
4. การอำนวยความสะดวก	4.12	0.51	มาก	2.63	0.51	ปานกลาง
5. การประสานงาน	3.99	0.65	มาก	3.45	0.56	ปานกลาง
6. การรายงาน	4.08	0.51	มาก	2.75	0.62	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.72	0.53	มาก	2.87	0.57	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.53) รองลงมาการอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.51) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.51) การรายงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.51) การประสานงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.65) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการจัดองค์กร อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.07$, S.D. = 0.51)

ในส่วนของปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูง ในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาตามรายการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.52) รองลงมาการประสานงาน ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.56) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.49) การรายงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.62) การอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.51) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการจัดองค์กร อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.04$, S.D. = 0.75)

ตารางที่ 3 แสดงสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือ

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการบริหาร			ปัญหาการบริหาร		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.14	0.56	มาก	2.60	0.62	ปานกลาง
2. การคัดกรองนักเรียน	4.61	0.43	มากที่สุด	2.67	0.62	ปานกลาง
3. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.52	0.44	มากที่สุด	3.35	0.62	ปานกลาง
4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	4.44	0.43	มาก	4.47	0.42	มาก
5. การส่งต่อนักเรียน	4.49	0.41	มาก	4.49	0.40	มาก
รวมเฉลี่ย	4.44	0.45	มาก	3.51	0.53	มาก

จากตาราง 3 พบว่า สภาพการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาตามรายการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.43) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.44) การส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.45) การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.43) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.56)

ในส่วนของปัญหาด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูง ในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ ในภาพรวมนั้นจะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.53) และเมื่อพิจารณาตามรายด้วยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.40) รองลงมาคือ การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.42) การคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.62) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.62)

ตารางที่ 4 แสดงสภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการบริหาร			ปัญหาการบริหาร		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	3.54	0.57	มาก	3.07	0.56	ปานกลาง
2. ครูประจำชั้น	4.28	0.58	มาก	3.13	0.54	ปานกลาง
3. คณะกรรมการสถานศึกษา	2.05	0.59	น้อย	2.45	0.57	น้อย
4. สถานักเรียน	2.63	0.58	ปานกลาง	2.22	0.58	น้อย
5. ผู้ปกครองสถานักเรียน	2.43	0.62	น้อย	2.38	0.61	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.98	0.58	ปานกลาง	2.65	0.57	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาตามรายการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูประจำชั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.57) สถานักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.58) ผู้ปกครองสถานักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.62) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.59)

ในส่วนของปัญหาบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาตามรายการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูประจำชั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.56) คณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.57) ผู้ปกครองสถานักเรียน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 0.61) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานักเรียนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.58)

สรุปความคิดเห็นในด้านองค์ประกอบของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีความยุ่งยากมากที่สุด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งได้พบประเด็นปัญหาที่

มีความน่าสนใจจากการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ประเด็นด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยพบว่า ผู้บริหารยังขาดการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาที่นักเรียนร่วมกันของครูอย่างเป็นระบบ เรื่องการแจ้งผู้ปกครองให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียนนั้นยังขาดการตอบรับจากผู้ปกครอง ในเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อร่วมมือในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน ก็ยังขาดความต่อเนื่อง แนวทางการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน/นักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ขาดการพัฒนาครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครูและผู้ปกครองขาดความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ ครูและแนวขาดความรู้ ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและ จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีในบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีในบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำวิชาขาดความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีในบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ปกครองขาดความร่วมมือในการป้องกันแก้ปัญหาและให้ข้อมูลนักเรียนที่เป็นประโยชน์ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีในการเข้ามามีส่วนร่วมดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้บริหารขาดการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารประสบปัญหาในการบริหารและการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องขาดการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนขาดการส่งเสริมด้าน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นักเรียนขาดการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และการปรับตัวเข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดี นักเรียนมีการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมาะสมกับฐานะ และมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์

ประเด็นด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้ระเบียบสะสมและประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) การคัดกรองผู้เรียน โดยวิเคราะห์ ข้อมูลผู้เรียนและพิจารณาคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ของโรงเรียน การส่งเสริมผู้เรียน โดยการจัด กิจกรรมโฮมรูม จัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง การป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยการปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมในห้องเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การจัดกิจกรรมเสริม การสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน และการส่งต่อ โดยวิเคราะห์ พิจารณาข้อมูลนักเรียนเพื่อส่งต่อ ประสานงานกับครูที่รับนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ โดยภาพรวมสภาพปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พบว่าการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการดำเนินการตามกรอบการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) และให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาผู้เรียนด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยภาพรวมรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมพบว่า กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ระดับมาก มีการวางแผน การอำนวยการ การจัดองค์กร และการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล กำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เตรียมแผน/กิจกรรม งบประมาณ และบุคลากร ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน คือการที่ผู้บริหารมอบหมายงานให้ครูแนะแนวสนับสนุนครูประจำชั้นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และจัดให้มีครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาและประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างคล่องตัว สะดวกและรวดเร็วในการแก้ปัญหา ไปพร้อมๆ กันสอดคล้องกับ ญสอพัฒน์ ฤงพลอย (2564) ได้ทำการพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าปัญหาที่พบคือผู้บริหารและครูเห็นว่าขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีข้อเสนอแนะว่าให้มีการประชุมหรืออบรมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงานติดตามดูแลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ส่วนด้านการตรวจสอบควรนำปัญหาที่พบจากการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษฎีนิชา พุทธิระ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้นประชากรที่เป็นกลุ่มทดลอง ได้แก่ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เลือกมาโดยเจาะจง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมีจำนวน 5 ชุด คือ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นปัญหา 2) รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยนำหลักการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสุขภาพจิต บทบาทหน้าที่ครูประจำชั้น

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง 3) แบบประเมินรูปแบบ 4) แผนปฏิบัติการทดลองรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ 5) แบบประเมิน คุณค่า และความพึงพอใจต่อรูปแบบ หาคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา หาค่าความสอดคล้อง ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน วัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร) 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้น พบว่า วัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับดังนี้ 1. สภาพปัญหาของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร) 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานครูประจำชั้น พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากจำนวน 2 ข้อคือ 1) ปัญหา การสรุปผลการคัดกรองนักเรียนและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) ปัญหาการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมตามความสนใจและเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาท สำคัญในการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 17 ข้อ คือ 1) ปัญหาการคัดกรองนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายหลายสามารถแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาได้อย่างชัดเจน 2) ปัญหาการบันทึกผลการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและติดตามผลนักเรียน 3) ปัญหาการแจ้ง ให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบถึงเหตุผลของการส่งต่อ 4) ปัญหาการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับสารเสพติด 5) ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนไม่เป็นปัจจุบัน จึงไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้ในทันที 6) ปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในการให้ความรู้การป้องกันและแก้ไขแก่ผู้ปกครองนักเรียน 7) ปัญหาการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างทั่วถึงโดยจัดกิจกรรมให้หลากหลาย 8) ปัญหาการบันทึกผลการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกได้ช่วยเหลือพัฒนากรณีเกินความสามารถของโรงเรียน 9) ปัญหากระบวนการส่งต่อที่ไม่ชัดเจน 10) ปัญหาการรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างเหมาะสม 11) ปัญหาการประชุมผู้ปกครอง ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้เป็นที่ยอมรับร่วมกัน 12) ปัญหาการจัดกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมและทันสมัย 13) ปัญหาการบันทึกการส่งนักเรียนไปยังครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง/ครูผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนและ 14) ปัญหาการติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา 15) ปัญหาการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคล 16) ปัญหาการจัดกิจกรรมโฮมรูมที่มีบรรยากาศที่หลากหลาย อบอุ่นต่อเนื่องและมีรูปแบบใหม่ ๆ และ 17) ปัญหาการจัดกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะที่มีปัญหาอย่างเหมาะสม และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่มีระดับความยุ่งยากมากที่สุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต.(2552). *ภาวะสุขภาพจิต องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกศึกษา*. รายงานสรุปการทะเลาะวิวาทและปัญหาการใช้ความรุนแรงของนักเรียนนักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม.
- กฤษฎีกา พุทธจักร.(2564). *การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ณัฐพัฒน์ ฤพลอย (2564). *การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธิดินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). *การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566,จาก www.obec.go.th/about.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3. (2565). *กลุ่มส่งเสริมการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2566 จาก <https://www.cmarea3.go.th/2566>.

การศึกษากลยุทธ์การสื่อสารตลาดออนไลน์เพื่อเพิ่มยอดขายและสร้างมูลค่าเพิ่ม ในธุรกิจอาหารเสริม

Study on Online Market Communication Strategies to Increase Sales and Create Added Value in the Supplement Business

¹พิทยุช ญาณพิทักษ์, ²ญาณกร วรากุลรักษ์ และ ³พรทิวี พูลกลาง

¹Pittayush Yanpitak, ²Yanakorn Warakunrak and ³Pornthawee Poolklang

^{1,2,3}คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจไทย จีน อาเซียน, มหาวิทยาลัยเกริก

^{1,2,3}Faculty of Business Administration Program in Thai-China-ASEAN Business Innovation, Krirk University

¹Corresponding Author. Email: te_pit@hotmail.com

Received July 26, 2024; Revised August 21, 2024; Accepted August 24, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริม 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านสื่อออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริม การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยา โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายการตลาด ซึ่งเป็นผู้ดูแลภาพรวมการสื่อสารทุกกลุ่ม ผู้จัดการอาวุโส ซึ่งเป็นผู้ดูแลการสื่อสารกลุ่มอาหารเสริมประเภทยา และวิตามินเพื่อสุขภาพ ผู้ช่วยผู้จัดการอาหารเสริมประเภทยา และวิตามินเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นผู้ดูแลการสื่อสารกลุ่มอาหารเสริมประเภทยา และวิตามินเพื่อสุขภาพ ฝ่ายกลยุทธ์และการวางแผนการตลาดออนไลน์ ซึ่งเป็นผู้วางแผนกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ผู้ให้ข้อมูลประกอบเนื้อหา จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ที่เคยใช้อาหารเสริมประเภทยา และวิตามินเพื่อสุขภาพ และศึกษาข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปี ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเข้าใจแบรนด์ 2) การเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย 3) การสื่อสารที่ชัดเจน และ 4) การเข้าถึงทุกช่องทางที่ผู้บริโภค อยู่ และแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มของธุรกิจอาหารเสริม เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งใหม่ที่ผู้บริโภคจะได้รับการสร้างคุณค่าที่มากกว่าการคาดหวังของผู้บริโภค การเพิ่มยอดขายจากปริมาณการซื้อของผู้บริโภค และความหลากหลายของผู้บริโภคในการซื้ออาหารเสริม และการสร้างความภักดีต่อแบรนด์

คำสำคัญ การตลาดออนไลน์; พฤติกรรมผู้บริโภค; กลยุทธ์การตลาด

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the online marketing communication strategy of the supplement business. 2) To study the approach to creating added value through online media of the supplement

business. This research is a qualitative research with a phenomenological research method using the method of collecting data from in-depth interviews. Deep Dive 4 Key Informants The marketing manager is in charge of the overall communication of all groups. Senior Manager, who is in charge of communication for the health supplement group of drugs and vitamins. Assistant Manager of Pharmaceutical Supplements and Vitamins for Health, who is in charge of communication for Pharmaceutical Supplements and Vitamins for Health. Online Marketing Strategy & Planning Department who is an online marketing strategy planner. 3 contributors to the content These include those who have used pharmaceutical supplements and vitamins for health and studied information through online media for at least 1 year. The results show that the online marketing communication strategy of the supplement business consists of 4 components: 1) Understanding the brand, 2) Understanding the target audience, 3) Clear communication, and 4) Reaching all channels where consumers are. and ways to create added value for the supplement business, such as providing information about new things that consumers will receive. Creating value that exceeds consumer expectations This will increase sales from consumer purchase volume, and the variety of consumers in purchasing supplements, and build brand loyalty.

Keywords online marketing; consumer behavior; marketing strategies

บทนำ

การตลาดออนไลน์ (Online Marketing) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ด้วยเครื่องมือและช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ธุรกิจสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแม่นยำและตรงกลุ่ม สร้างความผูกพันกับลูกค้าผ่านการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ปัจจุบันตลาดอาหารเสริมทั่วโลกได้ขยายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เกิด COVID-19 และยังคงถูกประเมินว่าอัตราการเติบโตนี้จะยังเกิดขึ้นไปอีกอย่างต่ำ 7 ปี ด้วยอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีสูงถึง 10% โดยสินค้าที่มีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุดถึง 30% ของโลก คือ สินค้าประเภทวิตามิน ส่วนโปรตีน และผลิตภัณฑ์กรดอะมิโน เป็นสินค้าที่มีอัตราการเติบโตสูงที่สุด โดยปัจจัยที่สนับสนุนทิศทางการเติบโตของอุตสาหกรรมอาหารเสริมคือพฤติกรรมของคนที่หันมาใส่ใจสุขภาพหลังเกิด COVID-19 และโครงสร้างสังคมของโลกที่เป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) ทำให้ผู้ผลิตและจำหน่ายอาหารเสริมมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด (พรณรุ้ง คุ่มพงษ์พันธ์, 2566)

ทั้งนี้เมื่อเข้าไปดูถึงประเภทของสินค้า จะเห็นว่าผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมจากวิตามินจะครองตำแหน่งที่โดดเด่นในตลาดในปี 2565 คิดเป็นส่วนแบ่ง 30.19% ทั่วโลก โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเปิดตัวผลิตภัณฑ์เสริมวิตามินรวมใหม่ๆ ที่เพิ่มขึ้น และหนุนด้วยความสนใจของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับสุขภาพโดยรวม แต่กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของโปรตีนและกรดอะมิโน จะเป็นกลุ่มที่ถูกคาดการณ์ว่ามีอัตราการ

เติบโตเฉลี่ยต่อปีสูงที่สุด ด้วย CAGR สูงถึง 13.4% ซึ่งสูงกว่ามูลค่าตลาดอาหารเสริมในภาพรวมเสียอีก โดยที่ปัจจัยสนับสนุนการเติบโตของสินค้าประเภทนี้ เกิดขึ้นจากอาหารเสริมโปรตีน เช่น เวย์ฟง และผลิตภัณฑ์กรดอะมิโน เช่น ครีเอทีน ไทโรซีน ซิทูลีน และโพรลีนจากผู้บริโภค ทำให้ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายรายใหญ่ของโลกมีทิศทางการเติบโตที่ค่อนข้างดี จะเห็นได้ว่าทิศทางของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้านผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ไปจนถึงธุรกิจนวัตกรรมทางการแพทย์ระดับโลกมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยคือ 3 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดวิกฤต COVID-19 สอดคล้องกับการประเมินของนักวิเคราะห์จากหลายสถาบัน แต่การแข่งขันในตลาดนี้จะดุเดือดมากยิ่งขึ้น เพราะต่างมีบริษัทเสริมอาหารที่พยายามเข้ามาชิงส่วนแบ่งการตลาดจากเค้กก่อนโตที่จะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้ผลิตจึงต้องรีบสร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขันเพื่อเข้ามาตีตลาด

อุตสาหกรรมอาหารเสริมในประเทศไทย จากการศึกษาของ Nielsen CMV พบว่าในปี 2565 คนไทยมีการซื้อผลิตภัณฑ์ในกลุ่มสุขภาพและความงามถึง 84% ซึ่งกลุ่มวิตามิน อาหารเสริมมีการเติบโตขึ้น 229% หรือเกิน 2 เท่าตัวจากปี 2562 โดยจากผลสำรวจยังพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ประมาณ 60% ต้องการรับประทานอาหารเสริมเพื่อให้ดูอ่อนกว่าวัย ส่วนความต้องการอันดับที่ 2 คือ ต้องการมีผิวที่ดีขึ้น ดังนั้นทาง Nielsen CMV จึงคาดการณ์ว่าในปี 2566 จะยังเป็นปีที่ผู้คนมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการรับประทานอาหารให้มีความสมดุลมากขึ้น โดยมีการรับประทานอาหารเสริมประเภทยาและวิตามินเพื่อสุขภาพ นอกจากนี้ยาสมุนไพรยังได้รับความนิยมสูงเช่นเดียวกัน และการสำรวจผู้ประกอบการอาหารเสริมในไทย พบว่ามีทิศทางการเติบโตที่ค่อนข้างดีสอดคล้องกับข้อมูลดังกล่าว โดยพบว่า 3 ผู้ผลิตและจำหน่ายอาหารเสริมในไทยส่วนใหญ่มีการเติบโตค่อนข้างดีจากปี 2564

นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญกับการสร้างแบรนด์ และการพัฒนาช่องทางการจำหน่าย โดย พบข้อมูลที่น่าสนใจจากข้อมูลเชิงลึกของช่องทางการจัดจำหน่ายว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายออฟไลน์ครองตลาดด้วยส่วนแบ่งรายได้ 81.34% ในปี 2565 ซึ่งช่องทางเหล่านี้ประกอบด้วย ซูเปอร์มาร์เก็ต/ไฮเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งถือว่ายังมีส่วนสำคัญต่อการขายผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในยุโรปและอเมริกาเหนือ (พอร์นรุ้ง คุ่มพงษ์พันธ์, 2566)

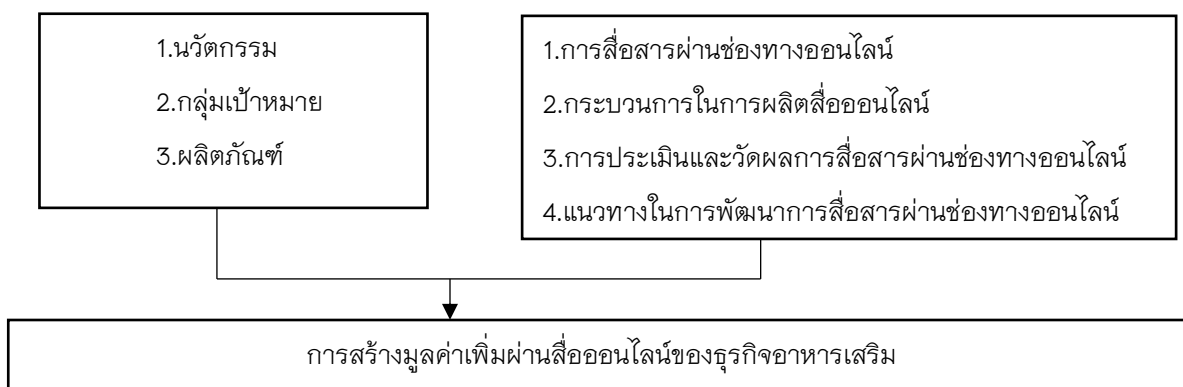
ช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์คาดว่าจะมีการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (CAGR) สูงสุดที่ 9.7% ซึ่งเกิดจากการระบาด COVID-19 ได้เร่งการเติบโตของ E-commerce ส่งผลให้ยอดขายออนไลน์ของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพิ่มขึ้น และโลกยุคใหม่ที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนมากขึ้น นอกจากนี้วิถีชีวิตที่เร่งรีบของคนทั่วไปมีสินค้าพร้อมจำหน่ายทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง ความสะดวกสบายในการซื้อของที่บ้าน และความพร้อมของสินค้าที่หลากหลายเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้จำหน่ายผลิตภัณฑ์เสริมอาหารผ่านช่องทางการจำหน่ายออนไลน์ทั่วโลก

จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์ การสื่อสารการตลาดออนไลน์และการสร้างมูลค่าเพิ่มของธุรกิจอาหารเสริม ที่ทำให้ตราสินค้า และผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก รวมถึงการทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ซึ่งผลวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้กับกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับอาหารเสริม และใช้ในการวางแผนหรือพัฒนากลยุทธ์การตลาด เพื่อให้สามารถสื่อสารไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้อย่างตรงจุด รวมถึงเป็นแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตราสินค้า และผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และสามารถก้าวขึ้นไปเป็นที่หนึ่งในใจของกลุ่มผู้บริโภค เป้าหมายซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืนนั่นเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริม
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านสื่อออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายการตลาด ซึ่งเป็นผู้ดูแลภาพรวมการสื่อสารทุกกลุ่ม ผู้จัดการอาวุโส ซึ่งเป็นผู้ดูแลการสื่อสารกลุ่มอาหารเสริมประเภทยา และวิตามินเพื่อสุขภาพ ผู้ช่วยผู้จัดการอาหารเสริมประเภทยา และวิตามินเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นผู้ดูแลการสื่อสารกลุ่มอาหารเสริมประเภทยา และวิตามินเพื่อสุขภาพ ฝ่ายกลยุทธ์และการวางแผนการตลาดออนไลน์ ซึ่งเป็นผู้วางแผนกลยุทธ์การตลาดออนไลน์

ผู้ให้ข้อมูลประกอบเนื้อหา จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ที่เคยใช้อาหารเสริมประเภทยา และวิตามิน เพื่อสุขภาพ และศึกษาข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปี

สื่อออนไลน์ของบริษัทที่ประกอบธุรกิจอาหารเสริมแห่งหนึ่งในประเทศไทย

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ และการสร้างมูลค่าเพิ่มของธุรกิจอาหารเสริม เพื่อให้เกิดความรู้ทางแนวคิดและทฤษฎี

เตรียมเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ สมุดบันทึก ปากกาสำหรับจดข้อมูล เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายภาพ

กำหนดหัวข้อและคำถามในการวิจัยที่เหมาะสมกับวิธีการศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา โดยกรอบแนวคำถามในการสัมภาษณ์ เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เพศ และตำแหน่ง พร้อมคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมาของการดำเนินธุรกิจ รูปแบบการดำเนินธุรกิจ กลยุทธ์ทางการสื่อสารการตลาดออนไลน์ กระบวนการผลิตสื่อออนไลน์ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน แนวทางในการแก้ไข และข้อเสนอแนะ

ความน่าเชื่อถือของแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

สัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างละเอียด

เตรียมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์

สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริม พบว่า ความสำคัญของการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริม ที่ทำให้การสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

1) การเข้าใจแบรนด์และธุรกิจ แบรนด์จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมและกำหนดจุดยืนที่ชัดเจนในการสื่อสารไปยังผู้บริโภค โดยสร้างความแตกต่างให้โดดเด่นกว่าคู่แข่ง เช่น มีนวัตกรรมที่หลากหลาย หรือมีส่วนผสมใหม่ที่มีคุณภาพมากกว่าผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน รวมถึงทำให้กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพ และตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของแบรนด์

2) การเข้าใจกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย เมื่อแบรนด์มีจุดยืนที่ชัดเจนแล้ว แบรนด์จะมีกระบวนการในการศึกษากลุ่มผู้บริโภค โดยการเก็บข้อมูลผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แยกตาม เพศ อายุ อาชีพ

รายได้ สุขภาพ และผลิตภัณฑ์ที่เลือกใช้ ซึ่งแบรนด์จะเปิดรับฟังความคิดเห็น และสังเกตพฤติกรรมเพื่อทราบความต้องการที่แท้จริงของผู้บริโภค เช่น ปัญหาสุขภาพ ผู้บริโภคกังวลในเรื่องวิธีการดูแลสุขภาพที่เกิดจากการเจ็บป่วยมากกว่า และสื่อสารได้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคในขณะนั้น

3) การสื่อสารที่ชัดเจน หลังจากที่แบรนด์รู้จักพฤติกรรมของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายอย่างดีแล้วแบรนด์จะใช้วิธีการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพได้ด้วยวิธีการสื่อสารอย่างชัดเจนตอกย้ำข้อความนั้นในทุกช่องทางออนไลน์ที่แบรนด์ใช้ในการสื่อสารไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย

4) การเข้าถึงทุกช่องทางที่ผู้บริโภคอยู่ แบรนด์ จะสื่อสารไปยังช่องทางที่กลุ่มผู้บริโภคในเป้าหมายอยู่ทั้งในส่วนช่องทางออฟไลน์ทั่วไป และการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ โดยช่องทางออฟไลน์นั้นจะเน้นไปที่หน้าร้านซึ่งก็จะมีพนักงานขาย และมีผู้เชี่ยวชาญที่คอยให้คำปรึกษา และแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ซึ่งทางช่องทางออนไลน์จะสื่อสารอยู่ตาม Facebook , Line , YouTube , Website และใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงช่องทางออนไลน์ของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมจริง

5) การสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ แบรนด์จะสื่อสารถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายผ่านช่องทาง Online แต่ละประเภท คือ 5.1 ช่องทางOnline ของตัวแบรนด์ (Owned Media) 5.2 ช่องทางที่ทำให้เกิดการกลับเข้าสู่แบรนด์โดยไม่เกิดค่าใช้จ่าย (Earned Media) และ 3) ช่องทางที่เสียค่าใช้จ่ายในการสื่อสาร (Paid Media)

ช่องทางออนไลน์ของแบรนด์เอง (Owned Media) แบรนด์มองว่าทุกช่องทางออนไลน์ของแบรนด์เองมีความสำคัญ ในส่วนของเว็บไซต์กลุ่มเป้าหมายหลักจะเป็นลูกค้าใหม่ และในส่วนของ Facebook และ Line ส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าเก่าที่รู้จักแบรนด์และผลิตภัณฑ์ดีอยู่แล้วในระดับหนึ่งซึ่งทั้งกลุ่มลูกค้าใหม่และลูกค้าเก่าล้วนมีความสำคัญกับแบรนด์ เพราะแบรนด์เองไม่สามารถที่จะหาลูกค้าใหม่ได้เพียงอย่างเดียวและอาจเสียลูกค้าเก่าไปได้ หรือแบรนด์จะไม่สามารถมีลูกค้าเก่าเพียงอย่างเดียวและไม่มีลูกค้าใหม่เลย จึงทำให้ทุกช่องทางของ Online ของแบรนด์เองจึงมีความสำคัญทั้งหมด

ช่องทางที่ทำให้เกิดการกลับเข้าสู่แบรนด์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (Earned Media) คือกลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นี้จริงๆ และบล็อกเกอร์ที่พูดถึงแบรนด์ผ่านช่องทาง Online ของตนเองโดยไม่มีการซื้อโฆษณาใด ๆ ทั้งสิ้น แต่สามารถทำให้เกิดการกลับเข้าสู่แบรนด์ได้

ช่องทางที่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสื่อสาร (Paid Media) แบรนด์จะเลือกนำเนื้อหาที่สร้างขึ้นไปลงโฆษณา โดยผ่านช่องทาง Online ที่เหมาะสมกับแบรนด์ที่สุด และการเสียค่าใช้จ่ายเพื่อใช้กลุ่มคนที่จะสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับแบรนด์ได้ เพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์อาหารเสริมได้

6) กระบวนการในการผลิตสื่อออนไลน์ กระบวนการในการผลิตสื่อออนไลน์ของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารเสริม สำหรับใช้สื่อสารในแต่ละช่องทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก และไลน์ ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้

6.1 การศึกษาแนวโน้มและทิศทางของกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน

6.2 การศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มผู้บริโภค โดยแบรนด์จะศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มผู้บริโภคเพื่อทราบถึงปัญหาของผู้บริโภค และปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาเหล่านั้น

6.3 การรู้จักและเข้าใจอัตลักษณ์ของแบรนด์ แบรนด์มีอัตลักษณ์ของความเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ พร้อมทั้งนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้บริโภคที่จะทำให้ผู้บริโภคมีสุขภาพที่ดีขึ้น

6.4 การรู้จักและเข้าใจในจุดเด่น หรือข้อแตกต่างของผลิตภัณฑ์ แบรนด์จะมองหาจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ในแต่ละด้าน ที่จะสามารถนำมาใช้เป็นจุดขายได้

6.5 การสร้างเนื้อหาที่เหมาะสมแบรนด์จะนำเรื่องของจุดเด่นของผลิตภัณฑ์มาใช้ในการสร้างเนื้อหาเพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค รวมถึงมีความสอดคล้องของช่องทาง Online ที่แบรนด์จะได้ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเหล่านั้น

6.6 การเลือกช่องทางOnline ที่เหมาะสม ซึ่งในแต่ละช่องทาง Online ที่แบรนด์เลือกใช้นั้นจะเลือกช่องทาง Online ที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่สร้างขึ้น และได้สร้างเนื้อหาที่เหมาะสมกับช่องทาง Online ที่แบรนด์เลือกใช้

7) การประเมินและวัดผลการสื่อสารผ่านช่องทางOnline แบรนด์เก็บข้อมูลในรูปแบบของค่าสถิติ หรือตัวเลข เพื่อนำไปประเมินและวัดผลซึ่งได้แก่ การวัดผลเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ของช่องทางออนไลน์ และการวัดผลตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

8) แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารผ่านช่องทางOnline แบรนด์มีแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนาการสื่อสารผ่านช่องทางOnline โดยการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน ซึ่งแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารผ่านช่องทางOnline มีดังนี้

8.1 การสร้างเรื่องราวให้กับแบรนด์ แบรนด์จะใช้การสร้างเรื่องราวในการสื่อสารไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย เพื่อสร้างความแตกต่างให้กับแบรนด์ที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน

8.2 การนำเสนอสื่อในรูปแบบที่แตกต่าง เนื่องด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้การนำเสนอสื่อเปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกัน จึงทำให้เกิดช่องทาง รูปแบบ และวิธีการนำเสนอที่แปลกใหม่มากขึ้นเรื่อย ๆ

8.3 ความคุ้มค่า ด้วยงบประมาณที่มีอยู่ สิ่งที่แบรนด์ทำคือการปรับใช้ในเรื่องที่เหมาะสม และคุ้มค่ามากที่สุด

8.4 การมีตัวตนในสื่อออนไลน์ แบรนด์จะพยายามที่จะสร้างตัวตนขึ้นในสื่อ Online มีประสิทธิภาพในช่องทางต่าง ๆ ที่จะสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคได้อย่างครบถ้วน

2. แนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านสื่อออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านสื่อออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริม

1) แนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่ม แบรนด์อาหารเสริมเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการคิดค้นและทดลองจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น จึงมีคุณภาพและความปลอดภัยที่มากกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไป โดยแนวทางที่แบรนด์ใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อบอกต่อสิ่งที่แบรนด์มีให้แก่กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายและสร้างให้เกิดคุณค่าในสายตาของผู้บริโภค สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งใหม่ที่ผู้บริโภคจะได้รับ เมื่อแบรนด์มีสิ่งใหม่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของนวัตกรรม ส่วนผสม คุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ หรือสิ่งใหม่ในด้านอื่น ๆ แบรนด์จะสื่อสารสิ่งเหล่านั้นไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายผ่านวิธีการนำเสนอในรูปแบบใหม่ ๆ สร้างให้เกิดความโดดเด่นและความแตกต่างจากคู่แข่ง เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าในสายตาของผู้บริโภคและแสดงถึงความคุ้มค่าที่ผู้บริโภคจะได้รับ

1.2 การสร้างคุณค่าให้มากกว่าที่ผู้บริโภคคาดหวัง เมื่อผู้บริโภคมีความสนใจในผลิตภัณฑ์ใด มักจะเกิดความคาดหวังขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นั้นในด้านของผลลัพธ์ในการใช้งาน แต่แบรนด์จะสื่อสารทั้งในด้านของประโยชน์ ของผลิตภัณฑ์และความพึงพอใจที่ผู้บริโภคจะได้รับ ซึ่งมากกว่าที่ผู้บริโภคได้คาดหวังไว้

1.3 การเพิ่มจำนวนของยอดขายจากปริมาณการซื้อของกลุ่มผู้บริโภค มูลค่าเพิ่มเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าของผู้บริโภค เมื่อผู้บริโภคทราบว่า สิ่งที่จะได้รับนั้นมีมากกว่าแบรนด์อื่น ๆ หรือคุ้มค่ามากกว่า จะส่งผลต่อปริมาณการซื้อสินค้าของผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นปริมาณในการซื้อผลิตภัณฑ์ต่อครั้ง หรือความหลากหลายในการซื้อผลิตภัณฑ์ ดังนั้นแบรนด์จะพยายามทำให้ผู้บริโภคสนใจและเลือกใช้ผลิตภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น

1.4 การสร้างให้เกิดความภักดีต่อแบรนด์ มูลค่าเพิ่มทำให้แบรนด์เกิดคุณค่าที่มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริโภคมีความภักดีต่อแบรนด์ เกิดการซื้อซ้ำอย่างต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนแปลงไปใช้แบรนด์อื่น ดังนั้นสิ่งสำคัญที่แบรนด์ทำ ได้แก่ การบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าและแบรนด์ เช่น

การสร้างเฟสบุ๊คให้เป็นสังคมออนไลน์ การสร้างไลน์ที่จะช่วยให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้มากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อแลกรับสินค้าไปทดลองกิน เป็นต้น

2) การประเมินและวัดผลการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยผ่านสื่อออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริมนั้นมีหลักสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

2.1 การได้รับการยอมรับจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ อาหารเสริมเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบและทดลองโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นการที่แบรนด์ได้รับการยอมรับจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยทำให้การสื่อสารมีความน่าเชื่อถือ เมื่อสื่อสารไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าเป็นสิ่งที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริโภคที่เคยรับประทานอาหารเสริมและศึกษาข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ ในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านสื่อออนไลน์พบว่าหลังจากที่ผู้บริโภคที่ได้รับการแนะนำจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่จะช่วยแก้ปัญหาสุขภาพ ผู้บริโภคได้มีการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากสื่อออนไลน์ของแบรนด์นั้น ทำให้เกิดความสนใจในผลิตภัณฑ์กลุ่มอื่น ๆ ของแบรนด์นั้นเพิ่มขึ้น

2.2 การได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค แบรนด์ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคผ่านการรีวิวการใช้งาน การแนะนำหรือบอกต่อเกี่ยวกับผลลัพธ์หลังการใช้บนสื่อออนไลน์ที่เป็นช่องทางของผู้บริโภคเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะโน้มน้าวให้ผู้บริโภคที่ยังไม่เคยลองใช้ผลิตภัณฑ์เกิดความสนใจและเมื่อได้ลองรับประทานอาหารเสริมแล้วเกิดผลลัพธ์ที่ดีก็จะเกิดการบอกต่อไปเรื่อย ๆ แบรนด์จะพยายามที่จะรักษาการบอกต่อนี้ไว้ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งวิธีที่แบรนด์ใช้ในการประชาสัมพันธ์แบรนด์ไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับแบรนด์และผลิตภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริโภคที่เคยรับประทานอาหารเสริมและศึกษาข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ ในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านสื่อออนไลน์ พบว่าเมื่อผู้บริโภคค้นหาข้อมูลในสื่อออนไลน์แล้วพบว่ามีกรรีวิวการรับประทานอาหารเสริมจริงจากผู้บริโภคคนอื่น ๆ รวมถึงเห็นผลลัพธ์ของการรับประทานจริง จะทำให้เกิดความมั่นใจในการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมมาทดลองรับประทานมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริมที่ใช้สื่อออนไลน์เป็นนั่นเป็นช่องทางหลักสำหรับการสื่อสารไปยังกลุ่มผู้บริโภค เนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันใช้งานสื่อออนไลน์ในการรับข้อมูลข่าวสารและค้นหาข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือในการหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจก่อนซื้อหรือ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ ดังนั้น แบรนด์จึงได้เลือกช่องทางออนไลน์สำหรับการสร้างตัวตนเพื่อให้เห็นที่รู้จักทั่วไป และสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้ สอดคล้องกับการสำรวจ

พฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า คนไทยส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ชั่วโมง 4 นาที ซึ่งเจนเนอเรชั่นที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ Gen Y (ช่วงอายุอยู่ที่ 22 ถึง 41 ปี) สูงถึง 8 ชั่วโมง 55 นาทีต่อวัน (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2565)

แบรนด์ผลิตภัณฑ์อาหารเสริม กลุ่มผู้บริโภคที่เลือกซื้อส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีสุขภาพไม่ดี ป่วยง่าย หรือต้องการอาหารเสริมที่มีคุณภาพสูงแต่ปลอดภัย โดยพฤติกรรมของผู้บริโภคกลุ่มนี้จะไม่หาข้อมูลจากช่องทางออนไลน์ของแบรนด์โดยตรง แต่จะหาข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้มีอิทธิพลทางความคิด เช่น ดารา นักแสดง บล็อกเกอร์รีวิว เป็นต้น และความคิดเห็นของผู้ที่รับประทานจริง เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะได้รับสินค้าที่มีประสิทธิภาพดี น่าเชื่อถือ ส่วนผสมปลอดภัย และตรงกับความต้องการของผู้บริโภค สอดคล้องสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2564) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ เป็นตัวขับเคลื่อนที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการซื้อจากความต้องการการซื้อสินค้าโดยนิตยตามกระแสในช่วงเวลานั้น ๆ อีกด้วย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปรียาพร พรหมอารักษ์ (2563) พบว่า “เฟซบุ๊กเป็นช่องทางในการสื่อสารกับลูกค้าบนช่องทางออนไลน์มีความสัมพันธ์เชิงบวก และเป็นช่องทางที่สะดวกสบายประหยัดเวลาตอบโจทย์พฤติกรรมการใช้ชีวิตของลูกค้าในปัจจุบัน”

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ทำให้การสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเข้าใจแบรนด์ และตัวผลิตภัณฑ์ 2) การเข้าใจกลุ่มผู้บริโภค 3) การสื่อสารที่แม่นยำชัดเจน และ 4) การเข้าถึงทุกช่องทางที่ผู้บริโภคอยู่ ซึ่งทุกองค์ประกอบล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ แบรนด์ประสบความสำเร็จในการสื่อสารไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย โดยแบรนด์กำหนดจุดยืนจากจุดเด่นของแบรนด์หรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค สร้างความแตกต่างในกลุ่มธุรกิจผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน และสร้างความโดดเด่นในสายตาของผู้บริโภค และสื่อสารจุดยืนนั้นด้วยใจความหลักเพียงข้อความเดียวที่จะสอดคล้องกันในทุกช่องทางออนไลน์ที่แบรนด์ใช้ในการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าด้วยความที่แบรนด์อาหารเสริม ผู้บริโภคที่เลือกรับประทานจะหาข้อมูลจำนวนมากก่อนการตัดสินใจซื้อและเลือกในสิ่งที่ตนเองเชื่อว่ามีคุณภาพดีและปลอดภัย แต่ด้วยนวัตกรรมใหม่ที่แบรนด์เลือกใช้หรือส่วนผสมที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่ยากต่อผู้บริโภคในการทำทำความเข้าใจ ทั้งในเรื่องของชื่อและคุณสมบัติ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ผู้บริโภคเชื่อถือในนวัตกรรมใหม่หรือส่วนผสมใหม่ที่ผู้บริโภคยังไม่เคยรู้จักมาก่อน ดังนั้นแบรนด์จึงพยายามที่จะสื่อสารไปยังผู้บริโภคให้มีความชัดเจน และสื่อสารด้วย ข้อความที่ตรงกันในทุกช่องทางออนไลน์ที่แบรนด์เลือกใช้เพื่อสร้างให้เกิดการรับรู้และการจดจำ

2.แนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านสื่อออนไลน์ของธุรกิจอาหารเสริมได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งใหม่ที่ผู้บริโภคจะได้รับ และการเพิ่มยอดขายจากปริมาณการซื้อของผู้บริโภค

1) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งใหม่ที่ผู้บริโภคจะได้รับเมื่อแบรนด์มีสิ่งใหม่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของนวัตกรรม ส่วนผสม คุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ แบรนด์จะสื่อสารสิ่งเหล่านั้นไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายผ่านวิธีการนำเสนอในรูปแบบใหม่ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าในสายตาของผู้บริโภค และแสดงถึงความคุ้มค่าที่ผู้บริโภคจะได้รับสอดคล้องกับ เกคินี บัวดิส และกัลยา พิมพ์เพราะ (2564) การทำ Content Marketing ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 500 คน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจเกี่ยวกับ ด้านการสื่อสารที่ชัดเจน ระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รองลงมา มีการสื่อสารอย่างเป็นกลาง ลำดับต่อมา มีการสื่อสารที่ชัดเจน ตรงประเด็น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 500 คน พบว่าส่วนใหญ่ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าถึงทุกช่องทางที่ผู้บริโภค ระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ เกาะกระแสการมีส่วนร่วมทางสังคม รองลงมา ร่วมมือกับครีเอทีฟ ลำดับต่อมา สร้างคอนเทนต์ที่เชื่อถือ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ร่วมมือ กับเอเจนซี ซึ่งการคิดให้เกิดความแตกต่างย่อม มาซึ่งความสำเร็จ ใครที่สามารถก้าวล้ำ และนำเทคโนโลยีทันสมัย ด้วยกลยุทธ์ทางการตลาด ย่อมสามารถพลิกแพลงโฆษณา การตลาด คิดค้น หรือสร้างแรงบันดาลใจ ใส่ใจ ผลิตภัณฑ์ให้ตรงบุคลิกภาพของกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการสื่อสาร และสอดคล้องกับงานวิจัย จิราภรณ์ ถึงสุข และ วสุธิดา นูริตมนต์ (2562) เรื่องการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ และการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ และการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่าน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีอิทธิพลทางบวกต่อภาพลักษณ์ และความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ ออร์แกนิกของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และสอดคล้อง กับเจษฎา อธิพงศ์วิเศษ (2565) ที่วิจัยเรื่อง อิทธิพลของการตัดสินใจซื้อสินค้าบน Social media ที่ส่งผลต่อความภักดีต่อแบรนด์ของผู้บริโภคในเขตภาคกลางของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารทางการตลาดใน social media มีความรวดเร็วกว่า การสื่อสารทางอื่น การตลาดออนไลน์ทำให้รับรู้ข้อมูลที่ทันสมัยรวดเร็วกว่าการตลาดแบบออฟไลน์ และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าการสื่อสารระหว่าง ผู้ซื้อกับผู้ขายนั้นต้องถูกต้อง ชัดเจน และ รวดเร็วจะช่วยให้ผู้บริโภคยึดมั่นที่จะซื้อสินค้าและบริการอย่างต่อเนื่อง

2) การเพิ่มยอดขายจากปริมาณการซื้อของผู้บริโภค มูลค่าเพิ่มเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าของผู้บริโภค เมื่อผู้บริโภคทราบว่าสิ่งที่ได้รับนั้นมีมากกว่าแบรนด์อื่นหรือคุ้มค่ามากกว่า จะส่งผลต่อปริมาณการซื้อสินค้าของผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นปริมาณในการซื้อผลิตภัณฑ์ต่อครั้ง หรือความหลากหลายในการซื้อผลิตภัณฑ์ ดังนั้น แบรนด์จะพยายามทำให้ผู้บริโภคสนใจและเลือกรับประทานอาหารเสริมเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ ณัฐหทัย สุทธิวงษ์, 2562 การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าการเกษตรโดยการแปรรูปขนมไทย ให้เป็นสินค้าวัฒนธรรม และสอดคล้องกับ กฤตนันต์ ดีเด่นกิตติสกุล และ ดวงมลชาติประเสริฐ 2565; กัญญาณัฐ จิ่งพัฒนา, 2563; ต่อพงศ์ ผ่องชนะ, 2565; ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ และ พรชวดีพงษ์ศิริ, 2565; นันทนัส กุนดี, 2564 รัชฎาภรณ์ พัฒนะ, 2563; สุภารัตน์ พิมลรัตนกานต์, 2564;) การออกแบบตราสินค้าของขนมไทยช่วยทำให้เกิดความเชื่อมั่นและสร้างการจดจำและรับรู้ตราสินค้าโดยใช้แนวทางการสร้างเรื่องราว (Story-telling) ของแบรนด์เพื่อให้ลูกค้า เกิดความผูกพันเชื่อมโยงกับผู้ผลิต ทำให้ตราสินค้ามีเอกลักษณ์และสร้างความจงรักภักดีให้ตราสินค้า (Brand Royalty) ทำให้เกิดการซื้อและการสนับสนุนต่อเนื่องไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) จากผลการวิจัยพบว่าอุปสรรคสำคัญของการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ของกลุ่มอาหารเสริมคือสภาพสังคมและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการใช้สื่อออนไลน์ค่อนข้างมาก จึงทำให้แบรนด์จำเป็นต้องศึกษาและเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอในระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้น เพื่อแข่งขันกับแบรนด์อื่นในกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันประกอบกับกลุ่มผู้บริโภค ดังนั้นตัวแบรนด์เองก็จำเป็นในการศึกษาข้อมูลและนำมาประยุกต์ใช้กับสื่อออนไลน์ ในช่องทางและรูปแบบที่หลากหลายอย่างเหมาะสม เพื่อสามารถในการรักษาลูกค้าเดิมที่มีอยู่ ควบคู่ไปกับการสร้างกลุ่มลูกค้าใหม่อีกทางนั่นเอง

2) จากผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารของกลุ่มธุรกิจอาหารเสริมมีความแตกต่างกับการสื่อสารของผลิตภัณฑ์ทั่วไป แบรนด์ควรให้ความสำคัญต่อเนื้อหาที่เข้าใจได้ง่ายมากขึ้น มีความชัดเจน น่าเชื่อถือ และน่าสนใจ เพื่อที่จะทำให้กลุ่มผู้บริโภคยอมรับ รวมไปถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดคุณค่าในตัวแบรนด์และผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างความแตกต่าง และความได้เปรียบในการแข่งขันกับธุรกิจกับกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแบรนด์ที่หลากหลาย และนำมาเปรียบเทียบเพื่อหาข้อแตกต่าง รวมถึงสิ่งที่ควรปรับปรุง หรือพัฒนาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์สำหรับการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อให้เกิดการสร้าง มูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันได้

2) ควรมีผู้ให้ข้อมูลหลักที่ดูแลเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสื่อสารออนไลน์โดยตรงเพิ่มมากขึ้น อาจทำให้ได้รับข้อมูลที่หลากหลายเพื่อประกอบการวิเคราะห์ที่ละเอียด ชัดเจน และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤตนัน ดีเด่นกิริตีสกุล และ ดวงกมล ชาติประเสริฐ. (2565). การรับรู้คุณค่าผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ไทยของผู้บริโภคภายในประเทศ. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 17(2), 31-58.
- กัญญ์ณัฐ จึ่งพัฒนา. (2563). *ทัศนคติและแนวทางการพัฒนาขนมไทยในประเทศไทยเชิงคิดโปร*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- เกศินี บัวดีศ และกัลยา พิมพ์เพระ. (2564). การสร้างแบรนด์ให้ประสบความสำเร็จด้วยเครื่องมือ นวัตกรรมทางการสื่อสารการตลาด. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(2), 308-320.
- จิราภรณ์ ถึงสุข และวสุธิดา นุริตมนต. (2562). การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ และ การสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารแกล้ม ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์*, 21(2), 113-129.
- เจษฎา อธิพงษ์นิช. (2565). อิทธิพลของการตัดสินใจซื้อสินค้าบน Social media ที่ส่งผลต่อความภักดี ต่อแบรนด์ของผู้บริโภคในเขตภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ธนบุรี*, 11(2), 32-46.
- ณัฐหทัย สุทธิวงษ์. (2562). *โครงการเอพีโอ 18-AG-44-GE-WSP-B: Workshop on Value-added Agriculture*. อิสลามาบัต, ปากีสถาน.
- ต่อพงศ์ ฝ่องชนะ. (2565). *กลยุทธ์การจัดการธุรกิจร้านขนมไทยคุณเฮ้จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- ทวีศักดิ์ รูปสิงห์และ พรชัยศิริ. (2565). กลยุทธ์การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์กลุ่มเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันยุคดิจิทัล. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(3), 472–488.
- นันทน์กมล งามดี. (2564). กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล ปัญหาและโอกาสของการส่งออกสินค้าเกษตร ผ่านรูปแบบ B2B Marketplace ในยุคไทยแลนด์ 4.0. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงกลยุทธ์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรียาพร พรหมอารักษ์. (2563). ผลของการสื่อสารการตลาดผ่านแคมเปญ KING POWER #SHOPSAVE STAYS SAFE ต่อแนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภคซื้อสินค้าแบรนด์เนมของผู้บริโภค. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการสื่อสารองค์กร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรรณรุ่ง คุ่มพงษ์พันธ์. (2566). ทิศทางตลาดอาหารเสริมกับมูลค่าที่จะเติบโต 10% ตลอด 7 ปี. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2567, จาก <https://www.thebusinessplus.com/>.
- รัชฎาภรณ์ พัฒนะ. (2563). แนวทางการเพิ่มมูลค่าข้าวของเกษตรกรตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(3), 89–99.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2565) การสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย Thailand Internet User Behavior. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2567, จาก <https://www.etda.or.th>.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2564) การสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย Thailand Internet User Behavior. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2567, จาก <https://www.etda.or.th>.
- สุดาร์ตน์ พิมลรัตนกานต์. (2564). การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน มูลค่าเพิ่ม และความสามารถในการจัดการนวัตกรรม ของผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรมะม่วงเพื่อการส่งออก ในบริบทพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(1), 41–54.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เนื้อโคขุนแดดเดียวเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับ วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

Development of Thai Beef Jerky Products to Increase Income for the Amphoe Phan Cattle Product Processing Community Enterprise, Chiang Rai Province

¹ภัทรพร สมเสมอ, ²ณภัทร ทิพย์ศรี และ ³ธนินุช เรืองการ

¹Pattaporn Somsamer, ²Naphat Thipsri and ³Taneenuch Reokarn

^{1,2,3}คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

^{1,2,3} Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna Chiangrai

¹Corresponding Author. E-mail: somsamer@gmail.com

Received July 15, 2024; Revised August 19, 2024; Accepted August 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทของการแปรรูปสินค้าวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย และ 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ดำเนินการในรูปแบบการวิจัยแบบคุณภาพโดยใช้แนวคิดการบริหารจัดการ 5 ด้าน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นกรอบการวิจัย โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 17 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิสาหกิจชุมชนฯ ดำเนินงานกลุ่มตามศักยภาพและบริบทที่มีอยู่ทั้งด้านการผลิต การเงิน การตลาด บุคลากร และการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดเป็นประเด็นอันดับต้นๆที่ควรได้รับการแก้ไข และ 2) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สมาชิกมีความต้องการพัฒนา 3 ส่วนหลัก คือ (1) การใช้กระบวนการอบแห้งโดยตู้อบแทนการตากแดดซึ่งประหยัดเวลาในการผลิตประมาณ 50% (2) การเพิ่มรูปแบบเนื้อแดดเดียวแบบเส้นที่สามารถเพิ่มความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์ และ (3) การพัฒนารสชาติใหม่ (มะเขว่น และหม่าล่า) ที่กลายเป็นทางเลือกใหม่ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ คือ การพัฒนาครั้งนี้เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ทำให้สมาชิกผลิตสินค้าได้หลากหลายในปริมาณมากขึ้นซึ่งนำไปสู่การสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้นเช่นกัน

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์; วิสาหกิจชุมชน; เนื้อโคขุนแดดเดียว; การเพิ่มรายได้

Abstract

This article aimed to study two main aspects: (1) the context of product transformation in the Amphoe Phan Cattle Product Processing Community Enterprise in Chiang Rai Province, and (2) the development of value-added beef products for the Amphoe Phan Cattle Product Processing Community Enterprise in Chiang Rai Province. The research methodology followed a qualitative approach, focusing on five management dimensions

and product development as the research framework. The key informants selected by using purposive sampling were 17 members of the Amphoe Phan Cattle Product Processing Community Enterprise in Chiang Rai Province. After data, collected through interviews and group discussion, was analyzed using content analysis. The research findings were found that; according to the first objective, the community enterprise has operated with the members' potential and existing context in production, finance, marketing, personnel, and participation aspect; however, the issues related to production and marketing are top priorities that need to be addressed. Regarding the second objective, members expressed their desire to enhance the production of Thai sun-dried beef (Thai beef jerky) through three primary approaches according to using drying cabinets instead of sun-drying that can save approximately 50% of production time; adding the new cutting form with a julienne cut (Long Thin Strips) that enhances the diversity of products; and exploring new flavors (such as Makhwaen and Savory or Mala flavor) that become new options for the target group. Conclusively, this development is another way that can allow members to produce a variety of products in greater quantities, which brings more income as well.

Keywords: Product Development; Community Enterprises; Thai Beef Jerky; Income Increase

บทนำ

สืบเนื่องจากการรอบแผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) ที่ได้ให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชน กอปรกับโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการด้านเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเร่งดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ส่งผลให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงและความซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับภาคเศรษฐกิจในชนบทที่ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดความสมดุลกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และมีการพัฒนาแบบบูรณาการครอบคลุมด้านการผลิตและการตลาดซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงยกระดับ เช่น การพัฒนารูปแบบของสินค้า คุณภาพสินค้า การแปรรูป การจัดการทรัพยากร และการเสริมพลังในการดำเนินงาน (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ 2563; สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2565) จากการขับเคลื่อนประเทศที่ผ่านมา ปัญหาด้านโครงสร้างเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเกษตรกรและแรงงานทั่วไปที่เป็นกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคงซึ่งโดยส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการขาดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ ซึ่งการหาแนวทางแก้ไขปัญหาก็เป็นหนึ่งในความคาดหวังเพื่อให้สอดรับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานใหม่เป็นไปในทิศทางบวกเพิ่มมากขึ้น และนำไปสู่การวางรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจไทยในอนาคต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562; สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2559)

สถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนส่งผลกระทบต่อสินค้า การเกษตรด้านปศุสัตว์โคเนื้อที่มีผลผลิตตลอดทั้งปีโดยที่มีปริมาณมากในช่วงเดือนพฤษภาคมถึง มิถุนายน จากสถานการณ์และแนวโน้มสินค้าด้านปศุสัตว์ของประเทศไทย พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 การผลิตโคเนื้อของไทยมีแนวโน้มลดลงประมาณร้อยละ 1.24 ต่อปี ด้วยปัจจัยด้านโรคอุบัติใหม่ การเลี้ยงโคที่ขาดคุณภาพ และการเลี้ยงโคโดยอาศัยความเคยชิน อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2565 ด้วยปัจจัยด้านการส่งเสริมการเลี้ยงโคจากภาครัฐ การคลี่คลายของสถานการณ์โรคระบาด ราคาสินค้า ปรับตัวอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้น และตลาดมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้ปริมาณการผลิตปรับเพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ 82.48 (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย, 2564; ทะนุพงศ์ กุสุมา ณ อยุธยา, 2562; ปศุศาสตร์ นิวส์, 2566)

ทั้งนี้ เพื่อการทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ตามความต้องการของผู้บริโภคและเพิ่มมูลค่าให้กับ ผลิตภัณฑ์ คณะผู้วิจัยจึงได้ให้ความสนใจกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ที่เป็น กิจกรรมทางเศรษฐกิจและเครื่องมือสำคัญของการสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557) โดยเริ่มจากวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพานที่สมาชิก มีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในพื้นที่ได้ โดยเน้นเกี่ยวกับการ ถนอมและแปรรูปอาหารที่สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมอาหารสู่ไทยแลนด์ 4.0 (จันทน์ ชีรเวชเจริญชัย, 2560) ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยมีความสนใจทำการศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เนื้อโคขุนแดดเดียวเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับวิสาหกิจชุมชนโดยเน้นใน ประเด็นบริบทของการแปรรูปสินค้าและการพัฒนาสินค้าแปรรูปโคเนื้อขุนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มี มูลค่าเพิ่มมากขึ้นและสามารถแข่งขันกับคู่แข่งที่มีอยู่ในตลาดปัจจุบันรวมทั้งเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่ม ได้อย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต

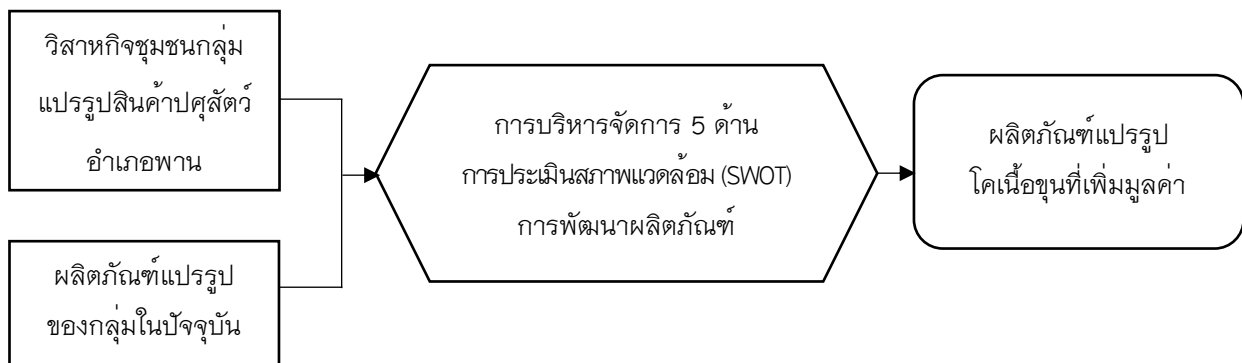
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของการแปรรูปสินค้าวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนให้เกิดมูลค่าเพิ่มของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูป สินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนที่เพิ่มมูลค่าของวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ดำเนินการวิจัยโดยใช้ 3 แนวคิดหลัก คือ 1) หลักการบริหารจัดการ 5 ด้านประกอบด้วย การผลิต (วัตถุดิบ เครื่องจักร ทรัพยากรบุคคล

วิธีการ) การเงิน (รายรับ รายจ่าย งบประมาณ) การตลาด (ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมทางการตลาด) บุคลากร (การสรรหาและการจัดการแรงงาน การอบรมและพัฒนา อัตราจ้าง ผลการทำงาน) และการมีส่วนร่วม (วางแผน การตัดสินใจ ผลประโยชน์ การประเมินผล) 2) การประเมินสภาพแวดล้อม (SWOT) (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค) และ 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่มีการพัฒนาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ผลิตภัณฑ์สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยอาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่เคยมีในตลาดมาก่อน หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ปรับปรุงจากผลิตภัณฑ์เดิม หรือเป็นผลิตภัณฑ์เลียนแบบซึ่งเกิดจากการเลียนแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในตลาดของกลุ่มและมีลักษณะเป็นสินค้าตามกระแส (Morales, 2022; Santoso, et al, 2021; ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย, 2565; HREX.asia, 2019; อรรถพล ปานอ่วม และคณะ, 2565; สำนักแรงงานสัมพันธ์, 2560; Team Pitchspot, 2020; Aksarapak, 2023; มศวาร์ศน์ ยิ่งดำรง, 2562)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ ตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย และมีกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสินค้าปศุสัตว์ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 1 กลุ่ม ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยพิจารณาจากการต่อยอดจากงานบริการวิชาการและการร้องขอรับการสนับสนุนเพิ่มเติมของวิสาหกิจชุมชนดังกล่าว ทั้งนี้ ได้ทำการเก็บข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสินค้าปศุสัตว์ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 17 คน (ประธานกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม) และนักวิจัยจำนวน 3 คน โดยใช้เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ และการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (กระบวนการ AIC) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของการแปรรูปสินค้าและข้อมูลประกอบการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพานตามกรอบการบริหารจัดการ 5 ด้าน

และการสร้างมูลค่า หลังจากนั้น นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และเขียนบรรยายเชิงพรรณนาพร้อมตารางและภาพประกอบ

ผลการวิจัย

บริบทของการแปรรูปสินค้าวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย การวิจัย มีผลการวิจัยที่พบว่า

1) ข้อมูลทั่วไป พบว่า วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน ตั้งอยู่ที่ 251 หมู่ 9 ตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จัดตั้งขึ้นจากการรวมกลุ่มของแม่บ้านที่เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อโคขุน จำนวน 17 ราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมแปรรูปสินค้าปศุสัตว์และสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ ทำการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2562 (รหัสทะเบียน : 6-57-05-08/1-0059) ปัจจุบันมีการแปรรูปโคเนื้อขุน เช่น เนื้อแดดเดียว (รสเค็มและรสหวาน) เนื้อเลียบ เนื้อสเต็ก แหนมเนื้อ และไส้อั่วเนื้อโคขุน เป็นต้น ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่มีการผลิตซ้ำกันกับวิสาหกิจชุมชนอื่นหรือชุมชนใกล้เคียง

2) ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าปศุสัตว์ ประกอบด้วย (1) การผลิต กระบวนการผลิตยังคงใช้วิธีการดั้งเดิม (การตากแดดและกลับด้านให้แห้ง) สมาชิกมีองค์ความรู้ด้านการแปรรูปสินค้าปศุสัตว์ มีเครื่องจักรขนาดเล็กที่เหมาะสมสำหรับการผลิตในปริมาณไม่มาก มีความพร้อมด้านวัตถุดิบเพราะมีเครือข่ายผู้เลี้ยงโคเนื้อโคขุนในพื้นที่และมีผู้ค้าเนื้อโคขุนที่สามารถสร้างความมั่นใจในวัตถุดิบได้ว่าเป็นเนื้อโคขุนที่มีคุณภาพมีมาตรฐานจากโรงเชือด (2) การเงิน มีการบันทึกรายรับ-รายจ่ายที่จดบันทึกโดยเลขานุการกลุ่มฯ งบประมาณได้รับการสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มฯ รวมทั้งมีการปันผลให้กับสมาชิกด้วยเช่นกัน (3) การตลาด สินค้าแปรรูปเนื้อโคขุนโดยมีเนื้อโคขุนแดดเดียวเป็นสินค้าหลักที่ขายดีจำหน่ายในราคา 100 บาท (150 กรัม/ถุง) ซึ่งจำหน่ายผ่านหน้าร้านบ้านประธานกลุ่มฯ และการออกงานแสดงสินค้าท้องถิ่น การส่งเสริมทางการตลาดส่วนใหญ่เป็นการบอกต่อและการซื้อซ้ำจากลูกค้ากลุ่มเดิม (4) บุคลากร ประธานกลุ่มได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกและได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ด้วยปัจจัยด้านการรวมกลุ่มและพัฒนา กลุ่ม โดยได้รับการพัฒนา/อบรมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐ และได้รับค่าตอบแทนและผลประโยชน์จากการปันผลกำไร และ (5) การมีส่วนร่วม สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มฯ มีการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และพร้อมสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

3) ปัญหาจากการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มฯ มีปัญหาทั้งในด้านการผลิต การเงิน การตลาด บุคลากร และการมีส่วนร่วม ได้แก่ การขาดองค์ความรู้ด้านการแปรรูป ความหลากหลายด้านรสชาติของสินค้า ขาดเครื่องมือ/เครื่องจักรที่ทันสมัย การบันทึกข้อมูลทางการเงินด้วยมือ (งบการเงิน

ผิดพลาดเนื่องจากการสืบทอดที่ข้อมูลในบางครั้ง) สินค้าไม่แตกต่างจากคู่แข่งชั้น การผลิตสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับผู้บริโภค ขาดการกำหนดกฎและกติกาในการบังคับใช้อย่างชัดเจนโดยส่วนใหญ่เป็นการลงมติกลุ่มเป็นครั้ง ๆ ไป และการขาดช่วงในการรวมกลุ่มเพื่อการแปรรูปสินค้าเพื่อจำหน่ายอันเนื่องจากฤดูกาลทำนาและอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดถือเป็นปัญหาที่ควรได้รับการเร่งแก้ไขก่อนเป็นลำดับต้น

นอกจากนี้ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่มีผลต่อการขับเคลื่อนธุรกิจได้อย่างชัดเจนมากขึ้น จึงมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพิ่มเติมสรุปข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของกลุ่มฯ

จุดแข็ง (Strengths-S)	จุดอ่อน(Weaknesses-W)
- สมาชิกมีองค์ความรู้และประสบการณ์ในการแปรรูปสินค้าอื่น (แหนมหมู ลูกชิ้นหมู) ที่สามารถนำมาปรับใช้กับการแปรรูปเนื้อโคขุนแดดเดียว - มีสัมพันธอันดีกับหน่วยงานภาครัฐ - มีเครือข่ายด้านวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิต - สามารถควบคุมต้นทุนได้เนื่องจากมีวัตถุดิบในพื้นที่ - เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เนื้อโคขุนแปรรูปเพียงรายเดียวสำหรับการค้าในชุมชน	- การแปรรูปเนื้อโคขุนของกลุ่มฯ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด - ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ยังไม่มีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งชั้น - การผลิตใช้เวลาค่อนข้างนาน - กลุ่มฯ มีเงินลงทุนและเงินหมุนเวียนน้อย - กลุ่มฯ มีการบริหารจัดการที่ยังไม่ค่อยเป็นระบบ
โอกาส (Opportunities-O)	อุปสรรค (Threats-T)
- กลุ่มธุรกิจร้านอาหาร โรงแรม และผู้บริโภคเนื้อโคขุนมีความต้องการผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อโคขุนค่อนข้างสูง - ชุมชนมีวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคเนื้อขุนซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ - การจัดงานที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ - การจัดกิจกรรม/โครงการ การอบรม และการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาในพื้นที่	- คู่แข่งขันรายใหญ่มีระบบการบริหารจัดการที่ดี - การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของหน่วยงานภาครัฐ - สถานการณ์โรคระบาดในสัตว์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการบริโภคของผู้บริโภค - การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศส่งผลต่อการผลิต - สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลทำให้มีการจำกัดการจัดกิจกรรม

จากตารางข้างต้น พบว่า กลุ่มสามารถนำจุดแข็งมาใช้ประโยชน์เพื่อทำให้กลุ่มฯ มีความโดดเด่นความเข้มแข็ง เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม

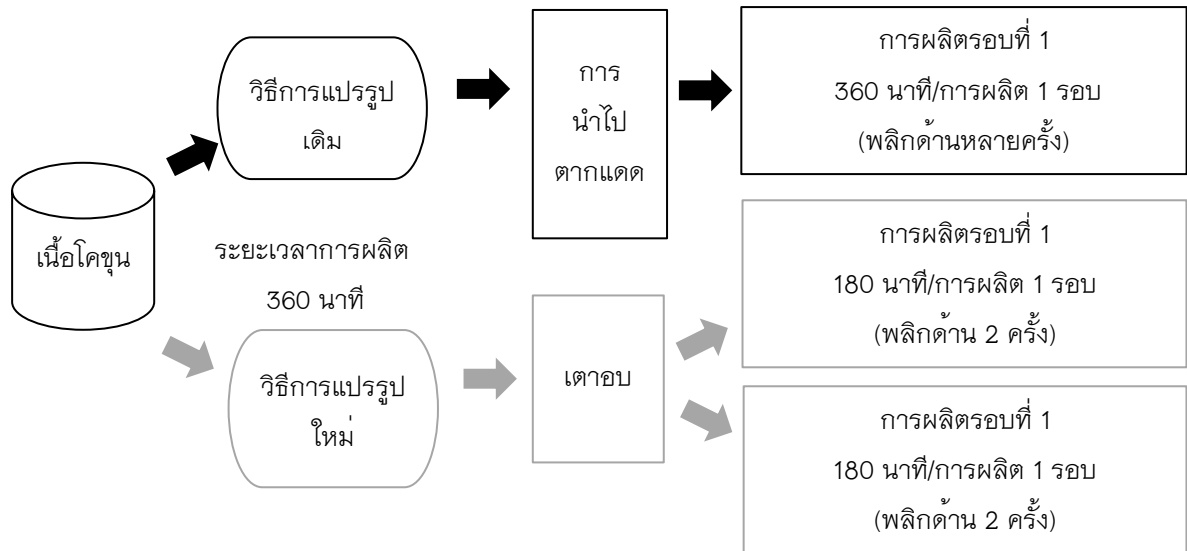
จุดอ่อนที่มีอยู่นี้ กลุ่มฯ ควรปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินงานเพื่อลดจุดอ่อนโดยอาจใช้โอกาสที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และหาแนวทางป้องกันอุปสรรคภายนอกที่ส่งผลกระทบเชิงลบให้การดำเนินงานของกลุ่มฯ ได้

การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนให้เกิดมูลค่าเพิ่มของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นในด้านการผลิตและการตลาด ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุน พบว่า จากปัจจัยด้านความนิยมและมีการตอบรับของผู้บริโภคเป็นอย่างดี องค์ความรู้ด้านการแปรรูปสมาชิกที่มีอยู่ ขั้นตอนการผลิตที่ไม่ซับซ้อนและทำได้โดยง่าย และความต้องการพัฒนารสชาติเนื้อแดดเดียวให้มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มฯ ตัดสินใจร่วมกันและเล็งกระบวนการความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนประเภทเนื้อโคขุนแดดเดียวสำหรับการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ และนำองค์ความรู้ที่ได้รับเพิ่มเติมไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจให้มีประสิทธิภาพและรองรับความต้องการของผู้บริโภคได้เพิ่มมากขึ้น

2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุน มี 3 ส่วนหลัก คือ การปรับปรุงกระบวนการผลิตเนื้อโคขุนแดดเดียว การปรับปรุงลักษณะ/รูปแบบการแปรรูปเนื้อโคขุนแดดเดียว และการพัฒนารสชาติเนื้อโคขุนแดดเดียว ผลการวิจัยพบว่า

กระบวนการผลิตสำหรับในปัจจุบันสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนประเภทเนื้อโคขุนแดดเดียวผลิตด้วยการตากแดดและพลิกกลับด้านเพื่อให้แห้งเป็นหลัก ซึ่งใช้เวลาในการตากและการพลิกด้านเนื้อทั้งวันหรืออย่างน้อยประมาณ 6 ชั่วโมง (หากแดดแรง) ซึ่งคิดเป็นระยะเวลาการผลิตจำนวน 360 นาทีสำหรับการผลิตต่อรอบ อีกทั้ง ในบางช่วงเวลากะบวนการผลิตอาจได้รับผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศแปรปรวน (ฝนตก แดดน้อย ความชื้นสูง) ซึ่งส่งผลทำให้คุณภาพของวัตถุดิบในระหว่างกระบวนการผลิตลดลงได้เช่นกัน การเลือกใช้พลังงานความร้อนรูปแบบอื่นเพื่อทำให้อัตุติบแห้งตามต้องการจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถลดปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น ดังนั้น การอบแห้งด้วยตู้อบเป็นกระบวนการแปรรูปจากพลังงานความร้อนอื่นที่ถูกนำมาใช้เพื่อทดแทนการตากแดด ซึ่งผลลัพธ์จากการทดสอบและทดลองร่วมกันเป็นไปในทิศทางบวก คือ การใช้ตู้อบสามารถประหยัดเวลาในการผลิตได้ประมาณ 50% เพราะการอบเนื้อใช้เวลา 180 นาที (ทำการอบจำนวน 2 ครั้ง ๆ ละ 90 นาที เพื่อพลิกด้าน) และสามารถเพิ่มจำนวนรอบในการผลิตสินค้าได้ด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 2 ผลลัพธ์จากการแปรรูปเนื้อโคขุนแดดเดียวด้วยวิธีที่แตกต่างกัน

ที่มา: จัดทำโดยคณะผู้วิจัย (2566)

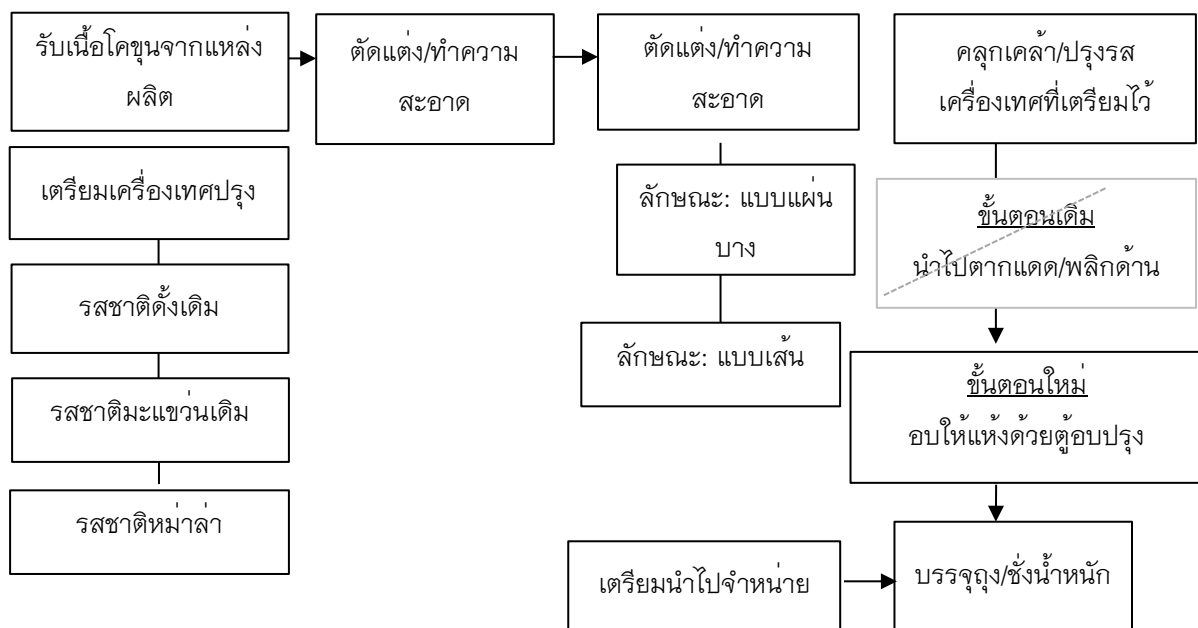
ลักษณะหรือรูปแบบการแปรรูปในปัจจุบันสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อโคขุนประเภทเนื้อโคขุนแดดเดียวเป็นเนื้อแดดเดียวแบบแผ่น ซึ่งการพัฒนาลักษณะหรือรูปแบบการแปรรูปได้คำนึงถึงปัจจัยด้านการสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าที่มีอยู่ ความสะดวกในการรับประทาน และการเพิ่มเนื้อสัมผัสที่หนาขึ้นของเนื้อแดดเดียว เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยดังกล่าวแล้ว เนื้อแดดเดียวที่มีลักษณะแบบแผ่นจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับการพัฒนารูปแบบการแปรรูปได้ ดังนั้น เนื้อโคขุนแดดเดียวจึงถูกผลิตขึ้นเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) เนื้อแดดเดียวแบบแผ่น และ 2) เนื้อแดดเดียวแบบเส้น

รสชาติของผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อโคขุนประเภทเนื้อโคขุนแดดเดียวปัจจุบัน คือ เนื้อแดดเดียวรสดั้งเดิม เพื่อดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมายเดิมและกลุ่มเป้าหมายใหม่ การนำวัตถุดิบที่มีอยู่และสามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่นมาใช้ และการรับกระแสความนิยมในพื้นที่ รสชาติใหม่ที่ถูกพัฒนาและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เนื้อแดดเดียวจำนวน 2 รสชาติ คือ 1) เนื้อแดดเดียวรสชาติมะเขว่น (วัตถุดิบท้องถิ่น) และ 2) เนื้อแดดเดียวรสชาติหม่าล่า (วัตถุดิบตามกระแสนิยมในพื้นที่)

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อโคขุนให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (ตารางที่ 2) และสรุปกระบวนการผลิตที่ได้รับการพัฒนาโดยภาพรวม (ภาพที่ 3) ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนให้เกิดมูลค่าเพิ่ม

ประเด็น	เดิม	ใหม่
กระบวนการผลิต	- การตากแดดและพลิกกลับด้านเพื่อให้แห้ง - การผลิตต่อรอบ 360 นาที	- การอบแห้งด้วยตู้อบ - การผลิตต่อรอบ 180 นาที (อบ 2 ครั้ง ๆ ละ 90 นาที)
ลักษณะ/รูปแบบการแปรรูป	- เนื้อแดดเดียวแบบแผ่น	- เนื้อแดดเดียวแบบเส้น
รสชาติ	- รสต้นตำรับ	- รสมะแขว่น - รสหม่าล่า

ภาพที่ 3 กระบวนการผลิตที่ได้รับการพัฒนาโดยภาพรวม

ที่มา: จัดทำโดยคณะผู้วิจัย (2566)

นอกจากนี้ จากการติดตามผลภายหลังการวิจัยเสร็จสิ้น สมาชิกกลุ่มได้พัฒนารสชาติเพิ่มเติมใหม่เพิ่มขึ้นอีก 1 รสชาติ ซึ่งใช้วัตถุดิบและเครื่องเทศที่มีอยู่และหาได้ง่ายในท้องถิ่น จึงทำให้ปัจจุบันผลิตภัณฑ์เนื้อโคขุนแดดเดียวของวิสาหกิจชุมชนฯ ดังกล่าว มีทั้งหมด 4 รสชาติที่พร้อมนำออกจำหน่ายในตลาด ได้แก่ รสดั้งเดิม รสมะแขว่น รสหม่าล่า และรสลาบ

อภิปรายผลการวิจัย

บริบทของการแปรรูปสินค้าวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า การศึกษาถึงบริบทของการแปรรูปสินค้าวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าปศุสัตว์อำเภอพาน ตามหลักการประเมินสภาพแวดล้อมและหลักการบริหารจัดการ 5 ด้าน ทำให้ทราบถึงประเด็นด้าน

ศักยภาพ ปัญหา และสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค) ทั้งนี้ จากศักยภาพในการบริหารจัดการทางด้านการผลิต การเงิน การตลาด บุคลากร และการมีส่วนร่วม ที่มีอยู่ในปัจจุบันชี้ให้เห็นได้ว่าการดำเนินการโดยภาพรวมของวิสาหกิจชุมชน ยังไม่เป็นระบบ เท่าที่ควรส่งผลให้การบริหารจัดการในแต่ละด้านยังปรากฏปัญหาให้เห็นได้บางส่วน ดังนั้น หากปัญหา จุดอ่อน อุปสรรคที่มีนั้นได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมแล้ว วิสาหกิจชุมชน จะสามารถ ขยับเคลื่อนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการศึกษาได้สอดคล้องกับที่ นุชนาถ หัศครุฑ, ศุภพิชญ์ บุญเกื้อ, และอรอนงค์ อาภา (2563) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของ วิสาหกิจชุมชนอาจเกิดขึ้นได้จากการพัฒนาปัจจัยภายในองค์กร เช่น การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาทักษะ ในการปฏิบัติงาน การมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ในกระบวนการผลิต และความพยายามลดต้นทุนในการดำเนินงาน เป็นต้น เพื่อให้กิจการมีกำไรและ อยู่ได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นฤมล อนุสรณ์พัฒน์ และชนนิตี พุ่มพฤษ (2565) ที่กล่าวถึง ทางรอดของวิสาหกิจชุมชนแนววิถีใหม่หลังวิกฤต COVID-19 ของไทย เช่น การคิด ร่วมมือ วิเคราะห์สภาพปัญหาและหาทางออกร่วมกันได้เป็นอย่างดี การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมโยง กับวิสาหกิจชุมชนที่มุ่งเน้นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนโดยการสร้าง มูลค่าเพิ่มสินค้าในชุมชนและสินค้าทางการเกษตร การจัดหาวัตถุดิบในการผลิตที่มีในท้องถิ่น การจัดการด้านงบประมาณการผลิต และการจัดการกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนที่มีคุณภาพ เป็นต้น โดยแนวทางการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนเพิ่มเติม คือ การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและ คนในชุมชนได้นำเอาเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ด้านเทคโนโลยี โมเดลทางธุรกิจ และการบริหารจัดการ มาใช้เพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์ทั้งในภาคเกษตรหรือภาคอุตสาหกรรม

การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนให้เกิดมูลค่าเพิ่มของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสินค้า ปศุสัตว์อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งจากความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนของ วิสาหกิจชุมชนที่ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนให้เกิดมูลค่าเพิ่มเป็นอันดับแรกซึ่งนำไปสู่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปโคเนื้อขุนทั้งในด้านของกระบวนการผลิตที่ใช้การอบแห้งด้วยตู้อบที่ถูก นำมาใช้เพื่อทดแทนการตากแดด ด้านลักษณะหรือรูปแบบการแปรรูปที่มีการทำเนื้อแดดเดียวที่มี ลักษณะแบบเส้นเพิ่มเติม และด้านรสชาติที่ถูกพัฒนาขึ้นมาใหม่ คือ รสชาติมะเขว่น และรสชาติหมาล่า ได้สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2563) ที่กล่าวว่า การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิมหรือการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นการสร้างมูลค่าที่เน้นตัวผลิตภัณฑ์ ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์เดิมหรือคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยอาศัยการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น การสร้างเครื่องหมายการค้า การปรับเปลี่ยนรูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ การสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นนวัตกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับที่กรมส่งเสริม

การเกษตร (2563) ได้กล่าวว่า การเพิ่มมูลค่าให้กับอาหารสามารถทำได้ในหลายมิติ อาทิ การใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบ การลดการสูญเสีย การเพิ่มประสิทธิภาพในการแปรรูปด้วยเครื่องจักรและอุปกรณ์ รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความแตกต่างเพื่อการสร้างผลกำไรให้กับธุรกิจ ซึ่งการแปรรูปหรือเพิ่มมูลค่าสามารถทำให้วัตถุดิบอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับการบริโภค การเกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีรูปแบบและรสชาติต่างไปจากเดิม และช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารได้ อีกทั้ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของพรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์ (2563) ที่กล่าวว่า แนวทางการประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มดำเนินการ 3 แนวทาง ได้แก่ การเพิ่มมูลค่าเชิงปริมาณโดยเพิ่มหน่วยการผลิตหรือเพิ่มจำนวนรอบในการผลิตที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น การเพิ่มมูลค่าเชิงคุณภาพโดยเพิ่มคุณลักษณะที่ทำให้คุณภาพที่ดีซึ่งสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้น และการเพิ่มโอกาส/ทางเลือกตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยการดัดแปลงและใช้แนวทางการสร้างสรรค์ให้มีความแตกต่างจากเดิม ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้เกิดผลตอบแทน/รายได้ ลดรายจ่าย และสร้างโอกาสให้แก่ผู้ผลิตได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) วิสาหกิจชุมชน บริหารจัดการด้านการผลิต การเงิน การตลาด บุคลากร และการมีส่วนร่วมตามทรัพยากรและศักยภาพที่มีอยู่และพบปัญหาบางส่วนที่เกิดขึ้นจากหลายปัจจัย อาทิ องค์ความรู้ใหม่ในการแปรรูป/ผลิต อุปกรณ์ที่ทันสมัย คู่แข่งขันในตลาด ความต้องการของผู้บริโภค ความชัดเจนของกฎระเบียบในการดำเนินงาน และการส่งเสริมการตลาดผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งปัญหานี้สามารถส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจต่อเนื่องไปในอนาคตได้ หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ปัญหาบางส่วนได้รับการแก้ไขหรือได้รับคำแนะนำเบื้องต้นจากการทำงานร่วมกันสำหรับการวิจัยในครั้งนี้แล้ว ซึ่งวิสาหกิจชุมชน สามารถนำไปปรับใช้เพื่อดำเนินการแก้ไขต่อเนื่องให้เห็นผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจน ดังนั้น วิสาหกิจชุมชน ควรดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น กำหนดระยะเวลาดำเนินการ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ จากผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชน แล้ว ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาใช้สำหรับการวางแผนงานที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการในแต่ละด้านของวิสาหกิจชุมชน ได้

2) จากการพัฒนากระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น ดังนั้น วิสาหกิจชุมชน ควรนำองค์ความรู้ด้านการแปรรูปไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงสูตรการทำผลิตภัณฑ์อื่นเพื่อให้เกิดความแตกต่างจากคู่แข่ง และเป็นการสร้างความสามารถทางการแข่งขันโดยการเป็นเจ้าของตลาดสินค้าที่ได้รับการพัฒนา นอกจากนี้ วิสาหกิจชุมชน อาจมองหาโอกาสใหม่ที่มีอยู่เพื่อเป็นอีกแนวทางในการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่ม

โดยกลุ่มเป้าหมายใหม่ที่น่าสนใจ คือ กลุ่มธุรกิจร้านอาหาร โรงแรม และร้านอาหารกึ่งบาร์ขนาดเล็กที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อโคขุนสำหรับจำหน่ายเป็นอาหารหรือกับแกล้มได้เช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ คือ การแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ทั้งกระบวนการผลิต รูปแบบ และรสชาติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อโคขุนประเภทเนื้อแดดเดียวและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพิ่มเติม โดยควรให้ความสำคัญกับการควบคุมกระบวนการผลิตอย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปสามารถมุ่งเน้นในประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือผลการตอบรับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา และสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยกับวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงาน รวมทั้งการศึกษาด้านการสร้างความร่วมมือทางธุรกิจเพื่อเสริมความเข้มแข็งและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). *การแปรรูปผัก ผลไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่า*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: กลุ่มโรงพิมพ์ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557). *การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับการเข้าสู่ AEC*. เอกสารวิชาการที่ 4/2557. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2566, จาก <https://esc.doae.go.th/wp-content/uploads/2018/12/AEC.pdf>
- จันทน์ ชีวเวชเจริญชัย. (2560). การพัฒนาการถนอมและแปรรูปอาหารสุไทย์แลนด์ 4.0. *วารสารร่วมพฤษ มหาวิทยาลัยเกริก*, 35(1), 55-70.
- ทะนุพงศ์ กุสุมา ณ อยุธยา. (2562). *กลุ่มวิสาหกิจเลี้ยงโคขุน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เน้นขุนโคคุณภาพ เจาะตลาดชัดเจน ขายได้แน่ ราคามั่นคง*. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2566, จาก https://www.technologychaoban.com/livestock-technology/article_130646
- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย. (2565). *การวางแผนทางการเงิน*. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2567, จาก <https://wdev.smebank.co.th/2022/02/17/การวางแผนทางการเงิน/>.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และชนนต์ดี พุ่มพฤษ. (2565). ทางรอดและแนวทางการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนแนววิถีใหม่หลังวิกฤติ COVID-19 ของไทย. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 9(1), 1-19.

- นุชนาถ ทับครุฑ, ศุภพิชญ์ บุญเกื้อ, และอรอนงค์ อาภา. (2563). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดตรังเพื่อเพิ่มโอกาสความสำเร็จ(รายงานการวิจัย). วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ปศุศาสตร์ นิวส์. (2566). สถานการณ์และแนวโน้ม “โคเนื้อ” ปี 2566 ไทยและต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2566, จาก <https://pasusart.com/สถานการณ์และแนวโน้ม-โค/>.
- พรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์. (2563). การประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์มะพร้าวตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 7(1), 95–108.
- มคาร์ศน์ ยิ่งดำรง. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (New Product Development) สำหรับธุรกิจรับจ้างผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า*. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2559). *คู่มือการส่งเสริมการพัฒนา “ระบบเศรษฐกิจฐานราก”*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักสนับสนุนขบวนการองค์กรชุมชน และสำนักสื่อสารการพัฒนา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). *การสร้างมูลค่า (Value Creation)*. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2565, จาก https://designtechnology.ipst.ac.th/wp-content/uploads/sites/83/2020/01/4_02การสร้างมูลค่า-1.pdf
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (2563). *BCG Economy Model คืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2566, จาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/what-is-bcg-economy-model/
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)*. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2566. จาก https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (16) ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก (พ.ศ. 2561–2580. การผลิตโคเนื้อของปี 2564*. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.facebook.com/cpfffeed/photos/a.221040401253166/3856908650999638/?type=3>.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*.

- สำนักแรงงานสัมพันธ์. (2560). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2567, จาก <https://relation.labour.go.th/attachments/category/81/0413.pdf>.
- อรรถพล ปานอ่วม, นันทพงศ์ หมีเหละหมั่น, วรดิษฐ์ เดชปานประสงค์ และกรรณก วิเศษสุวรรณ. (2565). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 30 สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 8(1), 143–155.
- Aksarapak C. (2023). *กลยุทธ์การตลาด 4P [Marketing Mix] คืออะไร? พร้อมตัวอย่างวิเคราะห์แบบ Step – by – Step*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2567, จาก <https://contentshifu.com/blog/4p-marketing-mix>.
- HREX.asia. (2019). *การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management: HRM) หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนองค์กรยุคปัจจุบัน*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2567, จาก <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/th-whatishrm-190117/>.
- Morales. (2022). *Learn What is 4M Root Cause Analysis Element and Know How to Use and Create One*. Retrieved 15 March 2023, from <https://www.mindonmap.com/blog/4m-method/>.
- Santoso, S., Anjelal, L., Alvionita, U., Farmansyah, Etlanda, K. A., & Fatmawati, A. A. (2021). The Role of Risk Management in Management in Minimizing Black Stain Through the FMEA Approach at PT MPZ. *Rakayasamesin*, 12(3), 733–745.
- Team Pitchspot. (2020). *What is a SWOT Analysis and How to Do It Right (with Examples!)*. Retrieved 15 August 2024, from <https://medium.com/pitchspot/what-is-a-swot-analysis-and-how-to-do-it-right-with-examples-8de1d8a5f3b7>.

การตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองไทย Examining the Policies of Thai Political Parties

¹รัฐชฎา ถาแรง,²ศิริพงษ์ โสภ,³ณรงค์ กระจ่างพิศ และ ⁴เกรียงไกร กาญจนคูหา

¹Radchada Lurang,²Siripong Sopa,³Narong krachangpit and ⁴Kheingkhai Kanjanakuha

^{1,2,3,4}อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

^{1,2,3,4}Doctor of Laws Program, Western University

¹Corresponding Author E-mail: Tapdow2012@gmail.com

Received August 14, 2024; Revised August 28, 2024; Accepted August 29, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี ศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงข้อกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองไทยจากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันพรรคการเมืองมีการกำหนดนโยบายที่เน้นประชานิยมแบบให้เปล่า เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนเลือกพรรคของตน ซึ่งบางนโยบายหากได้มีการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเงินของประเทศอาจเป็นไปได้เลย อีกทั้งกฎหมายที่มีในปัจจุบันคือ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 57 กำหนดให้ พรรคการเมืองต้องจัดส่งนโยบายและข้อมูลงบประมาณ ขั้นตอนการดำเนินการ และผลกระทบของนโยบายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพียงหน่วยงานเดียว ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการตรวจสอบ ดังนั้นจึงควรกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งนโยบายของพรรคการเมืองให้กระทรวงการคลังตรวจสอบในกรณีที่มีความเห็นว่า นโยบายนั้นมีการใช้เงินเป็นจำนวนมาก และไม่แจ้งที่มาของเงินที่จะใช้ในการดำเนินการอย่างชัดเจน เพื่อดูความเป็นไปได้ของการดำเนินการตามนโยบายหากพรรคการเมืองนั้นได้เข้ามาจัดตั้งรัฐบาล

คำสำคัญ : การตรวจสอบ;นโยบาย;พรรคการเมือง

Abstract

The objectives of this article were to study theoretical concepts, analyze factual and legal issues regarding the formulation of political party policies, and propose recommendations for improving laws to enhance their effectiveness. This qualitative research focuses on examining the policies of Thai political parties. The study reveals that currently, political parties tend to formulate populist policies that offer free benefits to incentivize the public to vote for them. However, some of these policies may be unrealistic if scrutinized by agencies responsible for the country's financial budget. Additionally, the existing law, the Organic Act on Political Parties B.E. 2560, Section 57, requires political parties to submit their policies, budget information, implementation steps, and the impact of these policies only to the Election Commission of Thailand, which may be insufficient for thorough examination. Therefore, it is recommended that the Election Commission be mandated to forward

the political party policies to the Ministry of Finance for review, particularly in cases where the policies involve substantial financial expenditures and lack clear sources of funding. This would ensure the feasibility of implementing the policies should the political party in question come to power.

Keywords: Audit; Policy; Party

บทนำ

พรรคการเมือง คือการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีแนวความคิดและอุดมการณ์อย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกันเพื่อแสดงออกถึงเจตจำนงร่วมกัน และนำเจตจำนงดังกล่าวนี้เข้าสู่อำนาจการบริหารประเทศผ่านการลงสมัครรับเลือกตั้ง (สถาบันพระปกเกล้า, 2565) อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในระบบประชาธิปไตย เพราะพรรคการเมืองได้ศึกษาและรวบรวมความต้องการของประชาชนมาจัดทำเป็นนโยบายพรรคการเมือง หากพรรคการเมืองสามารถชนะการเลือกตั้งได้เสียงข้างมากในรัฐสภา และจัดตั้งรัฐบาล พรรคการเมืองย่อมเป็นผู้กำหนดกฎหมายตามความประสงค์ของประชาชน และนำกฎหมายนั้นไปบังคับใช้ พรรคการเมืองกลายเป็นผู้นำความต้องการของประชาชนมาปฏิบัติให้เกิดผลด้วยตนเอง นอกจากนี้ การใช้อำนาจพรรคการเมืองยังหมายรวมถึงการที่พรรคการเมืองเป็นฝ่ายค้านที่คอยตรวจสอบควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายรัฐบาล โดยการตั้งกระทู้ถาม พิจารณากลับการร่างพระราชบัญญัติ รวมทั้งการเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล (เข้มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง, 2567)

การกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นสิ่งที่เปี่ยมแรงจูงใจให้ประชาชนเลือกตัวแทนจากพรรคการเมืองนั้น เข้าไปเป็นตัวแทนของตนในรัฐสภาและผลักดันกฎหมายตามนโยบายที่ได้หาเสียงไว้ให้เป็นจริง เช่น พรรคภูมิใจไทยมีนโยบายกัญชาเสรี เมื่อได้เข้าไปเป็นรัฐบาลก็เสนอกฎหมายให้ยกเลิกกัญชาออกจากยาเสพติดประเภทที่ 5 ทำให้กัญชาถูกกฎหมายสามารถใช้กัญชาได้อย่างเสรีมากขึ้น พรรคก้าวไกลมีนโยบายสมรสเท่าเทียม เมื่อได้เข้าไปอยู่ในสภา ก็มีการเสนอร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียม และผ่านความเห็นชอบจากวุฒิสภาออกมาประกาศใช้เป็นกฎหมาย ทำให้กลุ่ม LGBT สามารถจดทะเบียนสมรสกันได้ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษานโยบายหาเสียงของพรรคการเมืองส่วนมากจะเน้นนโยบายประชานิยมแบบให้เปล่า ไม่มีเงื่อนไขและคาดว่าจะใช้งบประมาณภาครัฐสูง ซึ่งอาจสร้างภาระการคลังและสร้างผลเสียในระยะยาวได้ เช่น ทำให้ลูกหนี้ขาดวินัยทางการเงิน มีการแทรกแซงกลไกตลาด ปิดเปื้อนแรงจูงใจในการปรับตัว และยกระดับผลผลิตภาพการผลิตระยะยาวของธุรกิจนั่นเอง (ไทยพับลิก้า, 2566) ซึ่งต่างจากนโยบายของพรรคการเมืองของต่างประเทศ เช่น พรรคแรงงานในสหราชอาณาจักร ที่การเลือกตั้งในปี 2024 มีนโยบายทั้งหมด 8 ข้อ แบ่งออกเป็นนโยบายพื้นฐาน 3 ข้อ ประกอบด้วย ความมั่นคง ผู้พลพและพรมแดน และเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ นโยบายเชิงประเด็น 5 ข้อ ประกอบด้วย การสร้างเศรษฐกิจให้กลับมาเติบโต นโยบายพลังงานสะอาด อาชญากรรมและความปลอดภัย โอกาสทางการศึกษา และการแก้ปัญหาสาธารณสุขของ NHS

จากนโยบายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พรรคแรงงานในสหราชอาณาจักรนั้นไม่ได้เน้นนโยบายที่เป็นประชานิยมแบบให้เปล่าเหมือนของนโยบายส่วนมากของพรรคการเมืองในประเทศไทย และยังมีการกำหนดที่มาของเงินที่นำมาใช้ดำเนินนโยบายอย่างชัดเจน คือ การเก็บภาษีเพิ่มเติมไม่ถือว่าเพิ่มมากมายนัก โดยแหล่งที่มาของเงินดำเนินโครงการที่พรรคแรงงานจะใช้ มาจากการเก็บภาษีเพิ่มบางด้าน เช่น การเก็บภาษีของคนที่อาศัยอยู่ในประเทศ (แม้เป็นชาวต่างชาติ) แต่แจ้งว่ามีที่พักอาศัยหลักอยู่นอกประเทศ หรือที่เรียกว่า non domiciled tax (non-dom) ตรงนี้กฎหมายปัจจุบันยังมีช่องว่างหลบเลี่ยงภาษีอยู่ ซึ่งการปิดช่องว่างดังกล่าวคาดว่าจะสร้างรายได้เพิ่มขึ้น 5.2 พันล้านปอนด์ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอเก็บภาษีโรงเรียนเอกชน โดยเก็บด้วยอัตราเดียวกับธุรกิจทั่วไป คาดหวังรายได้ 1.5 พันล้านปอนด์ และภาษีบริษัทน้ำมันและแก๊ส 1.2 พันล้านปอนด์ เป็นต้น (อิสริยะ ไพร์พายฤทธิ์, 2567)

ในประเทศไทยนั้น การที่แต่ละพรรคการเมืองจะออกนโยบายใดๆ เพื่อใช้ในการหาเสียงนั้น มิใช่ว่าจะสามารถออกนโยบายหาเสียงได้โดยอิสระ เนื่องจาก พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 57 กำหนดว่าต้องจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับรายละเอียด งบประมาณ ขั้นตอนการดำเนินการ และผลกระทบของนโยบายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเสียก่อน ซึ่งที่ผ่านมาเห็นว่าเป็นเพียงการแจ้งให้ทราบเท่านั้น โดยไม่ได้มีมาตรการหรือบทลงโทษใดๆ เพราะพรรคท่ายมีเพียงบัญญัติว่าถ้าพรรคการเมืองไม่ทำรายการตามวรรคหนึ่ง ก็ให้คณะกรรมการสั่งให้ทำให้ครบถ้วนและถูกต้องส่งภายในเวลาที่กำหนด อีกทั้งไม่พบกระบวนการตรวจสอบความเป็นไปได้ของนโยบายเหล่านั้นว่า จะสามารถกระทำได้น้อยเพียงใด จากเหตุนี้เอง จึงทำให้พรรคการเมืองมีอิสระในการกำหนดนโยบายพรรคการเมือง ที่เป็นประชานิยมแบบให้เปล่า ไม่มีเงื่อนไขและคาดว่าจะใช้งบประมาณภาครัฐสูง ซึ่งมีผลกระทบต่อบประมาณการคลัง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากฎหมายและวิธีการตรวจสอบการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมมาเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมือง
2. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงข้อกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมือง
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมมุติฐานของการวิจัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 57 กำหนดว่าการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง จะต้องจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับรายละเอียด งบประมาณ ขั้นตอนการดำเนินการ และผลกระทบของนโยบายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หากไม่ดำเนินการดังกล่าวมีเพียงอำนาจสั่งให้จัดทำให้ถูกต้อง และถ้าพรรคการเมืองยังฝ่าฝืนก็จะเสียค่าปรับไม่เกิน 5 แสนบาท และอีก 1 หมื่นบาทต่อวันจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง ซึ่งตามมาตรา 57 กำหนดให้ส่งรายงานนโยบายไปที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพียงหน่วยงานเดียว แต่รายงานบางเรื่อง เช่น งบประมาณการเงินหากมีการส่งไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบด้วย ก็จะทำให้ได้ข้อมูลนโยบายที่สอดคล้องกับสถานการณ์การเงินมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากตัวบทกฎหมายของประเทศไทย และของต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ อัน ได้แก่ งานวิจัย บทความ ระเบียบข้อบังคับ เอกสารประกอบการสัมมนา สถิติ ข้อมูลจากเว็บไซต์ ทางอินเทอร์เน็ต และ คำพิพากษาของศาล เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับการตรวจสอบการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง

ผลการวิจัย

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมือง เอ็ดมันด์ เบอร์ก ได้ให้คำนิยามว่า พรรคการเมือง ได้แก่ “คนกลุ่มหนึ่งซึ่งรวมกันได้โดยยึดหลักการเหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ” จากคำนิยามนี้เอ็ดมันด์ เบอร์ก ได้เห็นว่า พรรคการเมืองนั้น ต้องมีหลักการหรืออุดมการณ์เหมือนกัน และ การมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นการมองพรรคการเมืองในแง่อุดมคติมากเกินไป คือเห็นว่าพรรคการเมืองจะต้องมุ่งประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเสมอไป แต่เพียงพิจารณากรณีที่พรรคมักแสดงตนหรือสร้างภาพว่ามีเจตนาก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ส่วนรวมว่ามุ่งกระทำความดี แต่การลงมือปฏิบัติกับการกำหนดหลักการไม่จำเป็นต้องเหมือนกันการวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์พบว่าสมาชิกพรรคการเมืองอาจมีอุดมการณ์หรือหลักการใหญ่ ๆ คล้ายกันแต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันในนานาประเด็น คำนิยามของเอ็ดมันด์ เบอร์ก ใช้การได้ในกรณีพรรคที่คล้ายกันของสหรัฐอเมริกา ซึ่งสมาชิกมักมีลักษณะคล้ายคลึงกัน (จิรัช วิรุฬห์ สุรพล ราชบัณฑิตยสถาน และสุรพันธ์ ทับสุวรรณ, 2567)

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกันมารวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจบริหารและนิติบัญญัติ

ทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตยทางผู้แทน เนื่องจากการใช้วิถีทางแบบประชาธิปไตยโดยตรงสำหรับวิถีชีวิตของประชาชน ที่ยังคงต้องทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว อาจจะยังไม่ใช่วิถีทางเลือกที่ดีที่สุด เพราะแม้แต่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ซึ่งได้ชื่อว่ามีประเพณีการปกครองแบบนี้

มาเป็นเวลานาน ก็ยังใช้วิธีทางดังกล่าวในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวของประชาชนเท่านั้น ในเมื่อประชาชนต่างมีภารกิจอื่น ๆ จนไม่สามารถเข้าร่วมการตัดสินใจระดับชาติได้ตลอดเวลา จึงอาจมอบหมายให้บุคคลอื่น โดยการเลือกตัวแทนเข้าไปตัดสินใจแทน ซึ่งในทางปฏิบัติเท่าที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีการจัดองค์กรหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ดังเช่นกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนในการปกครองระบอบรัฐสภา ประชาชนจะเลือกผู้แทนเข้าไปนั่งในสภา จากนั้นสภาก็จะเป็นผู้กำหนดตัวหัวหน้ารัฐบาล ทั้งยังมีอำนาจในการถอดถอนหัวหน้ารัฐบาลออกได้เมื่อเห็นสมควร และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันก็ได้กำหนดให้ใช้รูปแบบประชาธิปไตยทางผู้แทนโดยบัญญัติไว้ในมาตรา 3 โดยบัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา” (บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, 2563)

ในการเป็นผู้แทนของประชาชนนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 114 บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์” ซึ่งหมายความว่าสมาชิกสภาทั้งสองต้องไม่ตกอยู่ในอาณัติของกลุ่มประชาชนที่เลือกตนเข้ามา หากแต่ต้องทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนประชาชนชาวไทยทั้งหมด เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย อีกทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ต้องทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จะเห็นแก่อำิสสินจ้างใดๆ หรือประโยชน์อื่นใดมิได้ มิฉะนั้นแล้ว ย่อมเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญที่จะต้องมีความรับผิดชอบทางกฎหมายต่อการกระทำนั้นๆ ต่อไป (บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, 2563)

ทฤษฎีทางการจัดองค์การว่าด้วยการกำเนิดพรรคการเมืองถือว่าพรรคการเมืองเกิดขึ้นหลังจากการที่มีผู้นำทางการเมืองขึ้นแล้ว มีผู้สนับสนุนเป็นจำนวนมาก หากมีสมัครพรรคพวกจำนวนน้อย อาจรวมตัวกันอย่างหลวมๆ โดยอาศัยความคุ้นเคยเป็นหลัก ต่อมาเมื่อขยายใหญ่ขึ้นย่อมมีความจำเป็นในการจัดระบบองค์การคือ การจัดระเบียบให้มีการลดหลั่นแห่งอำนาจและให้มีสายงานบังคับบัญชา (จิรัชโค วีรสสุข สุรพล ราชภัฏทาร์กซ์ และสุรพันธ์ ทับสุวรรณ, 2567) พรรคการเมืองจะมีความเป็นสถาบันทางการเมืองได้จะต้องมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) มีความสามารถในการปรับตัว ซึ่งมีลักษณะสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ การดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องยาวนาน มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำที่ไม่ขัดแย้งไม่ทำให้พรรคพังทลายและมีภารกิจที่ทำได้ อยู่อย่างต่อเนื่อง
- 2) มีความสลับซับซ้อนอย่างเป็นระบบ ซึ่งหมายถึง การมีโครงสร้างองค์กรที่มีการจำแนกแยกแยะและมีบุคคลกรที่ชำนาญงานเข้าทำหน้าที่อย่างประสานงานกัน

3) มีความเป็นตัวของตัวเอง หรือมีอำนาจของตัวเอง ที่สามารถตัดสินใจในเรื่องราวต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ไม่ใช่ถูกครอบงำ หรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือสถาบันภายนอกอื่นๆ

4) มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของกลุ่มหรือมวลสมาชิก ซึ่งมีได้หมายความว่ามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไม่ได้ แต่ถ้าหากมีความเห็นที่แตกต่างกันก็สามารถหาข้อสรุปร่วมกันสามารถหาข้อยุติและดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างแข็งขันในวิธีการและเป้าหมายร่วมกัน โดยไม่ทะเลาะกันถึงขนาดทำให้พรรคแตก (อนุฤทธิ์ เกิดสินธุ์ชัย, 2567)

พรรคการเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะในระบอบประชาธิปไตยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการกำหนดนโยบายสาธารณะในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนโยบายสาธารณะ ซึ่งทำหน้าที่ในการแปลงความต้องการของประชาชนให้เป็นนโยบายสาธารณะ ซึ่งอธิบายกระบวนการกำหนดนโยบายในระบอบประชาธิปไตยและการรักษาสมดุลของระบบการเมืองและสังคม เพื่อให้นโยบายสาธารณะตอบสนองความต้องการของประชาชน และรักษาระดับการสนับสนุน ของประชาชนต่อระบบการเมืองไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองและสังคม จนนำไปสู่การล่มสลายของระบบการเมืองและสังคม อย่างไรก็ดี พรรคการเมือง ยังต้องคำนึงถึงระบบแวดล้อมซึ่งมาจากบริบทการเมืองภายในและระหว่างประเทศในการกำหนดนโยบาย ดังนั้น พรรคการเมืองจึงต้องสมดุลความต้องการของคนในสังคมกับบริบทที่รายล้อมกระบวนการนโยบายสาธารณะ หากพรรคการเมืองไม่สามารถสมดุลบริบทรายล้อมกับความต้องการของคนในสังคมได้ ระดับการสนับสนุนย่อมลดลงเพราะความไม่เชื่อใจของคนและถือว่ากระบวนการนโยบายสาธารณะไม่สามารถนำความต้องการไปแปลงเป็นนโยบายได้ ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงจนนำไปสู่ล่มสลายของระบอบการเมืองและสังคม นโยบายสาธารณะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของคนในการสร้างกรอบความคิดให้กับคนในสังคม และและพันธมิตรทางการเมืองให้กับผู้นำทางการเมือง (Mettler and Soss, 2004 แต่อย่างไรก็ตาม องค์การทางการเมือง เช่น พรรคการเมืองหรือหน่วยงานภาครัฐ ไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มทางสังคมที่มีรายได้น้อย หรือไม่มีพลังทางสังคมเพียงพอในการเรียกร้อง (Gaddie and Evans, 2021)

กฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมือง คือ 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 2 บัญญัติว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” การใช้ประชาธิปไตยนั้นจะมีอยู่ 2 รูปแบบ ได้แก่ ประชาธิปไตยทางตรง คือ ประชาชนทุกคนจะต้องร่วมกันตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นทุกปัญหา เมื่อฝ่ายเสียงข้างมากตัดสินใจไปในทางใดก็เป็นไปตามนั้น หรืออาจทำในรูปแบบของสภาโซเวียต กล่าวคือจะมีการแบ่งประชาชนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ แต่ละกลุ่มย่อยก็จะส่งผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ในสภาโซเวียต โดยผู้แทนเหล่านี้ต้องผูกพันกับการตัดสินใจภายในกลุ่มย่อยที่ตนเป็นผู้แทน(บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, 2563) แต่ด้วยประเทศไทยนั้นมีประชากรเป็นจำนวนมาก จึงไม่สามารถ

ใช้รูปแบบของประชาธิปไตยทางตรงได้ ดังนั้นจึงต้องใช้ประชาธิปไตยทางผู้แทน ที่ประชาชนเลือกตัวแทนเข้าไปตัดสินใจและทำหน้าที่ในรัฐสภาแทนตน

มาตรา 50 (7) ได้กำหนดหน้าที่ของปวงชนชาวไทยว่า ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งตาม (7) ก็คือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ผู้แทนเหล่านั้นต้องมาจากพรรคการเมือง โดยมีเครื่องมือสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจของประชาชนให้มาเลือกตนหรือเลือกพรรค ก็คือนโยบายของพรรคการเมืองนั่นเอง เมื่อพรรคการเมืองใดได้รับเสียงข้างมากจากประชาชนก็มีโอกาสได้จัดตั้งเป็นรัฐบาลและดำเนินการตามนโยบายที่ได้ทำการหาเสียงไว้ แต่จะสามารถทำได้ทั้งหมดหรือไม่นั้นก็อีกส่วนหนึ่งที่ต้องคอยดูกันต่อไป

2. การตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมือง พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 เกิดขึ้นจากการที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ได้กำหนดให้มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบาย และการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำ หรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง รวมทั้งจะต้องมีมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง คือ มาตรา 57 ที่บัญญัติว่า “การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการประกาศโฆษณาให้คำนึงถึงความเห็นของสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด นโยบายใดที่ต้องใช้จ่ายเงินการประกาศโฆษณานโยบายนั้น อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- 1) วงเงินที่ต้องใช้ และที่มาของเงินที่จะใช้ในการดำเนินการ
- 2) ความคุ้มค่าและประโยชน์ในการดำเนินนโยบาย
- 3) ผลกระทบและความเสี่ยงในการดำเนินนโยบาย

ในการนี้พรรคการเมืองไม่ได้จัดทำรายการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสั่งให้ดำเนินการให้ครบถ้วนและถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา 121 พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา 57 วรรคสอง หรือ มาตรา 77 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

ตามมาตรา 57 และมาตรา 121 สรุปได้ว่า พรรคการเมืองที่ประกาศโฆษณานโยบายที่ต้องใช้เงิน จะต้องนำเสนอข้อมูล 3 รายการคือ วงเงินที่ต้องใช้และที่มาของวงเงิน ความคุ้มค่าและประโยชน์ในการดำเนินนโยบาย และผลกระทบและความเสี่ยงในการดำเนินนโยบาย โดยในการนี้ที่พรรคการเมือง

ไม่จัดทำข้อมูลดังกล่าวคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้จัดทำให้ถูกต้อง และหากพรรคการเมืองยังฝ่าฝืนก็จะเสียค่าปรับไม่เกิน 5 แสนบาท และอีก 1 หมื่นบาทต่อวันจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

จากสภาพปัญหากระบวนการตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองไทย ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2566 มีพรรคการเมืองลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวน 67 พรรคการเมือง ซึ่งแต่ละพรรคการเมืองก็มีนโยบายที่หลากหลายเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนลงคะแนนให้กับพรรคของตน จากการศึกษานโยบายของพรรคการเมืองส่วนมากจะกำหนดนโยบายเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้ (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ นิพนธ์ พัวพงศกร,2566)

- 1) นโยบายด้านสวัสดิการ ความเป็นธรรม สินเชื่อ และเงินอุดหนุน
- 2) นโยบายเพิ่มศักยภาพ สร้างงาน
- 3) นโยบายโครงสร้างพื้นฐาน
- 4) นโยบายกระจายอำนาจ
- 5) นโยบายด้านกฎระเบียบ สัญญาที่เป็นธรรม กรรณสิทธิ
- 6) ลดภาษีเรือนกระจก สิ่งแวดล้อม

จากนโยบายที่พรรคการเมืองประกาศออกมา ถึงแม้ว่าจะมีจุดประสงค์ที่ดีคือมุ่งแก้ไขความเดือดร้อน และปัญหาของประชาชนกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง แต่ก็มีหลายนโยบายที่อาจจะสร้างปัญหาให้แก่ประเทศในระยะยาว ด้วยเหตุผลหลายประการ คือ การสร้างภาระทางการคลังจากการใช้งบประมาณมากเกินไป มีแนวโน้มว่าจะใช้เงินนอกงบประมาณผ่านรัฐวิสาหกิจต่างๆ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ ซึ่งทำให้การใช้งบประมาณไม่ผ่านกระบวนการงบประมาณและทำให้รัฐสภาในฐานะผู้แทนของประชาชนไม่สามารถตรวจสอบได้ หรือสร้างบรรทัดฐานหรือวัฒนธรรมซึ่งทำลายวินัยของประชาชนในการชำระหนี้ เช่น นโยบายที่จะยกเว้นหรือลดหนี้เงินกู้ต่างๆ โดยไม่สมเหตุผล หรือลดบทบาทของเครดิตบูโร (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ นิพนธ์ พัวพงศกร,2566)

การตรวจสอบนโยบายพรรคการเมืองปัจจุบันในเรื่องของการควบคุมการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง จะมีกฎหมายหลักคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดในมาตรา 57 ว่า กรณีที่พรรคการเมืองใดมีประกาศโฆษณานโยบายที่ต้องใช้จ่ายเงิน การประกาศโฆษณานโยบายนั้นจะต้องนำเสนอข้อมูล 3 ประการ คือ วงเงินที่ต้องใช้ และที่มาของเงินที่จะใช้ในการดำเนินการ ความคุ้มค่าและประโยชน์ในการดำเนินนโยบาย และผลกระทบและความเสี่ยงในการดำเนินนโยบาย โดยเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ดังนั้น เมื่อครบวาระอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายใน 45 วัน ในช่วงนี้พรรคการเมืองต่าง ๆ ก็จะมีการประชุมเพื่อสรุปนโยบายที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการหาเสียง จากนั้นก็จะนำเสนอ นโยบายพร้อมข้อมูล 3 ประการให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 57 ในกรณีที่

พรรคการเมืองไม่ส่งข้อมูล คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะมีเพียงอำนาจสั่งให้จัดทำให้ถูกต้องแล้ว นำมาส่งเท่านั้น และหากพรรคการเมืองยังฝ่าฝืนก็จะเสียค่าปรับไม่เกิน 5 แสนบาท และอีก 1 หมื่นบาทต่อวัน จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

3.แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น กฎหมายกำหนดให้ส่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพียงหน่วยงานเดียว แต่ข้อมูลบางส่วนควรให้ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบจึงจะสามารถวิเคราะห์ได้ว่านโยบายนั้นมีความเป็นไปได้หรือไม่ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับวงเงินที่ต้องใช้ในแต่ละนโยบายของพรรคการเมือง หน่วยงานที่น่าจะวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้องหรือใกล้เคียงที่สุดก็คือกระทรวงการคลัง เพราะว่าเป็นหน่วยงานที่ควบคุมการใช้เงินของประเทศในการจัดทำกิจการสาธารณะการที่ไม่มีการควบคุมหรือหน่วยงานอื่นเข้ามาตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมือง ทำให้พรรคการเมืองมีอิสระในการกำหนดนโยบายเพื่อมาหาเสียงกับประชาชน ซึ่งโดยส่วนมากพรรคการเมืองก็จะไปสำรวจความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมายว่าต้องการสิ่งใด แล้วก็จะมากำหนดเป็นนโยบายของพรรค ซึ่งในบางเรื่องก็อาจสร้างภาระทางการคลังจากการใช้งบประมาณมากเกินไป หรือเป็นไปได้ยาก และในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2566 บางนโยบายของพรรคการเมืองยังไม่ได้ระบุว่าแหล่งงบประมาณมาจากแหล่งใด เช่น จะมีการเก็บภาษีใดเพิ่มขึ้นหรือจะตัดลดงบประมาณที่มีอยู่ในปัจจุบันในด้านใดลง กล่าวอีกนัยหนึ่ง พรรคการเมืองต่างๆ ได้ประกาศนโยบายเพื่อหาเสียงกับประชาชนโดยเสนอให้สวัสดิการและความช่วยเหลือต่างๆ เสมือนนโยบายดังกล่าวไม่มีต้นทุนทางการคลังใดๆ เลย อีกทั้งนโยบายจำนวนมากที่ประกาศออกมาส่วนใหญ่นั้นแก้ไขปัญหาคือตอบสนองความต้องการเฉพาะหน้าของประชาชนโดยไม่ได้เพิ่มขีดความสามารถของประเทศอย่างแท้จริงในระยะยาว กล่าวคือ ไม่ช่วยทำให้แรงงานมีทักษะที่สูงขึ้น ภาคธุรกิจตลอดจนภาคเกษตรมีผลิตภาพที่สูงขึ้น สามารถอยู่รอดในการแข่งขัน และภาครัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ นิพนธ์ พัวพงศกร, 2566)

เมื่อพรรคการเมืองออกนโยบายมาเพื่อหาเสียง ประชาชนก็มีความหวังว่าหากเลือกพรรคการเมืองนั้นจะได้มีการแก้ไขปัญหาตามนโยบายที่ออกมาหาเสียง หรือได้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเพิ่มตามนโยบายที่หาเสียง จึงได้ตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองนั้น ดังนั้น หากนโยบายที่ออกมาได้มีการตรวจสอบจากหน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวงการคลังถึงความเป็นไปได้ของการใช้เงินของนโยบาย ก็จะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจมากขึ้น ในการที่จะตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองตามนโยบายที่น่าเสนอมา และจะมีความเป็นธรรมกับพรรคการเมืองทุกพรรคที่จะเสนอนโยบาย ที่สามารถทำได้จริงหากมีโอกาสเข้ามาเป็นรัฐบาล

อภิปรายผลการวิจัย

ผลเกี่ยวกับการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตยทางผู้แทน ด้วยประเทศไทยปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกคนมีความเสมอภาค มีสิทธิในการที่จะบริหารประเทศ

เท่าเทียมกัน แต่ประเทศไทยมีประชากรจำนวนมากประชาชนทุกคนจึงไม่สามารถที่จะเข้าร่วมประชุมสภาเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมาย หรือนโยบายในการบริหารประเทศได้ ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการประชาธิปไตยทางผู้แทน โดยประชาชนเลือกผู้แทนที่มาจากพรรคการเมืองเพื่อเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารประเทศ สอดคล้องกับทฤษฎีทางการเมืองว่าด้วยการกำเนิดพรรคการเมืองคือพรรคการเมืองเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีอุดมการณ์เดียวกัน และจะเป็นสถาบันการเมืองได้ต้องมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ มีความสามารถในการปรับตัว มีความสลับซับซ้อนอย่างเป็นระบบมีความเป็นตัวของตัวเอง หรือมีอำนาจของตัวเอง และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของกลุ่มหรือมวลสมาชิก โดยพรรคการเมืองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการกำหนดนโยบายสาธารณะในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนโยบายสาธารณะ ซึ่งทำหน้าที่ในการแปลงความต้องการ ของประชาชนให้เป็นนโยบายสาธารณะนั่นเอง

ซึ่งปัญหาข้อเท็จจริงข้อกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง คือตามมาตรา 57 กำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งนโยบายพร้อมข้อมูล 3 ประการคือวงเงินที่ต้องใช้ และที่มาของเงินที่จะใช้ในการดำเนินการ ความคุ้มค่าและประโยชน์ในการดำเนินนโยบาย และผลกระทบและความเสี่ยงในการดำเนินนโยบาย ให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งเพียงหน่วยงานเดียว และในกรณีที่พรรคการเมืองไม่จัดทำข้อมูลดังกล่าวกฎหมายกำหนดบทลงโทษไว้เบาบาง คือ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีเพียงอำนาจสั่งให้จัดทำให้ถูกต้องเท่านั้น และหากพรรคการเมืองยังฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามอีกก็จะเสียค่าปรับไม่เกิน 5 แสนบาท และอีก 1 หมื่นบาทต่อวันจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง จึงอาจไม่เพียงพอต่อการตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองที่เสนอมาน่าสอดคล้องกับสถานการณ์การเงินของประเทศและมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามนโยบายนั้นได้หรือไม่

ดังนั้นจึงควรกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่งต่อนโยบายของพรรคการเมืองที่มีความเห็นว่ามีค่าใช้จ่ายจำนวนมากให้กระทรวงการคลังตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง ด้วยกระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานที่ควบคุมระบบงบประมาณรายจ่ายและการก่อหนี้สาธารณะของประเทศ จึงสามารถวิเคราะห์ผลกระทบและความเสี่ยงในการดำเนินนโยบายของพรรคการเมืองได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 57 วรรคสอง โดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งจัดส่งนโยบายของพรรคการเมืองให้กระทรวงการคลังตรวจสอบในกรณีที่มีความเห็นว่ายานโยบายนั้นมีการใช้เงินเป็นจำนวนมาก และไม่แจ้งที่มาของเงินที่จะใช้ในการดำเนินการอย่างชัดเจน เพื่อดูความเป็นไปได้ของการดำเนินการตามนโยบายหากพรรคการเมืองนั้นได้เข้ามาจัดตั้งรัฐบาล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง “การตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองไทย” พบว่ากฎหมายพรรคการเมืองของประเทศไทยนั้นยังมีปัญหาอีกหลายประการที่น่าศึกษา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในการก่อตั้งพรรคการเมืองที่มีความยุ่งยากมาก หรือปัญหาเกี่ยวกับการยุบพรรคการเมือง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีการตัดสินยุบพรรคการเมืองอยู่บ่อยครั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศพบว่ามีการยุบพรรคการเมืองน้อยมาก หรือบางประเทศก็ไม่ได้มีการยุบพรรคการเมืองเลย

เอกสารอ้างอิง

- เข็มทอง รุ่งเรือง. (2567). *พรรคการเมือง*. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2567, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>.
- จิรัช วิรุฬ สุพล ราชภัฏธนบุรี และสุพรรณ ทับสุวรรณ. (2567). *พรรคการเมือง*. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2567, จาก <http://old-book.ru.ac.th/e-book/p/PS103/chapter10.pdf>.
- ไทยพับลิก้า. (2566). *วิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายหาเสียงพรรคการเมือง*. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2567. จาก : <https://thaipublica.org/2023/04/responsible-election02-impact-of-campaign-policies/>.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2563). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ*. ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2565). *การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมือง*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ นิพนธ์ พัวพงศกร. (2566). *ข้อสังเกตต่อนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง 2566*. สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2567, จาก <https://tdri.or.th/2023/02/political-parties-policies-overview/>.
- อนุฤทธิ์ เกิดสินธุ์ชัย. (2567). *หลักนิติธรรมกับพรรคการเมือง*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2567, จาก https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1297.

อิสริยะ ไพริพายฤทธิ์. (2567). *จับตาเลือกตั้งอังกฤษ 2024 พลิกคณโยบายพรรคแรงงานที่กำลังก้าวขึ้นมาเป็นรัฐบาลใหม่*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.the101.world/uk-general-election-2024-labour-party-policy/>.

Gaddie, K., and Evans, J. (2021). *A systems approach to understanding community power in the debate over confederate monument*, Social Science Quarterly, 102(3).

Mettler, S., and Soss, J. (2004). *The consequences of public policy on democratic citizenship: Bridging policy studies and mass politics*. Perspectives on Politics, 2(1).

ผลการใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิด
ที่มีต่อสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
Effects of using engineering design process and reflection on collaborative
problem solving competency of upper secondary students

¹วชิระ พิมพ์ปราโมทย์ และ ²พรเทพ จันทราอุกฤษฏ์

¹Wachira Pimpramote and ²Pornthep Chantraukrit

¹นิสิตปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Master of Education Program in Science Education Chulalongkorn University

²Teacher of Education (Curriculum and Instruction) Program in Science Education Chulalongkorn University

¹Corresponding Author. E-mail: wachira2408@gmail.com

Received June 4, 2024; Revised July 1, 2024; Accepted August 14, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียน และหลังเรียนวิชาเคมี เรื่อง เคมีกับการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิด 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากที่ได้เรียนวิชาเคมี เรื่อง เคมีกับการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิด กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จำนวน 39 คน โรงเรียนในสังกัดองค์กรส่งเสริมคุณธรรม กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง แบบสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง และแบบบันทึกอนุทินของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 3 สมรรถนะย่อย 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละจากการสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบรวมพลังอยู่ในระดับสูง และมีค่าใกล้เคียงกันทุกสมรรถนะย่อย ดังนั้น ในการใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิดจะส่งเสริมสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังได้เนื่องจากนักเรียนได้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของตนเอง ร่วมกันสะท้อนคิดการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนเพื่อให้งานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม; การสะท้อนคิด; สมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง

Abstract

This study aimed: 1) to compare the collaborative problem-solving performance of grade 12 students before and after studying chemistry using the engineering design process combined with reflection activities, and 2) to examine the combined problem-solving behavior of grade 12 students after studying chemistry using the engineering design process combined with reflection activities. The sample consisted of grade 12 students in a science-mathematics program number of people: 39 people at schools under the Education Department of the Bangkok Archdiocese Office of the Private Education Commission. The students were selected through a specific selection method, and the instruments used for collecting data included lesson plans based on the engineering design process with post-study reflection activities along with a collaborative problem-solving competency test, observations of collaborative problem-solving behavior, student interviews regarding collaborative problem-solving, and student diaries. Data were analyzed using arithmetic mean and percentages and standard deviation. The research results were as follows: 1) Students had higher scores in their combined problem-solving competency after studying than before studying for every sub-competency; 2) from students' mean percentage score in their observed combined problem solving behavior, the staying power was high and had similar values for every sub-competency. so Using the engineering design process combined with reflection activities encourage collaborative problem-solving competencies because students work together in a systematic manner. They have their own roles and duties, and they reflect on each step of the work to make the work successful and efficient.

Keywords: Engineering Design Process; reflection; collaborative problem solving

บทนำ

สมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง (Collaborative Problem Solving) เป็นการแก้ปัญหา ร่วมกันตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป โดยนำผลประโยชน์ที่ต้องการเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการคิดเพื่อหาทางออก มากกว่าการประนีประนอมกับทุกฝ่าย ซึ่งการแก้ปัญหามีวิธีการและทางออกมากกว่าหนึ่งทางที่นำไปสู่ ความสำเร็จ ซึ่งOECD (2017^๑) ได้กล่าวข้อมูลไว้ถือเป็นสมรรถนะที่สำคัญทำให้มนุษย์แก้ปัญหา ในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญได้ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ Care and Griffin (2015) ได้กล่าวถึงความสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาแบบรวมพลังโดยชี้ให้เห็นถึงกรอบทักษะ 2 ด้าน ทั้งด้านสังคม และทั้งด้านปัญญา ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีบทบาทในการแก้ปัญหาร่วมกัน กระบวนการเหล่านี้ไม่สามารถเกิดได้ ตามธรรมชาติต้องอาศัยการพัฒนาด้วยการฝึกปฏิบัติ ลงมือกระทำด้วยตนเอง ฝึกเผชิญกับปัญหา เผชิญกับสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง ต้องมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ให้ผู้เรียนได้คิด ลงมือทำ แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และรวมพลังกันในการแก้ปัญหา ซึ่งมีผู้วิจัยหลายท่านได้ทำ การส่งเสริมการแก้ปัญหาแบบรวมพลังในรูปแบบการสอนต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน การเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้ บนฐานของการใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาที่ เน้น

กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถส่งผลให้เกิดสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังได้ทั้งสิ้น การเรียนโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ และใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดย National Research Council: NRC (2009) กล่าวว่า กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นวิธีการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตจากสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ผ่านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ทางคณิตศาสตร์และเทคโนโลยี มีแนวทางและขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ

จากสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังที่ OECD (2017^b) กล่าวถึงองค์ประกอบของการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง 3 ประการ ได้แก่ 1. การสร้างและเก็บรักษาความเข้าใจที่มีร่วมกัน 2. การเลือกวิธีดำเนินการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา และ 3. การสร้างและรักษาระเบียบของกลุ่ม ซึ่งในการทำงานของกลุ่มจะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องมีการจัดการของกลุ่มที่ดี การทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ดังที่กรรณก เลิศเดชาภัทร (2559) ได้เสนอข้อมูลที่ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติการทดลองหรือกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนต้องทำงานร่วมกันโดยมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน มีความรับผิดชอบในภาระงานที่ได้รับมอบหมาย จึงจะทำให้การทำงานเป็นทีมเกิดประสิทธิภาพ

การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน จะช่วยให้เยาวชนได้มีโอกาสฝึกทักษะในการคิดอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งเป็นการต่อยอดความรู้ที่มีอยู่เดิมให้ขยายไปจนเกิดมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหานั้นๆ ได้อย่างครอบคลุม (สุจิตา การิณี, 2560) เพราะเป็นการใช้ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านวิศวกรรมมาบูรณาการเข้ากับการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป เช่น มีการระบุปัญหา การรวบรวมข้อมูลหรือศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา การวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ การทดสอบหรือประเมินผลลัพธ์ และการนำเสนอผลงานหรือชิ้นงาน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557) ซึ่งข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไปของ จักรกฤต ภูซังค์ประเวศ (2563) ได้มีการเสนอว่าในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ร่วมกันแก้ปัญหาเป็นขั้นตอน และแก้ปัญหาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้เรียนต้องมีการวิเคราะห์ ไตร่ตรองการกระทำในการปฏิบัติงานหรือขณะที่มีการแก้ปัญหา มักจะพบในการเรียนรู้โดยมีการสะท้อนคิดของผู้เรียน ซึ่ง Dewey (1933) ได้ให้ความหมายของ “Reflection” ไว้ว่าเป็นการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับความเชื่อใด ๆ หรือความรู้บนพื้นฐานของสิ่งที่กำลังพิจารณาในขณะนั้น รวมถึงการพิจารณาข้อสรุปที่เป็นเป้าหมายของการคิดนั้น และ Boyd and Fales (1983) ให้ความหมายการสะท้อนคิดไว้ว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบ ล้ำรวจประเด็นปัญหา โดยใช้สถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นเพื่อให้แก้ปัญหาได้

อย่างสมเหตุสมผล ดังนั้น การสะท้อนคิด จึงหมายถึง การคิด พิจารณา ทบทวน ไตร่ตรอง สิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติ อย่างพินิจพิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

การจัดการศึกษารายวิชาวิทยาศาสตร์ ที่มีการกำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในหลักสูตรได้มีการเพิ่มเนื้อหาต่าง ๆ ที่มีความทันสมัย สอดคล้องต่อการดำรงชีวิต ในปัจจุบันและอนาคตมากขึ้น ซึ่งสาระเคมีได้มีการเพิ่มเรื่องทักษะและความปลอดภัยในการปฏิบัติการเคมี นวัตกรรมและการแก้ปัญหาที่เน้นการบูรณาการ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการที่สามารถ นำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ โดยหลักสูตรได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่ พัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ ทักษะ และการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหา ได้แก่ เรื่อง เคมีกับการแก้ปัญหา ซึ่งบรรจุอยู่ในรายวิชาเคมีเพิ่มเติมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ เกี่ยวกับเคมีไปใช้ในการแก้ปัญหาในทุกด้าน เสริมสร้างให้เกิดนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในบทเรียนนี้มีความคาดหวังให้ผู้เรียนนำความรู้ทางเคมีไปแก้ปัญหา โดยอาศัยการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน การบูรณาการความรู้ทางเคมีร่วมกับสาขาวิชาอื่น รวมทั้งใช้ทักษะกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เน้นการวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์หรือประเด็นที่สนใจ

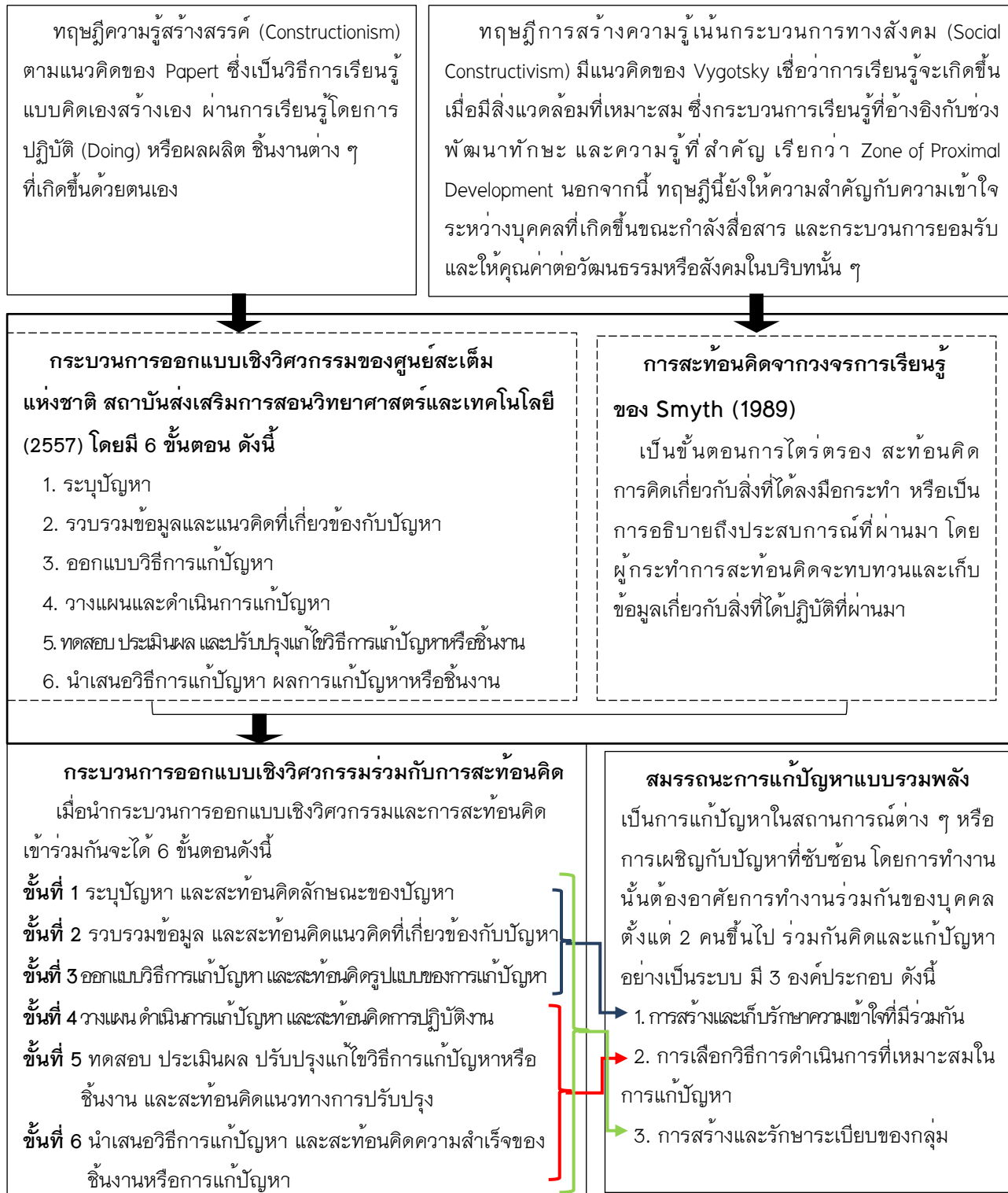
ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน จึงทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมตามแนวทางของศูนย์สะเต็มแห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2557) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมที่สามารถแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้น ร่วมกับการสะท้อนคิดที่นำมาเพิ่มเติมในแต่ละขั้นของกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อให้ผู้เรียน ได้ทำการไตร่ตรอง พินิจพิเคราะห์ วิเคราะห์การปฏิบัติงานตามขั้นตอนหรือการกระทำในแต่ละขั้นและการทำงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ส่งผลให้การแก้ปัญหานั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยกระบวนการแต่ละขั้นของการ จัดการเรียนการสอนที่นำกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิดนั้นจะส่งผลต่อสมรรถนะ การแก้ปัญหาแบบรวมพลังของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ทางเคมีไปแก้ปัญหาในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาด้านการแก้ปัญหาของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียน และหลังเรียนวิชาเคมี เรื่อง เคมีกับการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิด
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากที่ได้เรียน วิชาเคมี เรื่องเคมีกับการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิด

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นแบบการวิจัยเชิงทดลองรูปแบบการทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Research) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการวิจัยเชิงทดลองรูปแบบการทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Research) มีกลุ่มเป้าหมายในการทดลองเพียง 1 กลุ่ม ที่เรียนโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมรวมกับการสะท้อนคิดในรายวิชาเคมี ซึ่งเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน (One Group pretest-posttest Design)

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนในสังกัด อัครสังฆ-มณฑลกรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 39 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมรวมกับการสะท้อนคิด รายวิชาเคมี เรื่องเคมีกับการแก้ปัญหา

3.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบวัดสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง เป็นการประเมินก่อนเรียนและหลังเรียนรายวิชาเคมี เรื่อง เคมีกับการแก้ปัญหา โดยใช้รูปแบบวัดสมรรถนะเป็นแบบอัตนัย ประเมินทั้งหมด 2 ครั้ง ได้แก่ ก่อนเรียน และหลังเรียนที่จะมีลักษณะข้อคำถามเหมือนกัน แต่จะกำหนดสถานการณ์ต่างกัน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง เป็นการให้นักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม ประเมินระหว่างกำลังเรียน โดยใช้เกณฑ์ให้คะแนน 5 ระดับ (Rating scale)

3. แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

4. แบบบันทึกอนุทินของนักเรียน เป็นเครื่องมือที่ให้นักเรียนบันทึกหลังจากจบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมรวมกับการสะท้อนคิดในแต่ละกิจกรรมเพื่อเป็นการบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ สะท้อนคิดการปฏิบัติกิจกรรม รวมถึงเขียนข้อเสนอแนะที่ควรพัฒนาในการปฏิบัติกิจกรรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเตรียมนักเรียนและเก็บข้อมูลก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงกับนักเรียนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แนะนำวิธีการเรียนโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ร่วมกับการสะท้อนคิด จากนั้นทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียน ด้วยแบบวัดสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง

4.2 ระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเคมี กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้น โดยใช้ระยะเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 36 คาบเรียน

4.3 การสังเกตพฤติกรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง และผู้วิจัยศึกษาข้อมูลผ่านแบบบันทึกอนุทินของนักเรียนร่วมด้วย

4.4 การเก็บข้อมูลหลังการทดลองสอน เมื่อดำเนินการสอนเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มเป้าหมายด้วยแบบวัดสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์จากแบบวัดสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง และทำการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน

5.2 การวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบรวมพลังโดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ($\bar{X}_{\text{ร้อยละ}}$) ของพฤติกรรมที่แสดงออกตามรายการประเมิน

5.3 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง และแบบบันทึกอนุทินของนักเรียน วิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์นักเรียนโดยการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียน และข้อมูลจากการเขียนอนุทินของนักเรียน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียน

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. ของคะแนนสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง

กลุ่มเป้าหมาย	N	$\bar{X}$	$\bar{X}_{\text{ร้อยละ}}$	S.D.
ก่อนเรียน	39	7.41	49.40	2.07
หลังเรียน	39	11.05	73.67	1.45

จากการทดสอบ พบว่า คะแนนสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังก่อนเรียนของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.41 คะแนน (ร้อยละ 49.40) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.05 (ร้อยละ 73.67) และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนด้วยสถิติทดสอบที พบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังหลังเรียนของนักเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การแก้ปัญหาแบบรวมพลังโดยสังเกตจากแบบสังเกตพฤติกรรม

จากการสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบรวมพลังโดยมีการสังเกต 3 ด้าน มีการสังเกตพฤติกรรม 3 ครั้งหลังจากจบแต่ละกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละของการสังเกต ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยร้อยละจากการสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียน

สมรรถนะย่อยที่ 1 การสร้างและเก็บรักษาความเข้าใจที่มีร่วมกัน				
หัวข้อ	1.1 ค้นพบมุมมองของสมาชิกที่มีต่อการปฏิบัติงานได้	1.2 ร่วมกันระบุปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์	1.3 แบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการที่ได้ผ่านการสื่อสารภายในกลุ่ม	1.4 รวบรวมข้อมูลและร่วมกันปรับแก้ไขข้อมูลที่มีความเข้าใจไม่ตรงกัน
ร้อยละ	82.85	84.61	84.56	85.04
$\bar{X}_{\text{ร้อยละ}}$	84.27			
สมรรถนะย่อยที่ 2 การเลือกวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา				
หัวข้อ	2.1 ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาตามเป้าหมาย	2.2 ระบุหน้าที่รับผิดชอบงานในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด	2.3 ลงมือแก้ปัญหาย่างเป็นระบบ	2.4 ติดตามการดำเนินงาน และการแก้ปัญหาย่างเป็นระบบ
ร้อยละ	87.28	82.19	83.09	84.71
$\bar{X}_{\text{ร้อยละ}}$	84.32			
สมรรถนะย่อยที่ 3 การสร้างและรักษาระเบียบของกลุ่ม				
หัวข้อ	3.1 มีการแบ่งหน้าที่กันตามความถนัดและเหมาะสม	3.2 กำหนดบทบาทการทำงานอย่างชัดเจน	3.3 ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.4 สื่อสารกันภายในกลุ่ม และแก้ไขข้อผิดพลาดเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งภายในกลุ่ม
ร้อยละ	82.41	81.10	87.72	85.76
$\bar{X}_{\text{ร้อยละ}}$	84.25			

จากข้อมูลพบว่า สมรรถนะที่ 1 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.56 และสมรรถนะย่อยที่มีค่าเฉลี่ยร้อยละสูงสุดคือ ข้อ 1.4 รวบรวมข้อมูลและร่วมกันปรับแก้ไขข้อมูลที่มีความเข้าใจไม่ตรงกัน เฉลี่ยร้อยละ 85.04 สมรรถนะที่ 2 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.32 และพบว่าสมรรถนะย่อยที่มีค่าเฉลี่ยร้อยละสูงสุดคือ ข้อ 2.1

ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาตามเป้าหมาย เฉลี่ยร้อยละ 87.28 สมรรถนะที่ 3 การสร้างและรักษา ระเบียบของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.25 และสมรรถนะย่อยที่มีค่าเฉลี่ยร้อยละสูงสุดคือ ข้อ 3.3 การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เฉลี่ยร้อยละ 87.72

ตอนที่ 3 ผลการใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิดที่มีต่อการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ประเด็นคำตอบที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง และแบบบันทึกอนุทินหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม โดยผู้วิจัยเริ่มวิเคราะห์จากประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์นักเรียนดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม นักเรียนมีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบตามความถนัดและความสามารถ ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม แต่กลุ่มมีการสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน ตั้งข้อกำหนด หรือระเบียบในการทำงาน หากพบข้อสงสัยระหว่างการทำงาน ปฏิบัติงานให้เกิดการตั้งคำถามและร่วมกันหาคำตอบ ในการทำเช่นนี้เพื่อให้การทำงานเป็นระบบ และการแก้ปัญหาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ประเด็นที่ 2 กิจกรรมที่ได้ปฏิบัติมีการส่งเสริมการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง นักเรียนได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ได้ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ พบว่า นักเรียนตอบประเด็นคำถามในแนวทางเดียวกัน คือ กิจกรรมที่มอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติส่งเสริมการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง เพราะสมาชิกในกลุ่มทุกคนมีบทบาทเริ่มตั้งแต่กระบวนการระดมสมอง กระบวนการคิด การวางแผน จนไปถึงการสะท้อนคิดสิ่งที่ได้ปฏิบัติ

ประเด็นที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง ผู้วิจัยใช้ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในการแก้ปัญหา และให้นักเรียนสะท้อนคิดสิ่งที่ได้ปฏิบัติ รวมถึงคำถามที่เกี่ยวกับความชื่นชอบในการแก้ปัญหาโดยลำพังกับการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง พบว่า แนวคำตอบของนักเรียนเป็นไปในทางเดียวกัน คือ นักเรียนเห็นด้วยกับการนำกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมาประยุกต์ในการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง เพราะ ในการแก้ปัญหาต้องรู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และเมื่อพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาของกลุ่มตนเองแล้ว สมาชิกแต่ละคนยังสามารถลงความเห็นให้ย้อนกลับไปในกระบวนการแต่ละขั้นเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาของกลุ่มได้

นักเรียนทุกคนที่ตอบแบบสัมภาษณ์จะมีความเข้าใจในการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง และเมื่อมีการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามระหว่างการแก้ปัญหาแบบเพียงลำพังกับแบบรวมพลัง นักเรียนจะชื่นชอบการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง ในการแก้ปัญหาที่ไม่สามารถคิดคนเดียวได้ เพราะจะมีสมาชิกคอยชี้แนะมุมมองของการแก้ปัญหาในลักษณะที่ต่างกัน รวมไปถึงมีความสามารถต่างกัน

ประเด็นที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ครูได้มีการตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนเสนอแนะเพิ่มเติม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในทางที่ดี เพราะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง แก้ปัญหาร่วมกัน จนถึงการนำความรู้มาประยุกต์กับการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง

นอกจากการที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผ่านแบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับประเด็นคำถามต่าง ๆ แล้วยังได้มีการวิเคราะห์จากการบันทึกอนุทินของนักเรียน ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 การสอบถามเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน จากประเด็นคำถามเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน มีความยากหรือไม่ อย่างไร นักเรียนส่วนใหญ่จะตอบคำถามนี้คือ เป็นเรื่องที่ยาก เพราะบางครั้งตนเองนั้นมองเห็นถึงปัญหาแต่ก็ไม่สามารถหาวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาได้ หรือหากปัญหาที่มีความซับซ้อนเกินไป ก็จะแก้ยากขึ้น ดังนั้น เมื่อมีการให้บันทึกเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเพียงลำพัง นักเรียนก็จะตอบว่าเคย เนื่องจากทุกคนต้องเริ่มจากการแก้ปัญหาล้วนตัวก่อน จึงพบถึงความแตกต่างระหว่างเพียงลำพังกับการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง นักเรียนจะให้เหตุผลว่าการแก้ปัญหาเพียงลำพังจะทำให้เกิดความล่าช้าไปบ้าง แต่ถ้ามีคนช่วยคิดก็จะทำให้การแก้ปัญหาสำเร็จได้เร็วขึ้น

ประเด็นที่ 2 การแก้ปัญหาแบบรวมพลัง เมื่อวิเคราะห์จากคำถามเกี่ยวกับการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง โดยมีคำถามว่า “นักเรียนเคยแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นร่วมในการแก้ปัญหาหรือไม่ จงยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เคยได้ปฏิบัติ” พบว่า นักเรียนทุกคน เคยมีการแก้ปัญหาที่มีผู้อื่นมาร่วมในการแก้ปัญหาล้วนนั้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาล้วนตัว หรือปัญหาในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนสามารถเชื่อมโยงสถานการณ์จากการเรียนรู้สู่การแก้ปัญหาโดยทั่วไปในสถานการณ์จริง และในปัญหาต่าง ๆ นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้เป็นระบบมากขึ้น

ประเด็นที่ 3 ความรู้สึกหลังจากที่ได้แก้ปัญหาแบบรวมพลัง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์จากแบบบันทึกของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีแนวคำตอบที่หลากหลายแต่เป็นไปในทางเดียวกัน ได้แก่ สามารถนำไปใช้ได้ เพราะ สมรรถนะนี้จะช่วยให้นักเรียนมีการทำงานที่เป็นระบบระเบียบ ช่วยให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนของการระดมความคิดยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกที่ร่วมกันปฏิบัติงาน และสามารถนำแนวทางการปฏิบัตินี้ไปใช้ในการเข้าสู่สังคมการศึกษา หรือการทำงาน

ที่กว้างขึ้นได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความชื่นชอบที่ มีการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีสมาชิกในกลุ่มช่วยกันปฏิบัติงาน ได้ความรู้และแนวความคิดใหม่ ๆ จากการปฏิบัติงานร่วมกัน เห็นมุมมองในการปฏิบัติงานที่หลากหลาย ทำให้งานที่ปฏิบัติเป็นระเบียบแบบแผน สะท้อนคิดการปฏิบัติงานให้งานมีประสิทธิภาพสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผลการใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิดที่มีต่อสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เปรียบเทียบสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง เมื่อผู้วิจัยได้ทำการวัดสมรรถนะการแก้ปัญหาการรวมพลังของนักเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับหาสะท้อนคิดเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเอง รวมไปถึงฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนมีสมรรถนะการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ในการเรียนรู้อย่างฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหาร่วมกับผู้อื่นที่เป็นสมาชิกในกลุ่มของตนเอง สร้างให้นักเรียนจัดการทำงานในกลุ่มอย่างมีแบบแผน มีบทบาทของตนเอง มีการมอบหมายหน้าที่ตามความสามารถของตนเอง สะท้อนคิดในแต่ละขั้นก่อนจะลงมือปฏิบัติในขั้นต่อไป ซึ่งสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง มีสมรรถนะที่ต้องพัฒนา 3 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 การสร้างและเก็บความเข้าใจที่มีร่วมกัน สมรรถนะที่ 2 การเลือกวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา และสมรรถนะที่ 3 การสร้างและรักษาระเบียบของกลุ่ม ซึ่งพบว่า คะแนนสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังเฉลี่ยของนักเรียน อยู่ในระดับความสามารถระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายชล สุกร และสกนธ์ชัย ชะนูนันท์ (2562) ที่พัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำให้นักเรียนมีสมรรถนะอยู่ในระดับสูง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะย่อยแต่ละด้าน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนยังคงสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนทุกสมรรถนะย่อย

ประเด็นที่ 2 พฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบรวมพลัง และการบันทึกอนุทินของนักเรียน เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของแต่ละสมรรถนะย่อยอยู่ในระดับสูง เนื่องจากการใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นการฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นระบบ และนักเรียนได้ทำงานร่วมกัน มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ จึงทำให้เกิดกระบวนการทำงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ช่วยกันทำที่ละขั้นตอนตามแนวทางของกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม สอดคล้องกับ ชนกานันต์ เนตรวิเศษ (2560) ที่กล่าวว่า ในการแก้ปัญหาคควรจะเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนรวมพลังการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนทำงานได้ออกมาเป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำการสะท้อนคิดตามแนวทางของ Smyth (1989)

มาใช้ร่วมกับกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมแต่ละขั้น ซึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติการสะท้อนคิดจากการลงมือปฏิบัติ และมีการทบทวน ไตร่ตรองการปฏิบัติโดยใช้ประเด็นคำถามที่กระตุ้นการสะท้อนคิดสามารถนำไปปรับปรุง แก้ปัญหา และพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้การแก้ปัญหาเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด จากการวิเคราะห์แบบบันทึกของนักเรียน ส่วนใหญ่นักเรียนมีความชอบในการแก้ปัญหาแบบรวมพลังเนื่องจากทำให้พบแนวคิดในการแก้ปัญหาหลากหลาย มีความชอบในการสะท้อนคิดการทำงานในกลุ่ม เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการแก้ไขงานของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

เมื่อพิจารณาถึงข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิดสามารถพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการสะท้อนคิด ครูผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำ และเป็นพี่เลี้ยงให้กับนักเรียน ร่วมสะท้อนคิดกระบวนการทำงานของนักเรียนเป็นรายกลุ่ม เพื่อให้การสะท้อนคิดของนักเรียนนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และการที่นักเรียนจะต้องทำงานร่วมกันนักเรียนจะต้องสร้างความคุ้นเคยกันให้ดี เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ ชุ่มเชื้อ และสกนธ์ชัย ชะนูนันท์ (2563) ที่กล่าวในงานวิจัยว่าครูจะต้องให้นักเรียนสร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อกำหนดบทบาทตามความสามารถ แล้วร่วมกันระบุปัญหา และเป้าหมายของ การเรียนรู้จากสถานการณ์ที่ได้รับ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ที่สนใจสามารถศึกษารูปแบบ หรือแนวทางไปใช้กับการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ เช่น การวิเคราะห์รูปแบบการทำงานกลุ่ม ทักษะการคิดขั้นสูง สมรรถนะด้านนวัตกรรม รวมไปถึงการนำตัวแปรต่าง ๆ มาพัฒนาสมรรถนะย่อยที่ 3 การสร้างและรักษาระเบียบของกลุ่มให้อยู่ในระดับคุณภาพที่สูงยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรกนก เลิศเดชภักดิ์. (2559). ผลของการสืบสอบแบบร่วมมือรวมพลังที่มีต่อความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาแบบรวมพลังของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จักรกฤต ภูวงศ์ประเวศ. (2563). ผลของการจัดการเรียนการสอนโครงการวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และคุณภาพผลงานเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนกกานต์ เนตรรัศมี. (2560). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาที่เน้นกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่ส่งเสริมสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ ในเรื่องเคมีสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). *สะเต็มศึกษาและการออกแบบเชิงวิศวกรรม*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). *ความรู้เบื้องต้นสะเต็ม*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- สายชล สุกกร และสกันธ์ ชัยชนะนันท์. (2562). การพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง พอลิเมอร์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 30(2), 166–181.
- สุธิดา การิณี. (2560). การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา. *วารสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 46(209), 23–27.
- Boyd, E. M., & Fales, A. W. (1983). Reflective learning: Key to learning from experience. *Journal of Humanistic Psychology*, 23(2), 99–117.
- Care, E., & Griffin, P. (2015). Collaborative problem solving tasks. In *Assessment and teaching of 21st century skills*. (pp. 85–104). Springer, Dordrecht.
- Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Lexington: D.C. Heath and company.
- National Research Council (NRC). (2009). *Engineering in K–12 education: Understanding the status and improving the prospects*. Washington DC : National Academies Press.
- OECD (2017^a). *PISA 2015 Assessment and Analytical Framework*. Science, Reading, Mathematic, Financial Literacy and Collaborative Problem Solving, revised edition, PISA, OECD Publishing, Paris.
- OECD. (2017^b). *PISA COLLABORATIVE PROBLEM-SOLVING FRAMEWORK*. Paris: OECD.

Smyth, J. (1989). Developing and sustaining critical reflection in teacher education. *Journal of teacher education*, 40(2), 2–9.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ

The development of academic achievement in Mathematics on linear equations in one variable through CIPPA model Teaching method of matthayom 1 students at Wat Samaedam School

¹ไวยทยา ปิยรุ่งโรจน์, ²กัญณภัทร หุ่นสุวรรณ และ ³สมภาพร มณีอ่อน

¹Waitaya Piyaungroj, ²Kannaphat Hunsuwan and ³Samaporn Manee-on

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Master of Education Program in Curriculum and Instruction Bangkokthonburi University

^{2,3}Lecturer Master of Education Program in Curriculum and Instruction Bangkokthonburi University

¹Corresponding Author. E-mail: Waitaya13@gmail.com

Received March 20, 2024; Revised May 31, 2024; Accepted August 8, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 70 2) ศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดแสงดำ ทั้งหมด 107 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้วิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความก้าวหน้าทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 21.60 คิดเป็นร้อยละ 72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 2) ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.63 ($<g> = 0.63$) อยู่ในระดับปานกลาง หรือคิดเป็นร้อยละ 63 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.68)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; คณิตศาสตร์ ; ซิปปาโมเดล.

Abstract

The objectives of this research are: 1) to develop learning achievement in mathematics on linear equations in one variable for Matthayom 1 students at Wat Samaedam School to meet the criteria of 70 percent; 2) to study the progress of learning in mathematics on linear equations in one variable through the CIPPA model teaching method for Matthayom 1 students; and 3) to study the satisfaction of Matthayom 1 students with the CIPPA model teaching method. This research is quasi-experimental. The population is 107 Matthayom 1 students in the second semester of the academic year 2023 at Wat Samaedam School. The sample used in this research is 35 Matthayom 1/3 students, which were obtained with a simple random sampling method. The research tools used in this study were: 1) a lesson plan on linear equations in one variable; 2) an achievement test; and 3) a questionnaire of students' satisfaction with the CIPPA model teaching method. Statistics used in this study included percentage, mean, standard deviation, and normalized gain. The findings of this study showed that 1) the learning achievement in mathematics on linear equations in one variable of Matthayom 1 students at Wat Samaedam School has an overall average score of 21.60 ($\bar{X} = 21.60$), accounting for 72 percent, which is higher than the specified criteria of 70 percent.; 2) the learning progress in mathematics on linear equations with one variable through the CIPPA model teaching method for Matthayom 1 students. There is an academic progress value of 0.63 ($\langle g \rangle = 0.63$) at a medium level (medium gain) or 63 percent, which is in line with the set assumptions. and 3) The students' satisfaction with the CIPPA Model teaching method is overall at a high level ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.68).

Keywords: Learning achievement; Mathematics; CIPPA model

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์นั้นนับวันยิ่งเพิ่มความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสารข้อมูลต่างๆ ที่สามารถทำได้

อย่างรวดเร็วและไม่มีข้อจำกัด การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ วิทยาการสาขาวิชาต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีล้วนต้องอาศัยความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐาน ดังนั้นการที่มนุษย์จะสามารถดำรงชีพในยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุขจึงจำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐาน สถานศึกษาจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเดียว ไม่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิด ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจกระบวนการและขาดความเข้าใจอย่างต่อเนื่องในบทเรียน ขาดทักษะในการคิดคำนวณ แก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่เป็น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์อยู่ในระดับที่ต่ำ การที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ หนึ่งในปัจจัยเหล่านั้น คือ การจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เข้าใจสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ตลอดจนสามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนได้

การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองภายใต้การทำงานของกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาและค้นหาคำตอบในบทเรียน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ (ทิศนา แคมมณี, 2564) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นหนึ่งในความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ที่สำคัญสามารถนำไปใช้ต่อในระดับการศึกษาขั้นที่สูงขึ้น รวมถึงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล

สมมติฐานของการวิจัย

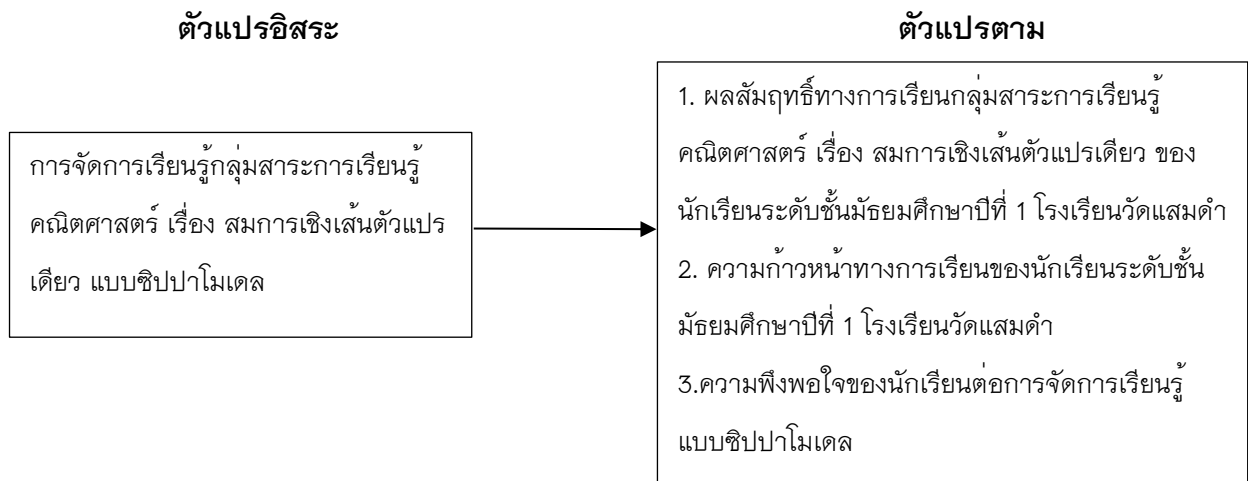
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปร

เดียวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนดร้อยละ 70

2. ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ มากกว่าร้อยละ 50

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Design) โดยการจับฉลากที่ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดแสงดำ จำนวน 107 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนจัดการเรียนรู้

แผนจัดการเรียนรู้ใช้ขอบเขตเนื้อหาตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้ในการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล ประกอบไปด้วย 6 แผนการเรียนรู้ ดังนี้

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัญหาและตัวแปร	จำนวน 1 ชม.
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประโยคภาษาและประโยคสัญลักษณ์	จำนวน 1 ชม.
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง คำตอบของสมการ	จำนวน 1 ชม.
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สมบัติการเท่ากัน	จำนวน 1 ชม.
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การแก้สมการ	จำนวน 2 ชม.
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว	จำนวน 4 ชม.

ในแต่ละแผนจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ขั้นการทบทวนความรู้เดิม
- ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่
- ขั้นที่ 3 ขั้นการศึกษาเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม
- ขั้นที่ 4 ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ
- ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้
- ขั้นที่ 6 ขั้นแสดงผลงาน
- ขั้นที่ 7 ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ว่า มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยกำหนดคะแนนประเมินด้วยมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด
- คะแนน 4 หมายถึง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก
- คะแนน 3 หมายถึง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง
- คะแนน 2 หมายถึง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย
- คะแนน 1 หมายถึง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

จากนั้นนำผลการตรวจสอบประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนมาวิเคราะห์หาผลการประเมินความเหมาะสมโดยการหาค่าเฉลี่ยแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้น ตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยกำหนดให้แบบทดสอบที่มีคะแนนข้อที่ถูกต้องเท่ากับ 1 คะแนนและค่าคะแนนข้อที่ผิดเท่ากับ 0 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นั้น ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งการตรวจสอบครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และเมื่อเครื่องมือได้แก้ไขและผ่านการตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความยากง่าย, อำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นแบบ KR-20 ซึ่งค่าความยากง่ายที่ควรได้ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20–0.80 โดยค่าความยากง่ายที่ได้อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.70, ค่าอำนาจจำแนกที่ควรได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป โดยค่าอำนาจจำแนกที่ได้อยู่ระหว่าง 0.33 – 0.67 ส่วนค่าความเชื่อมั่นที่ควรได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป โดยค่าความเชื่อมั่นที่ได้มีค่าเป็น 0.78

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล ผู้วิจัยกำหนดให้คะแนนในแบบประเมินความพึงพอใจอยู่ในรูปแบบของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท ที่มีความหมายของเกณฑ์การให้คะแนน คือ “คะแนน 5 หมายถึงมากที่สุด” “คะแนน 4 หมายถึง มาก” “คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง” “คะแนน 2 หมายถึง น้อย” “คะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด”

การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งการตรวจสอบครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และเมื่อเครื่องมือได้แก้ไขและผ่านการตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคที่ได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Hair et al., 2006) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้เท่ากับ 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้
2. ขออนุญาตเข้าทำการเก็บการทดลองจากคณะศึกษาศาสตร์ ดำเนินการขออนุญาตเพื่อทำการทดลองและการวิจัย
3. ทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการดำเนินการทดลอง จุดประสงค์การทดลอง และวิธีการประเมินผลการเรียน
4. ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อเก็บข้อมูลคะแนนก่อนเรียนดำเนินการสอนตามแผนจัดการเรียนรู้เก็บคะแนนระหว่างทำการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกชั่วโมง
5. ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบ เพื่อเก็บข้อมูลคะแนนหลังเรียน
6. ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2. ความก้าวหน้าทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ วิเคราะห์ด้วยการหาค่า normalized gain <g>

3. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แล้วเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนและร้อยละของคะแนนทดสอบก่อนการทดลองสอนและภายหลังการทดลองสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ

คนที่	คะแนนก่อนเรียน (30 คะแนน)	คะแนนระหว่างเรียน							คะแนนหลังเรียน (30 คะแนน)
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	รวม (60 คะแนน)	
คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	7.43	6.54	6.34	6.40	6.74	6.86	6.34	39.23	21.60
ร้อยละ (P)	24.76	65.4	63.4	64	67.4	68.6	63.4	65.38	72

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการทดลองจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนโดยเฉลี่ยรวมเท่ากับ 7.43 ($\bar{X} = 7.43$) คิดเป็นร้อยละ 24.76 และหลังการทดลองได้คะแนนโดยเฉลี่ยรวมเท่ากับ 21.60 ($\bar{X} = 21.60$) คิดเป็นร้อยละ 72 ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ความก้าวหน้าทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ โดยรวมกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ตามวิธี Normalized gain มีผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนทดสอบก่อนการทดลอง คะแนนทดสอบหลังการทดลองและคะแนนความก้าวหน้าทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ

คะแนนทดสอบผลการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)				ความก้าวหน้าทางการเรียน		
คะแนนก่อนเรียนโดยรวม		คะแนนหลังเรียนโดยรวม		วิธี Normalized Gain		
คะแนนเฉลี่ย	% Pretest	คะแนนเฉลี่ย	% Posttest	< g >	ร้อยละ	ระดับ
7.43	24.76	21.60	72	0.63	63	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า จากผลการทดลองสอน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล นักเรียนที่เข้ารับการทดลองจำนวน 35 คน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งมีคะแนนเต็ม 30 คะแนน ทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีผลคะแนนก่อนเรียนโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ

7.43 ($\bar{X} = 7.43$) คิดเป็นร้อยละ 24.76 (% Pre-test) และผลคะแนนหลังเรียนโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 21.60 ($\bar{X} = 21.60$) คิดเป็นร้อยละ 72 (% Post-test) เมื่อนำมาคำนวณโดยใช้วิธี Normalized Gain (Hake, 1998) พบว่า มีค่าความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 0.63 ($\langle g \rangle = 0.63$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง (Medium Gain) หรือมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 63 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงคำที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงคำที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านสภาพแวดล้อม	4.24	0.71	มาก
2. ด้านการเรียนการสอน	4.64	0.63	มากที่สุด
3. ด้านสื่อ / นวัตกรรมการสอน	4.36	0.64	มาก
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.12	0.69	มาก
รวม	4.34	0.68	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า หลังการทดลองจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล นักเรียนที่เข้ารับการทดลองมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ 1) ด้านการเรียนการสอนเท่ากับ 4.64 ($\bar{X} = 4.64$) 2) รองลงมาคือ ด้านสื่อ / นวัตกรรมการสอนเท่ากับ 4.36 ($\bar{X} = 4.36$) 3) ด้านด้านสภาพแวดล้อมเท่ากับ 4.24 ($\bar{X} = 4.24$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับเท่ากับ 4.12 ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงคำ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงคำ พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 21.60 ($\bar{X} = 21.60$) คิดเป็นร้อยละ 72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 เนื่องจากการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า

ทำกิจกรรมต่างๆ แสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม นอกจากนี้ครูยังได้ปรับเนื้อหาให้เหมาะสมเพื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุขการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดลเน้นการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ในทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดลของทิตนา แชมมณี (2564) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของโพลิน หนูเปีย (2563) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดลกับเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 21.24 คิดเป็นร้อยละ 70.80

2. ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ พบว่าความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำ มีค่าเท่ากับ 0.63 ($\langle g \rangle = 0.63$) อยู่ในระดับปานกลาง (Medium Gain) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดลส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจที่เรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมกับเนื้อหาการเรียนรู้ผ่านรูปแบบกิจกรรม ให้นักเรียนมีความใฝ่รู้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างเรียนผู้เรียนมีส่วนร่วมฝึกทำกิจกรรมเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ตอบคำถาม กระตุ้นความคิด ระดมสมอง รวมถึงการนำเสนอ ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียน การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองตามทฤษฎีของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะทำซ้ำและถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจจะไม่อยากเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนที่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของอรุณี ทองปัน (2558) ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา (CIPPA Model) โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านสุขสำราญ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.6660 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 66.60

3. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล พบว่าผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดแสงดำที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดลเน้นให้

ผู้เรียนมีโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แลกเปลี่ยนความรู้กันและฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง แต่ละขั้นตอนช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลากหลายที่มีลักษณะให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และทางสังคม อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนตื่นตัว สามารถรับรู้และเรียนรู้ได้อย่างดี ขั้นตอนทั้ง 6 มีคุณสมบัติตามหลักการ CIPP ส่วนขั้นตอนที่ 7 เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ จึงทำให้รูปแบบมีคุณสมบัติครบตามหลัก CIPPA ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน สามารถอธิบาย ชี้แจง ตอบคำถามได้ดี นอกจากนั้นยังได้พัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร รวมถึงเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วย ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ เสฏฐวุฒิ ไกรศรี และ สมจิตรา เรืองศรี (2563) ผู้วิจัยเรื่องการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการ โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง สมการ พบว่าระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.9

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

2) ครูผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่นหรือ ในเนื้อหาอื่นต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์และมีศักยภาพ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับที่สูงขึ้น และครูผู้สอนสามารถนำการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล มาจัดกิจกรรมบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ ต่อไปได้

3) ครูผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป จะช่วยฝึกฝนพัฒนาด้านความคิดของนักเรียนและทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกผ่านกระบวนการจับกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน สามารถดึงศักยภาพของผู้เรียน และเพิ่มพูนความสามารถในการคิดของนักเรียน

3) ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนรู้ในรูปแบบ ต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละวัย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

4) ครูผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลมาช่วยสร้างบรรยากาศในการ เรียนที่ดี เน้นผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนมุมมองและมีทัศนคติที่ดีต่อการ เรียน ทำให้ผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารให้แก่ผู้เรียนและนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลกับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่น ๆ เช่น นักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เชื่อถือได้และมีความเที่ยงตรงมากขึ้น

2) ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิศนา ขัมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ไพลิน หนูเปีย. (2563). *การศึกษาค้นคว้าเพื่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. โรงเรียนวัดโนนสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสฏฐวุฒิ ไกรศรี และสมจิตรา เรืองศรี. (2563). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการ โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรุณี ทองบัน. (2558). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบซิปปา (CIPPA Model) โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. โรงเรียนเทศบาลบ้านสุขสำราญ จังหวัดอุบลราชธานี.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York : Harper Collins Publisher
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Hake, R. R. (1998). Interactive-engagement vs traditional methods: A six-thousand-student survey of mechanics test data for introductory physics courses. *American Journal of Physics*, 66, 64.

**รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะ
ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ**
**A Model of Learning management promote competency
According to the National qualifications frameworks of the Northern College
of Agriculture and Technology**

¹สันติกรณณ์ เขมาภิรมย์ และ ²ไพโรภ รัตนชูวงศ์

¹Suntikon Khamapirom and ²Pairop Rattanachuwong

¹นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹PhD student Doctor of Education Program Chiang Rai Rajabhat University

²Lecturer of the Doctor of Education Program, Chiang Rai Rajabhat University

¹Corresponding Author E-mail: santikonkhamapirom@gmail.com and ²prawet_w@creru.ac.th

Received August 6, 2024; Revised August 21, 2024; Accepted August 23, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบ และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบ การบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ การวิจัยเป็นแบบผสม ซึ่งมีทั้งเชิงปริมาณ และ เชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ และปัจจัยด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ และแนวคิดองค์ประกอบรูปแบบมากำหนดเป็นกรอบการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัย และครู สังกัดวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ จำนวน 380 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง และวิทยาลัยต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือด้านการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ด้านการสร้างกระบวนการใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล การเรียนรู้ รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ 4) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ผลการประเมินพบว่า รูปแบบดังกล่าวมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับสูงสุด ซึ่งสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้มีศักยภาพในการยกระดับการศึกษาในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ โดยการประยุกต์ใช้ รูปแบบนี้ในสถานศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

คำสำคัญ: รูปแบบ; สมรรถนะ; กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

Abstract

This article aims to 1) study the current and desired states, 2) create and develop a model, and 3) evaluate a learning management model designed to promote competency according to the National Qualifications Frameworks at the Northern College of Agriculture and Technology. The research employs a mixed-method approach, combining both quantitative and qualitative methodologies. The study frameworks is based on concepts related to learning management and the factors influencing it, as well as the components of model development. The tools used include 1) questionnaires and 2) semi-structured interviews. The participants include 380 directors and teachers from the Northern College of Agriculture and Technology, selected purposively, and model colleges known for their exemplary practices. Data were analyzed using means, standard deviations, and content analysis, with descriptive narrative writing. The research findings indicate that the highest need is in the area of planning and preparation for learning management, followed by the development of learning media processes, learning creation, and learning assessment. The developed learning management model for promoting competency in accordance with the National Qualifications Frameworks consists of four main components 1) principles of the model, 2) objectives of the model, 3) operating processes of the model, and 4) success conditions of the model. The evaluation results show that the model has the highest level of feasibility and usefulness, making it highly effective for application in educational institutions. The study concludes that the developed learning management model has significant potential to elevate education at the Northern College of Agriculture and Technology. Applying this model in similar institutions can enhance learning management efficiency and effectively promote student competencies as defined by the National Qualifications Frameworks.

Keywords: Model; Competency; National qualifications frameworks.

บทนำ

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ (ประเวศ เวชชะ, 2561) แนวคิดหลักของการบริหารจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และการบริหาร โดยเมื่อรวมกันแล้วหมายถึงการดำเนินงานอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ของครูเกิดประสิทธิผลสูงสุด และผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (Hough and Duncan, 1970) ในบริบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะในปัจจุบันยังคงใช้ระบบที่กำหนดจากส่วนกลาง ซึ่งก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนและไม่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ธนุ วงษ์จินดา, 2565) การจัดการเรียนรู้ในวิทยาลัยนี้มุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักที่พบ

คือ การขาดรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทเฉพาะของวิทยาลัย ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุผลตามที่คาดหวัง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

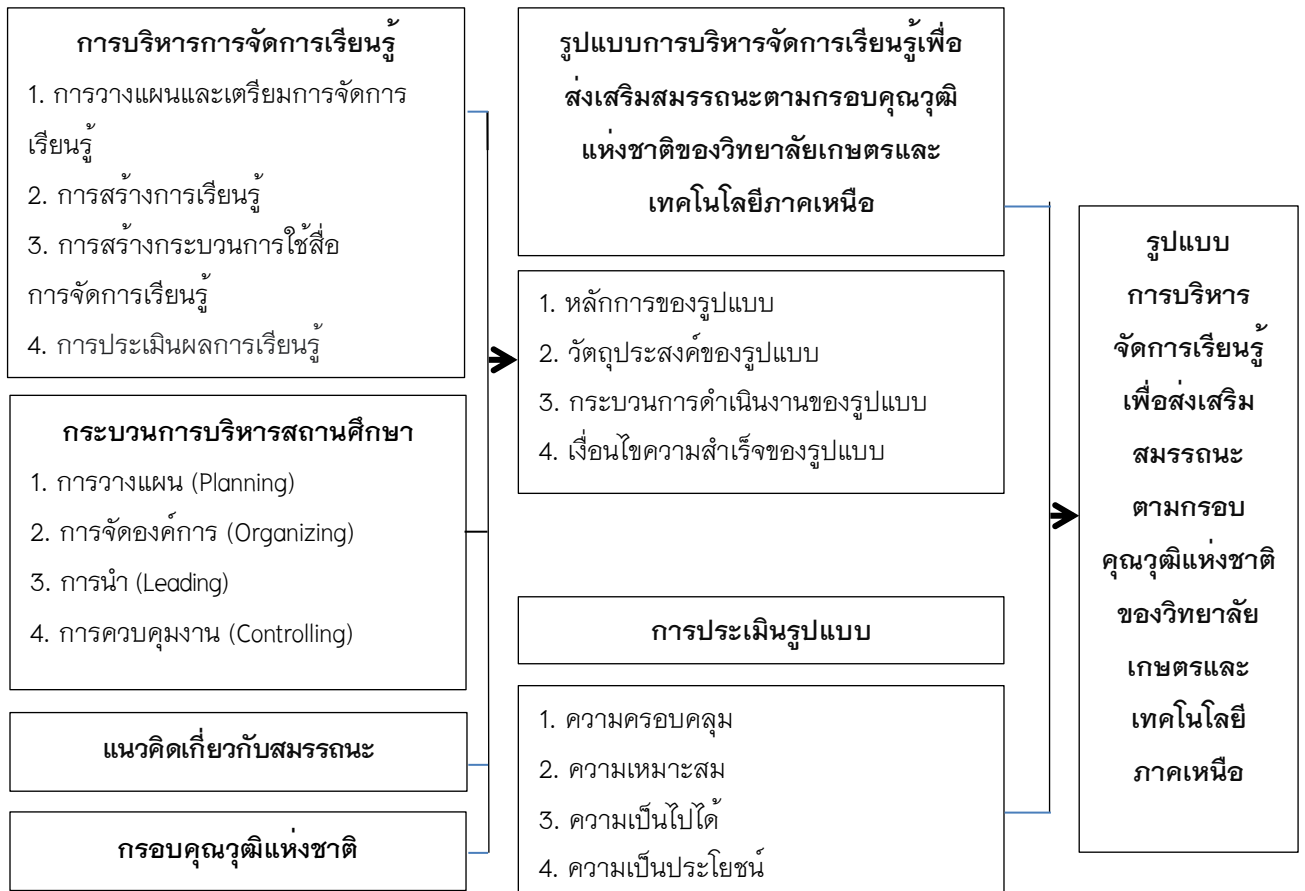
ดังนั้น การวิจัยนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ ซึ่งจะส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดการศึกษา เพื่อให้วิทยาลัยและสถานศึกษาอื่นๆ สามารถนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยรวม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ จะช่วยให้เกิดการพัฒนารูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และช่วยเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ โดยปัญหาที่ต้องการทราบ ได้แก่ ความไม่สอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ปัญหาหลักที่พบ คือการขาดความชัดเจนในรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ และการนำไปใช้จริงไม่สอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัย การวิจัยนี้จะพิจารณาองค์ประกอบและกระบวนการที่จำเป็นในการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของวิทยาลัย (ประเวศ เวชชะ, 2561) ขาดการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การวิจัยจะสำรวจว่าขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างไร และการขาดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ส่งผลต่อคุณภาพของการเรียนรู้และการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติมาใช้ในสถานศึกษาอย่างไร (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562) รวมถึงความซ้ำซ้อนของระบบที่กำหนดจากส่วนกลาง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือยังคงใช้ระบบที่กำหนดจากส่วนกลาง ซึ่งทำให้เกิดความซ้ำซ้อนและไม่สอดคล้องกับนโยบายและจุดมุ่งหมายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การวิจัยนี้ต้องการพิจารณาและแก้ไขปัญหาผ่านการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัย (ธนุ วงษ์จินดา, 2565)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย มีทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ สำหรับนำไปกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ

ขั้นที่ 1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนรู้ แนวคิดการส่งเสริมสมรรถนะ และแนวคิดตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

1. แหล่งข้อมูล

1) ศึกษาหลักการและวิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หลักพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ และปัจจัยด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ ของนักการศึกษาต่างประเทศนักวิชาการไทย และนักวิจัย

2) ศึกษาแนวคิดการส่งเสริมสมรรถนะ ของนักการศึกษาต่างประเทศนักวิชาการไทย และนักวิจัย ได้แก่ Kaplan, & Norton, (2005) Boyatzis, (1982) McClelland, (1973) ธนุ วงษ์จินดา, (2565) ชยพล ธงภักดิ์, (2564)

3) ศึกษาแนวคิดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของกระทรวง และนักวิชาการไทย ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ บันทึกการสังเคราะห์การบริหารจัดการเรียนรู้ แนวคิดการส่งเสริมสมรรถนะ และแนวคิดตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

3. เก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎีด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ และแนวคิดด้านการส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล ที่ครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎีด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ และแนวคิดด้านการส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ

จากขั้นที่ 1 ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ แนวคิดการส่งเสริมสมรรถนะ และแนวคิดตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย และใช้เป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 380 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มากำหนดขอบเขตของคำถาม

2) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ โดยกำหนดประเด็นการสอบถาม แบ่งออกเป็น 1 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) การวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ (2) การสร้างการเรียนรู้ (3) การสร้างกระบวนการใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ และ (4) การประเมินผลการเรียนรู้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งอาศัยแนวคิดของ Likert Rensis (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3) นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ เพื่อให้แบบสอบถามสอดคล้องกับเนื้อหาวิจัยแล้วมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

4) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบหาความเที่ยง ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของแบบสอบถาม

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ หาความเที่ยงตรงแบบสอบถาม (IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ .95 หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือแล้ว จึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ผ่าน Google Form พร้อมสร้าง QR Code เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งค้นคว้างานวิจัย ซึ่งเผยแพร่เป็นเอกสาร และเผยแพร่ตามฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์

2) ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ทำหนังสือถึงวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จำนวน 5 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ ผู้อำนวยการวิทยาลัย ครู และผู้สนับสนุนการสอนตอบแบบสอบถาม

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์แบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล ทุกขั้นตอนและนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

1) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในด้านการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและ

เทคโนโลยีภาคเหนือ โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายข้อมูลใช้วิธี ของ Likert Scale แบบจำแนกแต่ละช่วงย่อยต่างกันแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ขั้นที่ 3 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อเป็นต้นแบบรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการวิทยาลัย และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 วิทยาลัย รวม 6 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัย หรือรองผู้อำนวยการวิทยาลัย โดยเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกวิทยาลัยต้นแบบ ได้แก่ ประสิทธิภาพความสำเร็จด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

1) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกำแพงเพชร ได้รับรางวัล รองชนะเลิศอันดับ 1 ของภาคเหนือ ในการแสดงผลงาน The Best Practice และได้โล่รางวัลสถานศึกษาต้นแบบและส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จำนวน 2 คน

2) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย ได้รับรางวัล “ราษฎรที่ได้รับความรู้จากวิทยาลัยและใช้ได้ผลดีเด่น , รางวัลนักศึกษาปัจจุบันนำไปใช้และขยายผลดีเด่น ให้โดยโครงการชีววิถี เพื่อการพัฒนาความยั่งยืน จำนวน 2 คน

3) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครสวรรค์ ได้รับรางวัลงานวิชาการระดับประเทศ ได้รับโล่พระราชทาน อภท.ดีเด่น ระดับชาติ จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติในวิทยาลัยต้นแบบ ซึ่งแบบออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

2. การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

2) จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยต้นแบบเพื่อขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์ นัดหมายวัน เวลา

- 2) ประสานงานโดยใช้โทรศัพท์นัดหมายเพื่อยืนยันวันและเวลาในการสัมภาษณ์
- 3) สัมภาษณ์ ตามวันเวลาที่กำหนด โดยดำเนินการระหว่างวันที่ 19-21 เดือนมิถุนายน 2566
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งถอดเทปบันทึกคำสัมภาษณ์ของผู้อำนวยการวิทยาลัย และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โดยแยกเป็นแต่ละวิทยาลัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล (Content analysis) การสัมภาษณ์และสรุปสาระสำคัญตามองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ

สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ มีขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ จากนั้นผู้วิจัยนำร่างรูปแบบ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม

ขั้นที่ 2 พัฒนาร่างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ

ในขั้นการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ ใช้การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อวิพากษ์ และประเมินความครอบคลุมและความเหมาะสม ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Positive sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกไว้ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการศึกษา โดยเป็นอาจารย์ระดับปริญญาเอกที่มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือเป็น/เคยเป็นผู้บริหารวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

- 1) ประเด็นคำถามการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
- 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความครอบคลุมและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและ

เทคโนโลยีภาคเหนือ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) วิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ สร้างแบบสอบถามและประเด็นสำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2) นำแบบสอบถามและประเด็นสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อทำหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสัมมนา
- 2) ส่งหนังสือเชิญพร้อมร่างรูปแบบและประเด็นสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
- 3) ยืนยันการเข้าร่วมสัมมนาทางโทรศัพท์ล่วงหน้าอย่างน้อย 5 วัน
- 4) ดำเนินการสัมมนาและสรุปผล
- 5) ปรับปรุงร่างรูปแบบตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อเสนอแนะมาพิจารณาฉันทามติ และปรับปรุง แก้ไขเพื่อนำมาจัดทำรูปแบบ

2) ประเมินความครอบคลุมและความเหมาะสม โดยใช้ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีเกณฑ์การแปลผลข้อมูล มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

1. **วัตถุประสงค์** เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ

2. **กลุ่มผู้ให้ข้อมูล** ประกอบด้วยผู้อำนวยการวิทยาลัย จำนวน 5 คน ที่ถูกคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ มาสร้างเป็นข้อคำถาม สำหรับใช้ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ นำแบบประเมิน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ แล้วปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จนได้แบบประเมินฉบับสมบูรณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งแบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ ผ่าน Google Form และ QR Code ให้แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล หลังจากได้รับอนุญาตแล้วจึงส่งแบบประเมินพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินที่ได้รับกลับมาเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยเกณฑ์การผ่านคือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตาม กรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าด้านการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ในขณะที่ด้านการสร้างการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงสุด โดยด้านการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้อย่างมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการสร้างการเรียนรู้ ส่วนด้านการประเมินผลการเรียนรู้อาจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) ซึ่งประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัย พบว่าด้านการสร้างการเรียนรู้มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือด้านการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างกระบวนการใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือที่มีองค์ประกอบของรูปแบบ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1) หลักการของรูปแบบ คือการบริหารจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานอาชีพเป็นกระบวนการที่มีความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยคำนึงถึงบริบทท้องถิ่นและความสามารถผู้เรียน ได้แก่ การบริหารจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานอาชีพ การพัฒนาครูด้านทักษะปฏิบัติ และการสร้างมาตรฐานสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อให้วิทยาลัยนำแนวทางการบริการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพศึกษาแห่งชาติไปประยุกต์ใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการจัดการเรียนรู้ตามเป้าหมายทุกระดับคุณวุฒิวิชาชีพ

3) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการนำ และด้านการควบคุม

4) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีความรู้ในสาขาวิชาที่เรียน 2) ครูมีความรู้ทักษะ และคุณลักษณะที่ส่งผลให้ครูปฏิบัติงานและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่จนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้อำนวยการวิทยาลัยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา และ 4) วิทยาลัยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

3. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ด้านองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ ในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทุกองค์ประกอบ และในด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ในภาพรวม มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ความเป็นไปได้ (Feasibility) รูปแบบนี้ได้รับการประเมินว่าเป็นไปได้ในระดับสูง

ในการนำไปใช้จริงในสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของวิทยาลัย ความเป็นประโยชน์ (Utility) รูปแบบนี้มีประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ โดยการประยุกต์ใช้ รูปแบบนี้ช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างเป็นระบบและตรงตามมาตรฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ 1 พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างกระบวนการใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ตามลำดับ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ และปัจจัยด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในงานวิจัยของ ประเวศ เวชชะ (2561), กุลิสรา จิตรชญาวนิช (2562) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชยพล ธงภักดี (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการจำเป็นในทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ ระหว่าง 0.06 ถึง 0.23 ความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุดคือด้านทักษะ ($PNI_{Modified}=0.23$) เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการนำ และด้านการควบคุม และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบจากนักการศึกษา และแนวคิดองค์ประกอบรูปแบบของพิจิตรา ธงพานิช (2560), บุญเลี้ยง ทูมทอง (2559), และ Robbins (1997) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมมาตร เอียดนิม (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) โดยใช้อาชีพเป็นฐาน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาองค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์

การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ พบว่า ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ

การบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ ในภาพรวมมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ทุกองค์ประกอบ และในด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ในภาพรวมมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าความเป็นไปได้และประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ มีองค์ประกอบที่มีความหลากหลายซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนักการศึกษาหลายท่านและรูปแบบได้รับการตรวจสอบการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นพ้องต้องกันว่ามีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริงใน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนือ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรศึกษาและทำความเข้าใจรายละเอียดของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคเหนืออย่างถ่องแท้ในทุกประเด็น ก่อนที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อให้การประยุกต์ใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการใหม่ๆ ในการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถเสริมสร้างรูปแบบการจัดการเดิม ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ หรือการพัฒนากลยุทธ์การเรียนการสอนที่สร้างความน่าสนใจและเสริมทักษะของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี.พรินท์.
- ชยพล ธงภักดี. (2564). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย*. 15(4), 70-84.
- ธนุ วงษ์จินดา. (2565). *ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาประเทศ*. *วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้*, 7(2), 3-11.
- บุญชม ศรีสะอาด (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2559). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- ประเวศ เวชชะ. (2561). *การบริหารหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พิจิตรา ธงพานิช. (2560). *วิชาการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สมมาตร เอียดนิม. (2564). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อค.กช.) โดยใช้อาชีพเป็นฐาน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น*. สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.(2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556). *กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2560). *การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สกศ.
- Boyatzis. (1982). *The Competent Manager*. New York: John Wiley & Sons.
- Hough and Duncan. (1970). *Teaching: description and analysis*. Reading, Mass., Addison–Wesley Pub. Co. Chicago.
- Kaplan, & Norton. (2005). The balanced scorecard – measures that drive performance. *Harvard Business Review*, 70, 71–79.
- McClelland, D. (1973). Testing for Competency Rather than for Intelligence. *American Psychologist*. 28(1),1 – 14.
- Robbins. (1997). *Management*. (6th ed). Upper Saddle River, NJ : Prentice– Hall.

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมช่องทางการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ของ ผลิตภัณฑ์ขนมไทย ร้านเรือนมารี ขนมไทยวิจิตร ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลของลูกค้า บนแพลตฟอร์มออนไลน์

Utilizing Information Technology to Promote Electronic Marketing Channels for Thai Dessert Products at Maree's House Thai Dessert Shop, Driven by Customer Data on Online Platforms

¹สุวรรณ อัจจงหาญ และ ²รกรอง แรมสิเยอ

¹Suwan Ajkonghan and ²Rongrong Ramseyer

^{1,2}คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

^{1,2} faculty of science and technology Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

¹Corresponding Author. Email: rongrong@aru.ac.th

Received April 10, 2024; Revised August 15, 2024; Accepted August 16, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมช่องทางการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ของผลิตภัณฑ์ขนมไทย ร้านเรือนมารี ขนมไทยวิจิตร โดยใช้ข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม 2566 ถึง มกราคม 2567 จากลูกค้าจำนวน 265 คน และข้อมูลการซื้อสินค้าหน้าร้านจากลูกค้าที่มาจากแพลตฟอร์มออนไลน์จำนวน 3,114 คน ที่มีการโต้ตอบและซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ การเก็บข้อมูลดำเนินการผ่าน Pivot Table โดยข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิจาก Instagram และ Facebook พบว่า ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (76.23%) และช่องทาง Line Official มีการปิดการขายมากที่สุด (46.79%) ในขณะที่ Facebook เป็นช่องทางที่ลูกค้าเข้าถึงมากที่สุด (73.96%) การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของลูกค้าพบว่า การโปรโมทสินค้าใหม่มีการโต้ตอบสูงสุด (33.51%) ส่วนการซื้อสินค้าส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงต้นเดือน (วันที่ 1-10) และผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ อาลัววิจิตร (71.47%) การวิจัยนี้สรุปว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ของร้านได้ดี และข้อมูลที่ได้รับจากการโต้ตอบของลูกค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์สามารถนำมาใช้เพื่อวางแผนการตลาดและเพิ่มยอดขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: เทคโนโลยีสารสนเทศ; การตลาดอิเล็กทรอนิกส์; ข้อมูลลูกค้า; ผลิตภัณฑ์ขนมไทย; แพลตฟอร์มออนไลน์

Abstract

This article aimed to study Utilizing Information Technology to Promote Electronic Marketing Channels for Thai Dessert Products at Maree's House Thai Dessert Shop, Driven by Customer Data on Online Platforms, using data from July 2023 to January 2024. The study involved 265 customers and 3,114 in-store purchase records from customers who interacted with and purchased products through online platforms. Data collection

was conducted using Pivot Table with primary and secondary data from Instagram and Facebook. The findings revealed that the majority of customers were female (76.23%), with the Line Official channel having the highest sales closure rate (46.79%), while Facebook was the most accessed platform (73.96%). Analysis of customer engagement showed that the promotion of new products had the highest interaction rate (33.51%). Most purchases occurred during the early part of the month (1st–10th), with Alua Wijit being the most popular product (71.47%). The research concluded that the use of information technology effectively enhances the electronic marketing efforts of the shop, and the customer interaction data from online platforms can be utilized for strategic marketing planning and sales growth.

Keywords: Information Technology; Electronic Marketing; Customer Data; Thai Dessert Products; Online Platforms

บทนำ

เนื่องจากการตลาดอิเล็กทรอนิกส์กำลังมีบทบาทสำคัญในการขายสินค้าและบริการในหลากหลายธุรกิจ โดยเฉพาะในธุรกิจขนมไทยที่มีตลาดที่กว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ การใช้ข้อมูลของลูกค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนากลยุทธ์การตลาดให้เข้ากับความต้องการของตลาดได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ยศวิวัฒน์ วรณกิจ, 2564) จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน และความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12: ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารและขนมที่มาจากวัตถุดิบท้องถิ่นเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตในชุมชน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานของระบบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ทิศทางการพัฒนาอาหารไทยจะเป็น Soft Power ที่สำคัญในการสร้างจุดขายให้กับประเทศและสร้างโอกาสในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย เนื่องจากอาหารไทยเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ และไทยมีความได้เปรียบจากการเป็นผู้ผลิตและส่งออกอาหารรายใหญ่ของโลก (กิตติยา พงษ์สุวรรณ, 2563) นอกจากนี้ สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านอาหารไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากกระแสที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับเรื่องราวของอาหารและขนม การผลักดันให้ขนมไทยกลายเป็น Soft Power ที่จะช่วยยกระดับการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม (สมชาย วัฒนธรรม, 2565)

ปัจจุบันการเติบโตของเทคโนโลยีและการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ส่งผลกระทบต่อทุกด้านของชีวิตประจำวันทั้งในมิติสังคมและธุรกิจ ในสายของธุรกิจอาหารและขนมไทย การตลาดอิเล็กทรอนิกส์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำธุรกิจ และให้บริการที่มีคุณภาพสูงต่อลูกค้าในยุคที่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (วารุณี เทียงธรรม, 2562) ผลิตภัณฑ์ขนมไทยเป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับความนิยมทั้งในและต่างประเทศ ด้วยความอร่อยและ

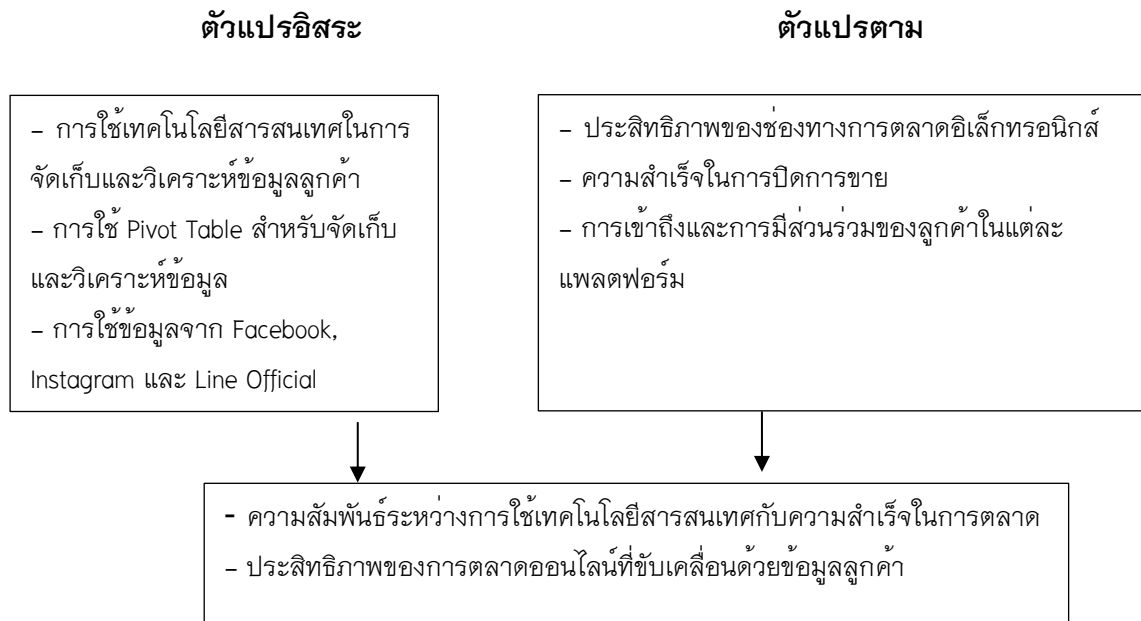
คุณค่าทางอาหารที่สูง การขับเคลื่อนกลยุทธ์การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ในผลิตภัณฑ์ขนมไทยจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ธุรกิจนี้ได้รับประสบการณ์การซื้อขายที่น่าสนใจและยั่งยืน (พิมพ์ ศรีสุข, 2561) การใช้ข้อมูลของลูกค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์มีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจ ความคาดหวัง และความต้องการของลูกค้าสามารถทำได้โดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในรูปแบบออนไลน์ (อรทัย ทองทิว, 2563) ผลิตภัณฑ์ขนมไทยที่ได้รับการสนับสนุนจากกลยุทธ์การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นจากข้อมูลของลูกค้านั้นจะมีโอกาสสำเร็จที่สูงขึ้นในการเข้าถึงตลาดและสร้างความนิยมในวงกว้าง (มยุรา นันทกร, 2565)

ร้านขนมไทยเรือนมาลีขนมไทยวิจิตร เป็นตัวอย่างของธุรกิจที่ใช้การตลาดหลายช่องทางอย่างมีประสิทธิภาพ โดยร้านนี้มีการใช้ช่องทางออนไลน์ต่างๆ เช่น เฟสบุ๊ก(Facebook), ไลน์ (Line Official) และอินสตาแกรม (Instagram) เพื่อสื่อสารกับลูกค้าและสร้างความผูกพัน นอกจากนี้ยังมีหน้าร้านที่ห้างสรรพสินค้าไอคอนสยาม จังหวัดกรุงเทพมหานคร และห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ลูกค้ามีทางเลือกในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมไทยของร้านนี้มีหลากหลายชนิด อาทิ อัลว สัมปันนี ขนมฝักรูป ปลาไหลทอง หินฝนทอง สีสาวดี ทองม้วน ทองพับ ทองเอก เสน่ห์จันทร์ ดาราทอง ฝอยทองกรอบ ซึ่งเป็นขนมไทยในตำรับท้าวทองกีบม้า การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้ร้านสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้กว้างขวางขึ้นและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมชาย วัฒนธรรม, 2565)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของลูกค้าผลิตภัณฑ์ขนมไทย ร้านเรือนมาลี ขนมไทยวิจิตร
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ช่องทางที่มีผลต่อปัจจัยการตัดสินใจของลูกค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัยนี้ออกแบบมาเพื่อศึกษาและวิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมช่องทางการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ของผลิตภัณฑ์ขนมไทย ร้านเรือนมารี ขนมไทยวิจิตร ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลของลูกค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

กลุ่มประชากร ได้แก่ ลูกค้าที่ซื้อสินค้าผ่านช่องทางแพลตฟอร์มออนไลน์ในช่วง 6 เดือน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2566 ถึง เดือนมกราคม 2567 ซึ่งสถิติของจำนวนลูกค้าในช่วง 6 เดือนก่อนหน้านี้มีทั้งสิ้น 612 คน

กลุ่มตัวอย่าง : ผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามหลักการของทาร์ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ ± 5 จากการคำนวณข้างต้น ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 241.89 คน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด จึงเพิ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้เป็นจำนวน 265 คน

กลุ่มประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

กลุ่มประชากรที่เป็นหลักในงานวิจัยเรื่อง ช่องทางการส่งเสริมการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ของผลิตภัณฑ์ขนมไทย ร้านเรือนมารี ขนมไทยวิจิตร ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลของลูกค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ เป็นลูกค้าของธุรกิจหรือผลิตภัณฑ์ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำ ได้แก่

เฟสบุ๊ค (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) และบัญชีไลน์ออฟฟิศ (Line Official) ในช่วงระยะเวลา 7 เดือน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2566 ถึง มกราคม 2567 มีจำนวนลูกค้าที่สั่งซื้อทั้งสิ้น 265 คน และข้อมูลการซื้อสินค้าหน้าร้านของลูกค้าที่มาจากแพลตฟอร์มออนไลน์ จำนวนทั้งสิ้น 3,114 คน จากธุรกิจเรือนมारी ชนมไทยวิจิตร จากการโต้ตอบเนื้อหาบนแพลตฟอร์มออนไลน์ จำนวน 89 รายการ ได้แก่ อินสตาแกรม (Instagram) 24 รายการ Facebook 65 รายการ ในส่วนของ Line Official Account ไม่ได้บริการการโต้ตอบเนื้อหาออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลคือ Pivot table เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิจัยทางการตลาด และการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ pivot table ในงานวิจัยสามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสร้างกราฟ (Pivot Chart) เพื่อสร้างกลยุทธ์การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ในผลิตภัณฑ์ขนมไทย โดยแบ่งข้อมูลได้ในส่วนของลูกค้าที่สั่งซื้อทั้งสิ้น 265 คน อินสตาแกรม (Instagram) 24 รายการ และ เฟสบุ๊ค (Facebook) 65 รายการ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนธุรกิจด้วยการใช้ข้อมูล (Data-Driven Strategy) เป็นกระบวนการหลัก ซึ่งได้ออกแบบตามขั้นตอน

การตั้งคำถาม โดยให้สอดคล้องกับขอบเขตงานและช่องทางการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ ในผลิตภัณฑ์ขนมไทย ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลของลูกค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อประโยชน์กับธุรกิจ

การจัดเก็บข้อมูล โดยการรวบรวมข้อมูลในระยะเวลาที่กำหนดในการจัดทำข้อมูลของลูกค้า จำนวน 265 คน เก็บข้อมูลโดยอาศัยเครื่องมือ Pivot Table ซึ่งเป็นข้อมูลในเชิงปฐมภูมิ (Primary Data) ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลของลูกค้าจากการโต้ตอบเนื้อหาบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ของ อินสตาแกรม (Instagram) 24 รายการ เฟสบุ๊ค (Facebook) 65 รายการ

ผลการวิจัย

โดยการรวบรวมข้อมูลในระยะเวลาที่กำหนดในการจัดทำข้อมูลของลูกค้า จำนวน 265 คน และข้อมูลการซื้อสินค้าหน้าร้านของลูกค้าที่มาจากแพลตฟอร์มออนไลน์ จำนวนทั้งสิ้น 3,114 คน เก็บข้อมูลโดยอาศัยเครื่องมือ Pivot Table ซึ่งเป็นข้อมูลในเชิงปฐมภูมิ (Primary Data) ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลของลูกค้าจากการโต้ตอบเนื้อหาบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ของ อินสตาแกรม (Instagram) 24 รายการ เฟสบุ๊ค (Facebook) 65 รายการ จากธุรกิจขนมไทย ร้านเรือนมारी ชนมไทยวิจิตร ซึ่งได้ข้อมูลในรูปแบบตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของลูกค้าจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
เพศชาย	63	23.77	1
เพศหญิง	202	76.23	2
รวม	265	100.00	

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลของลูกค้ายอดนิยมที่สุดเป็น เพศหญิง จำนวน 202 คน (ร้อยละ 76.23) และ เพศชาย จำนวน 63 คน (ร้อยละ 23.77)

ตารางที่ 2 ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของลูกค้าจำแนกตามช่องทางการซื้อ (ปิดการขาย)

ช่องทางปิดการขาย	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
Facebook	115	43.39	2
Instagram	26	9.82	3
Line Official	124	46.79	1
รวม	265	100.00	

จากตารางที่ 2 พบว่า การปิดการขายบนช่องทางบัญชีไลน์ออฟฟิศ (Line Official) มากที่สุดเท่ากับ 124 รายการ (ร้อยละ 46.79) รองลงมาคือบนช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) 115 รายการ (ร้อยละ 43.39) และอินสตาแกรม (Instagram) 26 รายการ (ร้อยละ 9.82)

ตารางที่ 3 ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของลูกค้าเข้าถึงแพลตฟอร์มออนไลน์

ช่องทางเข้าถึง	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
เฟสบุ๊ค (Facebook)	196	73.96	1
อินสตาแกรม (Instagram)	69	26.04	2
รวม	265	100.00	

จากตารางที่ 3 พบว่า ช่องทางที่ลูกค้าเข้าถึงแพลตฟอร์มออนไลน์ ของลูกค้ามากที่สุดคือ เฟสบุ๊ค (Facebook) จำนวน 196 คน (ร้อยละ 73.96) และอินสตาแกรม (Instagram) จำนวน 69 คน (ร้อยละ 26.04)

ตารางที่ 4 ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) การมีส่วนร่วมในการโต้ตอบเนื้อหา (Content) (กดไลค์ คอมเมนต์ และแชร์)

การมีส่วนร่วมในการโต้ตอบเนื้อหา	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
การเล่าเรื่องราว/การให้ข้อมูลที่มีประโยชน์	545	10.95	5
การสาธิตการทำขนม/รีวิวลินค้า	1,246	25.03	2
การใช้ภาพที่สวยงาม/อินโฟกราฟิก	864	17.36	3
การมีส่วนร่วมของผู้บริโภค/การโปรโมทสินค้าใหม่	1,668	33.51	1
การโปรโมทสินค้าใหม่/การติดตามผลการซื้อ	655	13.15	4
รวม	4,978	100.00	

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมในการโต้ตอบเนื้อหา (กดไลค์ คอมเมนต์ และแชร์) มากที่สุดคือ เนื้อหาการมีส่วนร่วมของผู้บริโภค/การโปรโมทสินค้าใหม่ จำนวน 1,668 (ร้อยละ 33.51) รองลงมา

คือเนื้อหาการสาธิตการทำขนมหรือวีดิทัศน์จำนวน 1,246 (ร้อยละ 25.03) ส่วนเนื้อหาการใช้ภาพที่สวยงาม/อินโฟกราฟิกจำนวน 864 (ร้อยละ 17.36) เนื้อหาการโปรโมทสินค้าใหม่/การติดตามผลการซื้อจำนวน 655 (ร้อยละ 13.15) และเนื้อหาการเล่าเรื่องราว/การให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ จำนวน 545 (ร้อยละ 10.95)

ตารางที่ 5 ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของลูกค้าตามช่วงวันที่ซื้อสินค้า

ช่วงวันที่ขาย	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)	ลำดับ
วันที่ 1- 10	112	42.26	1
วันที่ 11- 20	62	23.39	3
วันที่ 21- สิ้นเดือน	91	34.35	2
รวม	265	100.00	

จากตารางที่ 5 พบว่า ช่วงวันที่ลูกค้าซื้อสินค้ามากที่สุดในระหว่างวันที่ 1- 10 มากที่สุดจำนวน 112 รายการ (ร้อยละ 42.26) รองลงมาคือ ในระหว่างวันที่ 21- สิ้นเดือน จำนวน 91 รายการ (ร้อยละ 34.35) และในระหว่างวันที่ 11- 20 จำนวน 62 รายการ (ร้อยละ 23.39)

ตารางที่ 6 ค่าร้อยละ (Percentage) ผลัดภัณฑ์ที่ลูกค้าซื้อออนไลน์รายเดือน ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2566 – มกราคม 2567

เดือน พ.ศ.	אלוויתר	גליבלאדון	סמבנני	תוגפרנג	חיןפנחוג
กรกฎาคม 2566 (ลำดับ)	68.33 (1)	12.67 (2)	10.75 (3)	3.84 (5)	4.41 (4)
สิงหาคม 2566 (ลำดับ)	79.46 (1)	7.25 (2)	6.04 (3)	1.61 (5)	5.64 (4)
กันยายน 2566 (ลำดับ)	57.30 (1)	10.62 (3)	14.38 (2)	7.74 (5)	9.96 (4)
ตุลาคม 2566 (ลำดับ)	60.20 (1)	10.11 (2)	11.75 (3)	8.80 (5)	9.14 (4)
พฤศจิกายน 2566 (ลำดับ)	79.47 (1)	5.83 (3)	6.80 (2)	5.11 (4)	2.79 (5)
ธันวาคม 2566 (ลำดับ)	72.10 (1)	3.76 (3)	22.07 (2)	1.34 (4)	0.73 (5)
มกราคม 2567 (ลำดับ)	72.48 (1)	4.78 (3)	19.50 (2)	0.89 (5)	2.35 (4)
กรกฎาคม 2566-มกราคม 2567 (ลำดับ)	71.47 (1)	6.57 (3)	14.98 (2)	3.20 (5)	3.78 (4)

จากตารางที่ 6 ผลลัพธ์ที่ลูกค้าซื้อออนไลน์ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2566 – มกราคม 2567 พบว่าออลวิจิตรเป็นผลลัพธ์ที่ลูกค้าซื้อออนไลน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.47 รองลงมาคือ สัมปณิ คิดเป็นร้อยละ 14.98 กสิบลำด่วน คิดเป็นร้อยละ 6.57 หินผนทอง 3.78 และทองโปร่ง คิดเป็นร้อยละ 3.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าร้อยละ (Percentage) ผลลัพธ์ที่ลูกค้าซื้อจากหน้าร้านศูนย์การค้าไอคอนสยามของลูกค้าที่มาจากแพลตฟอร์มออนไลน์รายเดือนระหว่างเดือนกรกฎาคม 2566 – มกราคม 2567

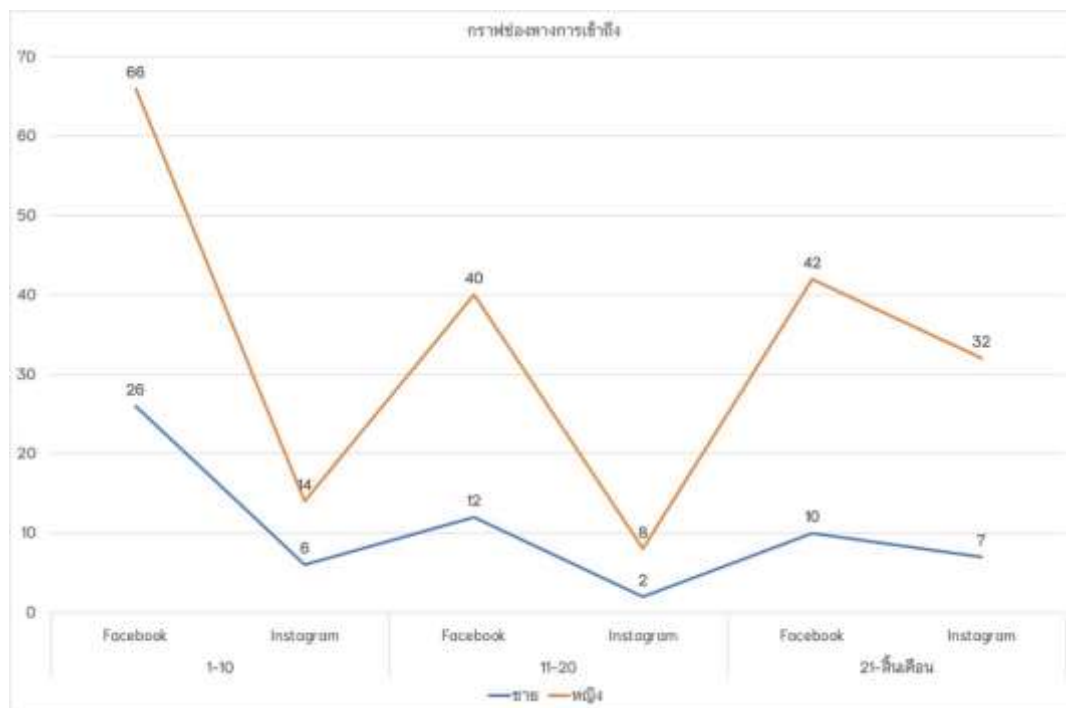
เดือน	เฟซบุ๊ก (Facebook)	อินสตาแกรม (Instagram)	ไลน์ออฟฟิศ (Line Official)	เดินมาซื้อ (Walk-in)
กรกฎาคม 2566 (ลำดับ)	33.99 (2)	12.28 (3)	1.54 (4)	52.19 (1)
สิงหาคม 2566 (ลำดับ)	43.75 (1)	12.32 (3)	1.07 (4)	42.86 (2)
กันยายน 2566 (ลำดับ)	42.45 (2)	9.93 (3)	1.30 (4)	46.32 (1)
ตุลาคม 2566 (ลำดับ)	37.98 (2)	9.53 (3)	0.59 (4)	51.90 (1)
พฤศจิกายน 2566 (ลำดับ)	31.65 (2)	12.81 (3)	1.15 (4)	54.39 (1)
ธันวาคม 2566 (ลำดับ)	42.20 (2)	6.47 (3)	1.27 (4)	50.06 (1)
มกราคม 2567 (ลำดับ)	40.83 (2)	7.46 (3)	1.66 (4)	50.05 (1)
กรกฎาคม 2566-มกราคม 2567 (ลำดับ)	39.98 (2)	10.11 (3)	1.23 (4)	49.68 (1)

จากตารางที่ 7 การซื้อผลลัพธ์จากหน้าร้านศูนย์การค้าไอคอนสยามที่มาจากแพลตฟอร์มออนไลน์พบว่าลูกค้าซื้อผลลัพธ์จากหน้าร้านศูนย์การค้าไอคอนสยามที่มาจากแพลตฟอร์มออนไลน์โดยเดินมาซื้อ มากที่สุด ร้อยละ 49.81 รองลงมาคือ จากเฟซบุ๊ก (Facebook) ร้อยละ 37.83 อินสตาแกรม (Instagram) ร้อยละ 9.73 และบัญชีไลน์ออฟฟิศ (Line Official) ร้อยละ 1.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าร้อยละ (Percentage) ผลผลิตที่ลูกค้าซื้อจากหน้าร้านศูนย์การค้าเซ็นทรัลอยุธยา
ของลูกค้าที่มาจากแพลตฟอร์มออนไลน์รายเดือนระหว่างเดือนกรกฎาคม 2566 – มกราคม 2567

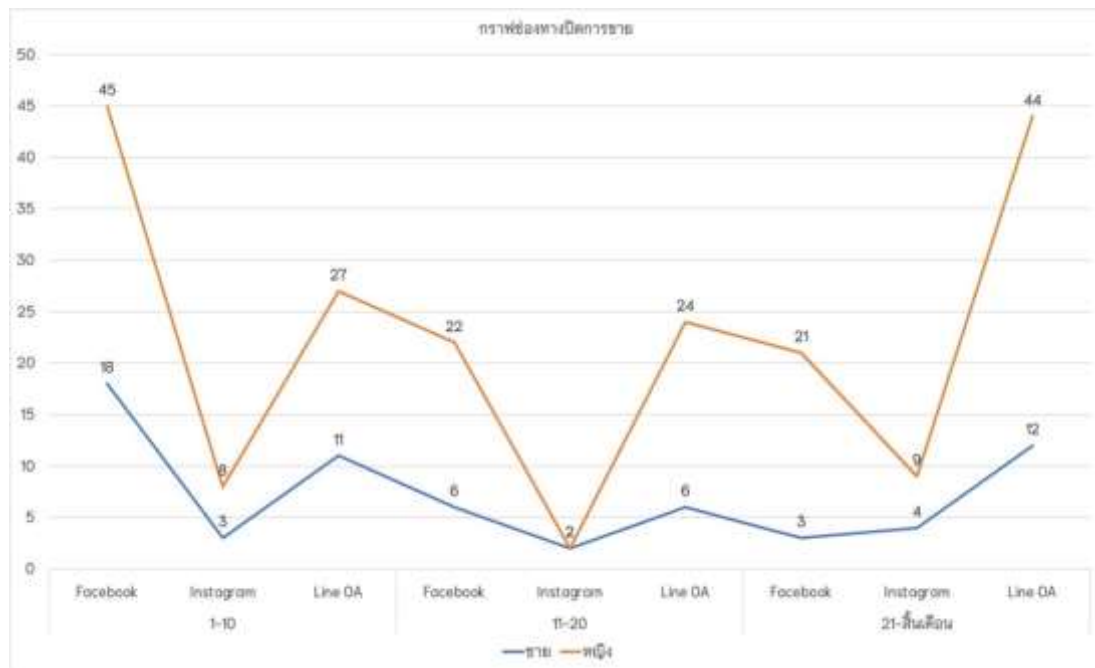
เดือน	เฟสบุ๊ค (Facebook)	อินสตาแกรม (Instagram)	ไลน์ออฟฟิศ (Line Official)	เดินมาซื้อ (Walk-in)
กรกฎาคม 2566 (ลำดับ)	29.28 (2)	1.44 (3)	0.00	69.28 (1)
สิงหาคม 2566 (ลำดับ)	19.31 (2)	2.58 (3)	0.43 (4)	77.68 (1)
กันยายน 2566 (ลำดับ)	58.04 (1)	8.03 (3)	3.57 (4)	30.36 (2)
ตุลาคม 2566 (ลำดับ)	30.07 (2)	1.01 (3)	1.01 (3)	67.91 (1)
พฤศจิกายน 2566 (ลำดับ)	38.29 (2)	1.80 (3)	0.45 (4)	59.46 (1)
ธันวาคม 2566 (ลำดับ)	42.64 (2)	2.28 (3)	0.51 (4)	54.57 (1)
มกราคม 2567 (ลำดับ)	44.92 (2)	3.38 (3)	0.85 (4)	50.85 (1)
กรกฎาคม 2566-มกราคม 2567 (ลำดับ)	36.40 (2)	2.45 (3)	0.72 (4)	60.43 (1)

จากตารางที่ 8 การซื้อผลิตภัณฑ์จากหน้าร้านศูนย์การค้าเซ็นทรัลอยุธยาที่มาจากแพลตฟอร์มออนไลน์ พบว่า ลูกค้าซื้อผลิตภัณฑ์จากหน้าร้านศูนย์การค้าเซ็นทรัลอยุธยาที่มาจากแพลตฟอร์มออนไลน์โดยเดินมาซื้อมากที่สุด ร้อยละ 60.43 รองลงมาคือ จากเพจเฟสบุ๊ค (Facebook) ร้อยละ 36.40 อินสตาแกรม (Instagram) ร้อยละ 2.45 และบัญชีไลน์ออฟฟิศ (Line Official) ร้อยละ 0.72 ตามลำดับ

ภาพที่ 2 ช่องทางการเข้าถึงตามวันที่เข้าถึงข้อมูลบนแพลตฟอร์มออนไลน์ จำแนกตามเพศ

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ช่องทางการเข้าถึงตามวันที่เข้าถึงข้อมูลบนแพลตฟอร์มออนไลน์ จำแนกตามเพศ พบว่า ลูกค้าเพศหญิงเข้าถึงข้อมูลบนแพลตฟอร์มออนไลน์มากกว่าเพศชายทั้งในช่องทางเฟสบุ๊ก (Facebook) และอินสตาแกรม (Instagram) โดยรูปแบบการเข้าถึงทั้งลูกค้าเพศหญิงและเพศชายมีลักษณะที่คล้ายกัน กล่าวคือ ในช่องทางเฟสบุ๊ก (Facebook) จะมีการเข้าถึงมากในช่วงเดือน (วันที่ 1-10) และการเข้าถึงจะลดลง สำหรับในช่วงกลางเดือน (วันที่ 11-20) และในช่วงปลายเดือน (วันที่ 21-สิ้นเดือน) การเข้าถึงจะทรงตัว สำหรับอินสตาแกรม (Instagram) การเข้าถึงจะเพิ่มขึ้นในช่วงปลายเดือน (วันที่ 21-สิ้นเดือน)

ภาพที่ 3 การแสดงผลข้อมูลสรุปแยกตามเพศ ช่วงวันที่ปิดการขายจากแพลตฟอร์มต่าง ๆ

จากภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ช่วงวันที่ซื้อ (ปิดการขาย) จากแพลตฟอร์มออนไลน์ จำแนกตามเพศ จำแนกตามเพศ พบว่า ลูกค้าเพศหญิงมีการซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านฯ บนแพลตฟอร์มออนไลน์ มากกว่าเพศชายทั้งในช่องทางเฟสบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) และบัญชีไลน์ออฟฟิศ (Line Official) และมีรูปแบบการซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านเรือนมาลี ชนมไทยวิจิตร บนแพลตฟอร์มออนไลน์ ที่มีลักษณะที่คล้ายกัน กล่าวคือ ช่องทางเฟสบุ๊ก (Facebook) ลูกค้าเพศหญิงและเพศชายจะมีการซื้อ ผลิตภัณฑ์จากร้านฯ มากในช่วงต้นเดือน (วันที่ 1-10) และจะลดลง สำหรับในช่วงกลางเดือน (วันที่ 11-20) และในช่วงปลายเดือน (วันที่ 21-สิ้นเดือน) การซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านเรือนมาลี ชนมไทยวิจิตร จะทรงตัว สำหรับอินสตาแกรม (Instagram) การซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านฯ ในช่วงกลางเดือน (วันที่ 11-20) และบัญชีไลน์ออฟฟิศ (Line Official) การซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านเรือนมาลี ชนมไทยวิจิตร จะเพิ่มขึ้นในช่วงปลายเดือน (วันที่ 21-สิ้นเดือน)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าลูกค้าเพศหญิงมีการเข้าถึงข้อมูลบนแพลตฟอร์มออนไลน์มากกว่าเพศชายทั้งในช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) และอินสตาแกรม (Instagram) และมีรูปแบบการเข้าถึงที่คล้ายกัน กล่าวคือ ช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) ลูกค้าเพศหญิงและเพศชายจะมีการเข้าถึงมากในช่วงต้นเดือน (วันที่ 1-10) และการเข้าถึงจะลดลงในช่วงกลางเดือน (วันที่ 11-20) และในช่วงปลายเดือน (วันที่ 21-สิ้นเดือน) การเข้าถึงจะทรงตัว สำหรับอินสตาแกรม (Instagram) การเข้าถึงจะลดลงในช่วงกลางเดือน (วันที่ 11-20) งานวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาโดย Smith (2020) ที่พบว่าลูกค้าเพศหญิงมีแนวโน้มใช้โซเชียลมีเดียมากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ การศึกษาของ Johnson (2019) ยังพบว่าลูกค้ามีการเข้าถึงโซเชียลมีเดียมากในช่วงต้นเดือนและลดลงในช่วงกลางเดือน

นอกจากนี้ ลูกค้าเพศหญิงยังมีการซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านเรือนมาลี ขนมไทยวิจิตร บนแพลตฟอร์มออนไลน์มากกว่าเพศชายทั้งในช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) และบัญชีไลน์ออฟฟิศ (Line Official) โดยมีรูปแบบการซื้อที่คล้ายกัน กล่าวคือ ช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) ลูกค้าเพศหญิงและเพศชายจะมีการซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านฯ มากในช่วงต้นเดือน (วันที่ 1-10) และจะลดลงในช่วงกลางเดือน (วันที่ 11-20) และในช่วงปลายเดือน (วันที่ 21-สิ้นเดือน) การเข้าถึงจะทรงตัว สำหรับอินสตาแกรม (Instagram) การซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านฯ จะลดลงในช่วงกลางเดือน และบัญชีไลน์ออฟฟิศ (Line Official) การซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านฯ จะเพิ่มขึ้นในช่วงปลายเดือน (วันที่ 21-สิ้นเดือน) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาโดย Gupta (2013) ที่พบว่าลูกค้าหญิงมีแนวโน้มซื้อผลิตภัณฑ์ออนไลน์มากกว่าลูกค้าชาย

การที่ลูกค้าเพศหญิงและเพศชายมีการซื้อผลิตภัณฑ์มากในช่วงต้นเดือนอาจเกิดจากการได้รับเงินเดือนหรือรายได้ประจำในช่วงนั้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Brown (2018) ที่พบว่าลูกค้ามักมีการใช้จ่ายมากในช่วงต้นเดือน นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของการซื้อผลิตภัณฑ์จากบัญชีไลน์ออฟฟิศ (Line Official) ในช่วงปลายเดือนอาจเนื่องมาจากการใช้แคมเปญการตลาดและโปรโมชั่นพิเศษที่กระตุ้นการซื้อในช่วงนั้น (Mullen & Daniels, 2009)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นพฤติกรรมลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากร้านเรือนมา ขนมไทยวิจิตร เป็นร้านขนมไทยที่มีรสชาติอร่อย ร้านมีเรื่องราวความเป็นมา มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับ ดังนั้นการนำผลการวิจัยไปใช้ต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวนี้ด้วย

2) ลูกค้าจะใช้ช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) ในการเข้าถึงข้อมูลทางร้านมากในช่วงต้นเดือน สำหรับช่องทางอินสตาแกรม (Instagram) ลูกค้าจะใช้ในการเข้าถึงข้อมูลทางร้านเพิ่มขึ้นในช่วงปลายเดือน (วันที่ 21-สิ้นเดือน)

3) ลูกค้าจะใช้ช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) ในการซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านเรือนมา ขนมไทยวิจิตร มากในช่วงต้นเดือน (วันที่ 1-10) และจะลดลงในช่วงกลางเดือน (วันที่ 11-20) และในช่วงปลายเดือน (วันที่ 21-สิ้นเดือน) การซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านเรือนมา ขนมไทยวิจิตร จะทรงตัว สำหรับอินสตาแกรม (Instagram) การซื้อผลิตภัณฑ์จากร้าน จะลดลงในช่วงกลางเดือน (วันที่ 11-20) และบัญชีไลน์ ออฟฟิศ (Line Official) การซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านจะเพิ่มขึ้นในช่วงปลายเดือน (วันที่ 21-สิ้นเดือน)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของลูกค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านเรือนมารีชนม ไทยวิจิตร

เอกสารอ้างอิง

กิตติยา พงษ์สุวรรณ. (2563). อาหารไทยในฐานะ Soft Power. *วารสารเศรษฐกิจสร้างสรรค์*, 5(2), 33-48.

พิมพ์ ศรีสุข. (2561). การขับเคลื่อนกลยุทธ์การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ในผลิตภัณฑ์ขนมไทย. *วารสารการจัดการธุรกิจ*, 7(1), 22-35.

มยุรา นันทกร. (2565). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ในผลิตภัณฑ์ขนมไทย. *วารสารการตลาด*, 11(2), 40-55.

ยศววัฒน์ วรรณกิจ. (2564). การตลาดอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารการตลาดดิจิทัล*, 8(3), 45-59.

วารุณี เทียงธรรม. (2562). การเติบโตของเทคโนโลยีและการตลาดอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารเทคโนโลยีและนวัตกรรม*, 9(4), 33-45.

สมชาย วัฒนธรรม. (2565). การตลาดอิเล็กทรอนิกส์และการพัฒนาอาหารไทย. *วารสารพัฒนาธุรกิจ*, 12(1), 85-100.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อรทัย ทองทิว. (2563). การใช้ข้อมูลลูกค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์. *วารสารการตลาดดิจิทัล*, 10(1), 12–25.

Brown, A. (2018). Consumer behavior on social media. *Journal of E-Commerce*, 10(4), 78–92.

Johnson, L. (2019). Gender differences in social media use. *Marketing Insights*, 15(2), 33–48.

Mullen, C., & Daniels, C. (2009). *Email marketing: An hour a day*. Indianapolis, IN: Wiley Publishing.

Smith, J. (2020). Social media usage patterns. *Journal of Digital Marketing*, 12(3), 45–59.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.

การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อ การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้า

ของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

Comparison of the Decision-making and Online Media Exposure Behavior Influencing the Females' Purchase Decision on Facial Skincare Products in Bangkok Metropolitan

¹หทัยชนก บุญช่วย, ²สมยศ อวเกียรติ, และ ³ซานิต ศิริวิศิษฐ์กุล

¹Hathaichanok Boonchuay, ²Somyot Avakiat and ³Sanit Sirivisitkul

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹ Master of Business Administration program student in Management North Bangkok University

² Lecturer, Faculty of Business Administration North Bangkok University

³ Lecturer, Faculty of Political Science North Bangkok University

¹Corresponding Author Email: hathaichanok.boon@northbkk.ac.th

Received March 17, 2024; Revised May 30, 2024; Accepted August 8, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ 2) วิเคราะห์พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ สตรีที่อาศัยในกรุงเทพมหานครจำนวน 385 ราย ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับสถิติอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (MRA) ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครด้านอายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับด้านสถานภาพ และอาชีพที่แตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าไม่แตกต่างกัน และ 2) วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์เป็นปัจจัยด้านพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ตัดสินใจซื้อ; การเปิดรับสื่อออนไลน์; ผลกระทบที่บารุงผิวหน้า

Abstract

The objectives of this article were 1) to compare females' personal factors in Bangkok Metropolitan with the decision-making to purchase facial skincare products and 2) to analyze the online media exposure behavior influencing the decision to purchase facial skincare products of females in Bangkok Metropolitan. The data were collected from 385 sets of questionnaires to females in Bangkok Metropolitan. The research samples were obtained from convenience selection. The descriptive statistics were for data analysis: frequency, percentage, mean and standard deviation, and hypothesis testing using one-way analysis of variance (one-way ANOVA) and multiple regression analysis (MRA). The results showed that 1) comparison results of the decision-making to purchase facial skincare products with personal factors showed statistically significant differences in age, education level and income, but marital status and occupation showed statistically insignificant and 2) objectives of exposing online media was the factor of online media exposure behavior influencing the decision to purchase facial skincare products for females in Bangkok Metropolitan at statistically significant.

Keywords: purchase decision; online media exposure behavior; facial skincare product

บทนำ

การคมนาคมและโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ต้องพบเจอกับมลภาวะทางอากาศที่เป็นพิษ ภาวะของอากาศที่มีสารเจือปนอยู่ในปริมาณที่มากพอ และเป็นระยะเวลาานานพอที่จะทำให้เกิดผลเสีย ต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ สารดังกล่าวอาจเป็นธาตุหรือสารประกอบ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ หรืออาจอยู่ในรูปของก๊าซ หybridของเหลว หรืออนุภาคของแข็งก็ได้ สารมลพิษทางอากาศหลักที่สำคัญคือ ฝุ่นละออง (SPM) ตะกั่ว (Pb) ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน (NO_x) (ชนิษฐา กลีบยี่สุน, 2561) และ ประกอบกับปัจจัยด้านสุขภาพ ความเครียด การรับประทานอาหาร การสูบบุหรี่ การติดแอลกอฮอล์ หรือพฤติกรรมส่วนบุคคลก็ส่งผลให้เกิดปัญหาวิธรรยก่อน วัย ผิวพรรณแห้งกร้านดูไม่สดชื่นสดใส เกิดความหมองคล้ำ ซึ่งเป็นปัญหาที่คนหนุ่มสาวหันมาให้ความสนใจเป็นอย่างมาก คนยุคใหม่มีสังคม มีการพบปะกันอยู่ตลอดเวลาทำให้คนส่วนใหญ่ต้องการมีภาพลักษณ์ที่ดีทั้งผิวพรรณ โดยเฉพาะส่วนผิวหน้า เพราะเป็นด่านแรกที่คุณจะมองเห็นและเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจและบุคลิกภาพที่ดีให้กับตนเอง

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์สำหรับบำรุงผิวหน้าจึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคุณเป็นอย่างมาก ทำให้ธุรกิจด้านผลิตภัณฑ์สกินแคร์สำหรับผิวหน้ามีมากขึ้นและผู้บริโภคทุกเพศ วัย สามารถรับรู้ถึงตัว ผลิตภัณฑ์ได้สะดวกและมีความหลากหลาย ผ่านช่องทางออนไลน์ที่เป็นที่นิยมทั่วโลก เช่น Facebook Instagram Youtube ฯลฯ โดยเราจะเห็นได้ว่ามีนักแสดงความคิดเห็น นักรีวิวเน็ตไอดอลหรือผู้มีอิทธิพล บนสื่อออนไลน์ (Influencer) เป็นส่วนช่วยสร้างการรับรู้ของผลิตภัณฑ์ การใช้งานที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

คุณภาพและประสิทธิภาพ มีการโน้มน้าวหรือดึงดูดใจให้ผู้บริโภครู้สึกคล้อยตามเมื่อผู้บริโภคมีความต้องการสื่อออนไลน์จึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อได้ไม่ยาก จากผลสำรวจ Nielsen Ad Intel (การตลาดออนไลน์, 2566) พบว่าการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล เป็นช่องทางที่ผู้บริโภคให้ความเชื่อถือและวางใจไว้ โดย 41% รับรู้ถึงผลิตภัณฑ์และเกิดการพิจารณาที่จะซื้อสินค้าที่เห็นจากโฆษณาและอีก 38% มีการซื้อสินค้าทันทีหลังจากเห็นโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าการโฆษณาบนช่องทางต่าง ๆ บนโลกออนไลน์มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคเป็นอย่างมาก

โดยผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มสตรีในกรุงเทพมหานคร (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2566) ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลของเพศหญิงที่แตกต่างกันในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้าเนื่องจากเป็นเพศที่มักให้ความสำคัญในเรื่องของความสวยความงาม เรื่องการดูแลตนเอง โดยเฉพาะในส่วนของผิวหน้าเป็นส่วนที่ต้องให้ความสำคัญและช่วยสร้างความมั่นใจ และผู้หญิงเป็นกลุ่มที่มีการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคของใช้ในครัวเรือนทั้งหมด ตลอดจนบทบาทที่เปลี่ยนไปของผู้หญิงในสมัยนี้ที่ผู้หญิงทำงานและมีการสร้างรายได้ให้กับตัวเองได้มากกว่าในอดีต

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า และวิเคราะห์พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ว่าส่งผลอย่างไร มากน้อยเพียงใดต่อผู้บริโภคและนำผลการศึกษามาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและต่อยอดในการสร้างรูปแบบการดำเนินธุรกิจผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบการและผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับการตลาดออนไลน์ด้านผลิตภัณฑ์สกินแคร์รวมถึงธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าจำแนกตาม อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
2. วิเคราะห์พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

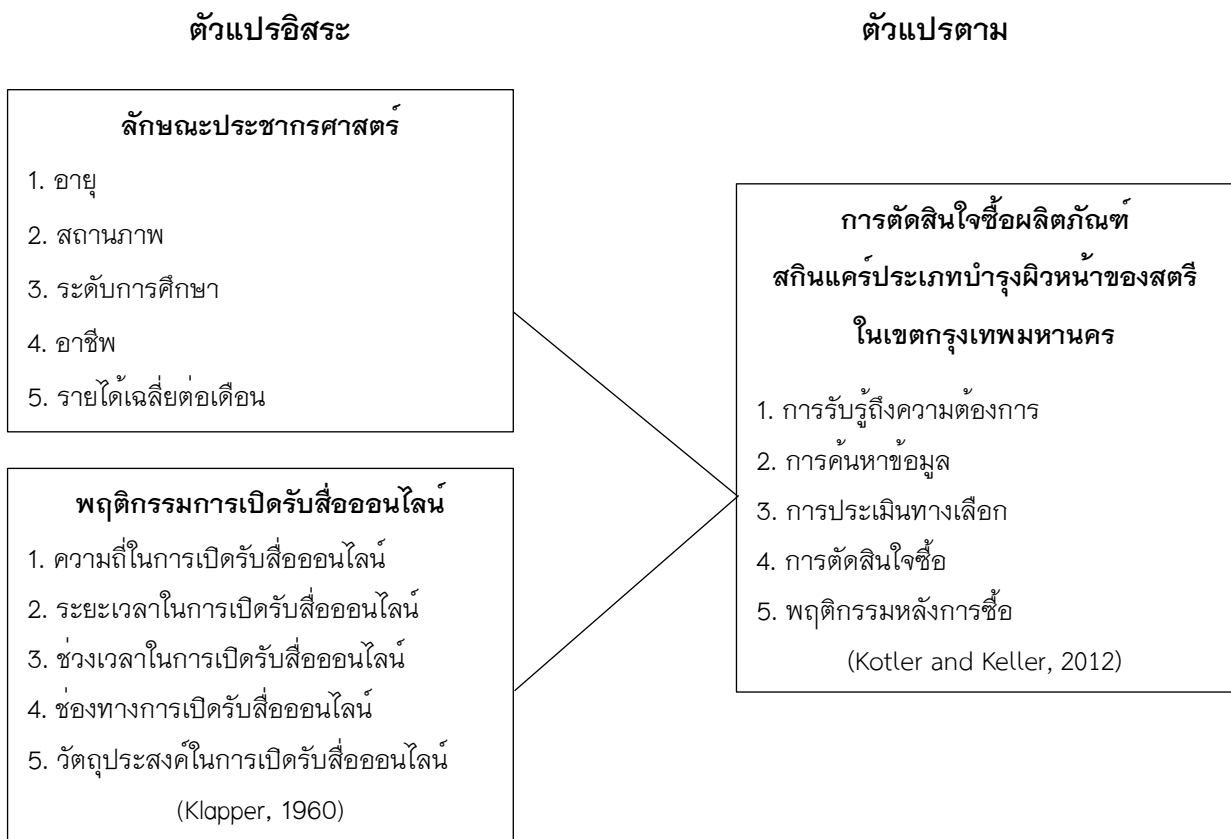
สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ ซึ่งได้แก่ ความถี่ในการเปิดรับ ระยะเวลาในการเปิดรับ ช่วงเวลาในการเปิดรับ ช่องทางในการเปิดรับ และวัตถุประสงค์ในการเปิดรับ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ รวมถึงแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ 1) การรับรู้ถึงความต้องการ 2) การค้นหาข้อมูล 3) การประเมินทางเลือก 4) การตัดสินใจซื้อ 5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรของการวิจัยนี้คือ สตรีที่อยู่อาศัยและทำงานในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมถึงมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้จึงทำการคำนวณจากสูตรของ (Cochran, 1953) สมมติค่าสัดส่วนเท่ากับ 0.50 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย โดยการกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 คือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ ได้แก่ ความถี่ในการเปิดรับ ระยะเวลาในการเปิดรับ ช่วงเวลาในการเปิดรับ ช่องทางในการเปิดรับ และวัตถุประสงค์ในการเปิดรับ และ 3) การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ได้แก่ การรับรู้ถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ โดยแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของรายข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งมีความมากกว่า 0.50 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Rovinelli & Hambleton, 1977) จากนั้นนำไปทดสอบกับสตรีในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เท่ากับ .912 ตามลำดับ และค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยรวมเท่ากับ 0.912 ซึ่งมีความมากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง (Cronbach, 1953) สามารถใช้เก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย คือ ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มาก และค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึงมากที่สุด (Best, 1981) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ตัวแปรทั้งหมดในครั้งเดียว (Enter Method)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรที่ศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 35–40 ปีมากที่สุด จำนวน 156 ราย (ร้อยละ 39.00) สถานภาพโสดมากที่สุด จำนวน 290 ราย (ร้อยละ 72.50) มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 228 ราย (ร้อยละ 57.00) มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด จำนวน 163 ราย (ร้อยละ 40.75) มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001–35,000 บาทมากที่สุด จำนวน 168 ราย (ร้อยละ 42.00)

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ความถี่ในการเปิดรับสื่อออนไลน์	3.34	0.701	ปานกลาง	5
ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อออนไลน์	3.79	0.641	มาก	3
ช่วงเวลาในการเปิดรับสื่อออนไลน์	3.75	0.711	มาก	4
ช่องทางออนไลน์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์	4.14	0.694	มาก	1
วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์	3.88	0.814	มาก	2
รวม	3.78	0.479	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์อยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ ช่องทางออนไลน์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14) รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88) ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79) และช่วงเวลาในการเปิดรับสื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75)ตามลำดับ สำหรับด้านความถี่ในการเปิดรับสื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
การรับรู้ถึงความต้องการ	4.45	0.346	มาก	4
การค้นหาข้อมูล	4.48	0.461	มาก	3
การประเมินทางเลือก	4.40	0.448	มาก	5
การตัดสินใจซื้อ	4.65	0.313	มากที่สุด	1
พฤติกรรมหลังการซื้อ	4.61	0.314	มากที่สุด	2
รวม	4.52	0.259	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามระดับความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ระดับความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรกได้แก่ การตัดสินใจซื้อ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65) รองลงมาด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61) สำหรับระดับความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ การค้นหาข้อมูล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48) รองลงมาด้านการรับรู้ถึงความต้องการ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45) และด้านการประเมินทางเลือก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40) ตามลำดับ

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า จำแนกตาม อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า จำแนกตาม อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

การตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภท บำรุงผิวหน้า	ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มสตรีในกรุงเทพมหานคร					
	อายุ		สถานภาพ		ระดับการศึกษา	
	F	P- Value	F	P- Value	F	P-Value
การรับรู้ถึงความต้องการ	3.373*	.019	6.934**	.001	3.62**	.006
การค้นหาข้อมูล	21.142**	.000	3.617*	.028	5.464**	.000
การประเมินทางเลือก	15.091**	.000	.599	.550	3.656**	.000
การตัดสินใจซื้อ	24.010**	.000	.299	.742	.826	.509
พฤติกรรมภายหลังการซื้อ	17.506**	.000	1.679	.188	3.046*	.017
รวม	30.512**	.000	1.276	.280	4.045*	.003

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (sig. = 0.000) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อายุที่ต่างกันจะมีการรับรู้ถึงความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig. = 0.019) และอายุที่ต่างกันจะมีการค้นหาข้อมูลการประเมินทางเลือกการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมหลังการซื้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (sig. = 0.000) เช่นกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครที่มีสถานภาพแตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig.} = 0.280$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันจะมีการรับรู้ถึงความต้องการ และการค้นหาข้อมูลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\text{sig.} = 0.001$) และระดับ .05 ($\text{sig.} = 0.028$) ตามลำดับ แต่สำหรับสถานภาพที่แตกต่างกันจะมีการประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมหลังการซื้อไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($\text{sig.} = 0.550$, $\text{sig.} = 0.742$ และ $\text{sig.} = 0.188$ ตามลำดับ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\text{sig.} = .003$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการรับรู้ถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล และการประเมินทางเลือก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ($\text{sig.} = 0.006$, $\text{sig.} = 0.000$ และ $\text{sig.} = 0.000$ ตามลำดับ) และสำหรับระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมหลังการซื้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig.} = 0.017$) แต่สำหรับระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อไม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($\text{sig.} = 0.509$)

ตาราง 4 การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า จำแนกตาม อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า	ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร			
	อาชีพ		รายได้ต่อเดือน	
	F	P-Value	F	P-Value
การรับรู้ถึงความต้องการ	2.744**	.019	.768	.547
การค้นหาข้อมูล	4.181**	.001	2.850*	.024
การประเมินทางเลือก	.825	.532	3.754**	.005
การตัดสินใจซื้อ	.675	.643	2.469*	.044
พฤติกรรมภายหลังการซื้อ	1.236	.292	4.660**	.001
โดยรวม	2.201	.053	3.133*	.015

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($\text{sig.} = 0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อาชีพแตกต่างกันจะมีการรับรู้ถึงความต้องการ และ

การค้นหาค่าข้อมูลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig. = 0.019) และระดับ .01 (sig. = 0.001) ตามลำดับ แต่สำหรับอาชีพแตกต่างกันจะมีการประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ ไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (sig. = 0.532, sig. = 0.643 และ sig. = 0.292 ตามลำดับ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันจะมีการค้นหาข้อมูลและการตัดสินใจซื้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig. = 0.024 และ sig. = 0.044 ตามลำดับ) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันจะมีการเลือก และพฤติกรรมหลังการซื้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (sig. = 0.005 และ sig. = 0.001ตามลำดับ) แต่สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันจะมีการรับรู้ถึงความต้องการที่ไม่แตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (sig. = 0.547)

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ของการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านอายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับด้านสถานภาพ และอาชีพที่แตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าไม่แตกต่างกัน

พฤติกรรม的开รับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจปรับแก้ (Adjusted R²) ของพฤติกรรม的开รับสื่อออนไลน์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

พฤติกรรม的开รับสื่อออนไลน์	การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้า				
	B	SE(b)	Beta	t	p-value
(constant)	4.371	.103		42.266	.000**
ความถี่ในการเปิดรับสื่อออนไลน์	-.033	.021	-.088	-1.560	.120
ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อออนไลน์	-.050	.031	-.123	-1.585	.114
ช่วงเวลาในการเปิดรับสื่อออนไลน์	.038	.029	.104	1.323	.187
ช่องทางออนไลน์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์	-.012	.023	-.032	-.511	.609
วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์	.092	.016	.289	5.743	.000**

R = .312, R² = .097, Adjusted R² = .086

F= 8.505, p-value = .000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสามารถแสดงในรูปแบบสมการ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ = $4.371 + .092$ วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

Z การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ = $.289Z$ วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์

โดยวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครมีความสามารถในการอธิบายคิดเป็นร้อยละ 8.60 (Adjusted R² เท่ากับ .086)

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ของการวิจัย พบว่า วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์เป็นปัจจัยของพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้ อายุที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้าแตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความจำเป็นหรือความต้องการดูแลตัวเองของบุคคลในแต่ละช่วงอายุ ย่อมแตกต่างกันไป ผู้บริโภคที่อายุน้อยอาจจะเล็งในเรื่องของราคาใส่ใจดูแลตัวเอง อาจเพราะยังไม่พบจุดบกพร่องบนใบหน้ามากนัก และอาจใช้เวลาในการพิจารณา หรือการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้ามากพอสมควรก่อนตัดสินใจซื้อ ในขณะที่ผู้บริโภคที่มีอายุมากย่อมพบเจอกับความบกพร่อง หย่อนคล้อยบนใบหน้า จึงอาจทำให้ต้องการหาผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้า มาเพื่อใช้ในการลดความบกพร่องบนใบหน้า และเสริมสร้างความมั่นใจให้มากขึ้นนั่นเอง

สภาพภาพที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้าไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในด้านสภาพเป็นเพียงบทบาทหนึ่งในขั้นตอนการดำเนินชีวิตของบุคคลเท่านั้น แต่ในส่วนของการให้ความสำคัญในการดูแลตัวเองขึ้นพื้นฐานนั้นถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาในวิถีชีวิตของมนุษย์ เช่น การทาครีมกันแดดบริเวณผิวหน้าเมื่อต้องออกจากบ้านหรือพบแสงแดดโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิสร์ ไกรกังวาร (2561) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การตัดสินใจซื้อครีมกันแดดทาผิวกายของลูกค้าในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สภาพภาพที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อครีมกันแดดทาผิวกายของลูกค้าในจังหวัดอุบลราชธานีไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้าแตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเนื่องจากผู้มีการศึกษาระดับสูงอาจมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการค้นคว้าหาข้อมูล หรือการเข้าถึง รับผิดชอบต่อสินค้าและบริการ รู้เท่าทันต่อข้อมูลที่อาจไม่เป็นจริงได้มากกว่า โดยอาจหาหลักฐาน ความน่าเชื่อถือมาประกอบการตัดสินใจซื้อเสียก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาริศา เทียนทอง (2561) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวออร์แกนิกแบรนด์ไทย ผลการวิจัยพบว่า ลูกค้าที่เคยซื้อสินค้าและบริการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการซื้อครีมบำรุงผิวออร์แกนิกแบรนด์ไทยที่มีการเลือกซื้อมากที่สุด คือแบรนด์ Skinplant แตกต่างกัน

อาชีพที่แตกต่างมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้าไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในปัจจุบันธุรกิจสินค้าและบริการด้านความสวยความงามเข้ามามีบทบาทกับผู้คนทุกอาชีพ เข้าถึงผู้บริโภคอย่างรวดเร็วและแพร่หลายมาก จึงไม่ได้เป็นตัวกำหนดความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้า และด้วยใบหน้านั้นถือเป็นปราการด่านแรกในการพบปะเข้าสังคม หรือการประกอบอาชีพที่ต้องพบผู้คนจำนวนมาก ดังนั้นจึงเป็นส่วนที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญในการดูแลเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัตตรา สุขทองสา และ วัชรระ ยี่สุนเทศ (2565) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อครีมบำรุงผิวหน้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้าแตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า รายได้ต่อเดือนของแต่ละบุคคลเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นถึงกำลังในการซื้อและความสามารถในการยอมรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งผู้บริโภคที่มีรายได้สูงอาจไม่ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ ประเภทบำรุงผิวหน้ามาเพื่อดูแลตนเอง ในขณะที่ผู้บริโภคที่มีรายได้น้อยอาจต้องใช้เวลาในการพิจารณาหรือการตัดสินใจซื้อที่มากกว่าโดยต้องเปรียบเทียบความจำเป็น ความคุ้มค่าที่ได้กับมูลค่าเงินที่ต้องเสียไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัสพล เจริญมั่งกช (2564) ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจซื้อของสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์เสริมความงามในกลุ่มลูกค้าผู้หญิงที่ซื้อสินค้าออนไลน์ กรณีศึกษา Central Online ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคที่มีรายได้แตกต่างกันมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการทางอินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน

2) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับพฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ช่องทางออนไลน์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์ วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์ ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อออนไลน์ ช่วงเวลาในการเปิดรับสื่อออนไลน์ ส่วนความถี่ในการเปิดรับสื่อออนไลน์มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความถี่ในการเปิดรับสื่อออนไลน์ โดยรวมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสังคมปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของผู้คนทุกเพศ วัยในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก มีส่วนช่วยในการศึกษา ความรู้ ค้นคว้า

ข้อมูลต่างๆ หรือติดต่อกันตามวัตถุประสงค์ที่แต่ละบุคคลต้องการ เป็นช่องทางที่สามารถทำให้ผู้บริโภคและผู้ประกอบการสามารถติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว ไร้ขีดจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ศิริพัชร บุญพิมพ์ และ วีรพงษ์ พวงเล็ก (2565) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณา ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สื่อออนไลน์เป็นช่องทางรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการสามารถเผยแพร่หรือนำเสนอข้อมูลข่าวสารไปยังผู้บริโภค ได้ทั้งภาพเคลื่อนไหว และเสียง หรือในรูปแบบมัลติมีเดียเป็นส่วนสำคัญในการประชาสัมพันธ์ที่มีการแข่งขันสูงและทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเชื่อมต่อกันได้ ทั้งยังสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ในเวลาอันรวดเร็ว สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้แบบเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจน และผู้ประกอบการสามารถให้ข้อมูลรวมถึงการบริการได้ตลอด 24 ชั่วโมงแก่ผู้บริโภคอีกด้วย อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ประกอบการประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องของพนักงานขายสินค้า ดังนั้นนักการตลาดหรือผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องหาวิธีที่จะต้องรู้จัก และทำความเข้าใจพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อออนไลน์ในการสื่อสาร เพื่อให้การเปิดรับสื่อประเภทนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า พบว่าระดับการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำเสนอหรือการโฆษณาสินค้าและบริการผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่างๆ นับเป็นช่องทางที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์ การจัดโปรโมชั่น คุปองส่วนลดจากผู้ขาย การจัดกิจกรรมพิเศษได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้คนในปัจจุบันนี้มักจะค้นหาข้อมูลในสิ่งที่ตนสนใจผ่านช่องทางสื่อออนไลน์มากกว่าการเข้าสอบถามพนักงานขายโดยตรงที่หน้าร้านและศึกษาข้อมูลคุณสมบัติต่างๆ ผ่านนักแสดงความคิดเห็น นักรีวิวหรืออินฟลูเอนเซอร์ชื่อดังและหากได้รับการการันตีหรือมีความคิดเห็นในด้านบวกมากก็เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ เพชรรัตน์ อนันต์เศรษฐการ และ เสาวนีย์ มะหะพรหม (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสกินแคร์ ผ่านสังคมออนไลน์ (Instagram) ของคนรุ่นใหม่ กลุ่มเจนเนอเรชันวาย ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสกินแคร์ผ่านสังคมออนไลน์ (Instagram) ของคนรุ่นใหม่กลุ่มเจนเนอเรชันวายในจังหวัดกาญจนบุรี จะเปิดรับสื่อผ่านช่องทางออนไลน์ก่อนเพื่อค้นหาข้อมูลก่อนการตัดสินใจซื้อ หากได้รับคำแนะนำที่ยอมรับเชื่อถือได้ และน่าจะมีคุณภาพที่ดี จึงทำการตัดสินใจซื้อสินค้าในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ธุรกิจผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า ควรต้องพิจารณาถึง อายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของเพศหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้ประกอบการที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า จึงควรเน้นพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์

ประเภทบำรุงผิวหน้าได้แก่ การรับรู้ถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อให้มีความหลากหลายเพื่อตอบสนองกับลูกค้ามากขึ้น

2) ธุรกิจผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า ควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรม การเปิดรับสื่อออนไลน์ ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อออนไลน์ ด้านระยะเวลาในการเปิดรับสื่อออนไลน์ และด้านช่วงเวลาในการเปิดรับสื่อออนไลน์ ส่วนด้านความถี่ในการเปิดรับสื่อออนไลน์ เป็นเครื่องมือสำคัญที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน เพราะสามารถทำให้ผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงธุรกิจหรือสินค้าและบริการของเราได้ง่ายขึ้น มีความสะดวก รวดเร็ว ทันต่อการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรพัฒนาและไม่ควรมองข้ามในด้านของเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การทำวิจัยเชิงคุณภาพจากประเด็นผลการวิจัยที่ศึกษานี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและครอบคลุมถึงการเปรียบเทียบการบวนการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าของสตรีในเขตกรุงเทพมหานครยิ่งขึ้น

2) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรในด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้า เช่น ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้บริโภค ประเภทของผลิตภัณฑ์ ทัศนคติ ความไว้วางใจ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ การรับรู้ถึงแบรนด์ และควรขยายขอบเขตด้านประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ให้ได้ผลวิจัยที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น กำหนดกลุ่มประชากรที่จำเพาะเจาะจงในการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างทางสังคม ค่านิยม ความคิดของประชากรที่ทำการศึกษา

3) การศึกษาวิจัยรูปแบบการทำการตลาดออนไลน์แบบใหม่ที่มีความน่าสนใจ เพื่อศึกษาว่าการตลาดออนไลน์แบบใดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลหรือแบบกลุ่ม เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาปรับปรุงและใช้พัฒนาธุรกิจผลิตภัณฑ์สกินแคร์ประเภทบำรุงผิวหน้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- การตลาดออนไลน์. (2566). เปิด พฤติกรรมนักช้อป ออนไลน์ของคนไทย ปี 2022, สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2566, จาก <https://digitstyle.com/online-shopper>.
- ชนิษฐา กลีบยี่สุน. (2561). พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ในการเข้าถึงข้อมูลด้านคัลยกรรมความงามของผู้บริโภค. สารนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐานิสร์ ไกรกังวาร. (2561). การตัดสินใจซื้อครีมกันแดดทาผิวของลูกค้าในจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. 9(3), 202-212.

- พัสพล เกลิมบงกช. (2564). การตัดสินใจซื้อของสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์เสริมความงามในกลุ่มลูกค้าผู้หญิงที่ซื้อสินค้าออนไลน์ กรณีศึกษา Central Online. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เพชรรัตน์ อนันต์เศรษฐการ และ เสาวนีย์ มะหะพรหม. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภคที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางของกลุ่มผู้บริโภคเจนเอเร้นวายในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 5(3), 91-102.
- ศิริพัทร บุญพิมพ์, วีรพงษ์ พวงเล็ก. (2565). การเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณา ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม*, 5(1), 176-187.
- สาริตา เทียนทอง (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวออร์แกนิกแบรนด์ไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุภัศตรา สุขทองสา, วัชรระ ยี่สุนเทศ. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อครีมบำรุงผิวหน้าของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 5(1), 264-265.
- สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง. (2566). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2566. จาก <https://stat.bora.dopa.go.th /stat /statnew/ statMONTH /statmonth/#/mainpage>.
- Best, John W. (1981). *Research in Education*. 3rd ed., Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.
- Rovinelli, R.J. and Hambleton, R.K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, 2, 49-60.

การยกเลิกโทษประหารชีวิต : ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ จากการวางเพลิง

Abolition of the Death Penalty: Case study of the Offenses Related to Setting Fire to Property

¹อัญชัญ ยุติธรรม, ²วนาภรณ์ พันธุ์พุกษ์, ³ภูมิ โชคเหมาะ และ ⁴สกุณา ทิพย์รัตน์

¹Anchan Yuttitham, ²Wanaporn Phanphruk, ³Poom Chokmoh and ⁴Sakuna Tiplut

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²นักวิชาการอิสระ, ³หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

⁴หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹Faculty of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn Rajabhat University

under the Royal Patronage Pathum Thani Province

²Independent scholar, ³Master of Laws Program, Sripatum University

⁴Bachelor of Law Program, Khon Kaen University

¹Corresponding Author. E-mail: anchan@vru.ac.th

Received July 15, 2024; Revised August 2, 2024; Accepted August 16, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การยกเลิกโทษประหารชีวิต ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์จากการวางเพลิง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด หลักสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กับการลงโทษประหารชีวิตตามหลักกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ ของประเทศไทย และต่างประเทศ ศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายการลงโทษประหารชีวิตในกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์ ตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่น กับกฎหมายไทย และเสนอแนวทางการปรับเปลี่ยนรูปแบบการลงโทษที่มีความเหมาะสมกับฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์จากการวางเพลิง โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัย พบว่า การบังคับใช้บทลงโทษประหารชีวิตกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 นั้นไม่สอดคล้องกับกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศทางด้านการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิมนุษยชน ซึ่งการใช้มาตรการลงโทษที่สูงเกินกว่าเหตุย่อมเป็นการไม่สมเหตุสมผลระหว่างความผิดกับบทลงโทษ ด้วยเหตุที่ความผิดในลักษณะนี้ไม่ใช่ความผิดอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดตามหลักสากล จึงต้องมีการปฏิรูปกฎหมายการลงโทษประหารชีวิตของไทยให้มีความสอดคล้องกับหลักสากล ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ การแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 โดยยกเลิกบทลงโทษประหารชีวิตที่เป็นบทลงโทษสูงสุดในกรณีเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์ออก และบัญญัติบทลงโทษสูงสุดเป็นการจำคุกตลอดชีวิต และเพิ่มเติมโทษปรับ เพื่อให้การกำหนดบทลงโทษมีความเหมาะสม และเป็นไปตามหลักปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

คำสำคัญ: การประหารชีวิต; ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์; การวางเพลิง

Abstract

The research on the abolition of the death penalty, focusing on a case study of offenses related to arson involving any private or public building as stated in Section 218 of the Thai Penal Code, aimed to explore the concepts of human rights and the protection of human dignity relevant to the death penalty under international public law, as well as the domestic laws of Thailand and other countries. The study examined and compared the death penalty for arson under Thai law with foreign laws, specifically those in the US, France, and Japan, and proposed guidelines for developing an appropriate punishment model for offenses involving property destruction by arson. This research employed qualitative documentary methods, including in-depth interviews. The findings revealed that the application of the death penalty for offenses related to property destruction committed by arsonists under Article 218 of the Thai Criminal Code does not align with international public law concerning the protection of human dignity and human rights. The main reason is that imposing an excessively severe punishment for such an offense is considered disproportionate and unjust. Since offenses related to property destruction by arson are not regarded as the most serious crimes under international standards, the study proposed reforming Thailand's death penalty laws to conform to international principles. The research recommended amending Section 218 of the Criminal Law by abolishing the death penalty as the maximum punishment for arson offenses. Additionally, it suggested that life imprisonment be established as the maximum penalty, with the addition of fines, to achieve justifiable punishment and ensure compliance with principles of human rights and human dignity.

Keywords: death penalty; offenses relating to property destruction; arson

บทนำ

โทษประหารชีวิตถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมที่กำหนดไว้เป็นบทลงโทษขั้นสูงสุดสำหรับผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรมร้ายแรง เพื่อเป็นการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดของสังคมในระดับอาชญากรรม ซึ่งโทษประหารชีวิตเป็นการกระทำต่อชีวิตของผู้ทำอาชญากรรม เพื่อเป็นการกำจัดและตัดตอนผู้กระทำ อีกทั้งเป็นหนทางในการยับยั้งไม่ให้เกิดการเลียนแบบและทำตาม โดยมีรูปแบบวิธีคิดที่ถูกนำมาใช้ในแต่ละสังคมด้วยวิธีการลงโทษที่แตกต่างๆ กันไป แม้ว่าประเทศต่างๆ ในโลกได้วางหลักเกณฑ์การลงโทษที่รุนแรงเพียงใดแต่ก็ไม่สามารถยับยั้งการกระทำอาชญากรรมได้ ยังคงมีให้เห็นอย่างต่อเนื่อง โดยสภาวิจัยแห่งชาติของสถาบันการศึกษาแห่งชาติในสหรัฐอเมริกาได้ยืนยันไว้ในรายงานฉบับลงวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2555 (ค.ศ.2012) “งานวิจัยจนถึงปัจจุบันเกี่ยวกับผลจากการใช้โทษประหารต่อการก่ออาชญากรรมไม่มีส่วนใดที่บ่งชี้ว่าโทษประหารจะช่วยลด เพิ่มหรือไม่มีผลใด ๆ ต่ออัตราการฆาตกรรม” (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล,2549) ซึ่งการใช้โทษ

ประหารชีวิตโดยไม่กระทบต่อสิทธิพลเมืองของประเทศจะต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ให้กระทำเฉพาะกรณีอาชญากรรมที่อุกฉกรรจ์ที่สุดเท่านั้น โดยผู้รายงานพิเศษขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการฆาตกรรมหรือการลงโทษประหารชีวิต ได้กำหนดนิยามของคำว่า “อาชญากรรมร้ายแรงที่สุด” หมายถึง อาชญากรรมที่มีเจตนาในการฆาตกรรมและส่งผลให้เกิดการเสียชีวิต หรือการกระทำที่เกิดจากเจตนาฆ่าและก่อให้เกิดความตายเท่านั้น (Philip Alston, 2011) นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติยังได้มีการกำหนดถึงขอบเขตอาชญากรรมที่เป็นเพียงอาชญากรรมร้ายแรง หากแต่ไม่สามารถใช้โทษประหารชีวิตได้ อาทิ อาชญากรรมที่เป็นการกระทำความมั่นคงของรัฐ หรือคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหาร อาชญากรรมที่มีผลต่อการทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (William A Schabas, 2002) แต่ถึงกระนั้นก็ยังคงมีหลายประเทศที่หลบเลี่ยงและประยุกต์ใช้โทษประหารสำหรับอาชญากรรมที่ไม่ใช่อาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุดในจำนวนนั้นรวมถึงประเทศไทยด้วย ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพมีความรวดเร็วและแน่นอน คือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น หากกระบวนการยุติธรรมได้ตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษ ในเวลาที่ใกล้เคียงกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น แม้ว่าโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดจะเป็นโทษที่ไม่รุนแรงมาก ก็จะมีผลเป็นการยับยั้งหรือข่มขู่อาชญากรรมได้มากกว่าการลงโทษที่รุนแรงแต่ไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ (George B. Vold, 1986)

จากความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมานี้ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการลงโทษประหารชีวิตในกรณีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินจากการวางเพลิงที่ผ่านมาไม่สามารถยับยั้งหรือแก้ไขปัญหาคากระบาดของอาชญากรรมได้ จึงนำไปสู่การตั้งคำถามว่าการใช้โทษประหารชีวิตสามารถยับยั้งการเกิดขึ้นของอาชญากรรมได้จริงหรือไม่ ถ้าหากมองถึงจำนวนตัวเลขการเกิดขึ้นของคดีอาชญากรรมที่มีมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี อีกทั้งการลงโทษประหารชีวิตในคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินจากการวางเพลิงยังไม่เข้าข่ายอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดจนถึงขั้นต้องประหารชีวิต จึงไม่มีความสอดคล้องกับหลักขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการฆาตกรรมหรือการลงโทษประหารชีวิต ประกอบกับบริบทของโลกในปัจจุบันประเทศต่างๆ มีแนวโน้มที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตลงเรื่อยๆ ที่เป็นภาพปรากฏให้เห็นจำนวน 3 ใน 4 ของประเทศทั่วโลกได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ (Amnesty International Thailand, 2563) เมื่อประเทศไทยได้เข้าลงนามเป็นภาคีกฎบัตรระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วจึงมีผลบังคับและผูกพันต่อรัฐบาลไทยมีหน้าที่ต้องแก้ไขกฎหมายประหารชีวิตให้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่กำหนดการบังคับใช้โทษประหารชีวิตเฉพาะในกรณีคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดเท่านั้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายภายในของประเทศไทยมีการกำหนดโทษประหารชีวิตไว้มากถึง 57 สถานความผิดในกฎหมายหลายฉบับ อาทิ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายอาญาทหาร

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯลฯ หากแต่ความผิดเหล่านี้มีหลายฐานความผิดที่ไม่เข้าข่ายในลักษณะเป็น อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ตามความหมายขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือความผิดเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 218

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการกำหนดบทลงโทษที่ เหมาะสมกับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการวางเพลิงตามมาตรา 218 ที่สอดคล้องกับหลักสิทธิ มนุษยชน และหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สอดรับกับหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

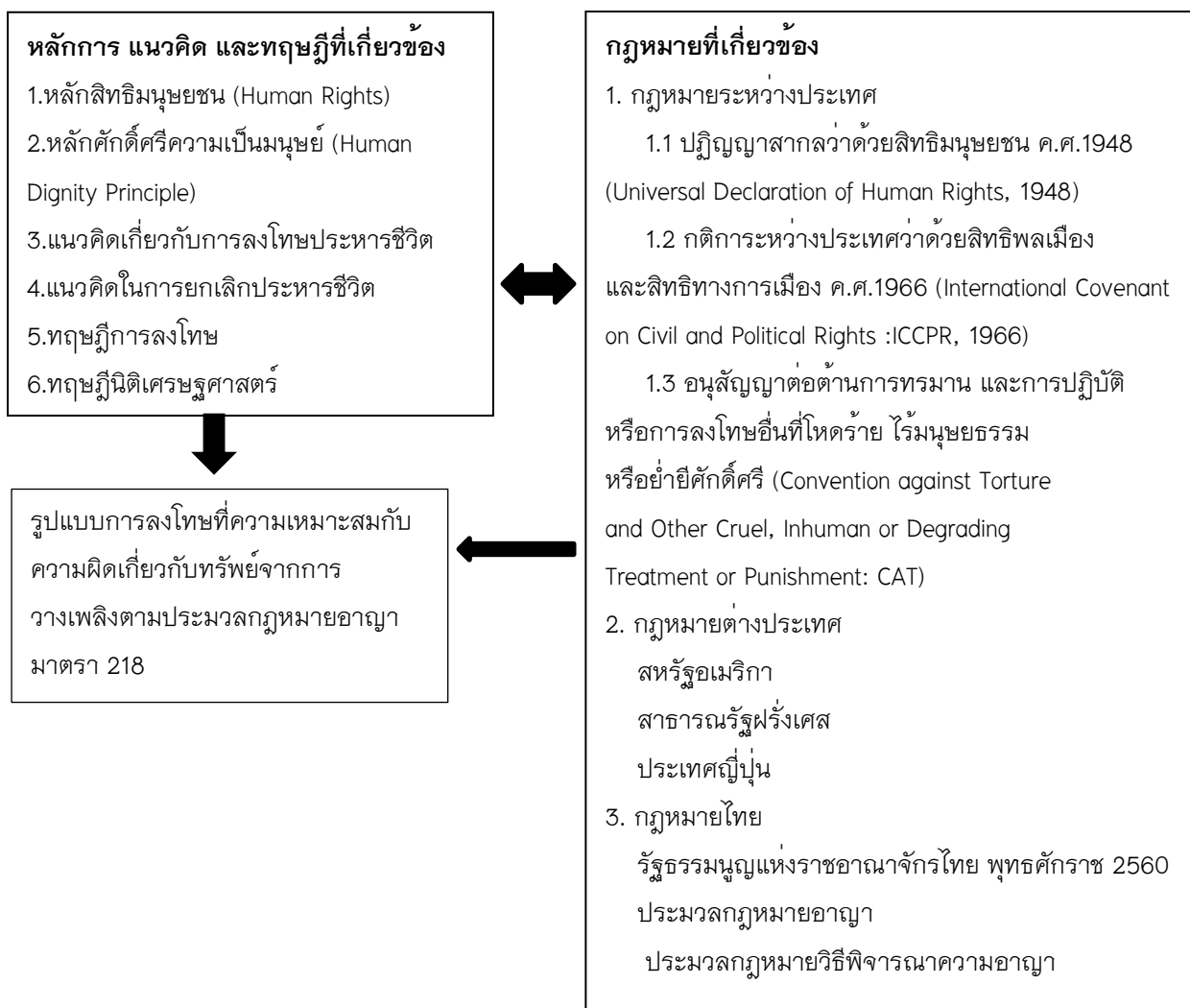
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับการ ลงโทษประหารชีวิตตามหลักกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย
2. เพื่อการศึกษาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบกฎหมายการลงโทษประหารชีวิตในกรณีวางเพลิงทรัพย์สิน ตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่นกับกฎหมายไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการลงโทษที่มีความเหมาะสมกับฐาน ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการวางเพลิง

สมมติฐานของการวิจัย

การกำหนดบทลงโทษด้วยการประหารชีวิตของสากลนั้นจะเป็นไปตามข้อกำหนดและขอบเขต ที่ได้ระบุไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศและองค์การสหประชาชาติ จะมีการลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำ ความผิดก็เนื่องด้วยเป็นความผิดที่มีลักษณะอุกฉกรรจ์ที่สุดหรือเข้าข่ายลักษณะการเป็นอาชญากรรม ที่ร้ายแรง ซึ่งขอบเขตของความผิดขั้นประหารชีวิตนั้นกฎหมายระหว่างประเทศและองค์การสหประชาชาติ ไม่ได้กำหนดให้ครอบคลุมไปถึงความผิดฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินด้วย ในส่วนของประเทศไทยนั้นได้มีการ กำหนดบทลงโทษประหารชีวิตไว้หลายฐานความผิดซึ่งหนึ่งในนั้น คือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการวางเพลิง ซึ่งถือเป็นการลงโทษที่รุนแรงเกินกว่าเหตุและไม่เป็นไปข้อกำหนดและขอบเขตที่ระบุไว้ตามหลักสากล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิต : ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการวางเพลิง ได้กำหนดวิธีวิทยาการวิจัยการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ด้วยการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) เป็นการวิจัยเอกสารที่เป็นเอกสารปฐมภูมิ (Primary data) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับการลงโทษประหารชีวิตตามหลักกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ และแนวคิดในการลงโทษประหารชีวิตในกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์สินตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่น ด้วยการค้นคว้าจากคลังข้อมูลสำนักงานกฤษฎีกา เว็บไซต์ฐานข้อมูล

กฎหมายต่างประเทศ ตำราของไทยและต่างประเทศ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับบทกำหนดโทษตามกฎหมายไทย และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary data) ด้วยการรวบรวมข้อมูลที่ผ่านมากระบวนการวิเคราะห์มาก่อน จากรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความวิชาการ บทความวิจัย ตำรากฎหมาย ที่เป็นข้อคิดเห็นหรือข้อวิจารณ์หรือคำสัมภาษณ์ ด้วยการนำมาสังเคราะห์ จนได้คำตอบถึงความจำเป็นและเหมาะสมในการกำหนดโทษประหารชีวิต การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ตามแนวทางการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาคดี ดำเนินคดี บังคับคดี และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องอาญา อันประกอบด้วย ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ ผู้บัญชาการเรือนจำ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงแนวทางในการเสนอแก้ไขกฎหมายบทลงโทษในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตาม มาตรา 218

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอประเด็นหลักตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ แนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับการลงโทษประหารชีวิตตามหลักกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย การศึกษาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบกฎหมายการลงโทษประหารชีวิตในกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์ตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่น กับกฎหมายไทย เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการลงโทษที่มีความเหมาะสมกับฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์จากการวางเพลิง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับการลงโทษประหารชีวิตตามหลักกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย พบว่า หลักสิทธิมนุษยชนให้การยอมรับนับถือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาตั้งแต่เกิดที่ไม่อาจละเมิดได้และสิทธิที่เท่าเทียมกัน ไม่มีใครที่จะสามารถเพิกถอนได้อันเป็นพื้นฐานแห่งเสรีภาพ ความยุติธรรม และเท่าเทียมกัน ถือเป็นหลักประกันของมนุษย์ทุกคนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระและยังเป็นหลักพื้นฐานของการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อีกด้วย ด้วยเหตุนี้หลักสิทธิมนุษยชนจึงจำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบในการพิจารณาการลงโทษประหารชีวิตในส่วนของ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ คุณค่าในตัวของตนเองที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดจากสิ่งที่มีติดตัวมาตั้งแต่เกิดมาเป็นมนุษย์และมีชีวิตรอด เป็นสิ่งที่ผูกพันความเป็นมนุษย์โดยไม่มีแบ่งแยกและห้ามปฏิบัติต่อมนุษย์เยี่ยงสัตว์หรือเยี่ยงทาส การลงโทษประหารชีวิตจึงมีผลกระทบทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้ถูกลงโทษ ส่งผลให้เกิดความเสียหายที่ไม่สามารถเรียกคืนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีการลงโทษที่ผิดพลาด การลงโทษประหารชีวิตตามหลักกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศของต่างประเทศจึงต้องคำนึงถึงเป็นสำคัญ

1) สหรัฐอเมริการแม่ว่าจะเป็นประเทศที่เป็นผู้นำในการเผยแพร่หลักสิทธิมนุษยชนไปยังประเทศต่างๆ แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตในหลายๆรัฐ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการใช้ลงโทษต่อผู้กระทำความผิดที่รุนแรงหรือเหตุการณ์สำหรับความผิดที่ถือว่าการกระทำที่รุนแรงหรือเหตุการณ์ตามกฎหมายที่มีบทลงโทษสูงสุดคือประหารชีวิต ล้วนเป็นความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนหรือฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา และความผิดที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ อย่างไรก็ตามสหรัฐอเมริกาจะลงโทษขั้นรุนแรงนั้นจะต้องพิจารณาถึงความรุนแรงของความผิดที่กระทำและการกระทำดังกล่าวได้สร้างความสะเทือนใจต่อสังคมด้วย ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาได้มีการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการลงโทษประหารที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ จึงมีความสอดคล้องกับหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491)

2) สาธารณรัฐฝรั่งเศสเคยมีการลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดมาตั้งแต่ในสมัยยุคกลาง ซึ่งบทลงโทษประหารชีวิตจะใช้สำหรับผู้กระทำความผิดที่รุนแรงเท่านั้น ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ได้แก่ การกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ การกระทำความผิดต่อบุคคล การกระทำความผิดต่อทรัพย์สิน และบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาจนกระทั่งในปี ค.ศ.1981 (พ.ศ.2524) รัฐบาลฝรั่งเศสได้ทำการยกเลิกบทลงโทษประหารชีวิตในทุกกรณี และบัญญัติแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่ให้มีการลงโทษประหารชีวิต จวบจนกระทั่งปัจจุบัน (ค.ศ.2024) (พ.ศ.2567) สาธารณรัฐฝรั่งเศสไม่มีการลงโทษประหารชีวิตอีกเลยซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491)

3) ประเทศญี่ปุ่นได้รับวัฒนธรรมทางด้านตุลาการมาจากจีนจึงทำให้รูปแบบการลงโทษประหารชีวิตมาจากจีนซึ่งความโหดเหี้ยมรุนแรง จนกระทั่งพุทธศาสนาแพร่เข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นทำให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตนานถึง 346 ปีจึงมีการรื้อฟื้นโทษประหารชีวิตขึ้นมาอีกครั้งแต่ไม่รุนแรงเท่าในอดีตและใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน แม้ว่าประเทศญี่ปุ่นจะมีบทลงโทษประหารชีวิตแต่ในแง่ของการพิจารณาคดีความนั้นกระบวนการยุติธรรมจะคำนึงถึงความสมดุลของการกระทำความผิดที่ได้กำหนดไว้ 9 ข้อ นอกจากนั้นยังกำหนดหลักการพื้นฐานเพื่อพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดไว้ 4 ข้อในการพิจารณาคัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น ศาลจะให้ความสำคัญต่อเจตนาในการกระทำความผิดและภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อชีวิตของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491)

4) ประเทศไทยที่เป็นหนึ่งในหลายๆ ประเทศที่ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต นับตั้งแต่อดีตในยุคสุโขทัยต่อยุคกรุงศรีอยุธยาเรื่อยมาจนถึงยุคสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อความเฟื่องฟูในเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้แพร่ขยายเข้าสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ประกอบกับโลกเคลื่อนเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ นานาประเทศเริ่มมีความตระหนักถึงความสำคัญในการ

คุ้มครองสิทธิของมนุษยชาติมากขึ้นส่งผลให้ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประหารชีวิตจากการยิงเป้าเป็นการฉีดสารพิษเข้าร่างกายในปี พ.ศ.2546 และใช้ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน จึงมีความสอดคล้องกับหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491)

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบกฎหมายการลงโทษประหารชีวิตในกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์ตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่น กับกฎหมายไทย พบว่า การลงโทษประหารชีวิตของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่น มีความแตกต่างกับประเทศไทย เมื่อนำมาเปรียบเทียบแล้วเห็นได้ว่า

1) กฎหมายรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่นไม่ได้บัญญัติห้ามการลงโทษประหารชีวิตจึงถือว่าการลงโทษที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ สำหรับสาธารณรัฐฝรั่งเศสนับตั้งแต่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตจึงส่งผลให้รัฐธรรมนูญฝรั่งเศสได้บัญญัติไม่ให้มีการลงโทษประหารชีวิต ผู้กระทำความผิดไม่ว่ากรณีใด ในขณะที่ประเทศไทยนั้นนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองทำให้มีรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศและได้บัญญัติถึงหลักการ คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ไม่ให้มีการลงโทษด้วยวิธีการที่ทรามตามหลักสากลคือประหารชีวิตก็ตาม แต่หากเมื่อใดที่ประเทศไทยมีรัฐประหารยึดอำนาจสำเร็จคณะรัฐประหารจะล้มล้างรัฐธรรมนูญฉบับเก่าและร่างฉบับใหม่ขึ้นมาแทนซึ่งมักจะบัญญัติเพื่อเป็นการรวบอำนาจการปกครองประเทศทั้งสามฝ่ายเอาไว้เสมอ ดังเช่นรัฐธรรมนูญการปกครองหลายๆ ฉบับที่ผ่านมา ทำให้ผู้ถืออำนาจในขณะนั้นสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดขั้นสูงสุดได้โดยชอบธรรม

2) ประมวลกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น เมื่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ห้ามการลงโทษประหารชีวิตจึงส่งผลให้ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติการลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ในกรณีที่เป็นการวางเพลิงเผาทรัพย์ของบุคคลอื่นและเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเสียชีวิตหรือก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น สำหรับสาธารณรัฐฝรั่งเศสเมื่อรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสบัญญัติไม่ให้มีการลงโทษประหารชีวิตจึงทำให้ประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสไม่มีการบัญญัติบทลงโทษประหารชีวิตและได้บัญญัติแก้ไขปรับเปลี่ยนบทลงโทษสูงสุดเป็นการจำคุกตลอดชีวิตแทนการลงโทษประหารชีวิต ในขณะที่ประเทศไทยนั้นแม้ว่ารัฐธรรมนูญจะบัญญัติถึงหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ให้อำนาจลงโทษด้วยวิธีการที่ทรามแต่กลับมีกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์รองจากกฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดบทลงโทษสูงสุดคือประหารชีวิตซึ่งเป็นความขัดแย้งกันของกฎหมายทั้งสองฉบับหากแต่เมื่อมีการตัดสินคดีความกลับยึดบทลงโทษที่บัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา

3) หลักในการตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศสและประเทศญี่ปุ่น ผู้พิพากษาจะตัดสินโดยคำนึงถึง

ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบความผิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาถึงหลักเจตนาในการกระทำ ความผิดและเป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น ในกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์จะต้องมีเจตนาที่จะเผาทรัพย์ของ บุคคลอื่นจนเป็นเหตุให้เกิดภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น ในขณะที่ประเทศไทยนั้นได้เคยมีการพิพากษา ลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ในยุคที่อำนาจอยู่ในมือของจอมพลสฤษดิ์ ในเหตุการณ์เพลิงไหม้ที่ผู้กระทำความผิดต้องโทษประหารชีวิตนั้นล้วนเป็นการใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จ เด็ดขาดทั้งทางด้านนิติบัญญัติบริหารและตุลาการของผู้มีอำนาจ จึงเข้าแทรกแซงอำนาจตุลาการให้ประหาร ชีวิตผู้กระทำความผิด แม้ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติ ถึงหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเอาไว้ หากแต่ยังมีกฎหมายอาญาที่เป็นกฎหมายรอง ได้บัญญัติถึงการลงโทษประหารชีวิตในกรณีเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์เอาไว้จึงทำให้สามารถ กำหนดลงโทษขั้นสูงสุด คือประหารชีวิตในกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์ได้ ในหลักของกฎหมายนั้น กฎหมายที่ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญจะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ถือเป็นหลักสำคัญที่กำหนดไว้ใน ตั๋วรัฐธรรมนูญทุกฉบับ ฉะนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเอาไว้ และตามหลักของการลงโทษประหารชีวิตได้นั้นจะต้องเป็นเหตุความผิดฉกรรจ์ที่มีเจตนาและส่งผล กระทบต่อประชาชนจึงทำให้ต้องรับโทษที่รุนแรง สะท้อนให้เห็นถึงกฎหมายอาญาที่บัญญัติให้มีการลงโทษ ประหารชีวิตในกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์หากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเพียงทรัพย์ที่เสียหายจะต้องมีการแก้ไข ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเอาไว้ อีกทั้งปัญหาขาดความชัดเจนคำนิยามของ “เหตุฉกรรจ์” ที่ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมาย อาญาจึงไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าจริงๆ แล้วการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์เป็นเหตุฉกรรจ์ จนต้องมีบทลงโทษสูงสุดถึงประหารชีวิตหรือไม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับการ ลงโทษประหารชีวิตตามหลักกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศของของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย พบว่า การนำบทลงโทษประหารชีวิตมาใช้ทั้งใน ส่วนของกฎหมายต่างประเทศไม่ว่าจะเป็น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น รวมถึงประเทศไทย ได้มีการนำหลักหลักสิทธิมนุษยชนตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 ซึ่งเป็นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับมีอยู่ในปัจจุบันมาใช้อย่าง บังคับ และประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ให้การรับรองปฏิญญาสากลฉบับนี้ ส่งผลให้รัฐธรรมนูญของ ประเทศไทยมีการรับรองให้ความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล (สิทธิพันธ์ พุทธพูน, 2564) ทำให้รัฐธรรมนูญของประเทศทั้ง 4 ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับหลักการให้ การรับรองคุ้มครองทางด้านสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนในประเทศของตน

โดยสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้วจึงทำให้ไม่มีบทลงโทษประหารชีวิตอีกเลยสำหรับสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทยที่ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตต่างก็ได้ทำการปรับปรุงรูปแบบวิธีการประหารชีวิตให้มีความโหดร้ายทารุณน้อยลงและได้พัฒนารูปแบบวิธีการตามยุคสมัยจนถึงปัจจุบัน อีกทั้ง กระบวนการยุติธรรมได้พิจารณาความผิดโดยคำนึงถึงหลักความสมดุลในการกระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิของมนุษย์เพื่อไม่ให้ต้องถูกลงโทษอย่างไม่เป็นธรรม

ผลจากการวิจัยศึกษาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบกฎหมายการลงโทษประหารชีวิตในกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์ตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่นกับกฎหมายไทย พบว่า การลงโทษประหารชีวิตในกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์ของ สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่นได้มีการบัญญัติบทลงโทษประหารชีวิตในกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์เพื่อเป็นการปกป้องกันผลประโยชน์ของสังคมและเศรษฐกิจของประเทศตามแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตถึงแม้ว่าทั้งสองประเทศได้มีบทบัญญัติดังกล่าว หากแต่การจะนำมาใช้บังคับกระบวนการตุลาการจะพิจารณาถึงการกระทำที่เกิดจากเจตนาของผู้กระทำและอันตรายที่เกิดจากการกระทำได้ส่งผลกระทบต่อสังคมหรือบุคคลอื่นจนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต จึงเป็นความผิดที่ร้ายแรงหรือเหตุจูงใจต้องลงโทษสูงสุดคือประหารชีวิต นอกจากนั้นกระบวนการตุลาการจะเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสามารถต่อสู้ในศาลได้อย่างเต็มที่ สำหรับกรณีของสาธารณรัฐฝรั่งเศสซึ่งได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้วจึงไม่ได้บัญญัติบทลงโทษดังกล่าว การกระทำความผิดร้ายแรงจะมีเพียงการจำคุกเท่านั้น ในขณะที่ประเทศไทยกฎหมายอาญาไม่ได้นิยามความว่าเหตุจูงใจเอาไว้ จึงเป็นปัญหาที่กระบวนการยุติธรรมจะต้องเป็นผู้ตีความ ทำให้เกิดปัญหาในการตีความของผู้พิพากษาแต่ละคนที่ตีความไปตามเหตุปัจจัยและสถานการณ์บ้านเมืองในห้วงเวลาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีการตีความของคำว่าเหตุจูงใจที่แตกต่างกันออกไปตามเหตุการณ์ของบ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย แม้ว่าจะองค์การสหประชาชาติได้วางขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงที่สุด หมายถึงพฤติกรรมการกระทำความผิดที่มีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต แต่สำหรับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยที่เกี่ยวกับกรณีวางเพลิงเผาทรัพย์นั้นได้มีการกำหนดการลงโทษความผิดในกรณีดังกล่าวในกฎหมายอาญาบท 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนตามมาตรา 218, 220, 222 และ 224 โดยกำหนดโทษสูงสุด คือประหารชีวิต ซึ่งในมาตรา 218, 220 และ 222 ได้บัญญัติ ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ทั้งที่เจตนาหรือประมาท แม้ไม่มีผู้เสียชีวิตแต่ก็มีโอกาสที่จะต้องรับโทษสูงสุด คือประหารชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาตัดสินของผู้พิพากษา ซึ่งความเป็นจริงแล้วการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ที่ต้องรับโทษสำหรับทรัพย์ที่ไม่ใช่ของผู้กระทำความผิดต้องเป็นทรัพย์ของบุคคลอื่น และจะต้องรับโทษสูงจนถึงสูงสุดจะต้องมีองค์ประกอบความผิดอันประกอบด้วยเจตนาผู้กระทำความผิดได้ลงมือกระทำความผิดและเกิดภัยอันตรายต่อประชาชน หากเป็นการวางเพลิงเผาทรัพย์ของตนเอง

ไม่ถือเข้าองค์ความผิดตามกฎหมายดังกล่าว เป็นการสะท้อนถึงกฎหมายไทยที่มองว่าการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์เป็นความผิดที่ร้ายแรงจนจะต้องมีการลงโทษประหารชีวิต หากพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวถือเป็นกฎหมายที่ไม่มีความสอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของกฎหมายระหว่างประเทศที่ได้วางขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงที่สุด คือการ กระทำความผิดที่มีเจตนาฆ่าหรือทำด้วยวิธีการใดๆ ให้ผู้อื่นเสียชีวิต หากแต่การวางเพลิงเผาทรัพย์ นั้นเป็นเพียงการทำให้เกิดการสูญเสียทรัพย์หรือทำความเสียหายแก่ทรัพย์ของบุคคลอื่น ไม่ถือว่าเข้า เงื่อนไขเกี่ยวกับความผิดอุกฉกรรจ์ที่ต้องมีโทษสูงสุดถึงขั้นประหารชีวิตโดยความชัดเจนของการกำหนด เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์เป็นประเด็นสำคัญที่จะนำมาสู่การลงโทษที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การกำหนดเหตุฉกรรจ์ ศึกษาความรับผิดชอบฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ที่มี ความสำคัญ (พัศตรสุดา พิมพ์ไม้, 2564) ที่ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายอาญา โดยการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ที่มีความสำคัญเป็น พิเศษ ฉะนั้นการลงโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์นั้นจึงไม่มีความสอดคล้อง กับเจตนารมณ์ของกฎหมายสากลที่ได้กำหนดขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดเอาไว้ ทั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติถึงสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกายซึ่งถือเป็นรากฐานที่ สำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ไม่อาจพรากไปได้แต่ในประมวลกฎหมายอาญากลับมีการ บัญญัติถึงการลงโทษประหารชีวิตบุคคลอยู่จึงถือว่าเป็นความย้อนแย้งของตัวบทกฎหมายอีกทั้งใน ความเป็นจริงควรจะต้องยึดกฎหมายที่มีศักดิ์ใหญ่กว่า

ผลจากการวิจัยแนวทางการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการลงโทษที่มีความเหมาะสมกับฐาน ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์จากการวางเพลิง พบว่า ประเทศไทยมีการใช้บทลงโทษประหารชีวิตเพื่อ ลงโทษผู้กระทำผิดในทางอาญาตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อให้สาสม ทฤษฎีเพื่อป้องกัน และทฤษฎีเพื่อ ดัดแปลงมาผสมผสานกัน และทฤษฎีทั้งสามได้ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาของไทย (หยุด แสงอุทัย, 2514) (จิตติ ดิงศภัทัย, 2536) และยังคงใช้บทลงโทษประหารชีวิตในความผิดเกี่ยวกับการ วางเพลิงเผาทรัพย์ที่มีลักษณะการบังคับใช้แตกต่างจากกฎหมายต่างประเทศ อีกทั้งยังไม่สอดคล้อง กับหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษในความผิดฐาน วางเพลิงเผาทรัพย์จากโทษประหารชีวิตมาเป็นจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งแนวทางการลงโทษดังกล่าวจะมี ความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การลงโทษประหารชีวิตของสังคมไทยในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ (ตุลาการ ชัยนันทน์, 2564) ได้เสนอให้การใช้มาตรการลงโทษ ในฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องต่อดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติควร ปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขกฎหมายที่บัญญัติไว้ว่ามีโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแทน

โดยไม่ได้รับการพักการลงโทษ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า ควรยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์ เพื่อให้สอดคล้องกับความหนักเบาของความผิดและได้สัดส่วนกับผลแห่งการกระทำความผิดดังกล่าว นอกจากนี้ยังเห็นควรเพิ่มโทษปรับในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งหรือเป็นการป้องปรามให้เกิดความเข็ดหลาบ ไม่กระทำความผิดซ้ำอีก โดยจะเป็นการลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ให้เกิดความเกรงกลัวในผลที่ตนจะได้รับจากการถูกลงโทษตามกฎหมายการลงโทษและทฤษฎีนิติเศรษฐศาสตร์ ซึ่งการนำโทษปรับมาใช้ในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์นั้นยังปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส และประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกาที่ได้นำโทษปรับมาใช้ลงโทษกับผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ด้วย

ผลจากการศึกษาวิจัย ทำให้ได้คำตอบตามปัจจัยปัญหาวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งข้อสรุปและข้อค้นพบยังมีความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย งานวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มาสนับสนุนว่าการบัญญัติบทลงโทษสูงสุดคือการประหารชีวิตในกรณีความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์นั้นถือเป็นการลงโทษที่รุนแรงเกินกว่าเหตุและไม่เป็นไปตามข้อกำหนดและขอบเขตที่ระบุไว้ในหลักสากล อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นว่าต้องแก้ไขปรับปรุงบทลงโทษในกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์ เพื่อให้เกิดมาตรการลงโทษที่เหมาะสมและเป็นไปตามหลักปฎิญาญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) จากข้อสรุปของแนวทางการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหากฎหมายอาญาที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงในมาตรา 218 โดยยกเลิกบทลงโทษสูงสุด ในกรณีเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์ออก และบัญญัติการลงโทษสูงสุดเป็นการจำคุกตลอดชีวิต ดังนี้

มาตรา 218 “ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ ดังต่อไปนี้

- (1) โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย
- (2) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า
- (3) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม
- (4) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน หรือเป็นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
- (5) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานหรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ

(6) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ ต้องระวางโทษสูงสุดจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือปรับ”

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การแก้ไข และปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาทหาร เกี่ยวกับรูปแบบการลงโทษประหารชีวิต เพื่อให้เกิดการปกป้องคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทหาร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอประเด็นที่จะเป็นหัวข้อการวิจัยต่อไปคือ เรื่อง “การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการประหารชีวิตในประมวลกฎหมายอาญาทหาร”

2) การกำหนดโทษปรับอย่างสูงในการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218

เอกสารอ้างอิง

- จิตติ ดิงศรัทย์. (2536). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ตุลาการ ชัยนันทเกตุ. (2564). *การลงโทษประหารชีวิตของสังคมไทยในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ*. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. 12(ฉบับเพิ่มเติม 1), 57–97.
- พัทตร์สุตา พิมพ์ไ้ม้. (2564). *การกำหนดเหตุฉกรรจ์ : ศึกษาความรับผิดชอบพื้นฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินที่มีความสำคัญ*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล. (2549). *โทษประหารชีวิตในประเทศไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มาสเตอร์เพรส.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2564). *มนุษยนิยม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย*. วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์, 4(3), 63–91.
- หยุด แสงอุทัย. (2514). *เรื่องการลดอาชญากรรมโดยการออกกฎหมายกำหนดแนวทางให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษในนิติศาสตร์และการต่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- Alston, Philip. (2011). *Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions*. UN. Human Rights Council.
- Amnesty International Thailand. (2563). *รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิตปี 2562 (ภาพรวมการประหารชีวิตทั่วโลกลดลง)*. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2566, จาก <http://www.amnesty.or.th/latest/news/787>.

Schabas, William A. (2002). *The Abolition of the Death Penalty in international Law* 3rd ed.
United Kingdom: Cambridge University Press.

Vold, George B. and Thomas J. Bernard. (1986). *Theoretical Criminology*, 3rd ed. New York:
Oxford University Press.

การพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวงจังหวัดนครศรีธรรมราช

Development Way of Life in Bankiriwong Community

Nakhon Si Thammarat Province

¹จรัสพงศ์ คลังกรณ์, ²ภูวนัย เพ็ชรไพร และ ³นิยม พัฒนศรี

¹Jaraspong Klangkorn, ²Phuwanai Phetprai and ³Niyom Pattanasri

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

^{2,3}หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹Doctor of Philosophy (Public Administration), Western University

^{2,3}Master of Public Administration Program, Western University

¹Corresponding Author Email: phuwanai.ph@western.ac.th

Received August 22, 2024; Revised August 29, 2024; Accepted August 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ศึกษาวิถีชีวิตแบบพึ่งตนเองในลักษณะการเกื้อกูลพึ่งพาธรรมชาติ และแนวทางการพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนแบบพึ่งตนเอง ชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวทางการศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา เพื่ออธิบายปรากฏการณ์วิถีชีวิตชุมชน พื้นที่วิจัย คือชุมชนบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นโดยธรรมชาติ ผู้นำกลุ่มอาชีพ ประชาชนที่ประสบความสำเร็จ การประกอบอาชีพ และกลุ่มนักท่องเที่ยว รวมจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านคีรีวง เริ่มมีราษฎร เข้ามาอยู่อาศัยตั้งแต่ปี พ.ศ.2366 โดยการพึ่งตนเองอยู่กับธรรมชาติ การดำรงชีพโดยการพึ่งพาอาศัยป่าธรรมชาติ ด้วยการเก็บหาของป่าที่มีอยู่เช่น ทุเรียน สะตอ ลางสาด มังคุด เป็นต้น เพื่อปรุงเป็นอาหารดำรงชีวิต และนำมาขาย โดยไม่ทำลายธรรมชาติ การไปมาติดต่อใช้การเดินเท้า หาสุกกัน ต่อจากนั้นมีการพัฒนาด้วยการทำสวนผลไม้ ลงในพื้นที่ไม่กว้างในลักษณะ “สวนสมรม” ประกอบด้วย สวนทุเรียน สวนมังคุด สวนเงาะ สวนลางสาด สวนจำปาตะ เป็นต้น โดยแนวทางการพัฒนาทางราชการได้มาพัฒนาเส้นทางคมนาคมให้กับชุมชนได้ไปมาติดต่อกับภายนอก และได้ขนส่งผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาด การพัฒนายังไม่หยุดยั้งจนปัจจุบันชุมชนบ้านคีรีวง มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ไว้รองรับประชาชนภายนอกที่เข้ามาท่องเที่ยว คู่วิถีชีวิตคนในชุมชน

คำสำคัญ: การพัฒนา; วิถีชีวิตชุมชน; บ้านคีรีวง; จังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

This article aimed to Study the self-reliant way of life in the form of supporting and relying on nature and the development guidelines for self-reliant community lifestyles in Ban Khiriwong Community, Nakhon Si Thammarat Province, to be sustainable in the future. The research format is qualitative, utilizing a phenomenological study approach to explain the phenomenon of community life. The research area is the Ban Khiri Wong Community in Kamlon Subdistrict, Lansaka District, Nakhon Si Thammarat Province. The sample group consists of key informants, including local administrative organization executives, community leaders, natural local leaders, career group leaders, successful professionals, and a group of tourists totaling 20 people. The research instrument used was in-depth interviews, and the data were analyzed through content analysis and descriptive narrative writing. The results of the study revealed that the people of the Ban Khiri Wong community began living there in 1823, relying on themselves and nature. They lived by utilizing the natural forest, collecting available forest products such as durian, sato, langsats, and mangosteen to prepare food for survival and sell them without harming nature. Initially, they traveled on foot to visit one another. Subsequently, development occurred with the planting of fruit orchards in a relatively small area, known as "Samrom Gardens," which included durian, mangosteen, rambutan, langsats, and champada orchards. At the same time, the government developed transportation routes to facilitate communication with the outside world and to transport agricultural products to the market. Development in the Ban Khiri Wong community has continued, with various professional groups established to accommodate visitors who come to experience the community's way of life.

Keywords: Development; Way of Life Community; Ban Kiri Wong; Nakhonsithommarat Province

บทนำ

การพัฒนาชุมชนนับเป็นวิธีการหนึ่งที่มีมุ่งเน้นสร้างเสริมคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ อีกทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนด้วยตนเอง ทั้งที่มาจากความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนในชุมชนเอง จากภาคเอกชนกับรัฐบาล และประชาชนเอง ที่ร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเพื่อให้เกิดความเจริญในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ให้มีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ปัจจุบันสภาพของสังคมไทยประสบพบเจอกับปัญหาที่หลากหลายอันเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ที่พบเจอกับความยากจน ขาดแคลนความรู้ในการจัดการผลิตสมัยใหม่ ยังยึดติดกับวิธีการจัดการภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ ขาดแคลนทุนทรัพย์ ขาดแคลนอุปกรณ์ในการผลิต เกษตรกรชาวสวนชาวไร่ ชาวนามักจะขายผลผลิตของตนเองให้แก่พ่อค้าคนกลางในราคาที่ถูกลงๆ ขาดช่องทางในการเป็นผู้ที่ขายตรงจะประกอบอาชีพอื่นก็มีจำกัดที่หลากหลาย (โกมินทร์ สุขอุ้น. 2565) ในอดีตที่ผ่านมาอริสโตเติลได้เคยกล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการที่ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคม

ที่จะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้ และพลาโต (Plato) มีความเชื่อว่า มนุษย์จะต้องอยู่รวมกันเป็นสังคม เพราะมนุษย์ไม่สามารถจะประกอบกรรมดีได้โดยการแยกตัวออกไปอยู่อย่างโดดเดี่ยวจากสังคม (Isolation) แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ต้องการอยู่เป็นกลุ่มรวมกับคนที่มียุคสมัยเป็นสังคม มีอาณาบริเวณที่ชัดเจน มีพวกพ้อง รู้จักแยกแยะ มีความสัมพันธ์กัน รู้จักแบ่งหน้าที่และร่วมมือกัน มีระบบทางด้านการใช้ความคิด มีความเชื่อ ให้ความสำคัญกับค่านิยม บรรทัดฐานเดียวกัน

การพึ่งตนเองเป็นการที่บุคคลเน้นการช่วยเหลือตนเองที่มีอยู่ทั้งระดับปัจเจกชนและชุมชน ซึ่งลักษณะการพึ่งตนเองในระดับชุมชน ประชาชนในชุมชนต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความพร้อมในการพัฒนาตนเองที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา รู้วิธีการจัดการทุนของตนเองที่มีอยู่ที่ได้แก่ ความสามารถ ทุนทางปัญญา ทรัพยากรเพื่อการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้แนวคิด และตัดสินใจดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างอิสระ ไม่พึ่งพาคำแนะนำจากบุคคลอื่นแต่ฝ่ายเดียว รู้จักการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่างๆ ที่นำผลที่ได้มาตัดสินใจเองภายใต้แนวคิดธรรมาภิบาล โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ การกระทำความดีเป็นแนวทางที่คนในชุมชนนั้นได้มีการปฏิบัติเป็นปกติตลอดมาเป็นระยะเวลาเนิ่นนานมาแล้วจนกลายเป็นวิถีชีวิตชุมชน ดังเช่น ชุมชนบ้านห้วยหิน จังหวัดฉะเชิงเทรา ยึดแนวคิดทำการเกษตรแบบพึ่งตนเองเป็นเป้าหมายสำคัญ มีแผนจัดการเรียนรู้และการจัดการตนเอง ศึกษาหาปัญหา หาทรัพยากร มีแผนการจัดการชีวิต จัดการชุมชน จัดการทรัพยากร สำหรับในชุมชนที่เป็นเครือข่ายองค์กรชุมชนอินแปง ในพื้นที่จังหวัด สกลนคร มีการประกอบอาชีพแบบพอเพียง พึ่งตนเองและพึ่งพาอาศัยกัน พึ่งพาธรรมชาติฟื้นฟู ธรรมชาติให้อุดมสมบูรณ์ ใช้คติที่ว่า “อยู่อย่างมีศักดิ์และมีกินตลอดชีวิต” ยึดหลักพอกินพอใช้ มีหลักประกันชีวิตมั่นคง มีของแบ่งปันฝากให้กับญาติพี่น้องใกล้เคียงที่มามีเยี่ยมเยียน นอกนี้ยังได้ ความรู้ ได้ปัญญา ได้สวัสดิการยามชรา รวมถึงชุมชนไม่เรียง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นชุมชนเล็กๆ มีผู้นำชุมชนที่วางแนวทางการดำเนินวิถีชีวิตให้คนในชุมชนได้พึ่งตนเอง มีการจัดทำวางแผนยุทธศาสตร์ “แผนแม่บททางพาราไทย” ที่ยึดถือวิถีชีวิตของชาวนาเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความมั่นคงของคนในครอบครัวและลงไปสู่ชุมชน การดำเนินการเริ่มต้นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องเริ่มจากการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ที่มีการจัดการเป็นกระบวนการเดียวกัน พึ่งตนเองเป็นเป้าหมายสำคัญ เน้นผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและในชุมชนท้องถิ่นก่อน หากเหลือใช้ก็นำไปจำหน่ายแจก ยกตัวอย่างเช่น ชุมชนบ้านหนองจิก เป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี หรือเมืองพระชนกจักรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่ประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งคนในชุมชนบ้านหนองจิกนั้น ประกอบอาชีพและอาศัยอยู่โดยเน้นการพึ่งพาตนเองที่มีวิถีการ ดำเนินชีวิตรูปแบบหนึ่งที่อาศัยพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก เหตุผลของการเข้มแข็งในชุมชนนั้นมาจากการที่มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีความรู้ความสามารถในการชักนำผู้คนในชุมชนมาร่วมกันปรับเปลี่ยน

แผนในการดำเนินชีวิต จากหลักแนวทาง คิด ทำ นำ เปลี่ยน เช่น ปลุกข้าวไว้กินก่อนขาย ออมเงินที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือปลุกผักไว้กินในครัวเรือน บุรณาการทางความคิดเพื่อเชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อเติมเต็มส่วนที่ขาด (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2559)

ชุมชนบ้านคีรีวงเคยเป็นหมู่บ้านค่อนข้างใหญ่หมู่บ้านเดียว แล้วภายหลังได้แบ่งออกเป็นหมู่บ้าน 4 หมู่บ้าน คือ บ้านคีรีวง บ้านคีรีทอง บ้านขุนคีรี และบ้านคีรีธรรม แต่เดิม ชุมชนนี้มีชื่อว่า บ้านขุนน้ำ เพราะตั้งอยู่ใกล้ต้นน้ำจากยอดเขาหลวง ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นชื่อ บ้านคีรีวง หมายถึง หมู่บ้านซึ่งอยู่ภายในวงล้อมของภูเขา บ้านคีรีวง เป็นชุมชนเก่าแก่ที่อพยพไปอาศัยอยู่เชิงเขาหลวง ในพื้นที่ตำบลกำโลน ที่เป็นเส้นทางเดินขึ้นสู่ยอดเขาหลวงที่สูง ซึ่งชาวบ้านต่างมีวิถีชีวิตที่สงบ มีสังคมแบบเครือญาติ ทำอาชีพหลักคือการทำสวนผสม เรียกว่า “สวนสมรม” ที่มีการปลูกผลไม้เป็นสำคัญ เช่น มังคุด เงาะ ทุเรียน สะตอ ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านคีรีวงได้มีการแบ่งชุมชนออกเป็นกลุ่มหลายกลุ่ม อาทิเช่น กลุ่มม้าย่อม กลุ่มสมุนไพร กลุ่มจักสาน กลุ่มแปรรูปทุเรียน ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างจะมีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค และนักท่องเที่ยวอย่างมากที่เดินทางมาท่องเที่ยวต่างก็มักจะซื้อเป็นของฝากกันอยู่เสมอ สินค้าของชุมชนมีราคาไม่แพงเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ที่ผ่านมาทางชุมชนได้เคยประสบกับปัญหาหาอุตสาหกรรมภัย บ้านเรือนของชาวบ้านถูกน้ำพัดหายไปนับ 100 หลัง รวมถึงแหล่งศูนย์รวมของชุมชนที่เป็นวัดด้วย ต่างก็ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ครั้งนั้น ส่งผลทำให้ชาวบ้านได้รับผลกระทบกันอย่างถ้วนหน้า แต่ต่างก็ได้พยายามช่วยกันรักษาสถานที่สำคัญ ๆ ของชุมชนที่เป็นพระอุโบสถและบ้านเรือนที่อยู่อาศัยที่ประสบภัยให้คงอยู่เอาไว้ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ชาวบ้านร่วมกันรักษาสถานที่สำคัญเอาไว้ทำให้สถานที่ดังกล่าวเป็นอนุสรณ์สถานชุมชนคีรีวง จนได้เกิดเป็นชุมชนต้นแบบในการจัดการเชิงนิเวศและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเวลาต่อมา อีกทั้งและยังได้รับรางวัลยอดเยี่ยมด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประจำปี พ.ศ. 2541 ประเภทเมืองและชุมชน ที่มาจากการเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตแบบชาวสวนอยู่กับธรรมชาติ จากนั้นก็มีพัฒนาการที่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจนเกิดเป็นธุรกิจใหม่ของชุมชน ที่มีทั้งการนำทางเดินป่า ลูทาบ ที่พักที่เป็นแบบโฮมสเตย์ ที่มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างทั่วถึง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากชุมชนแห่งนี้ เปรียบเสมือนชุมชนที่ก่อตั้งขึ้นมาใหม่หลังปี พ.ศ. 2531 เหตุเพราะประสบกับภัยธรรมชาติ หลังจากนั้นก็ได้มีการพัฒนาโดยอาศัยการพึ่งตนเองของประชาชนในพื้นที่มาจนถึงปัจจุบันที่ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมสงบสุข และมีการพัฒนาด้านอาชีพแบบพึ่งตนเอง ถือเป็นแบบอย่างสำหรับชุมชนในการดำรงชีวิต ผลที่ได้จากการวิจัยเรื่องนี้จะเกิดประโยชน์กับประชาชนและชุมชนอื่น ๆ นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ตั้งแต่ประวัติความเป็นมาแบบพึ่งตนเองของหมู่บ้านคีรีวง วิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนในปัจจุบัน รวมถึงข้อเสนอแนะความต้องการในการดำเนินชีวิต

ของประชาชน นอกจากนี้ทำให้ได้ความรู้ใหม่เพื่อใช้อธิบายวิถีชีวิตชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพวิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตแบบพึ่งตนเองชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในลักษณะการเกี่ยวเนื่องพึ่งพาธรรมชาติ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎีชุมชนพึ่งตนเอง ทฤษฎีการพัฒนา ที่ประกอบไปด้วย การทำสวนผลไม้ การทำสวนยางพารา การค้าขายกับนักท่องเที่ยว/กลุ่มอาชีพ ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตแบบพึ่งพาตนเองชุมชนบ้านคีรีวง ที่จะนำไปสู่การพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวทางการศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายปรากฏการณ์วิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน ประกอบไปด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน ผู้นำท้องถิ่นโดยธรรมชาติ จำนวน 1 คน ผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 5 คน ประชาชนที่ประสบความสำเร็จจากการประกอบอาชีพ จำนวน 5 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตปรากฏการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การพบปะพูดคุยและการสนทนา การเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลและตีความปรากฏการณ์ตามแบบแผนความสัมพันธ์ หรือผลที่เกิดขึ้นที่เรียกว่า วิธีการอุปนัย (inductive approach) โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นหลักในการวิเคราะห์และตีความเพื่อนำมาสรุปเป็นข้อมูลในการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการดำเนินการ 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ 1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการพรรณนารายละเอียดของสภาพทั่วไปปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นใน ชุมชน พื้นที่การวิจัย เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวมเกี่ยวกับการพัฒนาวิถีชีวิตชุมชน 2) การวิเคราะห์เชิงอธิบาย เป็นการวิเคราะห์การพัฒนาตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ในขอบเขตเนื้อหาแต่ละด้าน

แล้วนำมาวิเคราะห์ เป็นรายด้าน ตามกรอบในเนื้อหาของขอบเขตการวิจัยเพื่อเป็นคำตอบสำหรับคำถามการวิจัยและตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาแบบสามเส้า (Triangulation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพของชุมชนบ้านคีรีวง เกิดขึ้นมาประมาณ 200 กว่าปี เป็นชุมชนเล็กๆ ตั้งอยู่ท่ามกลางเขาหลวง ที่เกิดจากการมีกลุ่มทหารเกณฑ์ไปรบที่เมืองไทรบุรีแล้วได้หนีทัพไล่เลาะขึ้นไปตามสายคลองขุนน้ำ จนถึงที่ราบระหว่างหุบเขาหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราชหรือที่ปัจจุบันเรียกว่า เขาหลวง จากนั้นก็ได้เริ่มมีราษฎรเข้ามาอยู่อาศัยตั้งแต่ปี พ.ศ.2366 เป็นต้นมา วิถีชีวิตแบบพึ่งตนเองชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช อาศัยโดยพึ่งพาตนเองอยู่กับธรรมชาติ มีการดำรงชีพโดยการพึ่งพาอาศัยป่าธรรมชาติด้วยการเก็บหาของป่าที่มีอยู่เช่น ทุเรียน สะตอ ลางสาด มังคุด เป็นต้น เพื่อปรุงเป็นอาหารสำหรับการดำรงชีวิต และหากเหลือจากการบริโภคก็นำมาขายโดยไม่ทำลายธรรมชาติ มีการเดินทางไปมาติดต่อหากันโดยใช้การเดินทางเท้าหาสู่กัน ต่อจากนั้นมีการพัฒนาด้วยการทำสวนผลไม้ลงในพื้นที่ไม่กว้างในลักษณะ “สวนสมรม” ประกอบด้วย สวนทุเรียน สวนมังคุด สวนเงาะ สวนลางสาด สวนจำปาตะ เป็นต้น พร้อมกันนี้ทางราชการได้มาพัฒนาเส้นทางคมนาคมให้กับชุมชนได้ไปมาติดต่อกับภายนอก และได้ขนส่งผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาด การพัฒนายังไม่หยุดยั้งจนปัจจุบันชุมชนบ้านคีรีวง มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ไว้รองรับประชาชนภายนอกที่เข้ามาท่องเที่ยว ดูวิถีชีวิตคนในชุมชน ปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการของประชาชนในชุมชนพบว่า ปัญหาที่ชุมชนพบเจอได้แก่ปัญหาการติดยาเสพติดของคนในชุมชน ขยะมูลฝอย และการปิดกั้นข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาจากภายนอกที่คนในชุมชนมักไม่ยอมรับฟัง หน่วยงาน ข้อเสนอแนะทางราชการที่จะเข้ามาส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาท้องถิ่นควรมีการสำรวจความต้องการจากประชาชนเสียก่อนก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาเพื่อการพัฒนาจะได้เกิดประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาที่พบว่าสภาพของชุมชนบ้านคีรีวง เกิดขึ้นมาประมาณ 200 กว่าปี เป็นชุมชนเล็กๆ ตั้งอยู่ท่ามกลางเขาหลวง ที่เกิดจากการมีกลุ่มทหารเกณฑ์ไปรบที่เมืองไทรบุรีแล้วได้หนีทัพไล่และขึ้นไปตามสายคลองขุนน้ำ และภายหลังได้เริ่มมีราษฎรเข้ามาอยู่อาศัยตั้งแต่ปี พ.ศ.2366 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่สำคัญ มาเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อใช้อธิบายวิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน การพึ่งตนเอง การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน การพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับการวิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวง แนวคิดการพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญา

2. ผลจากการศึกษาที่พบว่าวิถีชีวิตแบบพึ่งตนเองชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช อาศัยโดยพึ่งพาตนเองอยู่กับธรรมชาติ ดำรงชีพโดยการพึ่งพาอาศัยป่าธรรมชาติ เก็บหาของป่าจากชุมชนปลูก ทุเรียน สะตอ ลางสาด มังคุด เพื่อปรุงเป็นอาหารสำหรับการดำรงชีวิต และหากเหลือจากการบริโภคก็จะนำมาขายโดยไม่ทำลายธรรมชาติ มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ไว้รองรับประชาชนภายนอกที่เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งตามทฤษฎีชุมชนพึ่งตนเอง ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของราษฎรในชุมชนที่มีลักษณะการช่วยเหลือตนเองลักษณะการพึ่งตนเอง เพราะการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองของคนในชุมชนจะเป็นเหตุทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง เพราะการดำเนินชีวิตตามลำพังความสามารถของตนเองทั้งสิ้น จึงไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลใด หรือมีหน่วยงานใดที่ให้ความช่วยเหลือแต่เป็นเพียงแรงเสริมเท่านั้น เพราะการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนสามารถยืนหยัดด้วยความสามารถของตนเองได้แล้ว ทฤษฎีการพัฒนาการพัฒนาประเทศ หรือการพัฒนาชุมชนนั้นจะต้องยึดแนวทางที่ถือเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนา

ซึ่งกรอบแนวคิดหรือทฤษฎีการพัฒนาที่สำคัญมี 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีภาวะทันสมัย ทฤษฎีนี้อาศัยทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก (Neo-Classical Theory) และทฤษฎีสังคมศาสตร์ของอเมริกัน มาประยุกต์เป็นกรอบการวิเคราะห์ปัญหา โดยจุดเน้นของแนวคิดทฤษฎีนี้ จะต้องพัฒนาประเทศให้ทันสมัยต้องมีแนวทางการดำเนินงานให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง ความรู้สึกนึกคิด รวมถึงความรู้ความเข้าใจของคนในสังคมที่ต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างกันซึ่งทฤษฎีภาวะทันสมัย เน้นในเรื่อง การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยอาศัยอุตสาหกรรมเป็นตัวนำในการพัฒนา เน้นบทบาทของรัฐในการวางแผนจากส่วนกลาง (Top – down Planning) เน้นพัฒนาสังคมเมือง (Urbanization) โดยสร้างสังคมเมืองให้ทันสมัย เน้นการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งนี้เพราะทฤษฎีนี้เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม เน้นการใช้ทุนเข้มข้นจากภายนอกประเทศ ต่อมาทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory) ทฤษฎีนี้เกิดจากปัญหาความด้อยพัฒนาในกลุ่มประเทศละตินอเมริกา ที่เป็นการศึกษาถึงปัญหาของความด้อยพัฒนาในประเทศโลกที่สาม มีขอบข่ายที่ครอบคลุมถึงการพัฒนาแบบที่ต้องพึ่งพาระบบชาตินิยม ระบบโครงสร้างนิยม รวมถึงระบบพัฒนานิยม ซึ่งแนวคิดเหล่านี้เป็นแนวคิดที่ต่อต้าน

ลัทธิจักรวรรดินิยม (Imperialism) ซึ่งต่างทำให้นักพัฒนาหลายคนที่ศึกษาประเทศด้อยพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วต่างก็พยายามหาแนวทางการหลุดพ้นจากสภาพความด้อยพัฒนา ที่มีทั้งแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างความสัมพันธ์ต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมืองระหว่างประเทศของประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่ด้อยพัฒนา แนวทางการปรับปรุงความสัมพันธ์ทางการผลิตเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพของเศรษฐกิจและสังคมใหม่ ถ้าพัฒนาตามทฤษฎีภาวะทันสมัย ประเทศตะวันตกที่เจริญจะเป็นศูนย์กลางทุกอย่าง ในขณะที่ประเทศด้อยพัฒนาจะเป็นบริวาร หรือต้องพึ่งพาทายนอกอยู่ตลอดเวลา 2) ควรมีการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคมเสียใหม่ เพื่อที่จะนำไปสู่การกระจายผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม 3) กระบวนการที่สามารถกระทำได้คือ การลดการพึ่งพาจากภายนอก และทำให้ประเทศพยายามเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองให้มากขึ้น (อดิวัส ศิริพันธ์. 2563) และทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory) ที่เกิดมาจากนักวิชาการด้านองค์การกรรมกรระหว่างประเทศ (ILO = International Labor Organization) และนักเศรษฐศาสตร์ เช่น Duley Seer (1969); Streeten, Paul (1972); Myrdal Gunnar (1964) ซึ่งต่างได้มีการเรียกร้องให้มีแนวทางในการดำเนินการวิเคราะห์เพื่อกำหนดเงื่อนไขทางสังคมรวมถึงสถาบันต่าง ๆ ก่อนการพัฒนา ซึ่งตามแนวคิดดังกล่าวนี้ได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่มาจากกรอบความคิดในการวางแผนจากส่วนกลางไปสู่แผนระดับล่าง ตามหลักความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประเทศที่ต้องการพัฒนา

ซึ่งจุดเน้นสำคัญของทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน คือ เน้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการที่จำเป็นพื้นฐานของประชาชน การกระจายอำนาจ (Decentralization) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระจายความเจริญให้ทั่วถึง ให้ความสำคัญกับภาคเกษตรกรรมและพื้นที่ชนบท ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเสริมสร้างคุณภาพชีวิตประชากรของประเทศ พัฒนาทุกด้านไปพร้อมกันแบบบูรณาการทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการใช้แรงงาน และทุนภายในประเทศ ทั้ง 3 ทฤษฎีถือเป็นหัวใจหลักสำคัญในการพัฒนา เพราะการพัฒนามีความสำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์ การพัฒนาเป็นหลักวิวัฒนาการในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เพราะมนุษย์นอกจากการต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคทั้งหลายเพื่อวิถีชีวิตของตนและครอบครัว การที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งหลายต้องมี หลักคิด วิธีคิด วิธีปฏิบัติที่สามารถยึดหลักทฤษฎีเหล่านี้เพื่อดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ ล่วงไปได้ นอกจากนี้การพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช คนในชุมชนมีลักษณะการประกอบอาชีพที่ปฏิบัติติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันนานมา จนกลายเป็นวิถีชีวิตของชุมชนพึ่งตนเอง ยังได้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญชนก ปะระละ นุจรี ใจประกอบ และทงศักดิ์ บันสินธุ์ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม”

พบว่าประชาชนคนรุ่นใหม่ยังให้ความสำคัญกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงน้อย ส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพตามวิถีดั้งเดิม รัฐบาลต้องปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักกับคนรุ่นใหม่ให้มากกว่าเดิม หรือ พรพรณี บัวเล็ก (2565) ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนในคลองบางเขน ที่พบว่า การตั้งถิ่นฐานของชุมชนในคลองบางเขนมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เน้นอาชีพเกษตรกรรม มีเศรษฐกิจแบบพอเพียงชีพ การผลิตเพื่อบริโภคเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อขายเกิดขึ้นเมื่อมีพ่อค้าจากภายนอก (พ่อค้าผลไม้ตลาดมหานาค) เข้ามาประมาณเมื่อทศวรรษ 1930 ชุมชนคลองบางเขนเริ่มต้นผลิตข้าวช่วงปลายของคริสต์ศตวรรษที่ 19 การสิ้นสุดวิถีชีวิตการเป็นเกษตรกรสิ้นสุดลงเมื่อชุมชนเผชิญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ หลังแผนพัฒนาของประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2504

นอกนี้ยังมี พระมหาภานุพงษ์ คุณยุดิต (ดีวรรณ) (2564) ศึกษาผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนจังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประเพณีลอยโขมดมีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนมีความเชื่อว่าเป็นการลอยเคราะห์ลอยบาป ทำกระทางแล้วอธิษฐานสิ่งที่ตนปรารถนาแล้วลอยในแม่น้ำ อิทธิพลของประเพณีลอยโขมดมีผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนด้านความเชื่อและจิตใจส่งผลให้คนในชุมชนมีคุณธรรม เกิดเป็นวัฒนธรรมประเพณีทำให้เกิดมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมในกิจกรรมและยังได้มาร่วมลอยโขมดเพื่อสืบสานประเพณีอันดีงามเหล่านี้ให้คงอยู่ต่อไป

สำราญ จุช่วย (2564) ได้ทำการศึกษาในวิถีชีวิตชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า น้ำมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาวิถีชีวิต ธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับอาชีพ ด้านศาสนามีความศรัทธาที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวภายใต้จิตใจต่อกันน้ำมีความสัมพันธ์กับมิติแห่งความสุขในวิถีชีวิต พอใจในชีวิตที่พอเพียง แบบดั้งเดิม และมิติแห่งความสุขมีการหลอมรวมให้กลมกลืนกับธรรมชาติที่มีอยู่ของชุมชน ส่วน ศุภณัฐ เทียนทอง (2566) ได้ศึกษานิราศสุนทรภู่ : ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชุมชนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่พบว่าพระสุนทรโวหาร (ภู่) หรือสุนทรภู่ เป็นกวีในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีผลงานร้อยกรองหลากหลายประเภท ผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับสุนทรภู่เป็นอย่างมาก เช่น นิราศเมืองแกลง นิราศเมืองเพชร นิราศพระปฐม โดยสวนใหญ่จะมีลักษณะของการจากนางอันเป็นที่รักเพื่อเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ บริเวณภาคกลางของประเทศไทย ที่มีการพรรณนาถึงสถานที่ ลักษณะทางภูมิประเทศ

รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนที่ทำให้เห็นภาพของวิถีชีวิตชุมชน สังคม วัฒนธรรม ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และ เกษฏา เมฆเรือง, เดโช แขน้ำแก้ว, อุดม คักดีเดโชชัย และ จิตติมา ดำรงวัฒนะ (2563) ได้ศึกษา วิถีนวัตกรรม : การให้บริการความรู้ด้านวิถีชีวิตชุมชนคนระโนด กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ระโนด ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า มีการนำเอา ศิลปวัฒนธรรมวัฒนธรรม รวมถึงความเชื่อ ค่านิยมที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวระโนดที่เกิดการพัฒนา เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามเวลาที่เปลี่ยนผ่านมาถ่ายทอดเพื่อให้เห็นเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนสภาพ ปัญหาการให้บริการความรู้ด้านวิถีชีวิตชุมชน เนื้อหาล้ำสมัยไม่ค่อยเป็นที่สนใจ ส่งผลต่อจำนวนผู้เข้าชมลดน้อยลง ส่วนงบประมาณในการบริหารจัดการก็ลดน้อยลงที่ต้องมีการแบ่งจ่ายตามความจำเป็น แนวทางการส่งเสริมควรใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยให้มากขึ้นตรงตามความต้องการของสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงผู้เข้าชมด้วย เพื่อให้พิพิธภัณฑ์ดำรงอยู่ได้ และเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ ยังมีการพึ่งตนเองของชุมชนทางเศรษฐกิจ การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติการ พึ่งตนเองได้ทางจิตใจ การพึ่งตนเองได้ทางสังคม (ครรคิตร์ สิริพุนทรัพย์, 2561)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ควรหาวิธีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงในช่วงเวลา ที่ประชาชนอยู่กันอย่างพร้อมเพรียง เช่น ช่วงเย็นหลังเวลาที่ว่างจากกิจกรรมอื่น เพื่อให้ทราบถึง วิธีการ หรือขั้นตอน ที่นำไปสู่การพัฒนาได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

2) ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน เพื่อจะได้พบแนวทาง เพิ่มเติมในการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นการวางแผนและสนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

3) หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมความร่วมมือแบบบูรณาการตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น องค์การเอกชน และในระดับชาติ เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายในการทำงานให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

4) หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายในการพัฒนาชุมชนในทุกมิติ เพื่อส่งเสริมให้เกิดวิถีการ ดำรงชีวิตแบบพึ่งตนเองอย่างแท้จริง ในการที่จะให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- เกษรา เมฆเรือง, เดโช แชน้ำแก้ว, อุตมศักดิ์ เดโชชัย, และ จิตติมา ดำรงวัฒนะ. (2563). วิถีนวัตกรรม : การให้บริการความรู้ด้านวิถีชีวิตชุมชนคนระโนด กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ระโนด ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช*, 10(1), 66-82.
- โกมินทร์ สุขอุ้น. (2565). การจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านบางสาน ตำบลพนม อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 9(6), 292-309.
- ครครดิตร สิริพันธุ์ทรัพย์. (2561). กลยุทธ์ในการบริหารจัดการชุมชนพึ่งตนเองในอนาคต. *Journal of Modern Learning Development*, 3(2), 29-39.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2559). ชุมชนแห่งการพัฒนา : พื้นที่ต้นแบบการพึ่งตนเอง บริบทบ้านหนองจิก ตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายพัฒนาลูกค้าและชนบท : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.).
- ฉันทชนก ปะวะละ นุจรี ใจประกอบ และทองศักดิ์ ปันสินธุ์. (2562). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรณี บัวเล็ก. (2565). วิถีชีวิตของคนในคลองบางเขน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 16(1), 162-177.
- พระมหาภาณุพงษ์ คุณยุตโต (ดีวรรณ). (2564). ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน จังหวัดจันทบุรี. *Research and Development Journal, Loei Rajabhat University*, 16(58), 34-45.
- ศุภณัฐ เทียนทอง (2566). นิราศสุนทรภู่: ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชุมชนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. *Journal of MCU Buddhasothorn Review*, 3(1), 56-70.
- สำราญ จุช่วย. (2564). นวัตกรรมวิถีชีวิตชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 13(3), 240-254.
- อดิวิธ ศิริพันธ์. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Dudley Seer (1969). The Meaning of Development, *International Development Review*. 11, 3-4.

Myrdal, Gunnar. (1964). *An International Economy*. New York: Happer&Row

Streeten, Paul. (1972). *The Frontiers of Development studies*. London : Macmillan.

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่

Desirable characteristics of modern tutoring school administrators

กรกฤช ศรีวิชัย

Korrakrit Sriwichai

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ

Educational Administration Department, Graduate School Payap University

Corresponding Author E-mail: Kting15@hotmail.com

Received May 7, 2024; Revised June 4, 2024; Accepted August 13, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่ โดยการศึกษาและวิเคราะห์บนพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎี และการวิจัย ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันของโลกมีความเจริญก้าวหน้า ในหลายๆ ด้าน แต่ก็มีปัญหามากมายเกิดขึ้นตามมา โดยแต่ละปัญหาก็มีความซับซ้อนมากกว่าที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาสมัยใหม่จึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่พร้อมจะปรับเปลี่ยนวิธีการคิด และมีการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อมทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษาที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ (1) การมีวิสัยทัศน์และความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง (Vision) (2) ความรอบรู้ในศาสตร์และศิลป์ที่หลากหลาย (Knowledge) (3) การมีทักษะในการบริหารสถานศึกษาที่มีความ ยืดหยุ่นและแตกต่างตามบริบทและสถานการณ์ (Skills) (4) การมีความรู้และความสามารถในการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ (Apply) (5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากองค์กรภายนอกและรับฟังข้อเสนอแนะ จากทีมงาน ผู้ปกครองและนักเรียน (Team Work) หรือเรียกว่า VK-SAT เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของ ความสำเร็จที่ได้ตั้งไว้ โดยให้ครอบคลุมภาระงานของโรงเรียนกวดวิชาใน 6 ด้าน คือ (1) งานวิชาการ (2) งานธุรการและงานทั่วไป (3) งานกิจการนักเรียน (4) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (5) งานเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และ (6) งานสื่อสาร และส่งเสริมการตลาด

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์; ผู้บริหาร; โรงเรียนกวดวิชา

Abstract

This academic article aims to explain about the desired characteristics of modern tutoring school administrators by studying and analyzing on the basis of concepts, theories and research. The situation of the world today is progressing in many ways, but it is full of various problems happened that followed. Each problem is more complex than problems that occurred in the past. Therefore, modern tutoring school administrators need to have desirable characteristics which is ready to change the way of thinking, prepare to administer and manage school in

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567) | Vol.10 No.2 (May-August 2024)

a new way that is consistent with changes in the environment both inside and outside the school that may occur including (1) vision and being abreast of change (Vision) (2) knowledge in various sciences and arts (Knowledge) (3) skills in managing school that are flexible and different according to context and situations (Skills) (4) knowledge and ability to apply innovation and information technology (Apply) (5) creating a network of cooperation from outside organizations and listening to suggestions from the team, parents and students (Team Work) or call is VK-SAT to drive the school towards the goals of success that have been set. It covers the workload of tutoring schools in 6 areas: (1) academic administration (2) administrative and general (3) student affairs (4) building and environment (5) educational technology and innovation and (6) communication and marketing.

Keywords: Desired characteristics: administrators; Tutoring school

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนโฉมโลกในศตวรรษที่ 20 อย่างสมบูรณ์ โดยยุคปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน แต่ก็มีปัญหามากมายเกิดขึ้นตามมา ซึ่งแต่ละปัญหาก็มีความซับซ้อนมากกว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การก่อการร้าย ปัญหาเศรษฐกิจและสภาพสังคม (นำโชค อุ่นเวียน, 2564) โดยสถานการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าและไม่ว่าจะจบลงอย่างไร ส่งผลให้ผู้คนไม่สามารถดำเนินชีวิตในรูปแบบเดิมที่ได้เคยปฏิบัติมาดังเช่นปกติ ซึ่งผู้ที่สามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมตั้งรับกับสถานการณ์ต่างๆ รวมถึงสามารถแก้ปัญหาได้ดี จะพัฒนาตนเองและดำรงชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางความท้าทายที่ผ่านเข้ามา ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษามากยิ่งขึ้น เนื่องจากจะเป็นการส่งเสริมและการพัฒนาตัวบุคคลได้อย่างแท้จริง รวมถึงส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าตามไปด้วย ดังนั้นทุกประเทศจึงได้พยายามบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและมีความเท่าเทียม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการศึกษา พร้อมทั้งขับเคลื่อนแผนการศึกษานั้นไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ โดยต้องศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมที่อาจส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ได้แก่ การพัฒนาแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคม โครงสร้างของประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมผู้สูงอายุ ความต้องการของโลกที่เปลี่ยนไปและทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 จึงทำให้เกิดความท้าทายในการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวไปสู่เศรษฐกิจและสังคมของโลกยุคใหม่ พร้อมทั้งมีการตั้งวิสัยทัศน์ว่าคนไทยทุกคนจะได้รับการศึกษาและ

การเรียนรู้แบบตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวดที่ 3 มาตรา 15 ได้แบ่งการจัดการศึกษาไว้ 3 รูปแบบ คือ (1) การศึกษาในระบบ ซึ่งมีชัดเจนในการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการ หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษา (2) การศึกษานอกระบบ ซึ่งมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการ ระยะเวลา การวัดและประเมินผล โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละบุคคล และ (3) การศึกษาตามอัธยาศัย โดยผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเองจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาสของผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนกวดวิชาจัดเป็นการศึกษานอกระบบในประเภทของโรงเรียนเอกชน ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อเสริมความรู้ในบางรายวิชาตามหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนกวดวิชาจึงเข้ามามีบทบาทในการเติมเต็มความรู้ให้กับนักเรียนเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสอบ โดยครูผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชายังมีวิธีการและเทคนิคใหม่ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นหรือจดจำได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งนักเรียนส่วนใหญ่ยังเลือกเรียนกวดวิชาเนื่องจากความรู้ที่ได้รับจากห้องเรียนในระบบปกติยังไม่สามารถนำไปใช้ในการสอบแข่งขันได้ เช่น วิชาความถนัดทั่วไป หรือ TGAT (Thai General Aptitude Test) ซึ่งเป็นรายวิชาที่ไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนภายในระบบโรงเรียนแบบปกติ แต่มีการนำรายวิชานี้มาเป็นส่วนหนึ่งเพื่อประเมินผลและคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564)

ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาจึงต้องมีการบริหารจัดการในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยต้องมีกลยุทธ์ที่ชาญฉลาดและมีการวางแผนแนวทางในการจัดการศึกษา โดยเตรียมความพร้อมและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสามารถนำไปปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผล (ยุทธชาติ นาคหอม, 2564) และปทุมพร เปียถนอม (2563) ระบุว่า การทำงานขององค์กรภาคการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ นอกจาก ความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีแล้ว ยังต้องมีความสามารถอย่างรอบด้านและมีความคล่องแคล่วในการแสดงบทบาทที่แตกต่างไปในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเพื่อสนับสนุนการทำงานของบุคลากร อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและจากความคาดหวังเดิมภายในองค์กรซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นขององค์กรสมัยใหม่อีกต่อไป ซึ่งการบริหารองค์กรสมัยใหม่จำเป็นต้องมีผู้นำที่ทันสมัย ผู้นำยุคใหม่หรือผู้นำแห่งการแทนที่ด้วยสิ่งใหม่

ด้วยเหตุผลนี้ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาสมัยใหม่จึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งพร้อมจะปรับเปลี่ยนวิธีการคิดและการเตรียมความพร้อมในการบริหารและจัดการสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้น บทความนี้จึงนำเสนอในประเด็นเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในสภาวะการณ์ที่ผันผวนและไม่มีความแน่นอน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่

โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและพลิกผัน ผู้บริหารมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร โดยในปัจจุบันเชื่อว่าความเป็นผู้นำไม่ได้มีมาแต่กำเนิดแต่สามารถเกิดขึ้นได้จากการพัฒนาและการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งความเป็นผู้นำเป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลหนึ่งจะมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นอันก่อให้เกิดการปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้และขับเคลื่อนองค์กรให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายที่ได้กำหนด

สनु ก สิงห์มาตร และคณะ (2560) ได้เสนอว่าผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องมีการพัฒนาตนเองเสมอและมีความเป็นผู้นำ โดยมีการบริหารจัดการที่สร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจให้กับผู้ตามซึ่งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. ความรอบรู้ (Knowing) คือ การมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่ต้องบริหารและจัดการอย่างแท้จริง เพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จและเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 องค์ความรู้ (Science) โดยมีความพยายามค้นหาความรู้ในศาสตร์ต่างๆ รอบด้านอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากความรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและที่สำคัญคือต้องมีความรู้ในเรื่องที่ต้องบริหารและจัดการเป็นอย่างดี

1.2 ศิลปะ (Art) โดยมีเทคนิคและวิธีการทำงานที่มีรูปแบบหลากหลายและมีความเหมาะสมเพื่อช่วยให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์

1.3 ทักษะ (Skill) โดยมีความสามารถในการบริหาร การปกครอง การจัดการทรัพยากรที่มี และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เป็นที่รักและเคารพของบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

1.4 วิชาคน (Science of People) โดยรู้จักเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานหรือถูกต้องกับหน้าที่ โดยใช้ความสัมพันธ์ทั้งระดับส่วนตัวหรือระดับทางการเพื่อทำลายความขัดแย้งหรือกำแพงกัน ด้วยคำว่า “รู้อะไรไม่รู้รู้จักกัน” เพื่อช่วยให้การประสานงานเกิดประสิทธิภาพได้อย่างสูงสุด

2. การมีอุดมการณ์ (Ideology) คือ การผสมผสานกันระหว่างความคิดหลัก (Concepts) เจตคติ (Attitudes) และความเชื่อ (Beliefs) ซึ่งจะเป็นสิ่งชักนำและกำหนดทิศทางของสถานศึกษา รวมทั้งทำให้ทุกคนในองค์กรมีแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน โดยประกอบด้วย

- 2.1 การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมภายใต้กรอบวัฒนธรรมของชาติ
- 2.2 ความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าหาญบนหลักการที่ถูกต้อง แต่อ่อนน้อมและรู้หน้าที่
- 2.3 ความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและสังคม

3. ความรู้เท่าทัน (In Time Knowing) คือ ความรู้และความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

- 3.1 การรู้เท่าทันต่อกระแสโลกที่เปลี่ยนไปและเท่าทันต่อสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งการรู้เท่าทันต่อการไหลของวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- 3.2 การรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ในยุคปัจจุบันและมีการเตรียมความพร้อมให้กับสถานศึกษา
- 3.3 การฝึกฝนตนให้เท่าทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษา
- 3.4 การรู้เท่าทันในการบริหารความเสี่ยง เพื่อสามารถบริหารและจัดการสถานศึกษาบนความผันผวนของสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การกล้าตัดสินใจ (Discussion Courage) คือ ความสามารถในการตัดสินใจที่เหมาะสมและรวดเร็วบนพื้นฐานของหลักการ เพื่อให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย

- 4.1 การตัดสินใจในการกระทำที่มีความเสี่ยงโดยอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง
- 4.2 การลงทุนกับนวัตกรรมใหม่ๆ พร้อมทั้งเรียนรู้และนำเทคนิคใหม่ๆ มาปรับใช้
- 4.3 การยอมรับทั้งความชอบและความผิดอันเกิดจากความผิดพลาดของการบริหารงาน
- 4.4 การให้คำปรึกษาบุคคลที่ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายและลงโทษบุคคลที่ไม่ตั้งใจปฏิบัติงานหรือจงใจให้เกิดความเสียหายกับสถานศึกษา โดยตั้งอยู่บนความยุติธรรมและความเสมอภาค

5. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategy of Vision) คือ ความสามารถในการมองการณ์ไกลบนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้ โดยไม่ยึดติดกับวิธีคิดแบบเดิม แต่มีหลักการคิด เทคนิคและวิธีการที่ทันสมัยและมีความเหมาะสม เพื่อนำมาปรับใช้กับสถานศึกษาซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกัน โดยประกอบด้วย

- 5.1 การมองภาพในอนาคตของสถานศึกษาและพยายามไปถึงจุดมุ่งหมายอย่างอดทน
- 5.2 การมองโลกให้กว้างและมองอย่างหลายมิติ
- 5.3 การโน้มน้าวผู้อื่นให้คล้อยตามและปฏิบัติตาม
- 5.4 การมองยุทธศาสตร์การศึกษาของโลกหรือของประเทศให้ครอบคลุม

6. การสร้างทีมงาน (Team Work) คือ ความสามารถในการสร้างทีมงานและสร้างเครือข่าย เพื่อช่วยผลักดันให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาลุล่วงได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการมีส่วนร่วมและได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและองค์กรต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย

- 6.1 การสร้างทีมงานที่ไว้วางใจได้ในทุกเรื่อง
- 6.2 ความเชื่อมั่นและเชื่อในความสามารถของทีมงาน
- 6.3 การมอบหมายภาระงานให้ทีมงานได้ปฏิบัติตามความถนัดและความสามารถ
- 6.4 การสวดส่องและดูแลทีมงานเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ
- 6.5 การรับผิชอบทั้งส่วนดีและส่วนบกพร่องที่เกิดจากการผิดพลาดของทีมงาน

7. การมีจิตบริการ (Service Mind) คือ ความเป็นมิตรและปรารถนาดี การเป็นแบบอย่างที่ดี และมีการตรวจสอบการทำงานในทุกขั้นตอน เพื่อให้สามารถช่วยแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที ตลอดจนเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร เพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีชีวิตที่ทุกคนร่วมด้วยและช่วยกัน ซึ่งประกอบด้วย

- 7.1 การมีความเสียสละ โดยประพฤติตนเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว
- 7.2 การมีความอดทนในการรอเวลาที่เหมาะสมก่อนการดำเนินการใดๆ ด้วยความรอบคอบ
- 7.3 การมีความเมตตาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อทุกคน
- 7.4 การมีความคิดเชิงบวกและมองโลกในแง่ดี โดยไม่มีอคติ
- 7.5 การมีความพอเพียง เพื่อให้เกิดความเพียงพอและเป็นสุข

กานต์ บุญศิริ และพจนารถ พรเจริญวิโรจน์ (2557) ได้ระบุว่าผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. การเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง คือ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อทำให้องค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นและพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและเทคโนโลยีเกิดขึ้นตลอดเวลา รวมถึงการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลจะเป็นพื้นฐานในการกำหนดภาพขององค์กรในอนาคตได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับยุคสมัย ตลอดจนสามารถกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรเพื่อไปสู่เป้าหมายตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2. การมีจิตวิญญาณของนักบริหาร ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การเป็นผู้อุทิศตนและมีความรับผิดชอบหน้าที่อย่างมุ่งมั่น ชยัน อดทนและเสียสละเพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

2.2 การเป็นปัญญาชน โดยใช้เหตุและผลในการดำเนินชีวิตและการทำงานในหน้าที่ ไม่ใช่อารมณ์ในการตัดสินใจและไม่มีอคติหรือความลำเอียง รวมทั้งมีจิตใจที่เข้มแข็ง หนักแน่นในความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริตและมีความยุติธรรม

2.3 การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ โดยยึดหลักที่ว่า “การจะพัฒนาใคร ต้องเริ่มจากการพัฒนาตัวเองก่อน” ซึ่งส่งผลให้ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3. การมีภูมิความรู้ในด้านการศึกษา โดยสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกัน ระหว่างการศึกษากับบริบทของสังคม รวมทั้งปัญหาและแนวโน้มทางการศึกษาในอนาคตได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการและด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา

4. การมีภูมิความรู้ในด้านการบริหารงาน โดยมีความเชี่ยวชาญในหลักการของการบริหารองค์การ การมีเทคนิคในการบริหารงานและการวางแผนกลยุทธ์ ตลอดจนสามารถนำหลักวิชาการมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลที่สูงสุด

5. การมีผลงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับ โดยมีความชำนาญในการบริหารองค์การ และมีความสามารถในการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ ครอบคลุม การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและการบริหารทรัพยากรขององค์การในด้านบุคลากร การเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและมีความคุ้มค่าสูงสุด

6. การรู้จักนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารองค์การอย่างต่อเนื่อง

จากบทความ “The Global Leader of the Future: New Competencies for a New Era” โดย Marshall Goldsmith (2000) ได้เสนอคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารยุคใหม่ไว้ดังต่อไปนี้

1. การมีแนวคิดที่กว้างไกล (Thinking Globally) คือ ความรู้และความเข้าใจในภาพรวมของโลก โดยการศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ในระดับมหภาค การรู้เท่าทันกับกฎหมายและการเมืองของประเทศต่างๆ รวมถึงการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับการปฏิบัติงานภายในองค์กร เนื่องจากการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้ทุกอย่างเชื่อมโยงถึงกันและการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลกในอนาคต

2. การเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Appreciating Cultural Diversity) คือ การตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี พร้อมทั้งเคารพในความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของปัจเจกชน

3. ความสามารถบริหารและจัดการเทคโนโลยี (Demonstrating Technology Savvy) คือ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างชาญฉลาด คัดเลือกทีมงานและพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี

รวมทั้งจูงใจให้อยู่กับองค์กร การรู้วิธีการบริหารและลงทุนในเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

4. การสร้างหุ้นส่วน (Building Partnerships) คือ ความสามารถในการสร้างเครือข่ายกับองค์กรอื่นและไม่สร้างคู่แข่งในอนาคต โดยการสร้างแนวคิดเชิงบวกและสร้างความสัมพันธ์ในระยะยาวด้วยวิธีการแบบ “ชนะ-ชนะ” (win-win) เพื่อให้สามารถแข่งขันกับตลาดและเกิดรายได้เปรียบต่อคู่แข่ง รวมทั้งการมีความสามารถในการปรับขนาดขององค์กร โครงสร้างองค์กร จำนวนบุคลากร และการมีที่ปรึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ในการช่วยเหลือ (Outsourcing)

5. การมีภาวะผู้นำร่วม (Sharing Leadership) คือ การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับทีมงาน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับตัวของผู้บริหารและสร้างความโดดเด่นมากกว่าผู้บริหารคนอื่น ๆ

จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ข้างต้นสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ การเป็นผู้มีอุดมการณ์และมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ การมีความเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง การเป็นผู้มีความรอบรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารสถานศึกษา การมีความรู้และความสามารถในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ การมีจิตวิญญาณของความเป็นนักบริหารและความเข้าใจในความแตกต่าง รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างหุ้นส่วนและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จที่ได้ตั้งไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ

การบริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่

นิติบดี ศุขเจริญ และคณะ (2561) กล่าวว่า โรงเรียนกวดวิชามีอัตราการขยายตัวในสังคมทั่วทั้งโลก เนื่องจากการศึกษาเป็นเสมือนทุนสำคัญของมนุษย์ ดังนั้นการลงทุนทางการศึกษาโดยการเรียนกวดวิชาจึงเป็นที่ยอมรับและได้รับความนิยม รวมทั้งเป็นความต้องการของผู้เรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะทางการเรียน ซึ่งสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการ โดยโรงเรียนกวดวิชาจะมีการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมจากการเรียนภายในโรงเรียนแบบปกติ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มเติมและพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ให้มากขึ้น รวมทั้งทำให้ระดับผลการเรียนเพิ่มขึ้นหรือสามารถสอบผ่านการคัดเลือกเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่า (ปัญญา ศิริโกไศยกานนท์, 2559) และ Bray (1999) ได้กล่าวว่า โรงเรียนกวดวิชามีการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เรียนอ่อนให้ได้มีความรู้มากขึ้นและเพิ่มความรู้ที่มีอยู่ให้สูงขึ้น รวมทั้ง Soldo & Powell (2011) ได้ระบุว่าโรงเรียนกวดวิชามีการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมโดยมีการอ้างอิงเนื้อหาตามการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ

อัญชลี ศรีวิชัย (2563) เสนอว่า โรงเรียนกวดวิชาต้องมีการบริหารงานให้มีความเหมาะสมกับการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการ คือ การจัดเตรียมเอกสารประกอบการสอนที่มีความกระชับและเข้าใจได้ง่าย การมีครูผู้สอนที่มีเทคนิคการสอนที่ง่ายต่อการเข้าถึงของนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ในอนาคตหรือชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ต้องมีการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งมีอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย และเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน

2) การบริหารงานด้านการเงิน คือ การกำหนดค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียนในแต่ละหลักสูตรอย่างชัดเจนและเหมาะสมกับคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสอดคล้องกับจำนวนชั่วโมงในการเรียนและมีการส่งเสริมการตลาด เช่น โปรโมชั่นแบบเหมาจ่าย การลดราคาเป็นช่วงๆ การผ่อนชำระค่าเล่าเรียนได้

3) การบริหารงานธุรการและงานทั่วไป คือ ความพร้อมของเอกสารประกอบการเรียนการสอน การจัดตารางเรียนที่มีความเหมาะสมต่อการเข้าเรียน ความสะดวกและรวดเร็วในการให้บริการและการให้ข้อมูลด้านการเรียน การมีช่องทางในการชำระเงินที่หลากหลาย รวมทั้งการแนะแนวการศึกษาต่อได้อย่างถูกต้อง

4) การบริหารงานกิจการนักเรียน คือ การเตรียมแผนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

กมลวรรณ พันธุ์คำหรี (2564) กล่าวว่า โรงเรียนกวดวิชาควรมีการบริหารงานสู่มาตรฐานการจัดการเรียนรู้แบบวิถีใหม่ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการ โดยการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่น การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงปรับโครงสร้างและจัดทำแผนปฏิบัติการที่คำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนและสอดคล้องกับงบประมาณ

2) การบริหารงานธุรการและงานทั่วไป โดยการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้มีมาตรฐาน การปรับปรุงค่าธรรมเนียมในการเรียนให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและการยกระดับความร่วมมือของเครือข่ายโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

3) การบริหารงานเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา โดยการพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการจัดการเรียนรู้ในวิถีใหม่ รวมทั้งปรับปรุงทรัพยากรที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่สามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลาและสามารถสร้างการเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูมีทักษะด้านเทคโนโลยี

วารุณี พูนพิพัฒน์กิจ (2564) ระบุว่า โรงเรียนกวดวิชาต้องมีการบริหารงานที่จะส่งผลต่อความสำเร็จ โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการ คือ การเปิดสอนในรายวิชาที่มีความต้องการของผู้เรียนสูง การจัดหาครูที่มีความรู้ความสามารถและมีชื่อเสียง รวมทั้งการมีครูที่อารมณ์ดีจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนได้มาก เพื่อเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเลือกโรงเรียนกวดวิชา เนื่องจากผู้เรียนมีความต้องการพัฒนาการเรียนรู้และมีเป้าหมายของผู้ปกครองเป็นสำคัญ

2) การบริหารงานกิจการนักเรียน คือ การบริหารจัดการด้วยวิธีการใหม่ๆ เพื่อสนองต่อความต้องการและความแตกต่างในพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนหรือผู้ปกครอง เพื่อช่วยโน้มน้าวการตัดสินใจเลือกเรียนในสถาบันที่ตอบโจทย์ตามความต้องการ เช่น ความสะดวกในเวลาเรียนและการเดินทาง ความถี่ในการเรียน ความเข้มงวดของการเรียน

3) การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม คือ การจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีความอบอุ่น รู้สึกปลอดภัยและไม่มีเสียงดังรบกวนสมาธิ รวมถึงจัดโครงสร้าง และสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียน เช่น การวางโต๊ะนักเรียน การตกแต่งห้องเรียน ความสะอาด และการมีแสงสว่างที่เพียงพอ ซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น

4) การบริหารงานด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา คือ การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการเรียนการสอน การมีเทคนิค วิธีการและประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ โดยการฝึกฝนครูให้เกิดความเข้าใจและมีความเชี่ยวชาญก่อนนำไปปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงยังสร้างความแตกต่างในตลาดการแข่งขันของโรงเรียนกวดวิชา

5) การบริหารงานภาพลักษณ์ คือ การประชาสัมพันธ์ผลงานที่เป็นประจักษ์ของผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันที่มีชื่อเสียง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและนักเรียนในการตัดสินใจเลือกเรียนกวดวิชากับสถาบัน รวมทั้งมีการให้บริการที่ตรงกับความต้องการและเหนือความคาดหมายซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนและผู้ปกครองเกิดความประทับใจและเป็นภาพลักษณ์ที่ดี ส่งผลต่อการแนะนำบอกต่อและความภักดีต่อโรงเรียนกวดวิชา

6) การบริหารงานสื่อสารและส่งเสริมการตลาด คือ การให้คำปรึกษาและคำแนะนำในวิธีการเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและไว้วางใจให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งมีการส่งเสริมการตลาด การจัดโปรโมชั่นต่างๆ เพื่อสร้างรายได้ให้การดำเนินงานสูงขึ้น

จากแนวคิดและงานวิจัยข้างต้นแสดงถึงความสำคัญของโรงเรียนกวดวิชาว่าเป็นการศึกษาแบบนอกระบบที่เข้ามาเสริมกับการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มมากยิ่งขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งช่วยเพิ่มโอกาสในการสอบเข้าเพื่อศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น โดยในการบริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่ ประกอบด้วยภาระงานใน 6 ด้าน (1) ด้านงานวิชาการ (2) ด้านงานธุรการและงานทั่วไป (3) ด้านงานกิจการนักเรียน (4) ด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (5) ด้านงานเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และ (6) ด้านงานสื่อสารและส่งเสริมการตลาด

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา

โรงเรียนกวดวิชาเป็นศึกษานอกระบบซึ่งมีความยืดหยุ่นในการบริหารและการจัดการตามจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง แต่เมื่อสภาวะการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งระบบการสอบคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัยที่มีการปรับเปลี่ยน จึงเป็นภาระงานของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่ที่ต้องมีการปรับองค์กรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างตลอดเวลา เพื่อให้โรงเรียนกวดวิชาสามารถรักษาทั้งมาตรฐานทางการศึกษาและความมั่นคงทางรายได้ขององค์กร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่จึงต้องคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันมีความพิเศษที่แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาในยุคอดีต ดังนี้ (1) การมีวิสัยทัศน์และมีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง (Vision) (2) ความรอบรู้ในศาสตร์และศิลป์ที่หลากหลาย (Knowledge) (3) การมีทักษะในการบริหารสถานศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและแตกต่างตามบริบทและสถานการณ์ (Skills) (4) การมีความรู้และความสามารถในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ (Apply) และ (5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากองค์กรภายนอกและการรับฟังข้อเสนอแนะจากทีมงาน ผู้ปกครองและนักเรียน (Team Work) เพื่อนำทุกคนภายในองค์กรและช่วยขับเคลื่อนโรงเรียนกวดวิชาไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จที่ได้ตั้งไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ โดยครอบคลุมภาระงานของโรงเรียนกวดวิชาใน 6 ด้าน คือ (1) ด้านงานวิชาการ (2) ด้านงานธุรการและงานทั่วไป (3) ด้านงานกิจการนักเรียน (4) ด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (5)

ด้านงานเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และ (6) ด้านงานสื่อสารและส่งเสริมการตลาด หรือ เรียกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่ว่า VK-SAT ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่

สรุป

โรงเรียนกวดวิชาเป็นการศึกษานอกระบบในรูปแบบของธุรกิจทางการศึกษา ซึ่งมีจุดเด่นในความเป็นเลิศในด้านการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดควบคู่กับการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้เกิดความอยู่รอดทางธุรกิจท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรเพื่อตั้งรับกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น โดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชายุคใหม่ ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ (Vision) ความรอบรู้ (Knowledge) การมีทักษะในการบริหารงาน (Skills) ความสามารถในการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ (Apply) และการแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือ (Team Work) เพื่อนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียนกวดวิชาใน 6 ด้าน คือ (1) งานวิชาการ (2) งานธุรการและงานทั่วไป (3) งานกิจการนักเรียน (4) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (5) งานเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และ (6) งานสื่อสารและส่งเสริมการตลาด

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ พันธุ์ดำหริ. (2564). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนนอกระบบประเภทกวดวิชาสู่มาตรฐานการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่. *วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 6(1), 25–44.
- กานต์ บุญศิริ, และพจนารถ พรเจริญวิโรจน์. (2557). ภาวะผู้นำกับการเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*, 8(1), 1–16.
- นิติบดี ศุขเจริญ, บุษรา อวนศรี, และเรวดี อันนันท (2561). ปัจจัยการขยายตัวของความต้องการเรียนกวดวิชา. *Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(1), 1883–1897.
- นำโชค อุ่นเวียง. (2564). *โลกในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2564. จาก <https://www.trueplookpanya.com/learning/detail/34764>
- ปทุมพร เปียถนอม. (2563). ภาวะผู้นำการศึกษายุคการแทนที่ด้วยสิ่งใหม่กับทิศทางการศึกษาไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 10(3), 115–123.
- ปัญญา ศิริโกไศยกานนท์. (2559). กลยุทธ์ทางการตลาดธุรกิจโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (19 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 74ก. หน้า 5 และ หน้า 16.
- ยุทธชาติ นาทอม. (2564). การบริหารสถานศึกษา บนฐานความปกติใหม่. *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พ.ศ. 2564* (น. 1208–1217). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วารุณี พูนพิพัฒน์กิจ. (2564). แบบจำลองความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาในประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 16(2), 239–265
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). *โรงเรียนกวดวิชาเงาสะท้อนความเหลื่อมล้ำและล้มเหลวของการศึกษาไทย*. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2564, จาก <https://research.eef.or.th/>
- สนุก สิงห์มาตร, พิกุล มีมานะ, และดุสิตวัฒน์ แก้วอินทร์ (2560). คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรในศตวรรษที่ 21. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. 2560* (น. 490–491). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

อัณฐลี ศรีวิชัย. (2563). *กลยุทธ์การบริหารและการจัดการโรงเรียนกวดวิชาที่สอดคล้องกับการศึกษายุคดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

Bray. (1999). *The Shadow Education System: Private Tutoring and Its Implications for Planners*.

The United Nations Educational, Scientific and Cultural.

Goldsmith, Marshall. (2000). *The Global Leader of the Future: New Competencies for a New Era*.

Retrieved April 28, 2024, from http://www.marshallgoldsmithlibrary.com/cim/articles_display.

Soldo A., & Powell S. (2011). *The Phenomenon of Private tutoring in BiH*. Network of Education Policy Centers.